

СВЯТИЙ АЛЬФОНС ЛІГУОРІ

МОЛИТВА МОГУТНІЙ ЗАСІБ СПАСІННЯ

й інші менші твори

СВЯТИЙ АЛЬФОНС ЛІГУОРІ

(1696-1787) це один із великих Святих Христової Церкви. Він був одним із найбільше плодовитих, аскетичних письменників, основником Чину Отців Редемптористів і взірцевим єпископом. За глибоке знання і працю в моральній богословії Церква проголосила його покровителем католицьких моралістів і сповідників.

Втіленому Слову,
Ісусові Христові,
Улюбленцеві Предвічного Отця,
Благословенному Господеві,
Подателеві життя,
Цареві слави,
Спасителеві світу,
Очікуваному народами,
Бажаному від віків,
Судді всесвіту,
Посередникові між Богом і людьми,
Вчителю чеснот,
Непорочному Ягнятї,
Чоловікові страждань,
Предвічному Священникові і Жертві любови,
Надії грішників,
Джерелу ласк,
Доброму Пастиреві, що полюбив душі.

Альфонс присвячує цей свій твір.

ЗМІСТ

ПРИСВЯТА ІСУСОВІ ТА МАРІЇ	6
ВСТУП	6
Пресвята Богородице, спаси нас.....	8
1. МОЛИТВА КОНЕЧНО ПОТРІБНА	8
(1) Молитва безумовно конечна до спасіння	8
(2) Без молитви не можливо опертій я спокусам і зберігати Божі Заповіді.....	11
(4) Заступництво Пресвятої Богородиці	19
2. ВАРТІСТЬ МОЛИТВИ.....	21
(1) Визначність молитви та її могутність перед Богом	21
(2) Молитва це могутня зброя проти спокус	22
(3) Бог завжди готовий вислухати нас	24
(4) Благаймо в Бога великих ласк Воно краще молитися ніж розважати. ..	26
Закінчення.	28
3. УМОВИНИ ДОБРОЇ МОЛИТВИ	29
а) Чи Бог обіцяв вислухати нас, як молимося за других?	29
в) Треба молитися за грішників.....	30
УМОВИНИ ДОБРОЇ МОЛИТВИ.....	31
(1) Треба прохати речей, що конечні для спасіння	31
(2) Треба покірно молитися.....	32
(3) Слід задовольнятися звичайними ласками і не домагатися надзвичайних.	35
(4). Треба молитися з довір'ям.....	36
(5) Треба витривало молитися.....	44
ЗАКІНЧЕННЯ.....	48
ЯК МОЖНА ЗАВЖДИ / ПО-ДРУЖНЬОМУ РОЗМОВЛЯТИ З БОГОМ?.....	50
(1) Бог хоче, щоб ми довірливо і по-дружньому розмовляли з Ним.....	50
(2) Воно легко і приємно розмовляти з Богом.....	52
(3) Про що, коли й як слід розмовляти з Богом?.....	54
Бог відповідає душі, що говорить до Нього.....	60
ПРАКТИЧНЕ ЗВЕДЕННЯ	61
ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ	66
1. ВИЗНАЧНІСТЬ ЦІЄЇ ЧЕСНОТИ	66
2. ЗГОДА З БОЖОЮ ВОЛЕЮ В УСІХ РЕЧАХ.....	69
3. ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ ЧИНИТЬ ДУШУ ЩАСЛИВОЮ	71
4 БОГ ХОЧЕ ТІЛЬКИ НАШОГО ДОБРА	74
5 ВПРАВИ В ПІДЧИНЕННІ БОЖІЙ ВОЛІ.....	76
(1) Загальні життєві випадки	76
(2) Природні похибки	77
(3) Фізичні хвороби.....	77
(4) Втрата дорогих осіб.....	80
(5) Душевні пригноблення	80
(6) Смерть.....	83
(7) Духовні добра	84
6 ЗАКІНЧЕННЯ.....	85
ДЕВ'ЯТНИЦЯ ДО СВЯТОГО ДУХА.....	86
Розважання на кожний день дев'ятниці, починаючи від Вознесення	86
1-е Розважання ЛЮБОВ ЦЕ ПАЛЮЧИЙ ВОГОНЬ	87

Почування і молитва.....	88
2-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ СВІТЛО, ЩО ПРОСВІЧУЄ.....	88
Почування і молитва.....	89
3-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ВОДА, ЩО ПОТУШУЄ ДУШЕВНУ СПРАГУ	89
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	90
4-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ПЛОДОНОСНА РОСА	90
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	91
5-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ЖИТТЄДАЙНИЙ ВІДПОЧИНОК.....	91
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	92
6-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ЧЕСНОТА, ЩО СКРІПЛЯЄ ДУШУ	92
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	93
7-Е РОЗВАЖАННЯ БОГ МЕШКАЄ В ДУШІ ЧЕРЕЗ ЛЮБОВ	93
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	94
8-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ДУХОВНІ В'ЯЗИ	94
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	95
9-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ НАЙБІЛЬШИЙ СКАРБ	95
Почування і молитва.....	96
ЗАКІНЧЕННЯ.....	97
10-Е РОЗВАЖАННЯ ЗАСОБИ, ЩОБ ЛЮБИТИ БОГА І СТАТИ СВЯТИМ.....	97
ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА	97
БОЖА ЛЮБОВ І ЗАСОБИ, ЩОБ ЗДОБУТИ ЇЇ	98
ЗАСОБИ, ЩОБ ЗДОБУТИ БОЖУ ЛЮБОВ	101
1 ВІДВ'ЯЗАНИЙ ВІД СОТВОРІНЬ	101
2 РОЗДУМУВАННЯ ПРО ХРИСТОВІ СТРАСТІ	103
3 ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ	104
4 РОЗВАЖАННЯ.....	105
5 МОЛИТВА.....	106
МОЛИТВА ДО РОЗП'ЯТОГО ХРИСТА, ЩОБ ОТРИМАТИ ЙОГО СВЯТУ	
ЛЮБОВ	107
МОЛИТВА ДО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ, ЩОБ ВИЄДНАЛА НАМ ЛЮБОВ	
ДО ХРИСТА І ЛАСКУ ДОБРОЇ СМЕРТИ	108
ВОГНЯНІ СТРИЛИ ЦЕБТО ДОКАЗИ ЛЮБОВИ, ЩО ХРИСТОС ВИЯВИВ НАМ	
У ВІДКУПЛЕННІ.....	108
(1) Він полюбив нас і видав Себе Самого за нас (Єф. 5, 2).....	108
(2) Бог так полюбив світ, що видав Свого єдинородного Сипа (Ів. 3, 16)....	109
(3) Це не було з кров'ю козлів і телят, але через власну Кров Він раз	
назавжди ввійшов до Святого Місця і запевнив вічне відкуплений (Євр. 9,12).	
.....	110
(4) виявилися доброта і чоловіколюбність Спасителя, нашого Бога (Тит:3, 4).	
.....	110
(5) Божа любов до нас виявилася тим, що Бог послав у світ Свого	
єдинородного Сина, щоб через Нього ми мали життя (І Ів. 4. 9).....	111
(6) Завдяки великому милосердю нашого Бога Сходяче Світло з неба	
відвідало нас (Лк. 1, 78).....	112
(7) І Слово сталося Чоловіком (Ів. 1, 14).	112
(8) Він (Христос) закрий Свою велич (Фил. 2, 7).....	113
(9) Дитячко народилося нам, і Син даний нам (Іс. 9, 6).	114
(10) Небо, пошли росу, і ви, хмари, видайте з себе Праведника! (Іс. 45, 8).	
114	
(11) Він (Христос) маловажений і позбавлений пошани між людьми	115
(12) Він був Мужем болів (Іс. 53,3).....	116
(13) Він завжди любий Своїх, що були на світі, і дав їм превеликий доказ	

Своєї любови (Ів. 13,1).	116
(14). Моя душа пограна в такім смутку, що це може спричинити Мені смерть! (Мт. 26,38).	117
(15) Схопили Ісуса і зв'язали Його (Ів. 18,12).	118
(16) Він був поранений за наші гріхи і мучений за наші беззаконня.....	118
(17) Радуйся, Царю Юдейський! (Мт. 27, 29)	119
(18) І несучи Свій хрест. Він вийшов на місце, що зветься Череповищем (Ів. 19. 17).	120
(19) Як ягня мовчить перед стригуном, гак і Він не відчинив Своїх уст (Іс.53, 7).	121
(20) Мій Боже, мій Боже, чому Ти опустив Мене? (Мт. 27, 46).	121
(21) Розп'яли Його, і з Ним розп'ято теж двох розбійників, одного праворуч, другого ліворуч, а Ісуса всередині (Ів. 10, 18).	122
(22) І схиливши голову. Він віддав духа (Ів. 19, 30).	123
(23) Пожертвував Себе, бо Сам цього хотів (Іс. 53, 7).	123
(24) Посилаючи Свого Сина, що прийняв на Себе природу грішного чоловіка, Бог осудив гріх через Втілення (Христа) (Рим. 8, 3).	124
(25) Полюбив нас і в Своїй крові обмив нас з гріхів (Апок. 1,5).	125
(26) Він понизив Себе і стався послухний аж до смерти, і то смерти на хресті (Фил. 2, 8).	125
(27) Христова любов завдає нам насилля (2 Кор. 5, 14).	126
(28) Христова любов завдає нам насилля (2 Кор. 5, 14).	127
(29) Ніхто не може дати більшого доказу любови як той, хто своє життя віддає за своїх друзів (Ів. 15, 13).	128
(30) Як буду піднятий з землі, то притягну всіх до Себе (Ів. 12, 32).	128
(31) Він не пожалував власного Сина, але видав Його за всіх нас, то як міг би Він разом з Ним не дати і всього іншого? (Рим. 8, 32).	129
(32) А ми проповідуємо розп'ятого Христа, який для жидів є згіршенням, а для поган — безумством _1 Кор. 1, 23).	130
(33) Господь вложив на Нього провини всіх нас ... віддав Його на муки (Іс. 53, 6 і 10).	131
(34) Я — добрий Пастир. Добрий Пастир віддає своє життя за вівці (Ів. 10, 11).	131
(35) Я віддаю власне життя... Ніхто не бере його від Мене. Це Я Сам віддаю його. (Ів. 10, 17-18).	132
(36) Він знищив рукопис, що своїми постановами була нам противна; усунув її, як прибав її до хреста (Кол. 2, і 4).	133
(37) Якщо хтось згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, Ісуса Христа, Праведника. Він Сам є надолуженням за наші гріхи (1 Ів. 2, 1-2).	134
(38) Прийдіть до Мене всі, що почуваетеся струждені і перетяжені, і Я полегшу вашу втому! (Мт. 11, 28).	134

ЗАСАДИ ДЛЯ КЕРУВАННЯ ДУШІ, ЩО ХОЧЕ ДОСКОНАЛО ЛЮБИТИ ІСУСА ХРИСТА..... 136

ПОБОЖНІ ПОЧУВАННЯ ДУШІ, ЩО ХОЧЕ ВПОВНІ НАЛЕЖАТИ ДО ІСУСА ХРИСТА	138
(1) АКТ ЖИВОЇ ВІРИ	138
(2) АКТ ДОВІР'Я	139
(3) АКТ ЖАЛЮ	142
(4) АКТ ПОСТАНОВИ.....	143
(5) АКТ ЛЮБОВИ	144
(6) АКТ ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ	146

(7) РІЗНІ АКТИ.....	147
(8) ЛЮБЛЯЧІ ЗІТХАННЯ ДО БОГА.....	149
(9) ЛЮБЛЯЧІ ЗІТХАННЯ ДО ІСУСА ХРИСТА	153
(10) ПОБОЖНІ ЗІТХАННЯ.....	155

ПРИСВЯТА ІСУСОВІ ТА МАРІЇ

Втілене Слово, Ти віддало Свою кров і життя, щоб надати нашим молитвам стільки сили, що вони годні виєднати все, чого забажаємо. Мій Боже, ми ж так занедбуємо власне спасіння, що навіть не благаємо ласк, що їх треба нам, щоб спастися! З молитвою Ти дав нам ключ до всіх Своїх божеських скарбів, а ми добровільно залишаємося нуждарями, бо не молимося. Господи, просвіти і покажи нам, які могутні перед Небесним Отцем благання, що їх звертаємо до Нього в Твоїм імені та через Твої заслуги. Присвячую Тобі цю книжечку. Поблагослови її та вчини, щоб полюбив невпинну молитву той, кому ця книжечка попадеться в руки, та щоб іще інших заохочував користуватися цим могутнім засобом спасіння.

Маріє, могутня Божа Мати, і Тобі так само присвячую цей твір. Чувай над ним, виєднуючи для всіх її читачів духа молитви, щоб удавалися до твого Сина і до Тебе в усіх своїх потребах, бо ти — роздільниця ласк і Мати милосердя. Ти вислухуєш всіх, що поручаються Тобі. Ти — така могутня Діва, що годна виєднати від Бога для своїх слуг все, чого тільки захочеш.

ВСТУП

Хоч я написав чимало духовних книжок, все таки думаю, що не уложив кориснішого твору ніж ця книжечка, в якій говорю про молитву. Молитва це конечний і певний засіб, щоб запевнити собі спасіння й отримати всі потрібні ласки. Хоч це не можливе для мене, все таки, якщо б міг, то хотів би видрукувати стільки примірників цієї книжечки, скільки є людей на світі. Я роздав би їх між людей, щоб кожен зрозумів, що ми всі мусимо молитися, якщо бажаємо спасти свою душу.

Кажу це, бо бачу, що Святе Письмо і Святі Отці сильно настають на молитву. На жаль християни мало користають з цього могутнього засобу, щоб запевнити собі спасіння душі. І ще більше болить мене те, що проповідники і сповідники рідко говорять своїм слухачам і каянникам про молитву. Навіть духовні книжки, що сьогодні появляються, замало говорять про неї. Тим часом всі проповідники, сповідники і книжки не повинні б на ніщо так наставати як на молитву.

Щоправда, вони вказують на численні добрі засоби, що помагають душам зберегтися в Божій ласці, от хоча б втечу від лихих нагод, часте приймання Святих Тайн, рішучий спротив спокусам, життя Божим словом і роздумування про вічні правди, і

інші засоби. Не перечу, що згадані речі дуже корисні.

Проте питаюся: «Навіщо здадуться проповіді та розважання і всякі інші засоби, що їх дораджують духовні вчителі, якщо душі не будуть молитися?» Хіба Господь не заявив, що не подасть ласки, якщо людина не молиться? *«Просіть і одержите!»*. Загально кажучи, всі наші розважання, постанови і обіцянки залишаться безкорисні, якщо не будемо молитися. Якщо не молимося, то спроневіримося Божому світлу та вчиненим постановам, бо саме Боже світло, розважання і постанови не вистачать, щоб виконувати добро перемагати спокуси і вправлятися в чесноті або — коротко кажучи, зберігати Божі Заповіді. Тут потрібна діяльна Божа ласка. Бог же - як згодом побачимо — не дасть цієї діяльної помочі, якщо не молимося. Духовне світло, розважання і добрі постанови спонукують нас молитися посеред небезпек і спокус, щоб отримати Божу поміч і так вберегтися від гріха. Отож пропадемо, якщо тоді не молимося.

Мій читачу, я хотів звернути увагу на цю справу, щоб ти дякував Господеві, що через цю книжечку дає собі нагоду поважно призадуматися над важністю молитви, бо — говорячи про дорослих людей — всі ті, що спасаються, звичайно при помочі молитви запевняють собі спасіння. Ось тому кажу, щоб ти був вдячний Богові, бо Він виявляє превелике милосердя тим, що їм вділяє світла і ласки молитися.

Мій дорогий брате, сподіваюся, що, прочитавши цю мою книжечку, вже більше не будеш недбалий, щоб звертатися молитвою до Бога тоді, як буваєш спокушуваний зневажити Його. Занедбаня молитви було причиною твоїх минулих гріхів, бо ти занедбав молитися та благодати в Бога помочі, як спокуси докучали тобі.

Отож прошу тебе, часто розчитуйся в цій книжечці не тому, що вона є моїм твором, а тому, що ця книжечка це засіб спасіння душі,

що Господь подає, помагаючи тобі зрозуміти, що бажає твого спасіння. Прочитавши, передай її іншим, кому тільки зможеш, от хоча б своїм приятелям або знайомим. А тепер зачнім обговорювати саму молитву.

—o—

Святий Павло отак писав до свого учня Тимотея: *«Отож найперше благаю вас жертвувати молитви, благання прохання і подяку за всіх людей»*. Святий Тома вияснює, що молитва це звернення нашого ума до *Бога*. *Благання* ж це властива молитва. Благання зветься *проханням*, якщо означуємо, чого бажаємо, от хоча б: *«Боже, поможи, мені!»* *Заклинання* ж це побожна мольба за

якусь ласку, от хоча б як кличемо до Бога: *«Господи, визволи нас ради заслуг Свого хреста і страстей!»* Подяка це вияв вдячності за отримані добродійства. Святий Тома каже, що подяка виєднує нам іще більші добродійства: *Подякою заслуговуємо собі ще більші добродійства.*

Молитва в *стислому* значенні це звернення душі до Бога. В *загальному значенні* вона включає в собі всі інші повище згадані роди молитви, і саме про молитву в загальному значенні буде мова в цій книжечці.

Найперше побачимо, що молитва це *конечний* і дуже могутній засіб, щоб отримати від Бога всі бажані ласки, якщо вміємо належно благодати їх. Отож зразу буде мова про *конечність* і *вартість* молитви, а потім про умовини — цебто як треба молитися — щоб наша молитва мала успіх перед Богом.

Пресвята Богородице, спаси нас.

I. МОЛИТВА КОНЕЧНО ПОТРІБНА

(1) Молитва безумовно конечна до спасіння

Єретики Пелагіяни мильно твердили, що молитва не є конечна, щоб людина могла спастися. Їхній учитель Пелагій навчав, що людина тільки тому занапащує себе, що не хоче признати правд, які повинна знати. Святий Августин слушно отак висловився про цю справу: *«Пелагій про все говорив, за винятком молитви»,* що є єдиним засобом, щоб осягнути знання Святих, як писав Святий Яків: *«Якщо хтось потребує мудрости, нехай просить її в Бога, який обильно і без докору вділяє її, і вона буде дана йому».*

Святе Письмо виразно зазначає, що мусить молитися той, хто бажає спастися: *«Треба завжди молитися і не зневірюватися».* *«Чувайте і моліться, щоб не впали в спокусу».* *«Просіть і одержите!».* Повищі слова «Треба», «Просіть» і «Моліться» — на думку богословів — означають і накладають обов'язок і конечність молитися. Вікліф твердив, що згадані цитати не заторкують молитви, а тільки добрі діла, бо на його думку молитва це тільки добре діло. Тут саме він помилився і тому Церква осудила його помилку. Ось тому вчений Лесій написав: *«Буде єретиком, хто зважиться твердити, що доросла людина може спастися без молитви, бо Святе Письмо ясно зазначає, що молитва це єдиний засіб, щоб отримати поміч потрібну до спасіння».*

Ясно, чому воно так. Без помочі ласки ми не годні вчинити нічого доброго. Христос заявив: *«Без Мене ви не можете нічого вчинити»!* Святий Августин підкреслює спеціальний характер Христових слів. Спаситель не сказав: «Без Мене ви не можете нічого доконати», а «ви не можете нічого вчинити». Отак Спаситель хотів зазначити, що без ласки ми навіть не годні зачати доброго діла. Ось тому апостол Павло пише, що власними силами ми навіть не годні бажати чинити добра: *«Від себе ми не здібні навіть помислити щось добре!»*. Якщо ж себе ми не годні подумати нічого доброго, то тим менше ми здібні бажати його. Подібне значення мають інші вислови Святого Письма. Святий Павло каже: *«Це той самий Бог виконує все в усіх»*. Господь заявляє через пророка Єзехіїла: *«Поможу їм ходити дорогою Моїх заповідей... Зберігайте ж Мої заповіді та виконуйте їх!»*

Святий Лев Великий слушно твердив: «Ми не минемо нічого доброго, хіба те, що Бог своєю ласкою помагає нам виконати». Ось тому Тридентійський Собор каже: «Якщо б хтось поважився твердити, що без попереднього натхнення і помочі Святого Духа людина годна вірити, надіятися, любити або каятися так, як треба, щоб досягнути оправдання, то нехай він буде виклятий!».

Святий Іван Золотоустий, говорячи про звірята, каже, що Бог одним дав швидкі ноги, іншим кігті, ще іншим крила, щоб могли зберігати своє життя. Зате так сотворив чоловіка, щоб Він Сам був його єдиною силою. Чоловік ніяк не годен сам запевнити власного спасіння, бо Бог хоче, щоб він одержував від Божої ласки все, що має або міг би мати.

Звичайно Бог не подає ласки, якщо людина не молиться. Геннадій ядерно висловив цю гадку, кажучи: «Ніхто не дійде до спасіння, якщо Бог не запросить його; але навіть запрошений не осягне спасіння, коли Бог не допоможе йому. Ніхто не вислужить собі Божої помочі, якщо не буде молитися». Хто ж не бачить, що молитва конечна до спасіння, коли без ласки ми не годні нічого вчинити, а Бог звичайно не дає ласки, якщо людина не молиться? Це правда, що деякі ласки, от хоча поклик до віри і покути, Бог дає і тим, що не моляться, каже Святий Августин; все таки цей Святий твердить, що тільки молитва виєднує інші ласки, особливо дар витривалості. Ось його слова: «Бог подає нам деякі речі, от хоча б початок віри, навіть тоді, як не просимо Його. Зате інші речі, от як витривалість, подає тільки тим, що моляться».

Через це загал богословів разом з Святим Василієм Великим, Святим Іваном Золотоустим, Климентом Олександрійським і Августином навчає, що молитва абсолютно конечна до спасіння. Це значить, що, взявши під увагу звичайне Боже Провидіння, людина не спасеться, якщо не буде поручати себе Богові та благодати в нього ласк потрібних до спасіння. Так

само висловлюється Святий Тома, кажучи: «Людина по хрещенні потребує невинної молитви, щоб дійти до неба. Хоч хрещення прощає гріхи, все таки залишки гріха остаються в душі. Ці залишки докучають їй з нутра. Крім цього світ і дияволи ззовні воюють із нею». Ось чому молитва конечна до спасіння: «Треба боротися і перемогти, щоб спастися!». Святий Павло каже: «*Хто не змагається по приписам законів, той у змаганні не отримає вінка*». Без Божої помочі не зможемо опертися напорові таких сильних і числених ворогів. Бог дає поміч тільки тим, що моляться. Отож нема спасіння душі без молитви.

Святий Тома деінде повторяє своє попереднє твердження, що молитва це єдиний засіб, щоб запевнити собі Божі дари. Ось його слова: «Бог тільки через молитву вділяє ті ласки, що від віків рішив подати нам». Подібно висловлюється Святий Григорій: «Молитвою люди отримують те, що Бог споконвіку забажав дати їм». Молитва конечна не тому, що Бог не знає наших потреб», - каже Святий Тома, - «вона конечна, щоб ми могли зрозуміти, що мусимо удаватися до Бога по поміч, що її треба нам, щоб спастися. Отак признаємо, що Він — єдине джерело всіх наших дібр». Бог рішив, що людина мусить сіяти збіжжя, щоб мати хліб, і садити виноградину, щоб запевнити собі вино. Подібно Бог хоче, щоб ми отримували через молитву ласки, що їх нам треба, щоб спастися. Хіба Він не заявив: «*Просіть і буде Вам дано. Шукайте і знайдете!*»

Ми бідні жебраки. Маємо тільки те, що Бог подасть нам як милостиню. Цар Давид отак висловився про себе самого: «*Я — безпомічний жебрак*». Святий Августин каже, що Господь бажає роздавати ласки, але не подає їх, хіба що хтось молиться. Він сам заявив: «*Просіть і отримаєте! Шукайте і буде вам дано*». «Отож не отримає», - каже Святий Тереса, - «хто не просить». «Як рослини потребують вогкості, щоб жити і не сохнути», - каже Святий Іван Золотоустий, - «так ми потребуємо молитви, щоб спастися». Деінде той самий Святий каже таке: «Як тіло не годне жити без душі, так душа завмирає без молитви, тому й розкладається». Така душа розкладається, бо наражується гріхами, як перестане молитися.

Молитва зветься *поживою душі*. Святий Августин каже: «Як тіло не може жити без поживи, так без молитви душа не годна зберегти власного життя». Всі ті вислови Святих Отців наявно доказують абсолютну конечність молитви у ділі спасіння.

(2) Без молитви не можливо опертій я спокусам і зберігати Божі Заповіді

Молитва це конечна зброя, щоб боронитися перед ворогами. «Пропаде», - каже Святий Тома, - «хто не користується цією зброєю». Святий не вагається твердити, що Адам упав тому, що не молився, як знайшовся серед спокуси: «Він згрішив, бо не звернувся до Бога за поміччю». Святий Гелясій так само висловлюється про упалих ангелів: «Вони намарно отримали Божу ласку. Не залишилися вірні, бо не молилися». Святий Карл Боромей заявив в однім пастирськім посланні, що Ісус Христос поставив молитву на першім місці, як у Євангелії вичисляв засоби спасіння. Він бажав, щоб так Його Церква і релігія відрізнялися від сект. Ось тому заявив: *«Мій дім буде зватися домом молитви!»*. Закінчуючи свого пастирського листа, Святий Карл заявляє, що молитва «зроджує, розвиває і завершує всі чесноти». Цар Йосафат казав, що посеред темряви, нужди і небезпек туземного життя нам залишається єдиний засіб рятунку, цебто підняти очі до Бога і молитвою благати спасіння в Його милосердя: *«Ми не знаємо, що робити, тому звертаємо свої очі до Тебе»*.

Цар Давид так само поступав. Вороги оточили його. Не мавши іншого рятунку, цар невпинно молився Богу, щоб визволив його від їх засідок: *«Мої очі постійно звернені до Господа, бо він визволить з пастки мої ноги»*. Він не чинив нічого, тільки молився, кличучи: *«Поглянь на мене і змилосердися надо мною, бо я самотній і бідний!»*, *«Я кличу Тебе: Спаси мене! — щоб міг зберігати Твої заповіді!»*, «Господи, поглянь на мене, змилосердися і спаси мене, бо сам я немічний. Тільки ти один годен допомогти мені».

Хіба ми потрапили б опиратися напорові ворогів і зберігати Божі заповіді, особливо по упадку Адама, що так сильно ослабив нас, якщо б не мали молитви, якою годні отримати від Господа світло і силу, щоб зберігати їх? Мартин Лютер сильно помилився, як твердив, що по упадку Адама людям абсолютно не можливо зберігати Божого Закону. Янсеній твердив, що в теперішньому стані навіть праведні душі не мають сили зберігати деяких заповідей. Ця частина Янсенієвого твердження могла б бути правдива. Все таки Церква осудила його, бо він додав, що люди не мають ласки Божої, щоб зберігати ці заповіді.

Це правда, каже Святий Августин, що через ослаблення, спричинене гріхом, людина своїми силами і звичайною Божою поміччю не годна зберігати деяких Божих заповідей. Звичайна ласка це та ласка, що Бог дає всім людям. Проте слід зазначити, що кожен чоловік годен молитися і так отримати потрібну ласку, яка допоможе йому зберігати їх. Ось слова Святого Августина: «Бог не приказує неможливих речей. Якщо ж приказує їх, то водночас

заохочує тебе чинити те, що можеш, і благодати того, чого сам не можеш, бо Він допоможе, щоб ти міг». Тридентійський Собор прийняв цей вислів Святого Августина і проголосив його догмою віри. Цей Святий додає: «Подивімся, як людина годна вчинити те, чого сама не в силі виконати. Лікарство допоможе їй вчинити те, чого не виконала б через свою неміч». Це значить, що молитва лікує нашу неміч, бо Бог ради молитви вділяє нам сили чинити те, чого від себе ніколи не виконали б.

Святий Августин твердить, що не вільно припускати, що Господь міг й зобов'язувати людей зберігати неможливі закони. Якщо ж не маємо сили зберігати всіх Божих заповідей, то Господь каже нам, що ми годні випросити собі більшу поміч, яка вчинить нас здібними виконати навіть найтрудніші речі. Цю ж поміч люди отримують через молитву: «Тим самим, що було б нерозумно припускати, що Бог накладає неможливі речі, Він заохочує нас чинити те, що легше, і молитися в трудніших». Дехто може спитатися, чому Бог звелів виконувати речі, що перевищують людські сили? Він робить це тому, щоб ми молитвою виєднували собі поміч і так виконували те, що, по людськи говорячи, не в силі виконати, каже Святий Августин: «Він наказує деякі речі, що ми не годні виконати, щоб знали, чого нам треба прохати в Нього». Деінде ж додає: «Бог дав нам Спої закони, щоб благали в Нього ласки. Водночас дає ласку, щоб виповняли ці закони». Без ласки ніхто не зможе зберігати Божих заповідей. Бог дав нам закон, щоб ми завжди благали в нього ласки зберігати його.

Дальше Святий Августин каже: «Закон є добрий, якщо людина належно користується ним. Хто ж належно користується ним? Той, хто при допомозі закону пізнає свою неміч і благає в Бога поміч, щоб запевнити своє спасіння». Ми повинні використовувати закон, каже Святий Августин, але нащо? На те, щоб при допомозі закону пізнавали свою неміч зберігати його і водночас молитвою виблагували собі Божу поміч, що злічить нашу неміч і допоможе виконати закон.

Святий Вернанд так само висловлюється про цю справу, кажучи: «Хто ми такі і скільки в нас сили, щоб опертися таким численням спокусам? Бог напевно бажає, щоб ми покірно удавалися до Його милосердя, як самі не годні перемогти спокуси». Бог знає, що молитва помагає нам бути покірними і збільшувати довір'я до Нього. Саме тому дозволяє, щоб могутні вороги напастували нас, а ми опиралися їм, отримавши поміч від Його милосердя.

Слід підкреслити, що ніхто не зможе постійно опиратися сильним змисловим спокусам, якщо під час спокус не буде поручати себе Богові. Змислові напасті це страшний ворог, бо вони сильно засліплюють душу. Посеред змислових спокус людина забуває свої розважання і добрі постанови, легковажить правди

віри і перестає лякатися Божих кар, бо згадані спокуси ніби утотожнюються з природними інстинктами, які дуже нагально домагаються змислових задоволень. Пропадає, хто посеред цих спокус не звертається до Бога.

Молитва це єдина оборона перед подібними спокусами. Святий Григорій Нісейський каже: «Молитва це забороло чистоти». Соломон давніше так само висловився: «*Я удався до Бога і молився, як тільки переконався, що не мав сили бути чистим, хіба за Божою поміччю*». Чистота це чеснота, що ми не годні самі зберегти, якщо Бог не допоможе. Бог же не дає сили, хіба що людина просить Його. Хто ж благає її в Бога, той напевно отримає.

Святий Тома, збиваючи Янсенія, каже, що не слід твердити, що хтось не годен зберігати якоїсь заповіді, бо це не можливо йому вчинити власними природними силами. Воно можливо зберігати кожну заповідь, бо маємо Божу поміч: «Мусимо заявити, що не є для нас неможливе те, що годні виконати з Божою поміччю». Нема несправедливости, якщо скажемо кривому ходити просто, каже Святий Августин, коли помагаємо йому позбутися цієї вади. Хто ж не хоче вживати помічного засобу і тому дальше кульгає, той сам собі винен: «Нема в тім нічого злого, що маємо ходити просто. Якщо хтось сам не годен цього вчинити, то він повинен шукати за ліком, що усунув би кульгавість гріха».

Святий Августин додає, що не потрапить добре жити, хто не знає, як треба добре молитися: «Той добре знає жити, хто знає добре молитися». Святий Франциск Асизький твердить, що без молитви душа не потрапить учинити нічого доброго. Ото ж нема виправдання для тих грішників, що твердять, що їм брак сили опиратися спокусам. «Якщо брак вам сили» - каже Святий Яків, - «то чому не просити її? *Не маєте, бо не прохаєте!*».

Нема сумніву, що ми занадто слабкі, щоб опертися всім наскокам наших ворогів. Водночас нема сумніву і про те, що Бог є вірний — як запевняє нас Святий Павло — і тому не дозволить, щоб спокуса перевищала наші сили. «*Бог вірний, тому не дозволить, щоб ви були спокушувані більше ніж годні стерпіти. Водночас у спокусі дасть силу, щоб могли опертися*». Примасій отак пояснює цю справу: «При допомозі ласки зможете перемогти спокусу». Щоправда, ми немічні, але Бог сильний. Як благаємо в Нього помочі, то Він вділяє нам Свої сили. Скріпленні Богом зможемо всього доконати, як запевняє нас Святий Павло: «*Можу все в Тім, що скріпляє мене!*». Ось тому нема виправдання для того, хто падає, каже Святий Іван Золотоустий. Паде, бо занедбує молитву. Якщо б був молився, то вороги не були б перемогли його! «Не можна виправдувати того, хто, занедбуючи молитву, показав, що він не бажав перемогти свого ворога».

а) Молитва до Святих

Насувається питання, чи заступництво Святих dokonче потрібне, щоб отримувати ласки від Бога. Нема сумніву, що християни можуть молитися до Святих як заступників перед Ісусом Христом. Своїми заслугами Святі годні виєднати нам те, чого ми не отримали б ради своїх гріхів. Так навчає Свята Церква. Тридентійський Собор затвердив це навчання оцим рішенням: «Це добра і корисна річ молитися до Святих і благати в них помочі, щоб через Ісуса Христа отримати ласки від Бога».

Кальвін неслушно осудив молитву до Святих. Це дозволена річ звертатися до Святих, які ще живуть на землі, та прохати в них помочі. Пророк Варух писав до священників у Єрусалимі: *«Моліться за нас до нашого Бога!»*. Святий Павло написав до християн у Солоні: *«Браття, моліться за нас!»*. Сам Бог бажав, щоб приятелі Йова поручалися його молитвам, бо хотів поблагословити їх ради його заслуг: *«Ідіть до мого слуги Йова. .. Нехай мій слуга Йов помолиться за вас і ради нього пробачу ваш нерозум, Оо ви не так праведно говорили про Мене як Мій слуга Йов»*. Якщо ж вільно поручати себе Святим на землі, то чому б не було дозволено благати Святих у небі, що зблизька насолоджуються огляданням Бога? Подібне благання не зневажає Бога, бо нема зневаги шанувати царя в його слугах. Святий Тома каже, що воно добре звертатися до Святих, бо *«молитви числених Святих часто виєднують те, чого не виєднає благання одного»*.

Дехто може спитатися: *«По що звертатися до Святих, щоб молилися за нас, коли вони вже й так моляться за всіх, що гідні цього?»* Святий Тома відповідає, що дехто не заслуговує, щоб Святі молилися за нього. *«Проте стає гідний, як побожно поручається якомусь Святому»*.

б) Молитва до душ у чистилищі

Богослови дискутують про те, чи воно корисне поручати себе душам у чистилищі. Дехто, спираючись на авторитеті Святого Томи, твердить, що душі в чистилищі не годні молитися за нас. Святий Тома каже, що ці душі очищуються через різні терпіння. Отож вони нижчі ніж ми, що проживаємо на землі, і тому не годні молитися за нас. Це ми повинні молитися за них.

Численні ж Вчителі, от хоча б Велярмин, Сильвій, кардинал Готті й інші, дуже правдоподібно твердять, що слід побожно вірити, що Бог виявляє душам у чистилищі наші прохання, щоб ці святі душі молилися за нас. Отак між нами і ними вдержується прегарна лучність любови, як ми молимося за них, а вони за нас. Сильвій і Готті кажуть, що слова Святого Томи не заперечують їх думки. Цей Святий твердить, що душі в чистилищі не є в стані молитися, але

це щось інше не бути в стані молитися, а щось інше — не могли молитися. Це правда, що ці святі душі не є в стані молитися, бо по словам Святого Томи через свої страждання вони є нижчі ніж ми. тому радше потребують наших молитов. Все таки годні молитися, бо навіть у цім стані вони є Божими приятелями. Ось якийсь батько сильно любить сина, але мусить покарати його за провину. Цей син не годен молитися за себе самого. Чому б він не міг молитися за інших і сподіватися отримати те, чого благає, як знає, що батько любить його? Бог дуже любить душі в чистилищі. Вони вже утверджені в Божій ласці цебто не годні стратити її. Отож ніщо не годне перешкодити їм молитися за нас.

Церква не молиться до них і не благає їх заступництва, бо назагал вони не знають, що ми молимося. Проте можна вірити, що Господь об'являє їм наші молитви і тоді вони з любови до нас напевно моляться за нас. Як Свята Катерина Болонська потребувала якоїсь ласки, то зверталася до душ у чистилищі, і вони негайно вислухували її. Вона заявила, що при допомозі душ у чистилищі отримала багато ласк, що їх не годна була виєднати через Святих.

в) Ми повинні молитися за душі в чистилищі

Ось кілька слів про ці святі душі. Треба своїми молитвами і добрими ділами помагати цим душам, якщо бажаємо їх помочі. Це не тільки добре діло, але й водночас християнський обов'язок, бо любов ближнього вимагає, щоб ми помагали йому тоді, як він потребує нашої помочі і ми годні допомогти йому без великої трудности. Це ж певне, що до ближніх треба зачислити і душі в чистилищі, бо вони — по словам Святого Августина — залишаються в сполуці Святих, хоч уже відійшли з цього світу: «Душі добрих померлих людей не є відлучені від Церкви».

Святий Тома ще краще висловлюється про цю справу, заявляючи, що любов до душ, які в Божій ласці відійшли з цього світу, це ніщо інше ніж поширена любов, якою любимо тих, що живуть на землі. Отож ми зобов'язані, наскільки можливо, помагати цим святим душам як нашим ближнім. Душі в чистилищі знаходяться в більшій потребі наші ближні на землі, тому й маємо більший обов'язок помагати.

В якій потребі знаходяться ці ув'язнені святі душі? Це певне їхні муки дуже великі. Святий Августин заявляє: «Вогонь у чистилищі сильніший ніж яка-небудь мука, що людина зазнає в цім житті». Святий Тома думає, що вогонь у чистилищі є такий самий як у пеклі: «Той самий вогонь мучить проклятих і очищує вибранців». Цей вогонь страшно мучить душі в чистилищі, але куди більше вони терплять через те, що безпосередньо не бачать Бога. Не

тільки природна, але й надприродна любов тягне ці святі душі до Бога, бо вони палко люблять Його. Ця подвійна любов викликає сильне бажання злучитися з найвищим Добром. Тим часом провини не дозволяють їм злучитися з Богом у небі. Тимчасова неможливість спричиняє їм таку велику муку, що вони відразу померли б, якщо б могли померти. Ось тому Святий Іван Золотоустий твердить, що позбавлення оглядання Бога більше мучить їх аніж всі інші страждання: «Вогонь тисячі пекел не годен спричинити таких мук, що душам у чистилищі спричиняє брак безпосереднього оглядання Бога». Ось тому ці святі душі воліли переносити всякі інші муки ніж хоча б на хвилинку бути позбавлені злуки з Богом, за якою так сильно зітхають.

Святий Тома твердить, що «страждання чистилища перевищують всякі можливі туземні болі». Святий Діонісій Картузький оповідає про одного мертвеця, що його Святий Єронім воскресив. Цей воскреслий мертвець заявив Святому Кирилові Єрусалимському, що всякі земські муки являються радощами і потіхою в порівнянні до найменших страждань у чистилищі: «Легкими видаються всі торттури, що люди коли-небудь зазнали на світі, коли порівняємо їх хоча б з найменшою мукою в чистилищі». І додав, що хто зазнав мук у чистилищі, той волів би терпіти аж до кінця світу всі болі, що люди зазнали на землі, ніж зазнавати хоча б найменшої муки в чистилищі. Ось тому згаданий Святий Кирило писав до Святого Августина, що «муки в чистилищі такі самі сильні як пекельні. Проте різняться від них тим, що вони не вічні».

Отож муки душ у чистилищі дійсно страшні. Ці душі не годні допомогти самим собі, бо по словам Святого Йова: *«Вони закуті в кайдани та заплутані в сітку вбогости»*. Щоправда ці душі призначені до неба, проте не годні туди піти, поки не скінчиться їхнє очищення. Хоч деякі Учителі думають, що ці святі душі годні молитвами трохи полегшувати свою долю, проте не можуть звільнитися з цих кайданів, поки вповні не сплатять довгів Божій справедливості. Один цистерський чернець з'явився по смерті паламареві свого монастиря й отак промовив до нього: «Будь ласка, поможи мені своїми молитвами, бо я сам не годен нічого виєднати для себе». Це згоджується з навчанням Святого Бонавентури: «Недостача не дозволяє сплачувати довгів». На його думку ці душі такі бідні, що не годні ніяк надолужити за свої провини.

Зате ми напевно можемо — бо ж це догма віри — своїми благаннями, особливо при помочі одобрених Церквою молитов, помагати цим святим душам. Не знаю, як можуть звільняти себе від провини ті, що бодай своїми молитвами відказуються помагати душам у чистилищі. Якщо ж обов'язок помагати їм не спонукує нас молитися за них, то нехай бодай любов до Ісуса Христа вчинить

це, бо Спаситель тішиться, як бачить, що намагаємося визволити з чистилища Його улюблені обручниці, щоб могли пробувати з Ним у раю. Нехай зворушить нас згадка про великі заслуги, що можемо здобути собі цим виявом братньої любови супроти цих святих душ. Ці душі дуже вдячні. Вони знають, хто чинить їм добро, як своїми молитвами поменшуємо їхні страждання та прискішуємо вхід до неба. Діставшись до небесної слави, ці душі будуть завжди молитися за нас.

Господь обіцяв помилувати тих, що милосердяться над своїм ближнім: «Блаженні милосердні, бо вони будуть помилувані!». Отож слушно може сподіватися спасіння, хто помагає тим святим душам, що такі засмучені та дорогі Богові. Йонатан розгромив ворогів і своєю перемогою врятував жидівський нарід від загибелі. Батько Савло засудив його на смерть, бо покушав меду, переступаючи батьківський приказ. Нарід удався до царя і промовив: «Невже помре Йонатан, що спас Ізраїля?»

Хто своїми молитвами допоміг якійсь душі вийти з чистилища й дістатися до неба, той може сподіватися, що згадана душа отак промовлятиме до Бога: «Господи, не дозволяй, щоб загинув той, хто визволив мене від мук!» Якщо ж Савло ради благань народу звільнив Йонатана від смерті, то й Бог не відмовить спасіння, бо душа, що молиться, це Його обручниця. Хто під час свого земного життя помагає цим святим душам, каже Святий Августин, тому інші помагатимуть по смерті, як опиняться в чистилищі, бо сам Бог подбає про це.

Слід зазначити, що вислухання Божественної Літургії це один із найкращих засобів, щоб помагати душам у чистилищі. Слухаючи її, слід отак молитися за них Богові: «Предвічний Отче, жертвую Тобі за них цю безкровну Жертву Ісуса Христа з усіма болями, що їх Він зазнав в житті і при смерті. Ради його заслуг поручаю Тобі душі в чистилищі, особливо...»

Воно добре поручати Богові так само душі тих, що вмирають, бо це знаменитий акт любови ближнього.

г) Чи треба молитися до Святих?

Як іде про душі в чистилищі, то дехто може сумніватись, чи вони годні чи не годні молитися за нас, і чи воно взагалі корисно поручатися їхнім молитвам. Цей сумнів не заторкує Святих, бо нема сумніву, що воно дуже корисно поручати себе їх заступництву. Мова ж тут про канонізованих Святих, що вже розкошуються огляданням Божого обличчя. Святий Бонавентура, Веллярмін і інші кажуть, що було б провиною або ерессю сумніватися про це, бо це було б рівнозначне з припущенням, що Церква годна помилитися. Суарес, Азорій і Готті трохи лагідніше

дивляться на цю справу, заявляючи, що згаданий сумнів мав би еретицьку закраску, бо як Найвищий Архиерей канонізує Святих, — навчає Святий Тома — то він робить це під непомильним натхненням Святого Духа.

Але вернімся до згаданого питання. «Чи існує якийсь обов'язок звертатися до заступництва Святих?». Не хочу сам рішати цієї справи, тому тільки вилочу навчання Святого Томи. Він часто, особливо в книжці «Гадки», заявляє, що кожен зобов'язаний молитися, бо тільки молитва годна виєднати від Бога потрібні до спасіння ласки: «Кожний зобов'язаний молитися, бо мусить здобути від Бога духовні добра для себе, а їх можна отримати тільки молитвою». Деінде ж у тій самій книжці висуває оцей сумнів: «Чи треба благодіяти Святих, щоб заступалися за нас?». Ось його відповідь. Наводимо цілий текст, щоб краще зрозуміти його гадку: «Діонісій твердить, що в Божім Провидінні ближчі речі мають наближати до Бога дальші. Святі вже пробувають дуже близько Бога в небі. Отож порядок у Божім Провидінні вимагає, щоб ми, що поки що є паломниками далеко від Господа, верталися до Нього при допомозі Святих. Це ж стається тоді, як Божа доброта через них роздає нам Свої дари. Вертаючись до Бога, ми повинні йти тою дорогою, якою Божі дари приходять до нас. Бог же роздає Свої добродійства ради молитов Святих угодників. Це значить, що в повороті до Бога слід користуватися посередництвом Святих. Благаючи їх, щоб молилися за нас, робимо їх своїми заступниками і посередниками перед Божим тронем».

Слід підкреслити слово: «Порядок у Божім Провидінні вимагає» і особливо останні слова «Вертаючись до Бога, ми повинні йти тою дорогою, якою Божі дари приходять до нас». Святий Тома думає, що порядок Божого Провидіння вимагає, щоб люди спасалися при допомозі Святих, виєднуючи собі за їх посередництвом всі ласки потрібні до спасіння.

Вкінці Святий Тома наводить закид, що воно злишне поручати себе Святим, коли Бог безконечно більше милосердний і схильний вислухувати нас ніж Святі. Навівши закид, потім отак відповідає на нього: «Господь так зарядив не тому, що бракує Йому милосердя, а щоб зберігати загально встановлений порядок, в яким другорядні причини бувають використані».

Хоч тільки до одного Бога як до джерела ласк треба молитися, кажуть Турнель і Сильвій, спираючись на авторитеті Святого Томи, все таки слід звертатися до посередництва Святих, щоб «зберігати порядок, що Господь встановив. Цей же порядок вимагає, щоб нижчі запевняли собі спасіння, благаючи поміч в вищих».

(4) Заступництво Пресвятої Богородиці

Якщо повищі твердження правдиві про Святих, то куди більше вони правдиві, як іде про заступництво Божої Матері, бо Її молитви напевно мають у Божих очах більшу вартість ніж благання всіх Святих. Святий Тома твердить, що Святі можуть спасти багато душ своїми заслугами та вислуженими ласками. Христос і Божа Мати здобули стільки ласк, що годні спасти всіх людей: «Це подиву гідне, що кожен Святий має стільки ласки, що крім себе самого годен спасти багато інших людей. Він був би найбільшим Святим, якщо б мав стільки ласки, щоб спасти всіх людей. Саме стільки ласки мають Ісус Христос і Пречиста Діва Марія».

Святий Вернард пише, говорячи про Пресвяту Богородицю: «Скарбнице ласк і Мати спасіння, через тебе маємо доступ до Сина, щоб через Тебе прийняв нас Той, що через Тебе прийшов до нас!» Як до Отця не маємо доступу хіба через Сина, що є Посередником справедливості, каже він, так до Сина не маємо доступу хіба через Його Матір, що є посередницею ласк, тому своїм заступництвом виеднує ласки, що Ісус Христос вислужив нам.

Святий Вернард дальше твердить, що Пречиста Діва Марія отримала від Бога подвійну повноту ласки. Перша повнота це Воплочення Божого Сина, що в Її лоні стався Чоловіком. Друга це повнота ласки, що ради молитов Пресвятої Богородиці отримуємо від Бога. Ось тому Святий додає: «Бог зложив всі добра в руки Марії, щоб ми знали, що всяка надія, ласка і спасіння походять від Тої, що «прийшла з пустині наповнена радощами», Вона є раєм розкошів, щоб Її пахощі та дари, цебто ласки, всюди розносилися.

Всяке добро, що маємо від Господа ми отримали через Пречисту Діву Марію. Чому ж воно так? Тому, відповідає Святий Вернард, що Бог так хоче: «Така Божа воля, щоб ми все отримували через Марію». Святий Августин ще краще вияснює, чому воно так діється. Марія — каже він — слушно зветься нашою духовною Матір'ю, бо Вона співдіяла своєю любов'ю, щоб ми отримали життя ласки як члени містичного Тіла, що Ісус Христос є його Головою. «Ясно, що Вона (Марія) є Матір'ю Його членів, якими є ми, бо своєю любов'ю вчинила, що належимо до Церкви і є членами Містичного Тіла, якого Христос є Головою». Пречиста Діва Марія своєю любов'ю причинилася до духовного народження вірних; ось тому Бог хоче, щоб Вона так само своїм заступництвом помагала їм осягати життя ласки в цьому і життя слави в другому світі. Через те свята Церква велить нам звати Її «життям, солодощами і своєю надією».

Святий Вернард заохочує нас завжди удаватися до Божої Матері, бо Син завжди вислухує Її молитви: «Звертайся до Марії. Запевняю тебе, що Син напевно вислухає Матір!» Згодом додає:

«Діточки, Вона є драбиною грішників і джерелом мого довір'я та надії». Ось чому Святий зве Її *драбиною*. Як ступаючи по драбині, ніхто не ставляє ноги на третій щабель, поки не стане на другий, і не стає на другий, поки не став на першій, так душа не доходить до Бога хіба за посередництвом Ісуса Христа, а до Ісуса Христа не дійде хіба через Марію. Зве Її джерелом довір'я та надії, бо думає, що Бог хоче, щоб через руки Марії переходили всі ласки, що Бог роздає нам. Наостанок заявляє, що ми повинні благодіяти в Бога всіх ласк через Марію, бо Вона отримує все, чого попрохає тому, що Бог не годен знехтувати Її прохання: «Прохаймо ласки і прохаймо її через Марію, бо Вона знаходить чого шукає, і тому не знає відмови».

Святий Єфрем погоджується з гадкою Святого Вернарда: «Пречиста Діво, нема в нас на кого надіятися тільки на Тебе!». Святий Ільдефонс заявляє: «Маріє, Бог рішив віддати в Твої руки всі добра, що бажає роздавати людям. Ось тому довірив Тобі скарби і гардероб ласки». Святий Герман ставляє Марії оце питання: «Що станеться з нами, Життя християн, якщо опустиш нас?». Святий Петро Даміян отак говорить до неї: «В Твоїх руках зложені всі скарби Божого милосердя!». Святий Антонин каже: «Хто благає ласки без Маріїного посередництва, той хоче літати без крил». Святий Бернардин Сієнський кличе до Марії: «Ти роздаєш всі ласки. Наше спасіння залежить від Тебе!». Деінде ж додає, що Бог не тільки роздає нам ласки за посередництвом Богородиці, але що Вона, ставши Божою Матір'ю, набула своєрідне право заряджувати всіма ласками, що отримуємо від Творця: «Через Пречисту Діву життєдайні ласки переходять з Христа Голови в Його містичне Тіло». І далі каже: Відколи ця Діва Мати зачала в Своєм лоні Боже Слово, Вона — так сказати б — набула юрисдикцію над всіма дарами Святого Духа. Внаслідок цього ніхто не годен отримати від Бога ласки хіба за посередництвом цієї ласкавої Матері». З цього робить такий висновок: «Ось тому Вона роздає Божі дари, чесноти і ласки кому хоче і як хоче».

Святий Бонавентура так само висловлюється про цю справу: «Бог замешкав у лоні Діви, тому не боюся тверди і й що Вона набула своєрідне право заряджувати всіма ласками, бо вони походять із Неї немов води з океану».

Прерізні богослови, спираючись на авторитеті цих Святих, боронять гадку, що ніхто не дістає ніякої ласки хіба за посередництвом Божої Матері. Таке твердження подибуємо в Веги, Мендоси, Пачучелього, Сенері, Поаре, Крассета і багатьох інших письменників не виключаючи Наталього, що отак пише: «Бог хоче, щоб ми очікували від Нього всіх дібр ради могутнього заступництва Пресвятої Богородиці, якщо молимося до Неї так, як треба». Притім наводить цитату з творів Святого Бернарда: «Бог хоче роздавати

нам всі добра через Марію».

Те саме каже отець Контенсон, вияснюючи слова «Ось твоя Мати!», що Христос із хреста промовив до Святого Івана. Вимовляючи це, Христос «ніби бажав зазначити, що ніхто не буде учасником Моєї Крови хіба за посередництвом Моєї Матері. Мої рани це джерела ласки, але вона не дійде до душ хіба через Марію. Мій учню Іване, стільки любитиму тебе, скільки любитимеш Мою Матір!».

Якщо Богові приємно, що звертаємося до Святих за поміччю, то куди приємніше Йому, як користуємося заступництвом Марії, щоб Вона — по словам Святого Анзельма — своїми заслугами покрила нашу негідність: «Гідність цієї Заступниці має доповняти нашу вбогість. Не з браку довір'я до Божого милосердя взиваємо Пречисту Діву Марію, але зо страху перед своєю негідністю». Святий Тома зве гідність Пресвятої Богородиці майже безконечною: «Бувши Божою Матір'ю, Вона має своєрідну безконечну гідність». Ось тому можна слушно твердити, що молитви Божої Матері мають у Божих очах більшу вартість ніж молитви всіх Анголів і Святих.

На закінчення подаємо суть того всього, що досіль було сказано: «Хто молиться, той напевно спасеться. Хто не молиться, той напевно буде проклятий. Всі Святі, за винятком охрещених дітей, що померли перед уживанням розуму, тому спаслися, що молилися. Всі ж прокляті тому погубили себе, що не молилися. Були б не загинули навіки, якщо були б молилися. Згадка про те, що так легко могли спастися, якщо б були благали в Бога ласки, і що тепер уже безповоротно проминув час прохати їх, є і завжди буде найбільшою мукою проклятих у пеклі»».

2. ВАРТІСТЬ МОЛИТВИ

(1) Визначність молитви та її могутність перед Богом

Наші молитви такі дорогі Богові, що Він зазначив Анголів, щоб представляли їх Йому, як тільки прокажемо їх. Святий Ілярій каже: «Анголи чувають над молитвами вірних і щоденно жертвують їх Богові»». Молитви Святих це той святий кадильний дим, що знімається до Господа, як це бачив Святий Іван. Анголи жертвують Йому його. Деінде ж той самий Святий зазначає, що молитви Святих подобають на золоті посудини наповнені милими пахощами, тому сильно подобаються Богові.

Вистачає переглянути Святе Письмо так Старого, як Нового

Завіту, щоб переконатися, яку велику вартість молитва має в Божих очах. Ось, що Сам Бог каже про молитву: *Поклич Мене, й я вислухаю тебе!. Поклич Мене, і звільню тебе. Просіть і буде вам дано. Шукайте і знайдете. Стукайте і відчинять вам. Дасть добро тим, що прохатимуть Його. Хто прохає, той отримує, і хто шукає, той знаходить. Мій Отець подасть їм, чого тільки просять. Чого тільки попросите в молитві, вірте, що отримаєте, і станеться вам. Якщо будете просити чогось у Моє ім'я, то вчиню. Просіть, чого хочете, і станеться вам. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите в Отця в Моє ймення, то Він дасть вам.* Є ще тисячі подібних висловів, але ми пропускаємо їх, бо було б задовго цитувати їх.

Бог хоче нашого спасіння, але для нашого добра бажає, щоб ми спасалися як переможці. В часі туземного життя мусимо невпинно змагатися, боротися і перемагати, щоб спастися. Святий Іван Золотоустий каже: «Тільки самі переможці будуть укороновані». Ми дуже немічні, а наші вороги страшно численні та могутні. Як зможемо опертися і перемогти їх? Бодрімся і повторяймо з апостолом Павлом: *Я все можу в Тім, що скріпляє мене!* Всього зможемо доконати при допомозі молитви, бо через неї Господь подасть силу, якої бракує нам. Теодорет писав, що молитва всемогутня: «Хоч вона одна, все таки може всього доконати». Святий Бонавентура твердив, що «молитва виєднує всяке добро та визволяє від усякого зла».

Святий Лаврентій Юстиніян казав, що при допомозі молитви будуємо собі сильну башту, що захистить і вчинить нас безпечними перед засідками і насиллям ворогів: «При допомозі молитви людина годна збудувати собі твердиню». Щоправда, «дияволи сильні, але молитва сильніша від усіх демонів», каже Святий Вернард. Це правда, бо душа при допомозі молитви запевняє собі стільки Божої помочі, що годна перемогти всякі сотворені сили. Пророк саме так ободрявав себе в переляку: *Ввізву свого Господа та визволюся від своїх ворогів!* Коротко, каже Святий Іван Золотоустий, молитва це зброя, що годна відбити всякий ворожий наскок, це оборона, що зберігає нас в кожній небезпеці, це пристань, що рятує нас від бурі. Заразом це скарб, що збагачує нас всякими добрами: «Молитва це могутня зброя, оборона, пристань і скарб».

(2) Молитва це могутня зброя проти спокус

Бог знає, скільки добра молитва запевняє нам, тому — як сказано в першому розділі — дозволяє, щоб вороги напастували нас, а ми благали в Нього помочі, яку жертвує, бо обіцяв. Богові приємно, як в небезпеках звертаємося до Нього. Прикро ж Йому, як не молимося. «Як цар» — каже Святий Вернард — «вважав би за

зрадника того старшину, що не прохає помочі, як вороги облягли його твердиню, так Бог ніби почувується зраджений, коли хтось посеред спокус не благає в Нього помочі». Він бажає і жде, щоб прохав у Нього помочі, бо сильно хоче помагати. Пророк Ісаїя виразно підкреслив це, як у Божім імені говорив до царя Ахаза, що домагався знаку, що Бог готовий допомогти йому: *Прохай знаку в Господа, свого Бога!*. Безбожний цар відказав: *Не буду прохати, бо не хочу спокутувати Бога*. Ахаз так відповів, бо покладався на власні сили і сподівався без Божої помочі перемогти своїх ворогів. За те пророк отак скартав його: *Слухай, доме Давида; Хіба мало з вас докучати людям? Чи ще мому Богові бажаєте докоряти?* Робить прикрість і зневажає Бога, хто не благає в Нього ласк, що Він дає. *Прийдіть до Мене всі, що почувуєтеся струджені і перетяжені, і Я полегшу вашу втому*.

Мої бідні діточки, кличе Спаситель, проживаєте серед ворогів, що поборюють вас. Гріхи давлять вас, але не падайте на душі. Моліться до Мене, і дам вам силу опертися ворогам, подаючи лік на всі нещастя. Деінде Господь отак промовляє устами пророка Ісаї: *Прийдіть і розсудимися: Хоча б ваші гріхи були немов багрянця, то вчиню вас білими немов сніг; і хоча б вони були червоні як кармазин, то вичищу їх немов вовну*. Люди, приходіть до Мене, хоча б ваші сумління були сильно забруджені. Позволю вам докоряти Мені, якщо прийдете до Мене, а Я не дам вам ласки стати білими немов сніг.

Що ж таке молитва?

Святий Іван Золотоустий твердить, що «молитва це певний якір для тих, що їм загрожує розбиття; це скарб, що годен збагатити всього, і дуже успішний лік на хвороби, це засіб, щоб зберігатися в святості».

Яку ж користь приносить молитва?

Святий Лаврентій Юстиніян каже: «Молитва подобається Богові, отримує, чого просить, перемагає ворогів і змінює людей». Вона усмиряє Божий гнів, бо Бог прощає тому, хто покірно молиться. Молитва виєднує все те, чого просимо, і перемагає ворожі сили. Коротко, молитва просвічує засліплених, скріпляє слабих і грішників перетворює в Святих. Хто потребує світла, нехай молиться до Бога, і світло буде йому дане. Цар Соломон сказав про себе: *Бог подав мені мудрість, як тільки я звернувся до Нього*. Хто потребує мужности, нехай благає її в Бога, і вона буде дана йому. Пророк Давид заявив: *Я отримав Божу поміч, як тільки під час молитви відчинив уста*. Чим же святі мученики здобули собі силу опиратися тиранам, як не молитвою, що виєднала їм мужність перемагати тортури і смерть?

Святий Іван Золотоустий твердить: «Хто користується цією могутньою зброєю, той не зазнає смерти, полишає землю, входить до неба і проживає з Богом». Не допускається гріха, хто використовує могутній засіб молитви. Він згодом зненавидить земські розкоші, зачне продумувати про небо, і вже в цій життєвій розкошуватиметься приставанням із Богом. Пощо ж тоді мучити себе питаннями: «Хто знає, чи я записаний чи ні в книзі життя? Хто знає, чи Бог подасть мені ласку витривалості?» Апостол Павло кличе: *Не турбуйтеся нічим, але в усьому молитвою і благанням з подякою виявляйте свої прохання Богові!* Пощо, каже Апостол, томити себе неспокоями і страхом? Отож відженіть від себе журбу, бо вона тільки зменшує довір'я та чинить вас кволими і лінивими на дорозі спасіння. Зате завжди моліться і прохайте, виявляючи Богові свої потреби. Водночас дякуйте Йому за дане приречення, що подасть вам ласки, яких бажаєте, коли тільки будете прохати Його. До цих ласк належать успішна ласка, витривалість, спасіння та все інше, чого б могли бажати.

Бог виставляє нас на боротьбу, щоб ми змагалися з могутніми ворогами, але Він дотримує Свою обітницю, тому не дозволяє, щоб вороги сильніше атакували нас ніж ми годні опертися. Святий Павло кличе: *Бог вірний, тому не дозволить, щоб ви були спокушувані більше ніж годні стерпіти.* Бог вірний, бо негайно спішить на поміч тому, хто взиває Його. Вчений кардинал Готті пише, що Господь не тільки завжди дає таку ласку, якої нам треба, щоб перемогти спокусу, але й зобов'язаний вділити потрібну силу, щоб дійсно опертися спокусі, якщо звертаємося до Нього, бо Він приготував і роздає стільки ласки, скільки комусь треба: «Якщо в спокусі удаємося до Бога, то Він зобов'язаний дати нам стільки сили, щоб ми не тільки могли, але дійсно оперлися їй, бо можемо все в Тім, що скріпляє нас Своєю ласкою, якщо покійно благаємо її». З Божою поміччю ми годні всього доконати. Бог помагає кожному, що покійно благає в Нього помочі. Отож нема для нас виправдання, якщо дозволяємо спокусі перемогти себе. Спокуса перемагає нас тільки тому, що не молимося, і тут наша вина. Святий Августин твердить, що при помочі молитви ми годні перемогти всі ворожі затії і сили, бо «Молитва нищить всякі шкідливі речі».

(3) Бог завжди готовий вислухати нас

Святий Бернардин Сієнський каже, що молитва це вірний і Небесному Цареві добре знаний амбасадор. Вона входить у Його Серце і спонукає Його помагати нам нужденним, що стогнемо посеред численних боїв і нужди на цій долині сліз: «Молитва це вірний і знаний Цареві посланець. Він входить до Його палати і

своєю настирливістю впливає на милосердне Серце Царя й так одержує нам поміч серед важких трудів». Пророк Ісаїа запевняє нас про це, кажучи, що Бог зворушується на вид наших молитов, і тому не дозволяє щоб ми довго плакали. Він негайно відповідає на наші благання й уділяє те, чого прохаємо: *Не будеш гірко плакати, бо Він змилюється на звук твого ридання; й як тільки почує, то відповість тобі.* Деінде ж Господь отак скаржиться на нас устами пророка Єремії: *Хіба Я показався неприязним для Ізраїля немов пустиня або мрячна земля, що Мій нарід тримається здалека від Мене і не хоче вернутися?* Господь ніби нарікає й каже: Чому ви кажете, що більше не бажаєте приходити до Мене? Хіба Мое милосердя стало неплідною землею, що вже нічого не годна зародити, або недоброю землею, що пізно зароджує? Отак люблячий Господь дає нам зрозуміти, що Він завжди і скоро вислухує наші благання. Водночас картає тих, що через брак довір'я, що будуть вислухані, перестають молитися.

Було б великою ласкою, якщо б Бог раз на місяць дозволяв нам представляти Йому свої благання. Земські царі дають мало авдієнцій, а в Бога можна завжди мати авдієнцію. Святий Іван Золотоустий пише, що Бог завжди готовий вислухувати наші молитви. Нема випадку, щоб Бог не вислухав того, хто молиться, якщо належно молиться: «Бог завжди готовий вислухати благання Своїх слуг. Не трапилося нікому, щоб хтось добре молився, і Бог не вислухав його». Деінде ж заявляє, що Бог вислухує нас, як тільки зачнемо молитися, навіть ще заки скінчили молитву: «Завжди отримуємо (ласку), вже навіть тоді, як молимося». Бог Сам прирік це вчинити: *Заки скінчили говорити, Він вислухав нас.* Пророк Давид каже: *Господь близький до тих, що щирим серцем кличуть Його. Він чинить волю тих, що бояться Його, бо вислухує їх благання і спасає їх.*

Мойсей хвалився тим, кличучи: *Де в світі є такий великий нарід, що Бог був би такий близький йому як Господь, наш Бог, в усьому чого тільки прохаємо в Нього?* Божки поганських народів були глухі на молитви тих, що благали їх, бо були нужденними творами людських рук, тому не мали ніякої сили. Наш же всемогучий Бог чує наші благання, є завжди близький до того, хто молиться Йому, і являється готовим завжди подати всі ласки, що їх хтось прохає: *Коли б я не ввізав Тебе, то знатиму, що Ти мій Бог.* Господи, кликав Псальмопівієць, я переконався, що Ти мій предобрий і премилосердний Бог, бо негайно спішиш з поміччю, як тільки ввізвув Тебе!

(4) Благаймо в Бога великих ласк Воно краще молитися ніж розважати.

Ми такі бідні, що самі від себе не маємо нічого. Якщо ж молимося, то перестаємо бути бідними, якщо ми бідні, то Бог багатий. Апостол Павло запевняє нас, що Бог *щедрий для всіх, що кличуть Його*. Святий Августин каже, що маємо до діла з безконечно могутнім і багатим Господом. Отож не прохаймо в Нього малих і безвартісних речей. Благаймо великих: «Якщо благаєте Всемогутнього, то прохайте в Нього чогось великого!». Мені здається, що зневажав би царя, хто прохав би в нього безвартісного гроша чи сотика. Навпаки, почитаємо Бога, шануємо Його милосердя і щедрість, якщо, не зважаючи на свою нужду та негідність, благаємо в Нього великих ласк. Слід довіряти Його доброті і вірності, бо Бог обіцяв подати кожну ласку, що хтось попрохає в Нього: *Просіть, чого хочете, і станеться вам!*

Свята Марія Магдалина Паційська казала, що «Бог уважає за комплімент і так сильно тішиться, коли благаємо в Нього ласк, що Він деяк дякує нам за те, що помагаємо Йому роздавати добра, бо це задовольняє Його Серце, що бажає всім чинити добро». Слід пам'ятати, що Бог завжди дає більше ласк аніж просимо Його. Святий Яків каже: *Якщо комусь з вас бракує мудрости, нехай просить у Бога, що всім дає обильно та без докору!*. Отак Святий Яків висловлюється, щоб зазначити, що Бог не є скупий, як це буває між людьми. Навіть багаті, щедрі і побожні люди уважають, як роздають милостині, вділяючи менше ніж просять у них, бо хоча б мали великі багатства, все таки ці добра скінчені. Що більше роздадуть іншим, то менше лишеться їм. Бог же обильно роздає Свої добра, як молимося Йому. Вділяє більше ніж просимо. Бо Його багатства безконечні.

Що більше дає, то більше може дати. Пророк Давид каже: *Господи, Ти добрий, ласкавий і премилосердний для всіх, що взивають Тебе!* Мій Боже, казав він, Ти надзвичайно щедрий і ласкавий для того, хто кличе до Тебе. Твоє милосердя таке велике, що перевищає наші прохання.

Святий Іван Золотоустий каже, що саме на цю справу слід звернути всю свою увагу: «Треба молитися з довір'ям і бути певними, що молитва відчинить нам всі небесні скарби». Молитва це скарб, бо хто більше молиться, той більше отримує. Святий Бонавентура каже, що «чоловік побожною молитвою здобуває добра, які мають більшу вартість аніж цілий світ». Деякі побожні душі багато читають і розважають, але мало моляться. Нема сумніву, що духовне читання і роздумування про вічні правди це дуже корисні побожні практики, проте на думку Святого Августина «молитва куди більше корисна». Читання і розважання виявляють наші обов'язки, а молитва виєднує нам ласку виконати їх: «Воно

корисніше молитися ніж читати. Читання показує нам, що треба робити, а молитва виєднує те, чого просимо». Яка користь, якщо знаємо, що робити, а не робимо? Це чинить нас іще більше винними в Божих очах! Слід багато читати і роздумувати, але не зможемо ніколи виповнити своїх обов'язків, якщо не просимо в Бога помочі.

Святий Ізидор твердить, що диявол ніколи так сильно не докучає нам гадками про земські речі, як тоді, коли побачить, що молимося та благаємо ласки в Бога: «Диявол найбільше докучає тоді лихими гадками, як людина молиться». Чому ж він так поступає? Тому, що наш ворог бачить, що в ніякім часі не здобуваємо стільки небесних дібр як під час молитви. Благання в Бога ласк, яких треба нам, щоб витривати і запевнити собі спасіння душі, повинно бути першим плодом розважання. Розважання морально конечне душі, щоб могла проживати в Божій ласці. Якщо хтось забуває під час розважання благодати помочі, щоб витривати в освятній ласці, то трудно, щоб він просив її коли інде. Без розважання навіть не подумає, що треба благодати помочі. Навпаки, хто кожного дня належно робить розважання, той пізнає потреби своєї душі і небезпеки, в яких перебуває, і так відчує, що треба доконче молитися. Це спонукає його до молитви. Молитва ж виєднає ласку, що допоможе йому витривати в Божій ласці та спастися. Отець Сенері заявив, що спочатку розважання він розбуджував у собі побожні почування і присвячував їм більше часу ніж молитві. Згодом зрозумів величезні користі, що молитва запевняє душі. Відтоді здебільша молився, як робив свої довгі розважання. Побожний цар Єзекія казав про себе: *Я пицав немов ластовенятко, тужив як голуб, і мої очі сумно дивилися в небо; «Господи, я пригноблений. Рятуй мене!»*. Маленькі писклята ластівок не роблять нічого хіба кличуть до своїх матерів, домагаючись помочі та поживи. Так само й ми повинні поступати з Богом, якщо бажаємо зберегти життя ласки в своїй душі. Слід завжди звертатися до Нього, благаючи помочі, щоб уникнути душевну смерть і водночас зростати в Божій любові. Отець Родрігес оповідає що старинні Отці, перші вчителі духовного життя, зібралися на нараду. Почалася дискусія про те, яка духовна вправа найкорисніша та найпотрібніша, щоб запевнити людині спасіння душі. Дискусія скінчилася рішенням, що треба часто проказувати оцю коротеньку молитовку Давида: *«Боже, поспіши мені на поміч!»*

Касіян пише, що «так мусить поступати кожен, хто бажає спастися». Він повинен завжди кликати до Бога: «Мій Боже, поможи мені! Мій Боже, поможи мені!». Це треба чинити, як тільки вранці пробудимося зо сну. Так треба поступати серед всіх щоденних зайнять і духовних чи дочасних потреб. Особливо ж слід так

кликати до Бога, як спокуса або пристрасть докучає нам. Святий Бонавентура твердить, що «інколи коротенька молитовка скоріше виєднає Божу поміч аніж численні інші добрі діла». Святий Амвросій додає, що вже під час молитви людина отримує те «чого прохає, бо в Бога воно однозначне молитися і отримувати». Ось тому, каже Святий Іван Золотоустий, «нема нікого сильнішого ніж розмолена людина», бо хто молиться, той стає учасником Божої могутності. Святий Вернард каже, що потрібно розважання і молитви, щоб змагати до досконалости. Розважання виявляє те, чого нам бракує, а молитва виєднує те, чого нам треба: «Робім розважання і молімся. Перше показує, що бракує нам. а друге виєднує все потрібне, щоб нічого не бракувало».

Закінчення.

Дуже трудно, ба й не можливо спастися без молитви, бо — як ми бачили — так рішило Боже Провидіння. Зате певно і легко можна спастися, якщо будемо молитися. Спасіння душі не вимагає таких великих жертв, от як хоча б іти між невірних і віддати життя за віру або ставати пустельником і жити в покуті, споживаючи самі зела. Хто ж може твердити, що воно трудно проказати: «Мій Боже, поможи мені! Поспіши мені на поміч! Змилосердися надо мною!». Хіба є щось легше ніж ця коротенька молитовка? Ця ж молитовка допоможе нам спасти душу, якщо належно будемо проказувати її. Святий Лаврентій заохочує нас молитися особливо на початку кожного діла: «Треба старатися проказувати молитовку принаймні на початку кожної праці». Касіян свідчить, що старинні Отці заохочували людей звертатися до Бога при помочі коротких, але частих молитовок. Святий Вернард каже: «Нехай ніхто не занедбує молитви, бо Сам Бог цінить її, подаючи те, чого просимо, або щось інше корисніше для нас». Слід зазначити, що не знайдемо виправдання, якщо не молимося, бо Бог дає кожному ласку молитися. Кожен із нас має спроможність молитися, коли тільки захоче. Пророк Давид сказав про себе: *Я годен молитися до Бога, що є моїм життям. Отож скажу до Бога: «Ти — моя скеля!»*

Бог дає всім ласку молитися, щоб при помочі молитви ми могли виєднати собі обильну поміч для зберігання Божого Закону, і так витривати в освятній ласці до самої смерти. Якщо ж не спасемося, то самі собі будемо винні тому, що не молилися!

3. УМОВИНИ ДОБРОЇ МОЛИТВИ

Божественний Спаситель заявив: *Поправді, поправці кажу вам: Чого тільки попросите від Отця в Моє ім'я, то Він дасть вам.* Ісус Христос обіцяв, що Отець подасть нам усе, чого тільки попросимо в Його ім'я. Проте слід пам'ятати, що молитва мусить бути добра, інакше Бог не вислухає її. Святий Яків каже, що багато хто молиться, але нічого не отримує, бо лихо молиться: *Прохаєте, але не одержуєте, бо лихо просите!* Святий Василій, вияснюючи слова апостола Якова, додає: «Часом молишся, але не отримуєш, бо лихо, цебто без віри або легкодушно молишся або прохаєш невідповідних речей або заскоро перестаєш молитися».

Молиться без віри, хто під час молитви виявляє мало віри цебто довір'я. Молиться *легкодушно*, хто мляво бажає отримати ласку. Благає *невідповідних* речей, хто просить дїбр, що не причиняються до спасіння душі. *Перестає* молитися, хто не хоче витривати в молитві.

Святий Тома зводить до *чотирьох* умовини доброї молитви. Ось як має виглядати успішна молитва: чоловік повинен молитися за себе *самого*, за *ласки потрібні до спасіння*, і притім його молитва має бути *побожна і витривала*.

а) Чи Бог обіцяв вислухати нас, як молимося за других?

Перша умовина молитви це обов'язок молитися за себе, бо Святий Тома каже, що ніхто не може *абсолютно* запевнити комусь вічного життя, тому не годен виєднати тих ласк що конечні до спасіння. Христос обіцяв вислухати молитву, коли хтось молиться за себе, а не за других: *Він дасть вам!* Є так само багато Учителів, що, спираючись на авторитеті Святого Василія, інакше думають. Святий Василій навчає, що молитва силою Божої обітници непомильно приносить спасенні наслідки, як молимося і за других, аби тільки вони позитивно не противилися Божій ласці. Згадані Отці спираються на висловах Святого Письма: *Моліться один за другого, щоб стали здорові, бо ревна молитва праведника дуже могутня.* Спаситель заявив: *Моліться за тих, що переслідують вас!* Їх гадка набирає ще більше поваги зо слів Святого Івана: *Якщо хтось бачить, що його брат грішить гріхом, який не спричиняє смерти, то нехай молиться за нього, і Він дасть життя цьому грішникові, цебто тоді, як він не належить до тих, що допускаються гріхів, які спричиняють смерть. Є бо гріх, що спричиняє смерть. Не кажу, що за таких слід мол йтися.*

Святий Августин, Беда, Святий Амвросій і інші вияснюють, хто такий той грішник, що його гріх не спричиняє смерти. Це той грішник, що не заміряє вперто аж до смерти залишитися в своїм гріху, бо для навернення такого затверділого грішника треба б

надзвичайної ласки. Як іде про інших грішників, що не проявляють такої великої злоби, то Апостол запевняє навернення тим, що моляться за них: *Нехай молиться за нього, і Він дасть життя цьому грішникові.*

в) Треба молитися за грішників

Нема сумніву, що молитви інших людей дуже корисні грішникам і сильно подобаються Богові. Бог скаржить на Своїх слуг, що не поручають Йому грішників, як колись скаржився Святій Марії Магдалині Паційській. Одного дня Він отак відозвався до неї: «Дивися, Моя дочко, як християни пробувають під владою диявола. Демони пожерли б їх, якщо б Мої улюбленці не звільнили їх своїми молитвами».

Господь бажає, щоб особливо священики і чернечі душі молилися за грішників. Згадана Свята отак промовила до своїх співсестер черниць: «Посестри, Бог не забрав нас зо світу, щоб ми трудилися тільки для власного добра, але й щоб усмиряли Його гнів на грішників». Сам Бог раз сказав до неї: «Вибрані обручниці. Я віддав вам місце прибіжища цебто Христові Страсті, щоб ви могли помагати Моїм сотворінням. Отож використовуйте ці Страсті й так помагайте Моїм сотворінням, що загивають! Складайте своє життя за них!».

Внаслідок цього Свята загоріла такою святою ревністю, що п'ятдесят разів на день жертвувала Богові кров Спасителя за грішників. Вона сильно прагнула їх навернення. «Господи», кликала, «як мені прикро, коли дивлюся, що можна б помагати Твоїм сотворінням, віддаючи за них своє життя, але на жаль, я не годна цього вчинити!». Вона поручала грішників Богові під час кожної духовної вправи. Її життєпис подає, що Свята кожної години молилася за грішників. Часто вночі вставала зо сну і йшла перед Пресвяті Тайни молитися за них. Одного дня черниці знайшли її заплаканою. Спиталися, чому плакала. Відповіла їм: «Бо мені здається, що не роблю нічого для спасіння грішників!». Вона навіть жертвувала себе на пекельні муки, аби тільки не була там змушена ненавидіти Бога. Бог часто посилав їй страшні болі та хвороби, щоб могла жертвувати їх за спасіння грішників. Вона особливіше молилася за священників, бо бачила, що їх добре життя сильно причинялося до спасіння інших, а лихе їх життя спричиняло прокляття численних душ. Ось тому благала Господа, щоб карав її за провини інших: «Господи, позволь мені вмирати і потім знову вертатися до життя, поки не відпокутую за гріхи всіх людей!». Ця Свята — як подає її життєпис — своїми молитвами звільнила багато душ із диявольських кайданів.

Я навмисно затримався над ревністю цієї Святої. Зрештою всі душі, що люблять Бога, завжди моляться за бідних грішників. Хіба

могло бути інакше? Чи міг би хтось не молитися за них, як дивиться, що Бог так сильно любить їх, як роздумує, що Ісус Христос витерпів за їх спасіння, і як бачить, що Спаситель так сильно бажає, щоб ми молилися за грішників? Як міг би байдуже дивитися на бідні душі, що проживають без Бога і є рабинями диявола, і притім не зворушитися та часто не благодати Бога, щоб дав світло і силу цим нещасним душам вийти з нужденного стану, в яким заснули, наражаючись на небезпеку вічного прокляття?

Щоправда, Бог не прирік вислухати нас, як молимося, за тих, що позитивно відкидають ласку навернення. Проте Господь ради Своєї доброти часто дає надзвичайні ласки і так завертає на дорогу спасіння навіть найбільше засліплених і закам'янілих грішників, бо Його слуги моляться за них. Ось тому поручаймо Богові бідних грішників під час Божественної Літургії, Святого Причастя, розважання або як відвідуємо Пресвяті Тайни. Один учений автор твердить, що Бог скоріше вислухає, якщо хтось молиться за других, ніж як молиться за себе самого.

Тепер вернімся до інших умовин доброї молитви, про які говорить Святий Тома.

УМОВИНИ ДОБРОЇ МОЛИТВИ

(1) Треба прохати речей, що конечні для спасіння

Друга умовина доброї молитви, каже Святий Тома, це прохання ласк, що їх *потребуємо для власного спасіння*. Бог не дав абсолютно обітниці, що подасть дочасні добра, якщо вони не є конечні для спасіння. Святий Августин вияснює слова Спасителя «в Моє ім'я» і каже, що «не просимо в ім'я Спасителя того всього, що противиться спасінню душі». Інколи благаємо в Бога дочасних ласк, а Він не вислухує нас. Святий Августин заявляє, що Бог не вислухує тому, що любить нас і бажає виявити нам Своє милосердя: «Часом людина благає речей, що потребує до життя, але Бог у Свому милосерді не дає їх, бо лікар знає краще ніж пацієнт, що добре для хворої людини».

Якщо лікар любить свого пацієнта, то не дозволить йому речі, що пошкодили б його здоров'ю. Скільки людей не допускалися б гріхів, якщо б були хворі або бідні? Вони грішать саме тому, що здорові та багаті! Ось тому Господь часом не дає здоров'я або дочасних дібр тим, що благають їх, бо любить їх. Він знає, що згадані речі були б для них нагодою затрати Його ласки або принаймні остиглости в духовнім житті. Ось причина, чому Бог не вислухує їх.

Не хочемо твердити, що це гріх благодати в Бога речей, що потрібні в дочаснім житті, наскільки вони помагають спасти душу.

Таж Мудрець отак молився: *Подай мені те, що потрібне до життя!* Святий Тома каже, що нема провини в тім, що хтось помірковано займається згаданими речами. Лихо в тому, що деякі люди непомірковано пошукують земських дібр і невладнано займаються ними ніби вони були найвищим нашим добром. Через те треба завжди підчинятися Божій волі, якщо благаємо дочасних ласк, і прохати їх, якщо вони вийдуть на користь нашій душі. Якщо ж Бог не подає їх, то будьмо певні, що це робить з любови до нас, бо бачить, що вони були б шкідливі для здоров'я душі.

Часто благаємо Бога, щоб звільнив нас від якоїсь небезпечної спокуси, але Він не вислухує нас, дозволяючи, щоб вона дальше докучала нам. Слід зрозуміти, що Бог дозволяє на це для нашого більшого добра. Не спокуси і лихі гадки віддаляють нас від Бога, але згода волі на них. Ох, як сильно поступає в досконалості та лучиться з Богом та душа, що в спокусі поручає себе Богові та з Його поміччю поборює її! Ось чому Бог не вислухує нас і дозволяє на спокуси. Святий Павло ревно молився, щоб Бог звільнив його від нечистих спокус. *Моєму тілові дано колючку — ангола Сатани — щоб докучав мені. Я тричі молився в цій справі і благав Господа, щоб Він відступився від мене.* Але Господь відказав мені: *Моя ласка вистачає тобі. Отож треба підчинятися Божій волі, як молимося серед спокус. Отак треба молитися: «Господи, звільни від цієї турботи, якщо воно добре. Якщо ж не хочеш увільнити, то принаймні поможи перемогти спокусу!»*

Святий Вернард твердить, що Бог дає бажану річ або щось краще ніж те чого прохаємо, як благаємо в Нього якоїсь ласки. Бог дуже часто залишає нас посеред бурі, щоб ми виказали Йому свою вірність. Це ж вийде нам на більше добро. Часом Бог ніби не чує наших благань. Ні, будьмо певні, що Бог чує нас і скрито помагає, скріпляючи Своєю ласкою, щоб ми могли опертися кожному наскокові ворогів. Таж Він Сам устами Псальмопівця запевняє нас про це: *«Ти ввізвав Мене в недолі, і Я визволив тебе. Я чув тебе в громовім укритті й випробовував твою вірність.»*

Святий Тома подає ще інші умовини молитви: треба молитися побожно і витривало. Молиться побожно, хто молиться покірно і з довір'ям. Молиться витривало, хто до смерти не перестає молитися. Тут треба подрібно обговорити ті умовини, що конечні до доброї молитви, цебто покору, довір'я і витривалість.

(2) Треба покірно молитися

Молитви тих, що служать Богові, подобаються Йому, якщо ці слуги покірні. Псальмопівець кличе: *Він споглянув на молитву покірного.* Зате не приймає, а радше відкидає благання гордих душ. Святий Яків каже: *Бог противиться гордим, а покірним дає*

ласку. Бог не вислухує благань гордих людей, що покладаються на власні сили, і тому залишає їх у нужді. Пробиваючи в подібнім стані та без Божої ласки, ці люди напевно загинуть. Цар Давид оплакував цей стан, кличучи: *Я грішив, заки був упокорений!* Подібне нещастя трапилося Святому Петрові. Христос перестеріг Його, що ще тої самої ночі всі учні опустять Його: *Цієї ночі всі ви захитаєтеся в своїй вірі в Мене!* Замість признати власну неміч і прохати помочі в Господа, щоб не зрадити Його, Петро, занадто довіряючи своїм силам, заявив, що ніколи не покине Христа, хоча б всі інші відреклися Його: *Хоча б усі захиталися в вірі в Тебе, то я ніколи не зроблю цього!* Спаситель знову перестеріг, що ще тої самої ночі, заки півень заспіває, Петро тричі відречеться Його. Все таки Петро, довіряючи собі, дальше чванився: *Не відречуся Тебе, хоча б мав померти з Тобою!*

Що ж потім сталося? Як тільки бідний Петро ввійшов на подвір'я первосвященника і служниця виявила, що він учень Ісуса Христа, то три рази під присягою заперечив це, ба й ще заявив, що ніколи не знав Його! *Не знаю цього Чоловіка!* Святий Петро напевно був би не відрікся Христа, якщо б був упокорився та попрохав у Господа ласки мужности.

Ми всі повинні бути переконані, що ніби стоїмо на краю безодні всіх гріхів, тільки Божа ласка хоронить нас, щоб не попали в неї. Якщо б Божа ласка опустила нас, то напевно попали б у безодню беззаконня та допустилися б навіть найгідкіших гріхів. Пророк Давид признає це, кажучи: *Грїб у недовзі був би стався місцем мого спочинку, якщо б Господь не був допоміг мені!* Так говорив Псальмопівець, і кожен з нас повинен так само говорити про себе. Так думав про себе Святий Франциск Асиський, як заявляв, що він був найбільшим грішником світу. «Отче», товариш відозвався на цю заяву, «це неправда, бо в світі є багато людей, що є більшими грішниками ніж ви!» На це Святий дав таку відповідь; «На жаль, правдиве те, що я сказав про себе, бо я допустився б прерізних гріхів, якщо б Бог не чував надо мною!»

Це догма віри, що без Божої ласки ми не годні виконати ніякого доброго вчинку, навіть подумати щось добре. Святий Августин твердить «Без ласки люди не годні нічого доброго подумати або зробити». Як око не годне бачити нічого без світла, казав цей Святий, так людина не годна вчинити нічого доброго без ласки. Апостол Павло вже давніше був заявив: *Ми від себе не годні нічого помислити, бо наша здібність походить від Бога.* Пророк Давид ще перед апостолом Павлом те саме заявив: *Якщо Господь не збудує дому, то марне трудяться будівничі.* Людина надармо старається стати святою, якщо Бог не допоможе їй. Цей самий пророк дальше заявляє: *Якщо Господь не буде берегти міста, то надармо чуватиме сторожа.* Коли Бог не буде стерегти якоїсь

душі від гріха, то марно вона намагатиметься власними силами це вчинити. Ось тому святий пророк Давид отак говорив про себе: *Не буду надіятися на свого лука, і мій меч не допоможе мені. Не буду покладатися на власну зброю, а тільки на Бога, бо Він один годен спасти мене.*

Якщо хтось вчинив щось доброго або недопустився більших гріхів ніж допустився, то повинен заявити зо Святим Павлом: *«Господи, завдяки Божій ласці я є тим, чим є!»* Через те він повинен дрижати і боятися, що міг би впасти в гріх при всякій нагоді: *Через те хто думає, що стоїть, нехай стережеться, щоб не впав!* Апостол бажає перестерегти нас, що наражається на велику небезпеку впасти в гріх, хто певний себе, що не впаде. Деінде ж подає, чому воно так діється: *Якщо хтось думає, що він є щось, будши нічим, то він обманює себе.* Ось тому Святий Августин влучно написав: *«Самопевність про мужність чинить багатьох немічними. Ніхто не буде сильним, якщо не вважає себе немічним».*

Довіряє собі самому і власним постановам, хто каже, що не боїться нічого. Подібна погубна самопевність обманює його, бо така людина, довіряючи власним силам, перестає лякатися. Не боячись упадку вона перестане поручатися Богові, і тоді напевно впаде. Через це не слід гордовито дивуватися, що інші прогрішилися. Навпаки, дивлячись на упадки ближнього, слід вважати себе гіршим від нього та заявляти: *«Господи, я був би ще гірше поступив, якщо б Ти не був помагав мені!»* Інакше Господь покарає його за гордість і дозволить, щоб допустився ще більших і гидкіших провин.

Апостол Павло каже нам трудитися над своїм спасінням, але як? В страсі та трепеті! *Зо страхом і трепетом працюйте над своїм спасінням!* Хто відчуває в собі сильний страх впасти, той не буде довіряти власним силам, а Богові. Покладаючись на Бога, буде в небезпеках звертатися до Нього. Бог допоможе йому й так він перемаже всі спокуси і спасе свою душу.

Раз Святий Пилип Нерійський ішов вулицями Риму та кликав: *«Я в розпуці!»* Якийсь чернець звернув увагу, що так не слід говорити, а Святий отак відказав йому: *«Отче, я стратив надію на себе, але зате довіряю Богові!»* Ми так само мусимо поступати, якщо бажаємо спастися: Не слід ніколи довіряти власним силам. Поступаючи так, будемо наслідувати Святого Пилипа, що отак промовляв до Бога, як тільки вранці пробудився зо сну: *«Господи, чувай сьогодні над Пилипом, бо інакше Пилип зрадить Тебе!»*

Святий Августин заявляє, що саме тут полягає християнська мудрість. Ця ж мудрість це штука переконати себе, що від себе нічого не знаємо та нічого не годні вчинити: *«Вся мудрість полягає в тому, щоб переконати себе, що чоловік це ніщо!»* Хто переконаний про свою неміч, той буде невпинними молитвами

запевняти собі Божу поміч, якої потребує, щоб опиратися спокусам і чинити добро. З Божою поміччю людина годна всього dokonати. Бог нічого не відмовляє тому, хто покірно молиться Йому. Мудрець запевняє нас про це словами: *Молитва покірної людини проб'є небо і, зайшовши перед Божий престол, не відійде звідти, поки Бог не спогляне та не вислухає*. Не слід журитися тим, що душа допустилася численних гріхів, бо *Бог не погорджує скрушеним і впокореним серцем*. Як Господь є строгим із гордими і відкидає їх молитви, так Він дуже ласкавий і щедрий із покірними. Одного дня сам Господь потвердив це, як промовив до Святої Катерини Сієнської: «Дочко, знай що здобуде всі чесноти, хто покірно та витривало благає в Мене ласк».

(3) Слід задовольнятися звичайними ласками і не домагатися надзвичайних.

Буде корисно навести тут пораду, що вчений і побожний єпископ Осми Палофокс у замітці про лист Святої Тереси дає побожним душам, що змагають до досконалости. Свята написала до свого сповідника і здала звіт з усіх ступенів надприродної молитви -розважання, якими Господь наділив її. Згаданий прелат відповів, що ласки, які Бог подав Святій Тересі й іншим Святим, не є конечні для спасіння, бо багато душ спаслося без них. Бувало й таке, що численні душі осягнули ці ступені розважання, а згодом все таки загинули. Через те — каже він — це злишна і непотрібна річ бажати і пошукувати цих надприродних дарів, бо єдина правдива дорога до святости це вправа в чеснотах, особливо в Божій любові. Душа стає святою, як молиться і співпрацює з Божим світлом і ласками. Бог нічого так не бажає, як бачити нас святими, бо Святий Павло заявляє: *Ваше освячення це Божа воля*.

Згаданий побожний письменник, говорячи про ступені надприродного розважання, про які писала Свята Тереса, цебто про розважання *спокою*, сон, знечулення здатности, єднальну молитву, захоплення, порив, лет, політ духа і духовну рану, каже, що ми повинні бажати і благодіяти Бога, щоб звільнив нас від прив'язання і бажання земських дібр, бо вони не запевняють душі спокою, а радше непокоять і пригноблюють духа. Цар Соломон слушно назвав їх: *Марнотою марнот і пригнобленням духа*. Людське серце ніколи не знайде правдивого мира, якщо не позбудеться всього того, що не є Богом, щоб підготувати місце для Його святої любові й так уможливити Йому посісти цілу душу, Душа ж не годна dokonати цього власними силами, але мусить отримати це від Бога невпинними молитвами.

Як іде про *духовний сон і знечулення здатностей*, то треба благати в Бога ласки, щоб ці здатності були нечулі на все земське, а відчували тільки Божу доброту і бажали Божої любови та вічних дібр.

Як іде про *злуку здатностей*, то слід молитися Богові, щоб дав нам ласку не думати і не пошукувати і не бажати того, чого Він не бажає, бо святість і досконалість любови полягають у злуці нашої волі з Божою.

Як іде про *захоплення і порив*, то треба молитися Богові, щоб знищив у нас невпорядковане самолюбство і любов до сотворінь, а розбудив любов до Себе.

Як іде про *лет духа*, то благаймо в Бога ласки, щоб ми могли жити без прив'язання до цього світу. Нам слід поступати так, як поступають ластовенята. Вони, беручи поживу, не задержуються на землі, але в леті беруть її. Це значить, що слід використовувати земські добра для піддержки життя, але так ніби у перелеті, щобто не слід присідати на землю, щоб розкошуватися ними.

Як іде про *полет духа*, то слід молитися Богові, щоб дав нам відвагу та мужність поборювати себе як зайде потреба, опиратися наскокам ворогів, перемагати пристрасті і приймати страждання навіть посеред духовних смутків і нудьги.

Як іде про *рану любови*, то слід сказати, що рана своїм болем невпинно пригадує нам його причину.

Треба благати Бога, щоб так сильно зранив наше серце Своєю святою любов'ю, щоб ми завжди пам'ятали про Його доброту і любов, що нею полюбив нас. Отак зможемо невпинно любити Його і намагатися подобатися Йому своєю працею та любов'ю. Слід звернути увагу, що цих ласк не можливо отримати, якщо душа не молиться. Покірنا ж, довірлива і витривала молитва годна все виблагати в Бога.

(4). Треба молитися з довір'ям

Апостол Яків сильно настає на те, щоб ми молилися з довір'ям, якщо бажаємо, щоб молитва виєднала в Бога те, чого благаємо. Притім треба бути певними, що будемо вислухані, якщо молимося так, як треба, не сумніваючись про успіх молитви: *Нехай просить із вірою, без жадного сумніву*). Св. Тома твердить, що «молитва черпає свою силу з любови, а успішність із віри та довір'я»⁴⁴). Те саме твердить Св. Вернард, кажучи, що тільки наше довір'я виєднує нам Боже милосердя: «Господи, тільки надія виєднує нам Твоє помилування»).

Наше довір'я до Божого милосердя сильно подобається Богові, бо так шануємо та прославляємо Його безконечну доброту, що бажав виявити нам у сотворенні світу. Пророк Давид кличе:

Нехай і тішаться всі, що покладають на Тебе свою надію! Вони вічно співатимуть, і Ти хоронитимеш їх. Деінде ж каже: Бог - щит для всіх, що вдаються до Нього.

Скільки то обітниць вчинених для тих, що надіються на Бога, знаходимо в Святім Письмі!

Псалмопівець кличе: *Не прогрішиться, хто надіється на Бога!*). Так, бо даліше каже Псалмопівець: *Ось очі Господа звернені на тих, що бояться Його та надіються на Його милосердя, бо Він вирятує від смерти їх життя*). Деінде ж Сам Бог промовляє отак: *Вирятую його, бо він надіявся на Мене. Буду з ним у недолі, врятую та прославлю його*. Слід звернути увагу на слова: «Бо він надіявся на Мене». Бог каже, що за те Він буде стерегти його і звільнить від ворогів та небезпеки упадку. Вкінці дасть йому вічну славу.

Пророк Ісаїя, говорячи про тих, що надіються на Бога каже: *Хто вповає на Бога, в тому сила відновляється. Він підніме крила немов орел. Побіжить і не змучиться, піде і не втомиться⁵⁷*). Хто надіється на Бога, той перестане бути немічним. В Бозі здобуде велику мужність. Через те не буде охляти, ані не втомиться на шляху спасіння, але бігтиме й летітиме немов орел. Пророк каже, що вся наша мужність полягає в довір'ї до Бога. Треба віддатися Божому милосердю і не занадто покладатися на власні зусилля та людські засоби, бо по словах цього пророка *в мовчанці та надії вся ваша сила*.

Чи ж трапився колись випадок, що б загинув той, хто покладался на Бога? Святий Дух запевняє нас, що такого випадку ніколи не було: *Ніхто не застидається, як надіється на Господа!* Це довір'я запевняло Давида, що ніколи не загине. *Господи, кликав він. я вповаю на Тебе, нехай не буду повік застиджений!*

Хіба Бог годен обманити, питається Св. Августин, якщо запевняє нас, що готовий піддержувати в небезпеках, коли удамося до Нього? Хіба віддалиться від нас, як звернемося до Нього? «Бог не є обманцем, який обіцяє поміч, а потім віддаляється від нас, як звертаємося до Нього за нею?» Пророк Давид зве блаженними тих, що покладаються на Бога: *Блаженний той чоловік, що надіється на Тебе!* Чому так? Бо хто, каже пророк, покладається на Бога, того окружає Боже милосердя: *Милосердя оточує того, хто на Господа покладає свою надію⁵⁷*. Бог буде так оточувати і стерегти його з усіх сторін, що він буде безпечний серед ворогів, тому не лякатиметься небезпеки загинути.

Ось чому апостол Павло так сильно заохочує нас надіятися на Бога, бо ця надія виєднає нам велику нагороду: *Отож не відкидайте свого довір'я, бо воно запевняє велику нагороду*. Яке буде наше довір'я, такі будуть ласки, що воно виєднає нам. Якщо довір'я велике, то й ласки будуть великі. Св. Вернард твердить, що

довір'я це безмежне джерело. Що більшого черпака хтось має (цебто в кого більше довір'я), той зачерпне в нього більше дібр: «Господи, ти в ніщо інше тільки в посуд довір'я збираєш олій Свого милосердя!». Пророк Давид вже раніше так молився: *Господи, нехай Твоє милосердя пробуває над нами, бо ми надіялися на Тебе.* Бачимо це на прикладі римського сотника. Спаситель похвалив його довір'я, заявляючи: *Іди, нехай так буде, як ти повірив!* Сам Господь заявив в об'явленні Св. Гертруді, що хто з довір'я молиться, той ніби завдає Йому таке насилля, що Він не годен відмовити йому того, чого прохає. Святий Іван Ліствичник твердить, що молитва завдає Богові насилля, але Він дорожить і любить його: «Молитва побожно силує Бога».

Св. Павло дає нам оцю пораду: *Отож з довір'ям приступаймо до престолу ласки, щоб отримати милосердя і знайти благодать, що помагатиме нам тоді, як зайде потреба.* Трон Божої ласки це Ісус Христос, що тепер сидить праворуч Отця не на престолі справедливості, а на троні ласки, щоб виєднувати пробачення, якщо ми згрішили, і подавати поміч, щоб витривали, якщо бажаємо бути Його приятелями. Треба завжди з довір'ям удаватися перед цей престол. Довір'я ж це ніщо інше тільки віра в Божу доброту і вірність. Бог обіцяв вислухати, як хтось молиться з довір'ям, але це довір'я має бути рішуче та певне.

Нехай нічого не сподіється, каже Св. Яків, коли хтось молиться і притім сумнівається, чи отримає: *Хто сумнівається, той подібний до морської хвилі, яку вітер жене і кидає. Нехай такий чоловік не думає, що він дістане щось від Господа.* Нічого не дістане, бо недовір'я, яке турбує його, зневажає Бога. Брак довір'я не дозволить Божому милосердю вислухати його прохання. Св. Василій каже: «Не отримав ласки, бо прохав без довір'я».

Цар Давид твердив, що наше довір'я до Бога повинно бути таке незрушне немов та гора, якої ніяк буря не годна стрясти: *Ті, що надіються на Господа, подібні до гори Сіон. Не захитається повік, хто живе в Єрусалимі.*

Господь звелів нам так само поступати, якщо бажаємо отримати ласку, якої благаємо: *Чого тільки, молячись, попросите, вірте, що одержите, і станеться вам!* Якої б ласки ви не попрохали, будьте певні, що отримаєте її. Якщо так зробите, то напевно станеться вам те, що хочете.

а) Джерело нашого довір'я

Дехто може спитатися: «На чім же я, нужденний, маю опирати своє довір'я, що отримаю те, чого прошу?» На чім? На обіцянці, що Ісус Христос дав нам: *Просіть і отримаєте.* Св. Августин питається: «Хто боявся б обману, коли Сама Правда обіцяє?». Як ми годні сумніватися, коли Бог, що є Самою Правдою,

обіцяв дати те, чого попрохаємо молитвою в Нього? Той сам Святий Отець каже: «Бог не заохочував би благи, якщо б не хотів дати!» Бог напевно не заохочував би нас прохати в Нього ласк, якщо б не бажав дати їх. Тим часом Він до нічого не заохочує людей так сильно, як до молитви. Це бачимо в Святім Письмі: «Моліться, просіть, шукайте, тощо.., і отримаєте те, чого бажаєте!» ***Просіть, чого хочете, і станеться вам!*** Каже Божественний Спаситель.

Спаситель навчив нас проказувати молитву Отче наш, щоб ми молилися з належним довір'ям. Звертаючись до Бога за ласками, яких потребуємо, щоб осягнути вічне спасіння, зємо Бога в цій молитві не *паном*, але Батьком і то. *нашим Батьком*. «Наш Отче». В молитву «Отче наш» Господь вложив всі ласки, яких потребуємо, щоб спастися.

Спаситель бажає, щоб ми благали в Бога ласк із таким великим довір'ям, з яким бідний або хворий син прохає хліба або лікарства в свого батька. Якщо син умирає з голоду, то вистачить, щоб тільки виявив голод своєму батькові, і він негайно постачить йому бажану поживу. Якщо б часом трохи затроїв себе, то вистачає, щоб згадав батькові про своє нещастя, і батько зараз намагатиметься злічити його. Отож треба вірити Божим обітницям і з довір'ям та без вагання молитися Богові. Притім слід бути рішучим і певним, як каже Св. Павло: *Без вагання тримаймося надії, яку визнаємо, бо вірний Той, що обіцяв*. Нема сумніву, що Бог дотримує Свої обітници. Через те наше довір'я до Цього має бути непохитне, що Він вислухає нас і подасть те, чого просимо. Інколи буває, що через духовну посуху або якусь провину не відчуваємо в собі почувального довір'я, що його бажали б відчувати. Не зважаючи на це, все одно молимося, бо Бог напевно вислухає нас. Може й тоді ще скоріше вислухає, бо будемо молитися з меншим довір'ям до себе самих і з більшим довір'ям до Божої доброти і вірності. Бог же прирік вислухати тих, що моляться.

О, як сильно наша надія подобається Богові під час турбот, страхів і спокус, хоча б ми не відчували в собі надії, бо в душі запанувало почуття недовірливості через те, що вона знаходиться в стані безпотішності! Саме за те апостол Павло хвалить патріярха Авраама, *бо він надіявся проти надії*.

Святий апостол Іван твердить, що напевно стане святим, хто безпохитно довіряє Богові: *Хто має таку надію на Бога, той стає таким чистим як є* (Бог), бо Господь наділяє обильними ласками тих, що покладаються на Нього.

Не зважаючи на жахливі тортури, що тирані приготувляли їм. багато мучеників, дівчат і дітей, що були скріплені цим довір'ям, потрапило перетерпіти всі муки і болі.

Інколи здається, що Бог не хоче вислухати нас, як молимося. Все таки не слід залишати молитви 1 надії! Тоді треба повторяти зо страдницьким Йовом: *Не перестану надіятися, хоча б Він убив мене.* Йов ніби отак промовляв: «Мій Боже, не перестану молитися і надіятися на Твоє милосердя, хоча б Ти прогнав мене від Себе!» І нам слід так само поступати. Тоді отримаємо від Господа все, чого попрохаємо.

Так поступила ханаанська жінка, і отримала від Ісуса Христа те, чого хотіла, Ця жінка мала біснувату дочку. Бідна мати прийшла до Спасителя і прохала, щоб звільнив її дочку від диявола: *Господи: сину Давидів, змилосердися надо мною. Демон сильно мучить мою дочку!* Господь відказав їй, що Його послано тільки до ізраїльтян, а не до поган, до яких вона належала. Вона не зневірилася, але ще з більшим довір'ям повторила своє прохання, кажучи: «Господи, Ти можеш потішити, отож потіш мене! Ісус відповів їй: *Не годиться брати хліб від дітей і кидати псам!* А вона відказала: *Так, Господи, але й пси їдять кришки, що падають зо столів їхніх панів!* Zobачивши велике довір'я цієї жінки, Спаситель похвалив її та подав бажану ласку, кажучи: *О жінко, сильна твоя віра! Нехай буде так, як бажаєш собі!* Хто ж бо коли взивав Господа, кличе Сирах, а Він знехтував його та не поміг йому? *Хто вівзав Його, а Він погордив ним?*

Св. Августин каже, що молитва це ключ, який відчиняє нам небо. Як наша молитва підноситься до неба, то бажана ласка сходить звідтіля: «Молитва праведника це ключ до неба: прохання іде до неба, а Боже милосердя сходить з неба»⁷⁸). Пророк Давид написав, що наші благання і Боже милосердя лучаться разом: *Нехай буде благословенний Бог, що не відкинув моєї молитви і Своєї ласки від мене!* Св. Августин твердить, що треба бути певними, що Бог уже вислухує нас, як тільки зачнемо молитися: «Якщо не перестаєш молитися, то будь певний, що Його милосердя не віддалиться від тебе».

Скажу про себе, що ніколи не відчуваю більшої духовної потіхи і довір'я спастися, як тоді, коли молюся та поручаю себе Богові. Думаю, що всі інші християни так само почуваються, бо всі інші позначки нашого спасіння непевні та помильні. Зате це певна і непомильна правда, що Бог вислухує того, хто з довір'ям молиться, бо Він не годе не дотримати Своїх обітниць.

Повторяймо з апостолом Павлом, як почуваємося слабі та немічні, щоб перемогти якусь пристрасть чи трудність або виконати те, що Бог велить: *Все можу в Тім, що скріпляє мене!* Отож не кажим: «Я не годе. Не маю сили!» Напевно ми не годні нічого доконати власними силами, але годні все виконати з Божою поміччю. Якщо б Бог сказав комусь: «Візьми на плечі цю гору та неси її, бо Я поможу тобі!», то чи не був би він нерозумним і

безвірком, якщо б відказав: «Не візьму, бо не маю сили нести її!»

Подібно діється з нами. Якщо бачимо власну нужду та неміч або зазнаємо сильних спокус, то не слід зневірюватися. Навпаки, тоді треба підняти очі до Бога та промовити з царем Давидом: *Зо мною Господь. Не боюся. Що зробить мені людина? . Побачу загибель своїх ворогів.* Якщо ж знайдемося в небезпеці зневажити Бога або маємо якусь іншу важну справу, але не знаємо, що робити, то поручаймо себе Богові, кажучи: *Господь моє світло та спасіння. Кого б мав я боятися?* ^{83/} і будьмо певні, що Господь просвітить і захоронить нас від всякого зла.

б) Грішники так само повинні довіряти Богові

Може дехто скаже: «Я грішник! В Святім Письмі читаємо: *Бог не вислухує грішників*». Св. Тома зо Св. Августином відповідає, що це сказав сліпий, який говорив тоді, як не був іще вповні просвічений, тому його твердження не має значення. «Це сказав іще не вповні просвічений сліпець, тому його слова не мають ніякого авторитету». Св. Тома завважує, що згадані слова заторкують грішника як *грішника*, цебто коли він молиться, щоб даліше могли грішити. Тоді ці слова правдиві, от коли хтось просить помочі в Бога, щоб могли помститися на ворогові або виконати якийсь злобний замір. Те саме слід сказати про грішника, який благає Бога спасти його, але зовсім не хоче зірвати з гріхом... Це факт, що в світі є деякі люди, які люблять ланцюги, що ними диявол учинив їх своїми невільниками. Бог не вислухує їх молитов, бо їх благання зухвалі й огидні.

Хіба міг би бути хтось більше зухвалий ніж той, що благає ласки в князя, якого образив і даліше хоче образати? Так треба розуміти слова Святого Духа, що ненависна Богові молитва того, хто затуляє уха, щоб не чути того, що Бог приказує: *Хто відхиляє вухо, щоб не слухати Закону, то його молитва це тільки гидота!*

Бог отак відзивається до подібних людей: «Марно молитесь до Мене, бо Я відверну очі від вас і не вислухаю вас». Бог заявив це через пророка Ісаю: *Як простягаєте свої руки, то Я відвертаю Свої очі від вас; і як помножуєте свої молитви, то Я не чую, бо ваші руки повні крові!* Саме так молився безбожний цар Антіох, що, молячись Богу, обіцявав багато дечого, але робив це нещиро, бо його серце було закам'яніло в гріхах. Він тільки хотів уникнути кару, що грозила йому, тому Господь не вислухав його, але дозволив, щоб помер без покути. Хробаки пожерли його. Святе Письмо каже: *Цей злочинець молився до Господа, але Він не помилував його.*

Бувають люди, що грішать із немочі або через сильні пристрасті. Вони стогнуть у ворожій, диявольській неволі та бажають пірвати смертоносні кайдани і визволитися з гріховного

ярма, тому благають помочі в Бога. Якщо будуть витривало молитися, то Бог вислухає їх молитву, бо Він запевняє нас, що хто просить, той отримує, і хто шукає ласки, той знаходить її: *Хто просить, той одержує, а хто шукає, той знаходить*. Бог вислухає кожного, каже Св. Іван Золотоустий, пояснюючи ці Христові слова: «Кожний, чи він праведник чи грішник». Св. Лука оповідає, що Ісус Христос, говорячи про того, що дав своєму приятелеві весь хліб, що мав у хаті, не так ради приязни, як радше тому, що приятель докучав йому, сказав: *Коли він не встане і не дасть йому ради дружби, то за докучання його встане і дасть, скільки цей потребує. І Я кажу вам: Простіть, і буде вам дане*. Отож витривала молитва виєднує від Бога милосердя і для тих, що не є Його приятелями. Св. Іван Золотоустий каже: «Молитвою можна отримати те, чого не отримується через приязнь». Що більше», каже цей Святий, «молитва має в Божих очах більшу вартість ніж приязнь, бо вона dokonує того, чого приязнь не годна dokonати».

Св. Василій не сумнівається, що навіть грішники годні виєднати собі від Бога те, чого просять, якщо не перестануть молитися: «Грішники отримують те, чого благають, якщо їх молитва витривала». Св. Григорій потверджує цю гадку: «Нехай грішник кличе, і його благання дійде до Бога!» Св. Єронім так само висловлюється про цю справу, кажучи, що навіть грішник може звати Бога своїм Батьком, якщо благає прийняти його за Свого сина. Він може наслідувати приклад блудного сина, що звав його Батьком, хоч цей не був іще пробачив йому: *Отче, я згрішив!* Якщо б Бог не вислухував грішників, каже Св. Августин, то митник марне благав би прощення: «Даремно митник був би кликав «Боже, будь милосердний для мене грішника, якщо Бог не вислухав грішників». Свята ж Євангелія запевняє нас, що молитва виєднала прощення митникові: *цей вернувся оправданий до свого дому*.

Св. Тома подрібно розглядає цю справу і не вагається твердити, що Бог вислухає молитву грішника. Хоч молитва грішника не має заслуги для небесної слави, все таки вона годна виєднати різні ласки, бо сила молитви не лежить у святості, а в Божій доброті: «Заслуга залежить від праведности, а благальна сила молитви від ласки». Саме так пророк Даниїл молився: *Мій Боже, прихили Своє вухо і вислухай..., бо Ми складаємо перед Тобою свої благання, надіючись не на власну праведність, а на Твоє велике милосердя*.

Св. Тома каже, що воно не конечне бути Божим приятелем, як хтось молиться, щоб виєднати собі якусь ласку, бо сама молитва чинить його Божим приятелем: «Сама молитва повертає нас у Божих синів». Св. Вернард поясняє, чому воно так діється, і каже, що щира молитва грішника походить із бажання відзискати Божу

ласку. Це ж бажання це дар, що ніхто інший не годен дати хіба Бог. «Чому б Бог», каже Святий, «давав грішникові подібне бажання, якщо б не бажав вислухати його?» Саме Святе Письмо подає дуже багато прикладів, як грішники через молитву звільнилися від гріха, от хоча б цар Ахав, цар Манасія, цар Навуходоносор, і в кінці добрий розбійник. Яку подиву гідну силу має молитва! Два грішники вмирають біля Ісуса Христа на Голгофі. Один із них спасається, бо молиться: *«Згадай мене»*, а другий загибає, бо не молиться!

Св. Іван Золотоустий коротко з'ясовує цілу справу, кажучи: «Не було такого розкаяного грішника, що молився до Господа і не отримав, чого бажав». Пощо ж нам покликуватися на авторитет Святих і наводити різні рації, коли сам Христос каже: *Прийдіть до Мене всі, що почуваетесь стурдовані і перетяжені, і Я полегшу вашу втому!* Св. Єронім. Августин і інші під словом перетяжені розуміють грішників, що стогнуть під тягарем гріхів, Якщо вони звернуться до Бога, то Він — як обіцяв — спасе їх Своєю ласкою. Ах, кличе Св. Іван Золотоустий, ми самі так сильно не бажаємо прощення, як Бог прагне простити нам! «Ти так не бажаєш прощення своїх гріхів, як Бог бажає пробачити їх». Нема такої ласки, додає цей Святий, якої молитва не могла б виєднати, хоча б той, хто молиться, був найбільшим грішником. Проте ця молитва має бути витривала. «Нема нічого, що ревна і постійна молитва не могла б отримати від Бога, хоча б грішник мав тисячі гріхів на своїм сумлінні».

Слід звернути особливішу увагу на те, що каже апостол Яків: *Якщо хтось потребує мудрости, нехай просить її в Бога, який обильно і без докору вділяє її, і вона буде дана йому ^м*). Бог вислухує і обсипує ласками тих, що моляться до Нього: *Вділяє обильно*.

Треба так само звернути увагу на слова: *Без докору*. Це значить, що Бог не поступає так, як люди. Якщо хтось колись образить їх і потім приходять прохати якоїсь прислуги, то люди негайно пригадують вчинену зневагу. Бог так не поступає з тим, що молиться до Нього, хоча б він був найбільшим грішником на світі. Бог не ганить його за вчинені прикrostі, як благає в Нього ласк потрібних до спасіння. Він так приймає грішника ніби ніколи не образив Його, потішає, вислухує та збагачує Своїми обильними дарами. Спаситель кличе, щоб заохотити нас молитися: *Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите в Отця в Моє ймення, то Він дасть вам*.

Спаситель ніби каже: «Грішники, бодріться Нехай ваші гріхи не перешкоджають вам удаватися до Моєго Отця й очекати від Нього спасіння, якщо бажаєте спастися. Щоправда, ви не заслуговуєте на

бажані ласки, бо в вас тільки провини, що мали б стягнути

кару на вас. Отож ідіть до Отця в Моє ймення і ради Моїх заслуг прохайте ласк, що бажаєте, й Я обіцяю вам — Св. Августин твердить, що слова «*Поправці, поправці*» це своєрідна присяга — що *отримаєте від Отця все, чого попрохаєте*».

Мій Боже, де ж більша потіха для грішника по стількох провинах! Таж він знає, що напевно отримає від Бога, чого тільки попрохає в ім'я Ісуса Христа!

Слова «чого тільки попрохаєте» заторкують спасіння душі, бо як іде про дочасні добра, то Господь часом не подає їх, хоч і прохаємо, бо бачить, що ці добра пошкодили б нашій душі. Якщо йде про духовні добра, то Божа обітниця не є умовна, але абсолютна. Св.Августин каже, що треба з повним довір'ям благодіяти в Бога тих речей, що Бог обіцяв напевно подати нам: «Благодіяти з повним довір'ям того, що Бог обіцяв». Як Господь міг би відмовити нам чогось, пише Святий, коли з довір'ям просимо Його, якщо Він сильніше бажає роздавати нам ласки ніж ми прагнемо одержувати їх? «Він сильніше хоче дати ніж ми одержати».

Св. Іван Золотоустий твердить, що Бог тільки тоді гнівається на нас, як занедбуємо благодіяти в Нього дарів: «Гнівається тоді, як не просимо» . Якже Бог міг би не вислухати душу, яка прохає в Нього того, що Йому подобається, от коли вона отак промовить до Нього: «Господи, не прошу в Тебе земських дібр, багатств, розкошів і почестей, але Твої ласки. Прости гріхи, дай мені щасливо померти, візьми до раю, навчи любити Тебе — Св. Франциск Салесій каже, що цієї ласки треба найгарячіше просити — і поможи мені підчинитися Твоїй волі». Хіба можливо, що б Бог не вислухав такої молитви? Св. Августин кличе: Мій Боже, які молитви вислухаєш, якщо не вислухаєш тих, що так сильно подобаються Твоєму Серцю? «Які ж молитви вислухаєш, якщо цих не почувеш?»

Передовсім слід розбуджувати в собі довір'я, як благаємо духовних ласк, каже Ісус Христос. Ось Його слова: *Якщо ви, будучи злі, **вмієте** чинити добро своїм дітям, то скільки ж більше Небесний Отець подасть Святого Духа тим, що проситимуть у Нього?* Якщо ви, не зважаючи на прив'язання до земських дібр і самолюбство, не годні відмовити дітям того, чого вони прохають, то наскільки скоріше ваш Небесний Отець, що сильніше любить вас аніж земський, подасть вам Свої духовні добра, як будете благодіяти їх?

(5) Треба витривало молитися

Наші молитви мають бути покірні та повні довір'я, але це не вистачає, щоб запевнити собі остаточну витривалість і спасіння душі. Якщо хтось молиться час від часу, то отримає від Бога

поодинокі ласки. Якщо молитва не є постійна, то вона не виєднає остаточної витривалості. Остаточна витривалість вміщає в собі багато різних ласк, тому вимагає постійної молитви, що має тривати аж до смерті. Ласка спасіння не є окремою ласкою, але ланцюгом численних ласк, що лучаться в одне з остаточною витривалістю. Отож цьому ланцюгові ласк мусить відповідати ланцюг наших молитов. Якщо через занедбання молитви розриваємо ланцюг молитов, то тим самим рвемо ланцюг ласк, що виєднують спасіння. А наслідок цього такий, що не спасемо своєї душі.

Щоправда, ніхто з нас не годен вислужити собі остаточної витривалості, як навчає Тридентійський Собор: «Ніхто не годен дати нам її, хіба Той, Хто має силу утвердити людину, щоб вона ніколи не захиталася. Все таки Св. Августин твердить, що цю велику ласку витривалості можна виєднати молитвою: «Цей Божий дар можна випросити собі молитвою». А отець Суарес додає, що хто молиться, той напевно дістане її.

Св. Тома каже, що треба постійно молитися, щоб заслужити собі на ласку остаточної витривалості і спасіння: «По хрещенні людина і мусить невинно молитися, щоб могла дістатися до неба. Спаситель часто наставляв на цю правду: *Треба завжди молитися і не зневірюватися. Уважайте і завжди моліться, щоб змогли уникнути того всього, що має відбутися, і потім стати перед Сином Людським.*

Подібні вказівки знаходимо так само в Старім Завіті. Сирах каже: *Нехай ніщо не стримує вас від невинної молитви!* Товія каже: *Завжди благословляй Бога і прохай Його, щоб керував твоїми кроками.* Апостол Павло впоював у своїх учнів, щоб ніколи не залишали молитви: *Невинно моліться! Будьте витривалі та чуйні в молитві.* А до свого учня єпископа Тимофея Св. Павло написав: *Хочу, щоб мужі всюди молилися.* Бог напевно бажає дати нам витривалість і спасіння, але на думку Св. Ніля дає їх тільки тим, що постійно благають їх у Нього: «Він подає Свої добра тим, що витривало моляться». При помочі молитви численні грішники навертаються до Бога та досягають : пробачення. На жаль згодом вони перестають благати ласки витривалості, тому вертаються до гріха і так затрачують все.

а) Треба невинно молитися за ласку витривалості

Белярмин каже, що воно замало раз чи два благати в Бога ласки витривалості. Якщо бажаємо запевнити собі її, то треба завжди, щоби кожного дня, аж до самої смерті благати її в Бога: «Треба щодня благати її, щоб щодня отримувати». Хто благає її раз, той отримує її на один день. Якщо ж завтра не буде благати її, то завтра впаде.

Саме цю правду Господь бажав впоїти нам притчею про приятеля, що не хотів дати хліба своєму приятелеві, але вкінці погодився дати, як цей багато разів і сильно благав його, кажучи: *Коли він не встане і не дасть йому ради дружби, то за докучання його встане і дасть, скільки цей потребує.* Якщо цей приятель, каже Св. Августин, хоч не хоче, а все таки дасть йому хліба, щоб не докучав, «то куди скоріше безконечно добрий Бог дасть нам, коли Він Сам приказує прохати і обурюється, якщо не просимо?». Так, бо Бог це безконечна доброта. Він бажає подати нам всякі добра. Отож дуже радо вділить їх нам, якщо благаємо Його, і то тим більше, що Він велить прохати їх. Якщо не прохаємо, то Йому прикро. Господь сильно прагне спасти нас і подати всі потрібні до спасіння ласки, але водночас хоче, щоб ми невпинно благали Його, ба й навіть докучали Йому.

Корнелій Камінський каже про згаданий текст про хліби: «Бог хоче, щоб наша молитва була така витривала, щоб видавалася докучливою». Люди цього світу не люблять докучливих типів, а Бог не тільки терпить нам, але бажає, щоб докучали Йому, благаючи ласк, особливо ласк витривалости. Св. Григорій каже, що Бог хоче, щоб ми силували Його своїми молитвами. Подібне насилля не викликає Його обурення; навпаки, воно подобається Йому: «Бог хоче, щоб ми молилися, силували та перемагали Його настирливістю... Яка чудова наполегливість, що не тільки не обурює, але усмиряє Його!»

Треба завжди поручатися Богові, щоб отримати ласку остаточної витривалости. Це слід робити вранці, ввечорі, під час розважання, Служби Божої і Святого Причастя, особливо ж тоді, як спокуси нападуть на нас: «Господи», слід тоді промовляти, «поможи мені, чувай надо мною і не опускай, але змилосердися надо мною!». Хіба є щось легше ніж промовити: «Господи, поможи мені!»

Псалмопівівець кличе: *Молитимусь Богу, що є моїм життям.* Потім слідує пояснення: Дехто може сказати — «Я не годен постити і роздавати милостинь!», але чи хтось може сказати, «Я не можу молитися?» Ні, бо нема нічого легшого ніж молитва. Не вільно ніколи переставати молитися. Треба ніби невпинно силувати Бога, щоб завжди помагав нам, бо це насилля приємне Богові. Тертуліян пише: «Подібне насилля подобається Богові». А Св. Єронім не вагався твердити, що наші молитви тим більше подобаються Богові, що більше вони витривалі та наполегливі: «Що більше наполеглива молитва, то миліша».

Сам Бог заявляє: *Блаженний, хто слухає Мене і невсипущо перебуває день-у-день у Моїх воротах і стоїть на сторожі під Моїми дверми!* Щасливий той чоловік, каже Бог, що слухає Мене і невпинно своїми молитвами чуває при дверях Мого милосердя. А

пророк Ісаїя додає: *Блаженні ті, що чекають на Нього!* Блаженні ті, що завжди моляться і до кінця ждуть на спасіння від Бога. Ось тому Ісус Христос у Євангелії заохочує нас молитися, але як? Ось як: *Просіть, і буде вам дано. Шукайте, і знайдете. Стукайте і відчинять вам.* Вистачало сказати: «*Просіть!*» Пощо ж було додавати: «*Шукайте і стукайте!*». Ні, тут нема нічого злишного, бо цим повторенням і натиском Спаситель бажав зазначити, що ми повинні так поступати як жебраки. Жебраки не знеохочуються, хоч нічого не дістали, ба й навіть відслано їх з порожніми руками. Якщо властитель не хоче показатися на порозі, то вони стукають до дверей, поки не стануть докучливими і турботливими. Бог хоче, щоб ми так само поступали з Ним, цебто щоб молилися і повторяли свої прохання і не переставали благодіяти Його, щоб помагав нам. подавав світло і силу та не дозволив, щоб ми затратили Його ласку.

Вчений Лесій твердить, що тяжко грішити, хто не молиться, коли знаходиться в стані гріха або в небезпеці смерті, або занедбує молитися довгий час, от хоча б місяць чи два. Тут не йде про час спокус, бо коли комусь докучає сильна спокуса, то він напевно тяжко грішить, якщо не молиться, бо, занедбуючи молитву, він виставляє себе на близьку, ба й певну небезпеку гріха.

б) Чому Бог не дає відразу остаточної витривалості!?

Дехто може спитатися: «Бог може і хоче дати мені святу витривалість. Чому ж відразу не дасть мені її, як попрошу Його?»

Святі Отці подають багато рацій, чому Бог так поступає:

(1) Бог не дає її відразу, але відкладає, щоб краще випробувати наше довір'я.

(2) Бог відкладає, каже Св. Августин, щоб ми сильніше тужили за нею. Великих дарів, каже він, треба сильно бажати, бо не оцінюємо того, що легко отримали. Воно знане, що довго бажані дари викликають у нас сильнішу пошану: «Бог не дає відразу, щоб ти навчився сильно бажати. Приємніше те, чого ти довго бажав. Якщо ж зараз отримаєш, то поданий дар виглядатиме безвартісним».

(3) Бог так поступає, щоб ми не забули про Нього. Якщо б мали запевнену витривалість і спасіння, то не було б у нас потреби невпинно звертатися до Бога за поміччю, щоб зберігатися в Його ласці та спастися, й отак легко забули б про Нього. Потреба змушує бідних відвідувати дома багатих. Бог аж до нашої смерті стримується і не дає нам повної запоруки спасіння, каже Св. Іван Золотоустий, щоб притягати нас до Себе, цебто щоб часто приходили до Нього і Він міг подавати нам щораз Більші добродійства: «Він відкладає не тому, що відкидає наші молитви. Ні, Він хоче вчинити нас уважними і притягнути до Себе». Той сам

Святий каже, що Бог так поступає, що ми невпинною молитвою щораз більше лучилися з Ним при допомозі любови: «Молитва це сильна зв'язь любови, якщо душа привикне приставати з Богом». Невпинна молитва до Бога і довірливе очікування ласк від Нього сильно збільшують любов, а любов розбуджує ревність і сильно лучить нас із Ним.

Як же довго треба молитися? Так довго, відповідає Св. Іван Золотоустий, поки не осягнемо спасіння цебто до самої смерти: «Не переставай благодати, поки не отримаєш!», і додає, що напевно спасеться: хто скаже: «Не перестану молитися, поки не спасуся!» Цей Святий продовжує: «Якщо скажеш: «Не зневірюся, поки не отримаю, то напевно одержиш!» Апостол Павло каже, що багато хто бере участь у перегонах, але тільки той являється переможцем, хто так довго біжить, поки не перемає: *Хіба не знаєте, що ті, що біжать на перегонах, усі біжать, але один отримує нагороду? Біжіть так, щоб ви отримали!*»¹⁴¹ Не вистачає сама молитва, щоб спастися. Треба невпинно молитися, поки не отримаємо вінця, що Бог обіцяв, але обіцяв тільки тим, що молитимуться аж до самої смерти.

ЗАКІНЧЕННЯ

Не вільно переставати молитися

Треба наслідувати царя Давида, якщо бажаємо спастися. Він завжди звертав очі до бога, щоб благодати в Нього допомогти і так не дати ворогам перемаєти себе: *Мог очі постійно звернені до Бога, бо Він визволить мої ноги з пастки.* Як диявол не перестав заставляти сільця, щоб пожертви нас, пише Св. Петро: *Ваш противник диявол ходить, ревучи немов лев, що шукає кого б пожертви.* Так ми повинні невпинно бути озброєні, щоб боронитися від такого ворога та повторяти з Давидом: *Переслідуватиму своїх ворогів.. . і не вернуся, поки не винищу їх!* Не перестану змагатися, поки не перемаю своїх ворогів.

Як же ж ми годні здобути ту перемогу, що така важна для нас і така трудна? Св. Августин відповідає: «При допомозі витривалої молитви», бо тільки молитвами і то неустанними можна здобути її.

Як же ж довго треба буде змагатися? Як довго триватиме бій! Св. Бонавентура заявляє: «Ця боротьба ніколи не кінчиться. Отож не треба ніколи переставати благодати Божого милосердя». Треба невпинно боротися, тому мусимо завжди благодати в Бога допомогти, щоб не потерпіти поразки. Горе тому, кличе Мудрець, хто перестав молитися серед бою: *Горе тим, що стратили терпеливість!* Апостол Павло каже, що спасемося, якщо з довір'ям будемо молитися аж до самої смерти: *Ми — Його домашні, якщо будемо*

сильно триматися довір'я та надії, якими хвалимося.

Ободрені Божим милосердям і обітницями, говорім з апостолом Павлом: *Хто відлучить нас від Христової любови? Чи недоля, чи утиск, небезпека, гонення або меч?* ^{ШЛ} Хто потрапить знищити в нас любов до Христа? Терпіння і небезпека затрати земських дібр? Переслідування, що спричиняють дияволи або люди? А може торттури тиранів? *Ми все те перемагаємо Тим, що полюбив нас!* Ні, каже Павло, ні страждання, ні нужда, ні небезпеки, ні гонення, ні торттури не зможуть знищити в нас любови до Ісуса Христа, бо все перемаємо з Божою поміччю, якщо будемо змагатися за любов Того, що віддав Своє життя за нас.

Отець Полит Денаццо рішився зректися прелатської гідности в Римі та стати Ісусовцем, бо лякався, що через людську неміч споневіриться Богові. По цім рішенні він отак промовив до Бога: «Господи, будь милосердний і не опускай мене, бо тепер я вповні віддався Тобі!» А Бог отак відповів йому в серці: «Ти не опускай Мене!» Бог ніби промовив до нього: «Це радше Я тобі повинен сказати: «Не опускай Мене!» Цей Божий слуга, покладаючись на Божу доброту та поміч, отак закінчив свою молитву: «Мій Боже, не опускай мене і я не покину Тебе!»

Якщо бажаємо, щоб Бог не опускав нас, то треба завжди молитися, щоб Він не опускав нас. Він напевно буде завжди помагати нам, якщо так будемо поступати. Бог не дозволить, щоб ми погубили себе і відлучилися від Його любови. Ось тому не вистачає завжди благи самої витривалости. Треба так само прохати ласк потрібних до остаточної витривалости. Водночас благаймо Бога, щоб могли завжди молитися, бо здібність завжди молитися це той превеликий дар, що Він обіцяв Своім вибранцям через пророка Захарію: *Пошлю духа ласки і побожности домові Давида і мешканцям Єрусалиму.*

Дух молитви це дуже велика ласка. Вона полягає в тім, що Бог помагає душі завжди молитися. Отож не переставаймо завжди благи в Бога цієї ласки та духа молитви: Якщо будемо завжди молитися, то напевно одержимо від Бога ласку витривалости і всякі інші дари, що їх бажаємо, бо Бог прирік вислухати кожного, хто молиться. Апостол Павло кличе: *Ми спасаємося надією!* Сподіваючись, що будемо завжди молитися, можемо вважати себе за спасених. Ця надія говорив преп. Беда, промостить нам шлях до неба: «Довір'я наостіж відчинить нам двері неба!»

ЯК МОЖНА ЗАВЖДИ / ПО-ДРУЖНЬОМУ РОЗМОВЛЯТИ З БОГОМ?

(1) Бог хоче, щоб ми довірливо і по-дружньому розмовляли з Ним

Побожний Йов дивувався, що Бог так сильно займається людьми і чинить їм так багато добра ніби нічого не бажав за винятком того, щоб любити їх і щоб вони любили Його. *Хто ж такий чоловік, кличе Йов, що так сильно дорожиш і стільки уваги звертаєш на Нього?* (Йов: 7, 17). Отож сильно помиляється, хто думає, що провиняється браком пошани супроти безконечної Божої величі, хто довірливо і по-дружньому поступає з Богом.

Побожна душе, ти повинна покірно почитати Бога і впокорятися перед Ним, особливо тоді, як пригадаєш собі минулі невдячності та зневаги. Проте це не повинно перешкоджати тобі любляче і довірливо поступати з Ним. Бог є безконечною величчю, але й zarazом безконечною добротою і безконечною любов'ю. Бог це найвищий Володар, але цей Володар більше ніж хто-небудь любить нас. Він не обурюється, але тішиться, коли поступаємо з Ним так довірливо, свobodно та любляче як діти зо своїми батьками.

Ось як Він заохочує нас наближатися до Нього, прирікаючи любляче поступати з нами: *Все вам на осолоду, бо ви будете немов діти, що матері носять при грудях і пестять на колінах. Потішатиму вас так, як мати голубить свого сина*(Іс. 66,12-13). Як мати тішиться, ставляючи собі дитину на коліна, щоб годувати і пестити її, так само Бог любить приставати з улюбленими душами, що віддалилися Йому і вповні покладаються на Нього.

Подумайте, що більше від Бога не любить вас ні приятель, ні брат, ні батько, ні мати, ні чоловік, ані жінка. Освятна ласка це цінний скарб, що нас, ніщо варті сотворіння та слуги, перетворює в улюблених приятелів самого Творця. Святий Дух каже: *Освятна ласка це безконечний скарб для людей. Ті, що використали його, сталися Божими приятелями* (Єрем. 7, 14). Св. Павло твердить, що Божий Син *закрив Свою велич, щоб збільшити наше довір'я* (Фил. 2, 7), Христос винищив і так сильно впокорив Себе, що стався чоловіком, щоб по-дружньому приставати з нами. Пророк Варух кличе: *Він приставав із людьми!* (3, 38). Він стався вбогою дитинкою та дозволив прибити Себе до хреста. Що більше? Скрився під видами хліба і вина, щоб бути нашим товаришем і

інтимно лучитися з нами. Сам Він заявив: *Хто споживає Моє Тіло і п'є Мою Кров, той пробував в Мені і Я в нім* (Ів. 6, 56).

Христос так сильно любить нас ніби не мав нікого іншого любити. Ось тому треба любити Бога, повторяючи про Нього слова Обручниці з Пісні Пісней: *Мій Любий належить до мене, й до Нього* (Піс. 2, 16). Бог віддався мені, й я вповні віддаюся Йому. Він любить мене, тому любитиму Його. Обручниця з Пісні Пісней каже: *Мій Любий — білий і рум'яний, кращий за десять тисяч інших!* (Піс. 5, 10).

Отож часто отак промовляйте до Бога: «Мій Господи, чому так сильно любиш мене? Що доброго знайшов у мені? Хіба забув кривди, що я вчинив Тобі? Не зважаючи на все те, Ти любляче поступав зо Мною й обсипував ласками замість послати мене до пекла. Кого ж на-майбутнє любитиму як не Тебе, що є моїм Добром і моїм усім? Мій люблячий Боже, колись я страшно ображав Тебе. Не так заслужені кари, як радше згадка про прикрощі спричинені Тобі тепер засмучує мене, бо Ти заслуговуєш на безконечну любов.

«На щастя Ти не погорджуєш людиною, що кається і «покоряється: *Бог не погорджує скрушеним і впокореним серцем* (Пс. 50, 19). Бажаю Тебе одного в цім і другім житті. *Що ж крім Тебе небо має для мене? Чого ж крім Тебе бажаю на землі?.. Бог це потіха мого серця і моя частка навіки!* (Пс. 72, 25-6). Ти один є і завжди будеш єдиним паном мого серця і моєї волі, бо Ти — єдине моє добро, мій рай, моя надія, предмет моєї любови і моє все: *Бог це потіха мого серця і моя частка навіки!*

Часто пригадуйте собі, як любляче Бог поступав із вами і яких милосердних засобів уживав, щоб направити ваше безладне життя, відв'язати від земських розкошів і притягнути до Своєї любови. Подібне роздумування скріпить ваше довір'я до Бога. Не бійтеся з довір'ям приставати з Богом тепер, як рішилися любити Його і подобатися Йому. В минулому Він милосердно поступав із вами. Це запорука, що любить вас. Богові не подобається брак довір'я в душах, що люблять Його і що Він любить їх. Отож на-майбутнє з довір'ям і ніжно поступайте з Богом, якщо бажаєте подобатися Його люблячому Серцю.

Бог отак промовляє устами пророка Ісаї: *Дивись, Я виписав твоє ім'я на долонях Своїх рук. Твої мури повсякчасно мені перед очима* (Іс. 49, 16). «Дорога душе», каже Господь, «чому боїшся і не довіряєш Мені? Я виписав твоє ім'я на своїх руках, щоб ніколи не забувати чинити тобі добро. Може лякаєшся своїх ворогів? Знай, що Я завжди думаю про твою оборону, щоб ніколи не забувати про це». Ось тому цар Давид тішився, промовляючи отак до Бога: *Господи, Ти оточив мене Своєю люблячою ласкавістю немов щитом!* (Пс. 5, 13). Господи, хто зможе пошкодити нам, коли Ти

борониш і захищаєш нас Своєю любов'ю та добротою? Особливо думайте про превеликий дар, що Бог подав нам в Ісусі Христі. Це оживить наше довір'я. Хіба Св. Іван не запевняє нас: *Бог так полюбив світ, що видав Свого єдиного Сина!* (Ів. 3, 16). Як Бог міг би відмовити нам якогось добра, кличе Апостол, коли дав нам Свого єдиного Сина? Св. Павло каже: *Видав Його за всіх нас!* і ставляє таке питання: *Як міг би Він разом з Ним не дати і всього іншого?* (Рим. 8, 32).

В пробуванні з людьми знаходжу Свої розкоші, каже Бог (Прич. 7, 31). Людське серце це ніби Божий рай. Бог любить вас. Отож любіть Його! Бог знаходить задоволення в вашім товаристві. Будьте задоволені з Божого товариства. Проживайте з Тим, з ким сподієтеся проживати цілу вічність. Розмовляйте з Ним на самоті. Говоріть до Нього по-дружньому, довірочно та любляче як до свого найдорожчого Друга, бо Він сильно любить вас.

(2) Воно легко і приємно розмовляти з Богом

Сильно помиляється, хто недовірливо поступає з Богом і наближається до Нього немов застрашений і застиджений невільник перед пана, бо почувається перестрашений. Ще сильніше помилився б той, хто думав би, що воно нудно і гірко приставати з Богом, Це неправда, бо Мудрець каже: *Розмова з Ним, не має нічого гіркого і проживання з Ним не викликає нудьги* (Прем. 8, 16). Спитайтеся душ, що сильно люблять Бога, і вони відповідять вам, що посеред життєвих прикрощів ніде не знаходять більшої розради ніж у Бозі.

Приставання з Богом не вимагає, щоб ви безперестанку думали про Нього і через це забували про всі інші справи і відпочинок. Вам зовсім не треба занедбувати своїх зайнять. Тут треба тільки так поступати з Богом, як поступаєте з тими, що любите, і що люблять вас.

Бог завжди близько нас, ба й Він навіть у нас. Св. Павло каже: *Ми в Нім.. . живемо, рухаємося і є* (Дії, 17, 28). Тут не потрібно посередника, щоб розмовляти з Богом, бо Він бажає, щоб ми особисто та довірливо обговорювали з Ним свої справи. Отож обговорюйте з Ним справи і пляни, виявляйте страждання і побоювання коротко все, що заторкує вас. Чиніть це з довір'ям і відчиненим серцем, бо, як я сказав, Бог звичайно не говорить до душі, що не говорить до Нього. Мовчазлива душа не привикла розмовляти з богом, тому слабо розумітиме Його голос, як Він заговорить до неї. Саме на те Господь скаржитья в Пісні Пісней, кажучи: *Наша сестра ще мала. Що зробимо з нею, як прийде день, що треба буде заговорити до неї?* (Пісні: 8, 8). Наша сестра є ще дитиною в любові. Як годні ми говорити до неї, коли вона не

розуміє?

Бог хоче, щоб ми боялися Його як могутнього Пана, коли нехтуємо Його ласкою, але zarazом прагне, щоб поступали з Ним як з дорогим Приятелем, якщо любимо Його. Ось тому прагне, щоб ми часто без страху і свobodно розмовляли з Ним.

Це правда, що треба завжди шанувати Бога. Але й так само правда, що свobodно та з довір'ям слід виявляти Йому свої почування, як дає нам відчуття, що Він близько нас і бажає, щоб розмовляли з Ним як з людиною, що сильно любить нас. *Він попереджає тих, що бажають Його, щоб перший показатися їм* (Прем. 6, 14).

Бог не чекає, щоб ми прийшли до Нього. Якщо бажаєте любити Його, то він випереджує вас і приходять до вас приносячи ласки і ліки, яких потребуєте. Жде тільки на те, щоб заговорили до Нього, щоб показати вам, що Він близький вас і готовий вислухати і потішити. Псалмопiвець запевняє нас про це, кажучи: *Він завжди готовий почути їхні благання* (Пс. 33, 16).

Бог безмежний, тому є всюди, але є два місця, де Він властиво проживає. Перше місце це небо, де виявляє блаженним душам Свою славу. Друге ж місце Його пробування є на землі, і цим місцем є покiрна душа, що любить Його. Пророк Ісаїа каже: *Він проживає. . . зо скрушеними і покiрними душами* (Іс. 57, 15).

Отож наш Бог проживає в небі, але не відказується вдень і вночі пробувати зо своїми вірними слугами в печерах і келіях. Там потішає їх. Одна краплинка Його потіх перевищає всі розкоші, що світ міг би дати нам. Тільки той не закуштує їх, хто не бажає їх. Пророк Давид кличе: *Попробуйте і, зобачите, який добрий Господь* (Пс. 33, 9).

Мірські приятелі часом пробувають разом, а часом ні. Зате між Богом і вами ніколи не буде розлуки, якщо хочете. Святий, Дух каже: *Твій сон буде солодкий, як заснеш.., бо Господь буде при тобі* (Прит. 3, 24 і 26). Ти будеш спати, а Господь стане біля тебе і буде чувати над тобою. *Спочну з Ним.. і Він буде моїм дорадником у щасті і моєю потіхою в турботах і смутку* (Прем. 8, 9).

Як спочиваєте вночі, то Він не віддаляється від вас. Залишається і думає про вас, щоб, як пробудитеся вночі, говорити до вас натхненнями і почути якийсь акт любови, саможертви і подяки за те, що навіть уночі любляче і ніжно розмовляє з вами, Іноколи Він промовлятиме до вас навіть під час сну, щоб думали про це, як пробудитеся, і щоб виконували те, що сказав вам: *В сні промовлятиму до нього* (Чис. 12, 6),

Він є біля нас уранці, щоб почути якесь слівце любови чи довір'я й отримати пожертву перших думок і всіх діл, що виконаєте на Його славу під час дня, як і теж страждань, що приймете з любови до Нього. Він є при нас, заки пробудимосся. Отож слід нам

любляче думати про Нього і тішитися, *що Він так близько вас. бо колись був далеко через ваші гріхи. Тепер Він любить вас і велить: **Люби Господа, Бога свого, всім своїм серцем!*** (Чис. 12,6).

(3) Про що, коли й як слід розмовляти з Богом?

Не забувайте ніколи про Божу присутність, як це робить більшість людей. Розмовляйте з Богом якнайчастіше, бо це не нудить Його, ані не викликає Його обурення, як це буває між людьми. Якщо любите Його, то теми до розмови ніколи не забракне вам. Говоріть з Ним як з найліпшим приятелем про себе і свої справи. Не вважайте Його за гордого князя, що займається тільки важними справами й обговорює їх тільки з великими людьми. Бог знижається до нас і тішиться, як повідомляємо Його про свої навіть малозначні справи. Він так сильно любить вас і так пильно займається вами ніби не мав про ніщо інше думати тільки про вас.

Він так сильно займається вашими справами, що ніби звертає до того Своє провидіння, щоб помагати вам. Здається, що Його всемогучість не має іншої цілі хіба допомагати вам, а доброта і милосердя звернені до того, щоб співчувати і чинити добро, й так здобути собі ваше довір'я і любов. Отож свобідно відкривайте Йому своє серце і благайте, щоб допомагав досконало виповняти Його святу волю. Нехай всі ваші бажання і зусилля змагають до того, щоб Приятелем, якщо любимо Його. Ось тому прагнім, щоб ми часто без страху і свобідно розмовляли з Ним.

Це правда, що треба завжди шанувати Бога. Але й так само правда, що свобідно та з довір'ям слід виявляти Йому свої почування, як дає нам відчутти, що Він близько нас і бажає, щоб розмовляли з Ним як з людиною, що сильно любить нас. *Він попереджає тих, що бажать Його, щоб перший показатися їм* (Прем. 6, 14).

Бог не чекає, щоб ми прийшли до Нього. Якщо бажаєте любити Його, то він випереджує вас і приходять до вас приносячи ласки і ліки, яких потребуєте. Жде тільки на те, щоб заговорили до Нього, щоб показати вам, що Він близький вас і готовий вислухати і потішити. Псальмопівець запевняє нас про це, кажучи: *Він завжди готовий почути їхні благаання* (Пс. 33, 16).

Бог безмежний, тому є всюди, але є два місця, де Він властиво проживає. Перше місце це небо, де виявляє блаженним душам Свою славу. Друге ж місце Його пробування є на землі, і цим місцем є покірнана душа, що любить Його. Пророк Ісая каже: *Він проживає... зо скрушеними і покірними душами* (Іс. 57, 15).

Отож наш Бог проживає в небі, але не відказується вдень і вночі пробувати зо Своїми вірними слугами в печерах і келіях. Там

потішає їх. Одна краплинка Його потіх перевищає всі розкоші, що світ міг би дати нам. Тільки той не закуштує їх, хто не бажає їх. Пророк Давид кличе: *Попробуйте і, зобачите, який добрий Господь!* (Пс. 33, 9).

Мірські приятелі часом пробувають разом, а часом ні. Зате між Богом і вами ніколи не буде розлуки, якщо хочете. Святий, Дух каже: *Твій сон буде солодкий, як заснеш.., бо Господь буде при тобі* (Прит. 3, 24 і 26). Ти будеш спати, а Господь стане біля тебе і буде чувати над тобою. *Спочну з Ним.. і Він буде моїм дорадником у щасті і моєю потіхою в турботах і смутку* (Прем. 8, 9).

Як спочиваєте вночі, то Він не віддаляється від вас. Залишається і думає про вас, щоб, як пробудитеся вночі, говорити до вас натхненнями і почути якийсь акт любови, саможертви і подяки за те, що навіть уночі любляче і ніжно розмовляє з вами. Інколи Він промовлятиме до вас навіть підчас сну, щоб думали про це, як пробудитеся, і щоб виконували те, що сказав вам: *В сні промовлятиму до нього* (Чис. 12, 6),

Він є біля нас уранці, щоб почути якесь слівце любови чи довір'я й отримати пожертву перших думок і всіх діл, що виконаєте на Його славу під час дня, як і теж страждань, що приймете з любови до Нього. Він є при нас, заки пробудимося. Отож слід нам любляче думати про Нього і тішитися, що Він так близько вас. бо колись був далеко через ваші гріхи. Тепер Він любить вас і велить: ***Люби Господа, Бога свого, всім своїм серцем!*** (Чис. 12,6).

Не забувайте ніколи про Божу присутність, як це робить більшість людей. Розмовляйте з Богом якнайчастіше, бо це не нудить Його, ані не викликає Його обурення, як це буває між людьми. Якщо любите Його, то теми до розмови ніколи не забракне вам. Говоріть з Ним як з найліпшим приятелем про себе і свої справи. Не вважайте Його за гордого князя, що займається тільки важними справами й обговорює їх тільки з великими людьми. Бог знижається до нас і тішиться, як повідомляємо Його про свої навіть малозначні справи. Він так сильно любить вас і так пильно займається вами ніби не мав про ніщо інше думати тільки про вас.

Він так сильно займається вашими справами, що ніби звертає до того Своє провидіння, щоб помагати вам. Здається, що Його всемогучість не має іншої цілі хіба допомагати вам, а доброта і милосердя звернені до того, щоб співчувати і чинити добро, й так здобути собі ваше довір'я і любов. Отож свobodно відкривайте Йому своє серце і благайте, щоб допомагав досконало виповняти Його святу волю. Нехай всі ваші бажання і зусилля змагають до того, щоб подобатися Йому і задовольняти Його Боже Серце. Псалмопівієць каже: *Присвяти Господеві своє життя* (Пс. 36. 5). Побожний Товія подає таку раду: *Завжди прославляй Бога і благай*

Його, щоб провадив тебе доброю дорогою. Нехай всі твої задуми прибувають у Нім(Товія: 4, 20).

Не кажіть: «Пощо мені виявляти Богові свої потреби, коли Він і так краще від мене бачить і знає їх?» Це правда, що Бог знає їх, проте Він так поводить ся ніби не знав потреб, серед яких не благаємо в Нього помочі. Спаситель добре знав про смерть Лазаря, а все таки так поступав ніби не знав, поки Магдалина не повідомила Його. Аж тоді Він потішив її, воскрешаючи померлого брата.

а) Страждання

Отож негайно удавайтеся до Бога і моліться, щоб поміг Вам, як хвороба, спокуса, гонення або якесь інше лихо докучає вам. Вистачає виявити Йому своє горе, кажучи: *Зглянься, Господи, бо я страждаю!* (Плачі: 1, 20). Господь потішить вас або принаймі подасть силу спокійно страждати, а це буде корисніше для вас аніж звільнення від прикрости.

Виявляйте Йому все, що турбує вас, чи це буде страх або смуток. Кажіть до Нього: «Мій Боже, в Тобі вся моя надія. Жертвую Тобі це горе і підчиняюся Твоїй волі. Проте змилосярдися надо мною. Звільни мене від нього або подай силу нести цей хрест». Він напевно дотримає обітницю вчинену в Євангелії всім засмученим, цебто потішить тих, що звернуться до Нього. Хіба Він не сказав: *Прийдіть до Мене всі, що почуваетесь струджені і перетяжені, і Я полегшу вашу втому?*{Мі. II, 28).

Бог не буде гніватися, що в пригнобленні йдете до своїх приятелів, щоб знайти розраду. Проте бажає, щоб ви найперше зверталися до Нього Самого. Отож звертайтеся до свого Творця і кажіть Йому бодай потім, як удалися до сотворінь, що не змогли потішити вашого серця: *Господи, люди не мають нічого з винятком слів, як твердив Йов: Многочисленні мої друзі (Йов: 16, 21). Вони не годні потішити й я сам вже більше не бажаю їхньої потіхи. Ти один будеш моєю єдиною надією і предметом моєї любови. Потіш мене, і нехай ця потіха полягає в тім, щоб я чинив те, що подобається Тобі. Я готовий все життя і цілу вічність зазнавати цієї муки, якщо це подобається Тобі. Проте помагай мені це виконати!»*

Не бійтеся, що Він обуриться, якщо часом любляче поскаржитесь на Нього, повторяючи слова Псальмопівця: *Господи, чому стоїш здалека і ховаєшся в часі недолі?*(Пс. 9, 22). «Господи. Ти знаєш, що люблю Тебе і не бажаю нічого за винятком Твоєї любови. Будь ласка, поможи мені! Не опускай мене.

Якщо ж смуток занадто обтяжує і мучить вас, то долучіть свою скаргу до скарги пригнобленого Ісуса Христа, як Він умирав на хресті, й отак промовте до Бога, благаючи в Нього милосердя: *Мій Боже, мій Боже, чому Ти опустив Мене?* (Мт. 27, 46). Нехай ця

скарга викликає в нас почуття глибокої покори, бо не заслуговує на потіху той, хто зневажив Бога. Водночас нехай вона збільшить ваше довір'я, бо треба знати, що Бог усе чинить або принаймні дозволяє для вашого добра. Св. Павло каже: *Все виходить на добро* (Рим. 28).

Що більше почуваетесь замішані та зневірені, то сильніше ободрюйте себе, кличучи з царем Давидом: *Господь — моє світло і спасіння! Кого мав би я боятися?* (Пс. 26. 1). «Господи, просвіти і спаси мене, бо покладаюся на Тебе! Господи, я надіявся на Тебе, нехай не застидаюся!» (Пс. 30, 2).

Ось як треба успокоювати себе. Слід знати, що ніхто ніколи не пропав, якщо надіявся на Бога: *Не застидався, хто надіявся на Бога!* — каже Сирах (Сир. 11, 2). Думайте, що Бог сильніше любить вас аніж ви могли б любити самих себе. Чого ж тоді лякаєтеся? Цар Давид потішав себе словами: *Бог дбає про мене!* (Пс. 39, 18). Отож отак промовляйте до Нього: «Господи, віддаюся Тобі. Хочу любити і подобатися Тобі, тому готовий чинити все, що хочеш. Ти не тільки бажаєш мені добра, але й намагаєшся запевнити мені його. Ось тому в Твої руки складаю справу свого спасіння, Покладаюся на Тебе, бо хочеш, щоб тільки на Тебе надіявся, *Засну і відпочину, бо Ти, Господи, Сам гарантуєш за мою безпеку!*» (Пс. 4. 9).

Мудрець каже до всіх людей: *Майте високе поняття про Бога!* (Прем. 1, 1). Оцими словами Мудрець заохочує нас більше довіряти Божому милосердю ніж лякатися Божої справедливості, бо по словам Св.Якова Бог безконечно більше схильний чинити людям добро ніж карати їх: *Його милосердя перевищає справедливість* (Як. 2, 13). Св. Петро заохочує нас покладатися на Божу доброту так у дочасних як духових справах: *Покладіть на Нього всю свою журбу, бо Він опікується вами!* (I Пет. 5, 7).

О як гарно цар Давид описує Бога, коли твердить, що Він намагається спасти нас! *Наш Бог це Бог Спаситель* (Пс. 77, 21). Белярмин твердить, що Бог прагне спасти всіх людей, а не осуджувати їх. Хоч грозить карами тим, що нехтують Ним, то все таки запевняє милосердя тим, що бояться Його, як це заявила сама Божа Мати: *Його милосердя розтягається з роду в рід на тих, що бояться Його* (Лк. 1, 50).

Побожна душе, я зацітував ці витяги > Святого Письма, щоб ти бодрилася, думаючи про те, що Бог хоче спасти тебе, бо так Він обіцяв, якщо рішишся служити Йому та любити Його так, як Він бажає. Слід роздумувати про ці витяги, як непевність гризе тебе, чи спасешся або загинеш, чи Бог призначив тебе до неба чи ні.

б) Радості

Якщо отримаєте якусь приємну новинку, то не поступайте

так, як поступають деякі невірні та невдячні душі, що в стражданнях удаються до Бога, але в щасті забувають про Нього і полишають Його. Поступайте з Ним так, як поступаєте з приятелем, що любить вас і тішиться вашим щастям. Ідіть і негайно поділіться з Ним своєю радістю. Прославляйте Його і дякуйте Йому, признаючи, що це Він подав вам це добро. Тіштеся своїм щастям, бо Він ласкаво зволив подати вам його, тому тільки в Нім тіштеся і радуйтеся. Заявляйте тоді з пророком Авакумом: *Радуватимусь у Бозі, що подав мені спасіння!* (Авак. 3, 18).

Скажіть до Христа: «Мій Ісусе, дякую та завжди дякуватиму з т ласки, що подаєш мені, хоч не на ласки, а на кари я заслужив собі, бо не раз зневажив Тебе...» Скажіть Йому з обручницею з Пісні Пісней: *Мій Любий, я зберіг для Тебе новозароджені та старі овочі!* (Піс. 7, 13). «Мій Господи, дякую Тобі. Зберігаю згадку про Твої давні та теперішні добродійства, щоб навіки прославляти Тебе!»

в) Поведінка після провини

Є ще одна познака довір'я, що сильно подобається Богові... Якщо чимось провинитесь, то не стидайтесь, але негайно підіть до Нього та благайте пробачення. Пригадайте собі, що Бог так сильно хоче прощати грішникам, що плаче над їх загибеллю, як вони віддаляються від Нього і проживають без Його ласки. Ось як Він кличе устами пророка Езихіїла: *ізраїльський доме, чому хочеш вмирати?... Наверніться і живіть!* (Ез. 18, 31-32).

Він прирік прийняти душу, що покинула Його, як тільки вона вернеться до Нього: *Наверніться до Мене, і Я навернуся до вас!* (Ез. 36, 9). Ох, аби-то грішники розуміли, як Він милосердно вичікує, щоб пробачити їм! Пророк Ісаїя кличе: *Господь жде, щоб змилосердитися над вами!* (Іс. 30, 18). Аби зрозуміли, що Бог не бажає карати їх, а щоб навернулися і щоб так Він міг обняти і пригорнути їх до Свого Серця. Він Сам заявляє устами пророка Езихіїла: *Як Я живу, каже Господь, так не бажаю смерті безбожника, але щоб він навернувся зо своєї дороги і жив* (Ез. 33, 11). І додає через пророка Ісаю: *Приходіть і будемо судитися, каже Господь: Хоча б через гріхи ви були червоні немов багрянниця, то вчиню вас білими немов сніг!* (Іс. 1, 18), Він ніби кидає визов, кажучи: «Грішники, покайтеся за те, що образили Мене, і потім приходіть до Мене. Якщо не пробачу вам, то докоряйте Мені і звіть невірним. Не бійтеся. Я не обманю вас. Якщо прийдете до Мене, то будьте певні, що хоча б ваші сумління були червоні через гріхи то все таки вчиню їх такими білими немов сніг. Коротко кажучи, Він заявив, що негайно забуває про всі гріхи, як тільки хтось покається, що образив Його: *Не буду згадувати його беззаконня!* (Ез. 18. 22).

Отож як тільки чимось провинитесь, то негайно піднесіть очі

до Бога, зробіть акт любови, признайтеся до провини, сподійтеся пробачення та заявіть Йому: *Господи, хворує той, кого Ти любиш!* (ів. 11, 3). *Хворе те серце, яке Ти любиш. Воно сильно поранене, тому злічи мою душу, бо я згрішив проти Тебе!* (Пс. 40. 5). Ти пошукуєш за грішниками, що каються. Ось перед Тобою один із них. Він пошукує за Тобою. Зло вже вчинене. Що ж мені тепер робити? не хочеш, щоб я зневірювався. Ти любиш мене, хоч я прогрішився, і я так само люблю Тебе. Так, мій Боже, всім серцем люблю Тебе. Жалую, що вчинив Тобі прикрість. Обіцюю вже більше цього не чинити. Пробач мені, бо *Ти, Господи, добрий, вибачливий і багатоласкавий для всіх, що звивають Тебе*, каже Псальмопівіць (85, 5). Нехай і я почую слова, що Ти звернув до Магдалини: *Прощаються тобі твої зріхи!* (Лк. 7, 48). Дай мені силу вірно служити Тобі на-майбутнє».

Особливо по провині погляньте на Ісуса Христа на хресті, щоб не попадати в зневіру, і пожертвуйте Його заслуги Небесному Отцеві. Будьте певні, що Бог пробачить вам, *бо Він не пощадив Свого Сина*, щоб могли простити вам (Рим. 8, 32). Скажіть Богові з довір'ям: *Поглянь на обличчя Свого Помазанця!* (Пс. 83, 10). «Мій Боже, поглянь на Свого Сина, що помер за мене, і з любови до Нього пробач мені!»

Побожна душе, зверни увагу на те, що загально навчають духовні Вчителі. Вони радять, що по упадку, хоча б ги сто разів на день провинилася, треба негайно успокоїтися і звернутися до Бога. [Інакше не буде в тебе охоти розмовляти з Богом, бо дух буде зневірений і стурбований згадкою про упадок. Бракне тобі довір'я, остигне бажання любити Бога, і через те не матимеш достаточної сили, щоб ступати Господньою дорогою.

Якщо хтось негайно по упадку звернеться до Бога, попрохає прощення і прирече поправитися, то його упадки замість шкодити допоможуть йому скріпити в собі Божу любов. Щось подібного діється між щирими приятелями. Якщо один образить другого і потім покійно попрохає пробачення, то їхня приязнь скріпляється. Так і ви мусите поступати. Нехай ваші упадки змушують вас ще сильнішою любов'ю лучитися з Богом.

г) Сумніви

Якщо якийсь сумнів — чи там іде про вас самих або про других — мучить вас, то наслідуйте добрих приятелів, що в подібних речах шукають поради один в другого. Ідіть до Бога з довір'ям, благайте поради і прохайте, щоб просвітив вас, щоб могли розв'язати сумнів на Його славу. Так поступала старозавітня Юдита, що отак молилася Богу. *Дай вимовність моїм устам і постанову моему серцю!* (Юд. 9, 18). «Господи, що Ти хочеш, щоб я вчинив або відповів, і я зроблю це!» Кажім з Самуїлом: *Господи,*

говори, бо Твій слуга слухає! (I Цар. 3, 10).

д) **Поведінка з ближніми**

З подібним довір'ям викладайте Богові не тільки власні потреби, але й потреби своїх ближніх. Дуже подобається Богові, як часом забудете про власні справи, а будете говорити про Його славу, про нужду інших, особливо про тих, що страждають, про душі в чистилищі, що зітхають за хвилиною, коли зобачать Його обличчя, і про бідних грішників, що проживають без Його ласки. Моліться особливо за останніх і кажіть Богові: «Господи, Ти заслуговуєш на безконечну любов, бо Ти — сама любов. Як же Ти годен дивитися на стільки душ у світі, яким роздав так **багато добра**, що вони не хочуть знати і любити Тебе? Що більше? Вони **навіть** зневажають Тебе і нехтують Тобою! Мій прелюбий Боже, вчини, щоб вони пізнали і полюбили Тебе: *Нехай святиться Твоє ім'я! Нехай прийде Твоє Царство!* (Мт. 6, 9 і 10). Нехай люди шанують і люблять Твоє ім'я! Нехай Твоя любов панує в усіх серцях! Господи, не хочу відходити від Тебе, поки не даси якоїсь ласки тим нещасним душам, за які молюся,

є) **Бажання неба**

Духовні вчителі кажуть, що в чистилищі є особливіша кара, так звана туга, для тих душ, що під час туземного життя слабо бажали неба²). Це слухна кара, бо хто слабо прагне неба, той мало цінить вартість небесного царства, яке Спаситель здобув для нас Своєю смертю. Отож, побожні душі, не забувайте часто зітхати за небом, заявляючи Богові, що сильно тужите за хвилиною, коли безпосередньо зобачите Його і будете любити в раю. Бажайте вийти з цього вигнання, де є стільки гріхів і небезпек затратити Божу ласку. Прагніть дістатися до батьківщини любови, де всіма силами будете любити Бога.

«Коли скінчиться моє життя, де так часто зневажаю Тебе, щоб злучитися з Тобою і вже більше не лякатися, що колись страчу тебе?» Св. Тереса отак завжди зітхала і тішилася, як годинник вибивав години, бо думала про те, що проминула ще одна година життя і небезпеки затратити Бога. Ось тому так сильно бажала померти, щоб бачити Бога, що вмирала з туги за смертю. Це вона уложила пісеньку: *Вмираю, бо не годна померти!*»

Бог відповідає душі, що говорить до Нього

Старайтеся щонайчастіше, ба й невпинно з довір'ям розмовляти з Богом, якщо бажаєте подобатися Його люблячому Серцю. Він буде відповідати і розмовляти з вами. Щоправда, Бог не промовлятиме до ваших ушей, а до вашого серця, якщо

віддалитеся від розмов з сотворіннями, щоб розмовляти з Богом. Він запевняє нас про це устами пророка Осії, кажучи; *Заведу її на самоту і там промовлятиму до її серця (Ос. 2, 14)*. Він промовлятиме натхненнями, внутрішніми просвіченнями, виявами Своєї доброти, зворушеннями серця, запевненням прощення, відчуттям спокою, надією раю і внутрішніми радощами, бо Він любляче і інтимно пригорне цю душу до Свого Серця. Коротко кажучи, Бог промовлятиме до душі мовою любови. Цю мову добре розуміють душі, що Він любить і що люблять Його.

ПРАКТИЧНЕ ЗВЕДЕННЯ

Закінчуючи виклад того всього, що досіль сказано в цій книжечці, хочу підкреслити одну побожну практику, що допоможе вам так виконувати всі свої щоденні діла, що вони подобатимуться Богові.

Думаймо про Бога, як тільки пробудимося вранці. Пожертвуйте Йому всі діла і страждання цілого дня, благаючи, щоб Своєю ласкою помагав вам.

Потім виконайте всі інші ранішні побожні вправи: подякуйте Йому, вчиніть акт любови, прокажіть ранні молитви і постановіть собі так проживати ніби це був останній день вашого життя на землі. Отець Сенджур радить людям заключити з Богом вранці ось таку угоду: кожний раз, що зробите якийсь знак, от хоча б коли покладете руку на груди або поглянете на небо чи на хрест або вчините щось інше, заявіть Богові, що бажаєте акт любови або акт бажання, щоб усі любили Його, або що жертвуєте себе Йому. тощо.

Вчинивши ці акти і поклавши свою душу в Христовім Серці та під омофором Пречистої Діви Марії, благайте Небесного Отця, щоб з любови до Ісуса і Пресвятої Богородиці чував над вами цей цілий день. Водночас, заки зачнете інші праці, намагайтеся відбути бодай півгодинне розважання. Було б добре здебільша роздумувати про болі і погорду Ісуса Христа, що їх витерпів під час Страстей. Побожні душі дуже люблять подібні розважання, бо вони розпалюють їх любов до Бога.

Треба пильно вправлятися в трьох набожностях, якщо бажаєте робити духовний поступ. Слід плекати набожність до Христових Страстей, до Пресвятих Тайн і до Божої Матері, не забуваючи про те, що найперше і найбільше мусимо почитати Пресвятую Тройцю, бо ця остання набожність абсолютно конечна до спасіння.

Відбуваючи розважання, чиніть акти жалю, любови до Бога і жертвуйте себе Господеві. Отець Карло Караффа, основник

Побожних Працівників, твердив, що один ревний акт любови, що хтось зробить під час ранішнього розважання, годен цілий день втримати душу в ревності.

Є ще інші побожні вправи, от як сповідь, Святе Причастя, проказування часослова, тощо. Є так само деякі зовнішні зайняття, от як студії, праця чи інші обов'язки вашого стану. Виконуючи їх, не забувайте на початку праці пожертвувати їх Богові. Моліться, щоб Він поміг вам бездоганно виконати їх. Не забувайте часто скупчуватися і лучитися з Богом, як це чинила Св. Катерина Сієнська. Коротко кажучи, чиніть з Богом і для Бога все те, що робите.

Прокажіть одне «Богородице Діво», як виходите з дому або вертаєтеся. Цим віддаєте себе під опіку Пресвятої Богородиці. Як засідаєте до стола, то пожертвуйте Богові свої потрави, чи вони будуть смачні чи ні. Прикінці обіду чи вечері не забудьте подякувати Богові, кажучи: «Господи, Ти чиниш стільки добра тому, хто зневажив Тебе».

Під час дня не залишайте духовного читання, відвідин Пресвятих Тайн і Пресвятої Богородиці. Ввечері прокажіть вервицю, зробіть іспит сумління й акт віри, надії, любови і жалю. Притім вчиніть постанову поправитися і приймати святі тайни в житті та в годині смерті.

Зробіть намір зискати всі можливі відпусти. Кладучись до ліжка, думайте, що ви повинні б лежати в пекельнім вогні. Засипляючи, пригорніть хрест до свого серця, кажучи: *Засну і відпічну, бо Ти, Господи, гарантуєш за мою безпеку* (Пс. 4, 9).

Мимходом хочу тут згадати про численні відпусти, що їх мають різні молитви і побожні акти. Отож воно дуже порадно, щоб вже вранці ви вчинили постанову здобути всі можливі відпусти. Хто чинить акти богословських чеснот віри, надії та любови, той зискує сім літ відпусту кожного дня. Хто виконує ці акти кожного дня через цілий місяць, той може зискати повний відпуст. Цей відпуст можна відступити душам у чистилищі або зискати його для себе в годині смерті.

Так само майте намір зискати всі інші відпусти, от хоча б за проказання вервиці, «Ангол Господній» тричі на день, «Радуйся, Царице», «Богородице Діво» і «Слава Отцю», «Нехай буде благословенне святе, непорочне і пречисте Зачаття преблагословенної Діви Марії», «Нехай благословляються Пресвяті Тайни» і за молитву «Душе Христова», тощо, як теж за похилення голови при вимовленні «Слава Отцю» чи імен Ісуса і Марії чи за вислухання Служби Божої. За півгодинне розважання можна зискати частинний відпуст. Повний відпуст можна зискати, як відбуваємо його через цілий місяць. Так само є відпусти за поклін перед Найсвятішими Тайнами і за поцілування хреста. Отож

старайтеся завжди зискати ці відпусти.

Думайте про Бога або вічність, як щось робите або на щось дивитесь, щоб могли завжди зберігати скупчення за злуку з Богом під час туземного життя. Як бачите, що вода тече, то думайте, що так само проминає ваше життя і наближається смерть. Як бачите, що через брак олію гасне лампа. то думайте, що колись так само скінчиться ваше життя. Як побачите гріб або мертвеця, то пригадайте собі, що й ви колись так само закінчите. Співчуйте нерозумові цьогосвітніх вельможів, що тішаться своїми гідностями і багатствами, і кажіть: *«Мені вистачає Бог: Одні хваляться повозами, другі кіньми, а ми ім'ям Господа, нашого Бога!»* (Пс. 19, 8). Вони чваняться цими марними речами, а я не хочу хвалитися нічим хіба Божою ласкою і спроможністю любити Бога!»

Скажіть, як поглянете на пишні похорони або величні гробниці померлих вельможів: «Яка користь їм із цієї пишності, якщо вони прокляті?» Якщо зобачите спокійне або розбурхане море, то подумайте про різницю між душею, що пробуває в Божій ласці, і тою, що живе в Божій не ласці. Як зобачите зсохле дерево, то подумайте про душу, в якій нема Бога. Вона до нічого не надається, хіба щоб кинути її в вогонь. Як зобачите злочинця, що дрижить зо стиду чи страху перед суддею, батьком або прелатом, то подумайте, як грішник настрашиться, коли стане на суд перед Христом? Як заgrimить або колись щось інше настрашить вас, то подумайте про жах, що його прокляті в пеклі зазнають, бо там невпинно чують громи Божого гніву. Якщо почуєте, що якийсь засудженець на смерть сумно каже: «Отож ніхто вже не врятує мене від смерті?», то уявляйте собі розпуку засудженої на пекло душі, коли вона так само повторить: «Отож нема вже ліку на мою вічну руїну?»

Якщо ж поглянете на поля, морське побережжя, квіти й овочі, що своїм виглядом і запахом веселять вас, то скажіть: «Ось скільки то прегарних речей Бог сотворив для мене на цій землі, щоб я любив його! Які ж розкоші зготував Він для мене в раю!» Св. Тереса, дивлячись на гарні горбки або морське побережжя, заявляла, що вони докоряли їй за те, що була невдячна Богові. Абат Ранее, основник Трапістів, казав, що ці гарні речі пригадували йому обов'язок любити Бога. Св. Августин так само висловлювався: «Небо і земля і все інше велять мені любити Тебе!». Оповідають, що один побожний чоловік бив паличкою квіти і трави на полях і говорив: «Мовчіть і не докоряйте мені, що я невдячний Богові!»¹²). Св. Марія Магдалігія Паційська, держачи в руках якийсь овоч або квітку, відчувала, що вони ранили її Божою любов'ю, тому говорила: «Бог споконвіку рішив сотворити цей овоч або квітку, щоб доказати, що любить мене!»

Як дивитесь на ріки або потоки, то думайте про те, що вони

нестримно пливають до моря, тому й ви невпинно повинні змагати до Бога, бо Він є вашим дійсним єдиним добром. Якщо часом їдете кінями, то кажіть: «Ось як ці невинні звірята мучаться, щоб служити мені! Що ж я роблю, щоб служити і подобатися Богові?» Як дивитесь на песика, що за шматок хліба є вірний своєму панові, то думайте, що ви куди більше повинні бути вірні Богові, що сотворив і зберігає вас, дає вам все потрібне до життя й обсипує численними добродійствами. Як почуєте спів пташок, то кажіть: «Моя душе, чуєш, як ці сотворіння прославляють свого Творця? А ти що робиш?» І ви прославляйте Його актами любови.

Якщо ж почуєте, що співає півень, то пригадайте собі, що ви подібно як і Петро відреклися Бога, тому уболівайте над цим і заплачте. Зобачивши хату або місце, де ви згрішили, зверніться до Бога і заявіть: *Господи, забудь про гріхи і провини моєї молодости!* (Пс. 24, 7).

Як дивитесь на долини, то думайте про те, що вони тому врожайні, що їх наводнюють води, які спливають із гір. Подібно ласки сходять із неба на покірні душі, але вони обминають гордих. Як зобачите гарну церкву, то думайте про красу душі, що проживає в Божій ласці, бо ця душа є Божим храмом. Як поглянете на море, то пригадайте собі безконечну Божу велич.

Як зобачите вогонь або засвічені на престолі "свічки, то кажіть до себе самих: «Скільки літ я вже мав би горіти в пеклі! Ти ж, Боже, не

послав мене туди. Отож вчини, щоб моє серце так, палало любов'ю до Тебе, як горить це дерево або свічка!» Як дивитесь на зоряне небо, то повторяйте за Св. Андрієм Авелінським: «Мої ноги, колись ці зорі будуть під вами!»

— 0 —

Ось що треба чинити, щоб часто пригадувати собі любов Божественного Спасителя. Як дивитесь на сіно, ясля і печери, то пригадуйте собі Дитятко Ісуса в вифлеємській печері. Як зобачите пилу, молоток, дошку або сокиру, то пригадайте собі Ісуса юнака, що як звичайний робітник трудився в назаретській робітні.

Коли ж зобачите шнури, терня, цвяхи і кавалки дерева, то думайте про страждання і смерть Спасителя. Св. Франциск Асиський плакав, як зобачив ягнятко. «Мого Спасителя, казав він, «немов ягнятко завели на смерть за мене!» Як дивитесь на престолу, чаші і фелони, то пригадуйте собі безмежну любов, що Христос виявив, як віддався нам у тайні Пресвятої Євхаристії.

Часто під час дня жертвуйте себе Богові, як це робила Св. Тереса, кажучи: «Господи, віддаюся Тобі. Чини зо мною те, що подобається Тобі. Скажи, що хочеш, щоб я чинив для Тебе, бо хочу це чинити». Притім щонайчастіше робіть акти любови до Бога. Св. Тереса твердила, що «акти любови це паливо, що підтримує в

серці вогонь Божої любови». Преп. Сестра Серафима з Капрі співчувала монастирському мулові, що не годен був любити Бога. «Бідне сотворіння», говорила до нього, «ти не годне любити свого Творця!» Диво! Мул зачав плакати і люди бачили, як сльози плили йому з очей. Так і вам слід поступати. Якщо поглянете на бідні звірята, що не знають і не люблять Бога, то старайтеся робити щонайбільше актів любови, бо ви годні любити Його.

Якщо допуститеся якоїсь похибки, то негайно впокоріться і старайтеся направити її стрілистим актом ревної любови. Якщо вам трапиться щось противного, то негайно пожертвуйте Богові цю прикрість і підчиніться Божій волі. Призвичаюйтеся повторяти оці слова посеред противнощів: «Бог так хоче, й я так хочу!» Акти підчинення Божій волі це акти любови, що дуже дорогі і милі Божому Серцю.

— о —

Найперше поручайте себе Богові, як маєте зробити якесь рішення або дати якусь важну пораду, і тільки потім робіть або відповідайте. Проказуйте щонайчастіше під час дня оцю коротеньку молитовку: «Боже, прийди мені на поміч!» Так чинила Св. Рожа з Ліми, кажучи: «Боже, помагай мені і ніколи не лишай мене на власні сили». Ось тому завжди звертайтеся до хреста і до ікони Божої Матері, що маєте в хаті. Робіть це передовсім під час спокус.

Бог безконечно добрий, тому сильно бажає роздавати нам Свої ласки. Отець Валтасар бачив Спасителя, що мав у руках повно ласк. Він пошукував, кому б роздати їх, але Господь хоче, щоб ми благали Його, як Сам заявив: *Просіть, і буде вам дано!* (Ів. 16, 24). Якщо не просимо, то не отримаємо. І навпаки, Христос дасть тим, що просять Його.

Хто благав Бога, питається Сирах, і Бог знехтував і не вислухав його? *Хто звизвав Його, а Він знехтував?* (Сир. 2, 12). Пророк Давид Заявив, що Господь не тільки милосердний, але навіть дуже милосердний для тих, що звивають Його: *Ти, Господи, добрий вибачливий і багатоласкавий для всіх, що звивають Тебе!* (Пс. 85, 5).

О який добрий і щедрий Господь для тих, що любляче пошукують за Ним! Пророк Єремія кличе: *Господь добрий для душі, що шукає Його.* (Плачі: 3, 25). Якщо знаходять Його навіть ті, що не шукають за Ним: *Знайшли Мене ті, що не шукали Мене* (Рим. 20, 20), то куди легше знайти Бога тим, що пошукують за Ним, щоб служити Йому і любити Його?

Вкінці каже Св. Тереса, що «праведні душі любов'ю мають чинити те на землі, що блаженні роблять у небі». Святі в небі займаються Богом і про ніщо інше не думають, ані в нічім іншій не мають уподобання за винятком Божої слави і любови. Ви так само

повинні поступати на землі. Нехай Бог буде єдиним вашим щастям, єдиним предметом вашої любові і єдиною метою всіх ваших діл і бажань, поки не ввійдете до вічного царства, де ваша любов стане досконалою і завершеною і де ваші бажання вповні виповняться і будуть задоволені.

— 0 —

Нехай живе Христос, наша любов, і Пресвята Діва Марія, наша надія!

ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ

ЗАУВАГА: Ця маленька книжечка мала дуже великий успіх, як тільки вийшла з друку в 1755 р. Св. Альфонс Лігуорі виконував у щоденнім житті те, що тут написав. Він не раз заявляв, що Святі тому стали святими, що підчинялися Божій волі. Самі Альфонс часто прочитував цю книжечку. В старості його зір так ослабнув, що не годен був сам читати. Тоді велів Братові чигати йому ті золоті засади про підчинення Божій волі, що здається радше походять із неба ніж від людини.

1. ВИЗНАЧНІСТЬ ЦІЄЇ ЧЕСНОТИ

Вся наша досконалість полягає в любові Бога. Св. Павло каже: *Любов це зв'язь досконалости* (Кол. 3, 14). Досконалість любові лежить у злуці нашої з Божою волею. Перший наслідок любові, каже Св. Діонісій Ареопагит, це злука двох волей тих, що любляться, щоб так повсталала в них тільки одна воля.

Отож хто сильніше злучиться з Божою волею, той матиме більшу любов. Щоправда, вмертвлення, розважання, Св. Причастя і діла любові ближнього подобаються Богові, але коли? Тоді, коли вони згідні з Божою волею! Якщо ж вони противляться Божій волі, то Він не тільки гидиться ними, але й карає за них. Візьмім для прикладу двох слуг. Один із них весь день трудиться і ніколи не спочиває, але робить тільки те, що йому подобається. Другий менше працює, але завжди слухає свого пана. Ясно, що пан любитиме не першого, а другого слугу.

Хіба наші вчинки йдуть на Божу славу, коли вони не подобаються Богові? Бог не бажає жертов, пророк Самуїл заявив цареві Савлові, але послуху Його розпорядкам: *Хіба думаєш, що можна запевнити собі прихильність Господа приносом*

цілопалення і жертви замість Його Божої волі? Ні. Бог більше любить послух аніж жертву. .., бо непослух це такий гріх як чарівництво, а власна воля це таке лихо як ідолопоклонство. За те, що ти став невірний Господеві, Він відкинув тебе, щоб ти вже більше не був Царем! (1 Цар. 15, 22-3). Людина, що не рахується з Божою волею, щоб самовільно погубити, прогрішується своєрідним ідолопоклонством, бо деяк поклоняється власній, а не Божій волі.

Ми не годні нічим так сильно прославляти Бога як досконалим виконанням Його святої волі. Спаситель, прийшовши на землю прославляти Свого Отця, Своїм прикладом найбільше впоював нас цю важливу правду. Св. Павло каже, що Христос отак промовив до Небесного Отця в хвилині Воплочення: *Ти не бажаєш жертв і приносів, тому приготував Мені тіло..., й Я сказав: Ось іду! — щоб чинити Твою волю, Боже»!* (Євр. 10, 5 і 7). Стаючись Чоловіком, Спаситель промовив до Свого Отця: «Отче, Ти вже більше не хочеш жертв, що люди приносили Тобі, але бажаєш, щоб Я пожертвував Тобі тіло, що Ти дав Мені. Я готовий виконати Твою волю!» Христос не раз публічно заявляв під час Свого туземного життя, що прийшов на землю чинити не власну волю, а виконувати волю Свого Отця: *Я зійшов з неба не на те, щоб чинити Свою волю, а волю Того, що послав Мене!* (І в. 6, 38).

І саме цим послухом Божій волі Спаситель бажав доказати світові Свою любов до Отця, як Він пожертвував Його на хресті за спасіння людей. Те саме заявив Своїм учням, як вибрався до Оливного Городу, де вороги мали заарештувати Його і повести на смерть: *Нехай світ довідається, що Я люблю Отця, і тому виконую те, що Отець наказав Мені. Вставайте, ходім звідсіля!* (Ів. 14, 31). Виконання Божої волі, сказав Христос, це знак, що хтось є Його братом: *Буде Мені братом, хто виконує волю Мого Отця* (Мт. 12,50).

Святі завжди намагалися сумлінно виконати Божу волю, бо добре розуміли, що саме тут лежить правдива досконалість душі. Блаж. Генрих Сузон твердив: «Бог не хоче, щоб ми визначалися надзвичайною мудрістю, але щоб в усьому корилися Його волі». Св. Тереса додає: «Головне завдання розважання полягає в тім, щоб допомогти нам підчинитися Божій волі». Будьмо, певні, що саме тут лежить найвища досконалість. Хто досконаліше буде вправлятися в підчиненні Божій волі, той отримає більше ласк і скоріше поступатиме в внутрішнім житті». Блаж. Стефанія, домініканська черниця, попала в захоплення і була перенесена до неба, Там бачила душі деяких знайомих, що відійшли в вічність. Ці душі були між Серафимами. Притім ангол сказав їй, що вони досягнули цю велику славу за те, що за життя досконало підчинялися Божій волі. Згаданий Г. Сузо казав, говорячи про себе

самого: «Я радніше згодився б стати найнужденнішим земським черв'яком, якщо б Бог цього хотів, аніж мав би бути серафимом з власної волі».

Проживаючи на землі, треба нам вчитися від блаженних у небі, як слід любити Бога. Чиста і досконала любов блаженних душ у небі полягає в тім, що вони вповні злучилися з Божою волею. Якщо б Серафими довідалися, що Бог хоче, щоб вони цілу вічність згортали на купу піски на морським побережжі або пололи бурян по городах, то вони радо це чинили б. Що більше? Якщо б Бог забажав, щоб пішли до пекла і там навіки каралися в вогні, то вони негайно кинулися б у пекельну безодню, щоб тільки виповнити Божу волю. Саме того Ісус Христос учив нас, як навчав проказувати молитву, цебто так на землі повнити Божу волю, як Святі виповняють її в небі: *Нехай діється Твоя воля як на небі, так і на землі!* (Мт. 6, 10),

Господь назвав царя Давида Своім улюбленцем, бо він виповняв усі Божі бажання: *Я знайшов Давида, чоловіка по Свому серцю, що буде виконувати всю Мою волю* (Дії: 13, 22). Цар Давид був завжди готовий виповняти Божу волю, як це сам часто заявляв: *Готове моє серце, Боже, готове моє серце* (Пс. 56, 8 - 107, 2). Зрештою він завжди благав Бога, щоб навчив його виповняти Божу волю: *Навчи мене повнити Твою волю!* (Пс. 142, 10),

Один акт досконалого підчинення Божій волі годен вчинити чоловіка святим. Савло гонив Церкву. Ісус Христос просвітив і навернув його. Що ж Савло зробив? Що сказав? Пожертвував себе, щоб чинити Божу волю, кажучи: *Господи, що хочеш, щоб я чинив?* (Дії: 9, 6). Через цю заяву Господь учинив його вибраною посудиною і апостолом поганських народів: *Він — Моя вибрана посудина, щоб рознести Моє ім'я між народами: 9, 15*). Так воно буває, бо хто віддає Богові свою волю, той усе віддає Йому. Зате віддає Йому тільки частину своїх дібр, хто ради Бога роздає милостині, бичує себе або постить, Віддавши Йому свою волю, людина вповні віддалася Богові, тому може сміло промовити до Нього: «Господи, я вбогий, але віддаю Тобі все, що маю. Віддавши волю, вже не маю нічого, щоб дати Тобі!»

Саме цього Бог домагається від нас, як каже: *Сину, дай Мені своє серце!* (Прит. 23, 26). «Сину», Бог каже до кожного з нас, «дай Мені своє серце цебто свою волю!» Св. Августин твердить, що «ми не годні нічого кращого жертвувати Богові ніж заявити Йому: «Візьми Собі нас!»⁶). Ні, ми не годні сказати Богові нічого кращого ніж отак промовити до Нього: «Господи, запануй над нами. Віддаємо Тобі всю свою волю. Покажи, чого хочеш від нас, і ми радо це зробимо!»

Стараймося завжди коритися Божій волі, якщо хочемо

подобатися Божому Серцю. Не тільки треба коритися. Слід старатися, щоб наша воля утотожнювалася з Божою. Згода з Божою волею вимагає, щоб наша воля злучилася з Божою, а утотожнення це ніби злиття нашої з Божою волею так, що вже не бажаємо нічого за винятком того, чого Бог хоче. Внаслідок цього Божою волею стається наша воля.

Це вже вершок досконалости, до якого треба змагати. Це ціль всіх наших діл, бажань, розважань і молитов. Слід благати помочі в наших святих покровителів, ангелів хоронителів, і передовсім в Божої Матері. Вона перевищає всіх Святих своєю досконалістю, бо краще ніж всі інші завжди годилася з Божою волею.

2. ЗГОДА З БОЖОЮ ВОЛЕЮ В УСІХ РЕЧАХ

Ядро досконалости/і лежить у тому, щоб ми погоджувалися в усім з Божою волею так у щасті, як у нещасті. Навіть грішники годяться з Божою волею в щасті. Зате Святі вміють погоджуватися з нею в противнощах і прикростях. Саме тут проявляється ступінь нашої досконалости в Божій любові. Отець Іван Авіля каже одне: «Нехай Бог буде благословенний посеред противностей має більшу вартість аніж шість тисяч подяк серед приємностей».

Що більше? Треба підчинятися Божій волі не тільки в тих противнощах, що безпосередньо походять від Бога, от хоча б серед хворіб, духовного пригноблення, вбогости, смерті дорогих нам осіб, тощо. Підчинення Божій волі має йти далі. Треба коритися теж у тих противнощах, що походять від людей, от як погорда, наклепи, кривда, крадіж і всілякі переслідування. Слід зрозуміти, що хоч Бог не хоче гріха того, хто кидає на нас наклепи й обчернення або обкрадає нас, все таки Він бажає нашого впокорення, вбогости і вмертвлення.

Це правда віри, що без Божої волі ніщо не діється в світі. Бог заявляє через пророка Ісаю: *Я — Господь, і нема іншого. Я творю темряву і світло, посилаю долю і недолю. Я, Господь, роблю те все!* (Іс. 45, 6-7). Від Бога походить всяке добро і зло, цебто речі, що прикрі для нас, які ми помилково зовемо «злыми», бо в дійсності це добрі речі, якщо приймаємо їх із Божих рук. Пророк Амос кличе: *Чи без Божої волі станеться в місті якесь лихо?* (Амос: 3, 6). А вже передше Мудрець заявив: *Добро і зло, життя і смерть походять від Бога* (Сир. 11, 14).

Бог не хоче гріха, він не помагає грішити тому, хто несправедливо зневажає тебе, бо не може співдіяти з його злобою. Зате фізично Він помагає йому, цебто дає силу виконати лихе діло. Людина використовує цю матеріяльну Божу силу, щоб бити, обкрадати або зневажати тебе, Отож Бог хоче, щоб ти потерпів

зневагу, тому вона напевно походить від Бога. Ось тому Сам Бог заявив цареві Давидові, що Він Сам був Автором прикrostей, що невдячний син Авесалом спричинив йому, забираючи жінку власному батькові. Це ж Бог учинив, щоб покарати Давида за його гріхи: *Нашлю на тебе лихо таки з твого власного дому, бо хоч ти потайки вчинив це, то Я так виконаю Свою погрозу, що не тільки сам Ізраїль, але всі народи під сонцем довідаються про це* (2 Цар. 12, 11-12). Бог також заявив ізраїльтянам, що як кару за їхні гріхи пошле на них асирійців, щоб обрабували і знищили їх: *Асирійці це палиця Мого гніву, а кий у їх руках це засіб Моєї досади. Я пошлю їх на цей безбожний нарід... і дам їм приказ ограбити його до нитки, забрати здобич і змістити його немов грязюку на дорозі* (Іс. 10,5-6).

Св. Августин отак вяснює ці слова: *їхня безбожність сталася сокирою в Божих руках»* ⁸). Бог використав безбожність асирійців, щоб покарати жидів. Спаситель заявив Св. Петрові, що Його Страсті і смерть не були ділом людей, а радніше зарядженням Небесного Отця: *Хіба не питиму чаші, що Отець дав Мені?* (Ів. 18, 11).

Як посланець звістив Йовові — дехто каже, що диявол був цим посланцем — що савейці забрали йому все майно і повбивали його діти, то Святий відповів: *Господь дав і Господь забрав!* (Йов: 1, 21). Не сказав: «Бог дав мені діти і добра, а савейці забрали їх», «Бог дав мені їх і Бог забрав!» і згодом додав: *Сталось так, як подобалося Господеві. Нехай Господнє ім'я буде благословенне!* (Йов: 1,21).

Отож не слід дивитися як на звичайний випадок або наслідок людської злоби на страждання, що навіщають нас. Слід бути перекопаними, що подібні речі трапляються нам тому: що Бог так хоче. Св.Августин влучно каже: «Знай, що що-небудь тут трапляється проти твоєї волі, то воно так діється з Божої волі».

-0-

Епітет і Атон, мученики за віру в Ісуса Христа, отак говорили, як тиран мучив їх, розривав їхні тіла залізними гаками і припікав запаленими смолоскипами: «Боже, нехай діється Твоя воля!» Коли привели їх на місце страчення. то отак голосно закликали: «Предвічний Боже, будь благословенний, бо Твоя воля вповні виповнилася на нас!».

Кесарій оповідає, що колись жив собі один чернець. Хоч зовнішньо нічим не відрізнявся від інших, все таки дійшов до такої досконалости, що дотик його чернечної рясини лікував хворих. Настоятель здивувався і одного дня спитався його, як він чинив такі чуда, хоч його життя назовні не було ліпше ніж інших ченців. Запитаний чернець відказав, що він так само дивувався і не знав

причини». «В якій набожності вправляєшся?» спитався настоятель. Цей добрий чернець відповів, що не робив нічого, хіба що завжди намагався чинити те, що Бог хотів. Потім додав, що Бог дав йому ласку завжди вповні підчинятися Божій волі. «Щастя», заявив чернець, «не підносить мого внутрішнього настрою, і противнощі не викликають у мені пригноблення, бо все приймаю з Божих рук. Я завжди молюся, щоб Божа воля досконало виповнялася на мені!» «Чи не обурила тебе кривда, що передучора вчинив нам ворог, як забрав нам джерело наших матеріальних засобів, підпалюючи обійстя, де ми мали збіжжя і худобу?» «Ні, отче», відказав чернець, «Я навіть подякував Богові, як це роблю в подібних випадках, бо знаю, що Бог усе робить для Своєї слави і нашого духовного добра. Ось так живу задоволений, хоча б не знати що сталося!» Почувши таку відповідь і зобачивши, що цей чернець був уповні підчинений Божій волі, настоятель перестав дивуватися, що він чинив чуда.

3. ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ ЧИНІТЬ ДУШУ ЩАСЛИВОЮ

Хто підчиняється Божій волі, той стає святим і вже на землі втішається невпинним спокоєм. Мудрий арагонський король, Альфонс Великий, отак відповів, як раз хтось спитався його, кого вважав найщасливішим чоловіком на світі: «Той найщасливіший, хто вміє підчинятися Божій волі та приймати з Божих рук так приємні, як прикрі речі! ».

Св. Павло кличе: *Все виходить на добро тим, що люблять Бога!* (Рим. 8, 28). Хто любить Бога, той завжди задоволений з життя, бо знаходить своє щастя в тому, що завжди, навіть серед прикрих обставин, виповняє Божу волю. Наслідок такої поведінки такий, що для нього прикрощі перемінюються в приємності, бо він свідомий, що покірним підчиненням Божій волі подобається свому улюбленому Богові. Святий Дух свідчить про це, кажучи: *Ніщо не може трапитися праведникові, що засмутило б його* (Прит. 12, 21).

Де ж є більше задоволення для людини ніж зобачити, що все так діється, як вона хоче? Хіба людина може бути більше задоволена ніж як бачить, що все в світі діється так, як Бог хоче, розуміється, за винятком гріха? Життя Святих Отців оповідає про одного селянина. Його поля видавали кращий урожай ніж інші. Хтось спитався його, чому так було. Селянин відказав, що не слід їм дивуватися, бо погода була завжди така, як він бажав собі. «Як це можливо?» — «Так», відповів селянин, «бо не бажаю іншої погоди ніж та, що Бог її хоче.

Бог дає мені такий урожай, як я хочу, бо не бажаю нічого, хіба

того, що Бог хоче!».

Сальвіян твердить, що підчинені Божій волі душі бажають упокорення, як хтось впокоряє їх, і хочуть бути вбогі, як нужда докучає їм. Коротко, вони задоволені з того, що Бог посилає їм, тому почувуються щасливі в цій житті. «Якщо вони впокорені, то бажають упокорення. Коли вони бідні, то тішаться вбогістю. Отож треба звати їх блаженними»¹⁴). Як надворі зимно, гарячо, дощ або вітер, то підчинена Божій волі душа каже: «Хочу зимна, гарячі, вітру та дощу, бо така Божа воля!» Якщо на таку душу найде вбогість, гонення, хвороба або смерть, то вона повторяє: «Хочу бути вбога, переслідувана і хвора. Хочу навіть померти, бо так Бог хоче!»

Ось пречудна свобода, якою Божі діти розкошуються! Вона має більшу вартість ніж гідності та царства цього світу. Тут саме джерело того спокою, що — по словам Св. Павла — *перевищає всяке людське поняття* (Фил. 4, 7). Святі зазнавали цього спокою. Він перевищає всяке змислове задоволення, забави і бенкети, почесні та світові розкоші, бо вони марні та переходові. Хоч хвилево задовольняють змисли людини, все таки не чинять духа щасливим, а радше пригноблюють його, бо правдиве задоволення належить до душі. Ось тому Соломон, закуштувавши всяких можливих земських розкошів, пригноблено закликав: *Все марнота, яка пригноблює духа!* (Екл. 4, 16),

- 0 -

Святий Дух каже: *Дурень змінюється немов місяць, а дійсно мудрий чоловік залишається сталий немов сояце* (Сир. 27, 12). Дурень цебто грішник змінюється немов місяць, що сьогодні збільшається, а завтра маліє. Сьогодні дурень сміється, а завтра буде плакати. Сьогодні чемний, а завтра лютий як тигр. Чому ж він так відчувається? Тому, що його задоволення залежить від щастя або нещастя, що навіщає його. Ось тому так змінюється, як міняються, речі, що трапляються йому.

Тим часом праведний чоловік подібний до сонця. Він завжди погідний, не зважаючи на те, що могло б трапитися йому, бо його задоволення лежить у підчиненні Божій волі. Ось тому ніщо не може стурбувати його спокою. Ангол так промовив до пастухів, як звістив їм народження Спасителя: *На землі мир людям доброї волі!* (Лк. 2, 14). Хто ж має цю добру волю, як не той, що завжди кориться Божій волі, що є завжди добра і досконала? Св. Павло пише до християн у римі: *Не застосовуйтеся до способу життя цього світу, але перетворіть себе відмовою свого розуму, щоб могли просліджувати Божу волю цебто все те, що добре, приємне Йому та досконале!* (Рим. 12, 2),

Святі, проживаючи ще на землі, зазнавали небесних розкошів, бо підчинялися Божій волі. Св. Доротей свідчить, що

старинні Отці завжди проживали в глибокій спокою, бо все брали з Божих рук ¹⁵). Св. Марія Магдалина Паційська попадала в захоплення, як почула слова «Божа воля» ¹⁶). Щоправда, Святим не бракувало прикростей, бо вони так само відчували їх, — але це тільки їх тіло відчувало їх. Зате мир і спокій панували в їхніх душах, бо вони були злучені з Божою волею. Спаситель заявив Своїм апостолам на Тайній Вечері: *Ніхто не відбере вам вашої радості... Ваша радість буде повна* (Ів. 16, 22:24).

— 0 —

Хто завжди підчинений Божій волі, той розкошується повною та невпинною радістю. Його радість повна, бо має те, чого бажає, як сказано повище. Водночас його радість невпинна, бо ніхто не годен позбавити його цієї радості тому, що ніхто не має сили вчинити, щоб діялося інакше ніж Бог хоче.

Отець Іван Тавлер оповідає цей факт про себе самого. Він довго молився, благаючи Бога, щоб послав йому когось, хто навчив би його провадити духовне життя. Одного дня почув такий голос: «Піди до церкви і там знайдеш того, за ким пошукуєш!» Тавлер удався до церкви. На сходах святині подибав босого й обдертого жебрака. Поздоровив його таким привітом: «Добридень, приятелю!» На це бідак відповів: «Пане, не пригадую собі, що б я колись мав лихий день». Отець додав: «Нехай Бог дасть тобі щасливе життя!» «Я ніколи не почувався нещасливим», відповів жебрак, і докинув: «Слухайте, отче. Я навмисне заявив, що ніколи не мав лихого дня. Коли я голодний, то прославляю Бога. Як падає сніг або дощ, то благословлю свого Творця. Коли хтось погорджує мною або проганяє від своїх дверей або як зазнаю якогось іншого лиха, то дякую Богові за це.

«Я заявив, що ніколи не почувався нещасливим. Це так само правда, бо привик беззастережно бажати того всього, чого Бог хоче. Ось тому з радістю приймаю все те, що трапляється мені, чи воно приємне, чи прикре. Ось де тайна мого щастя!» Тоді Тавлер спитався жебрака: «Що ти робив би, якщо б Бог послав тебе до пекла?» Жебрак відповів: «Якщо б Бог так захотів, то я покірно і любляче пригорнувся б до Бога й так сильно держався б Його, що Він Сам мусів би піти туди зо мною! Тоді було б мені приємніше бути разом із Богом у пеклі ніж без Нього мати всі небесні радощі!»

«Де ж ти знайшов Бога?» тягнув Тавлер. «Там», відказав жебрак, «де покинув сотворіння!»

«Хто ж ти такий?» спитався священник. «Я — цар!» звучала відповідь. «Де ж твоє царство?» промовив священник. «В моїй душі, в якій панує повний лад, бо пристрасті слухають розуму, а розум кориться Богові», заявив жебрак.

Вкінці Тавлер спитався жебрака, що завело його до такої високої досконалости. «Мовчанка», пояснив жебрак. «Я мовчав зо

со-творіннями, а розмовляв із Богом. В злуці з Богом знаходжу свій спокій».

Так виглядав цей вбогий жебрак. В своїй убогості напевно був багатший ніж всі земські царі. Не зважаючи на різні терпіння, він почувався більше щасливим аніж ті люди, що розкошуються земськими приємностями.

4 БОГ ХОЧЕ ТІЛЬКИ НАШОГО ДОБРА

Які нерозумні ті, що противляться Божій волі! Вони все одно мусять приймати прикрості, бо ніхто не годен спинити виконання того, що Бог хоче. Св. Павло питається: *Хто ж годен опертися Його волі?* (Рим. 9, 19). На жаль вони терплять їх без ніякої заслуги, ба й навіть стягають на себе Божі карі в другім житті та збільшають свій неспокій на цім світі. Страдницький Йов питається: *Хто оперся Його волі та мав спокій?* (Йов: 9, 4).

Нехай хворий, скільки хоче, скаржиться на свої болі, і вбогий на нужду: нехай він злоститься на Бога і зневажає Його, скільки йому подобається! Що ж це pomoже йому? Він тільки збільшить своє горе. «Нерозумний», кличе Св. Августин, «чого пошукуєш, як ганяєшся за земськими добрами? Пошукуй за Добром, в яким є всі можливі добра!». Чоловіче, за чим пошукуєш поза Богом? Знайди собі Бога, злучися з Ним, підчинися Його волі, і будеш щасливий у цім і другім житті.

Чого ж Бог бажає як не нашого добра? Хто ж більше любить нас аніж Бог? Він бажає, щоб всі люди спаслися і стали святими. Св. Петро кличе: *Він не хоче, щоб хтось загинув, але щоб усі покаялися!* (2 Пет. 3, 9). А Св. Павло додає: *Ваше освячення це Божа воля* (Сол. 4,3). Св. Лев твердить, що *Бог, добрий зо Своєї природи* включив Свою славу в наше добро. Доброта це його природа, а доброта бажає вділятися іншим. Бог сильно бажає, щоб душі стали учасницями Його дібрі щастя. Якщо ж у цім житті посилає нам страждання, то чинить це для нашого добра. Св. Павло свідчить про це, кажучи: *Тим, що люблять Бога, все виходить на добро* (Рим. 8, 28). Навіть Божі карі, каже Св. Юдита, не мають на цілі нашої загибелі. Бог посилає їх нам, щоб ми поправилися і спаслися. *Вірмо*, промовила вона до мешканців обляженої Олоферном Ветулії, *що це не сталося для нашої загибелі, а для поправи!* (Юдита: 8, 27). Бог оточує нас Своєю добродійністю, щоб рятувати від вічного нещастя. Пророк Давид подивляє її, кличучи: *Ти, Господи, благословляєш праведника і вкриваєш його ласкою немов щитом!* (Пс. 5, 13). Бог не тільки бажає, але й сильно дбає про наше спасіння. Псальмопівець кличе: *Я вбогий і бідний, але Бог дбає про мене!* (Пс. 39, 18). Чого ж Бог міг би відмовити нам, питається Св. Павло, коли дав нам власного

Сина? Він не пожалував Свого Сина, але видав Його за всіх нас. Як міг би Він разом з Ним не дати і всього іншого? (Рим. 8, 32). Ось з яким довір'ям ми повинні підчинитися Божим зарядженням, бо всі вони зміряють до нашого добра. Отож повторяймо з пророком Давидом не зважаючи на те, що нам трапиться: *В спокої ляжу і відпінчу, бо Ти, Господи, звелів мені безпечно відпочиватиме.* 4, 9). Віддаймо себе вповні Богові, бо Він подбає про нас. Св. Петро заохочує нас так поступати кажучи: *Дозвольте Йому журитися вами, бо Він дбає про вас!* (I Пет. 5, 7).

Отож треба вповні віддатися Богові, бо Він напевно дбатиме про нас і наше добро, якщо будемо виповняти Його волю, Сам Господь отак промовив до Св. Катерини Сієнської: «Дочко, думай про Мене, і я завжди думатиму про тебе!»²⁰). Часто повторяймо слова Обручниці з Пісні Пісней: *Мій Любий належить до мене, і я до Нього!* (Піс. 2, 16). Мій улюблений Господь думає про моє добро, тому не хочу нічого, хіба подобатися Йому і в усьому підчинитися Його святій волі.

— o —

Святий абат Ніль казав, що не слід прохати Бога, щоб нам удавалося те, чого бажаємо, але щоб у нас виповнялася Його воля. Якщо ж стрінемося з противнощами, то слід не тільки терпеливо, але й радісно приймати їх, наслідуючи апостолів, що *верталися з Синедріону, радіючи, що вдостіілися зневаги за ім'я Ісуса* (Дії: 5, 41). Хіба може бути більше щастя ніж свідомість, що душа, приймаючи добровільно всякі прикrostі сильно подобається Богові? Духовні Вчителі зазначають, що Богові подобається бажання деяких душ страждати ради Нього. Проте куди більше подобається Йому підчинення Його волі, як душа стане така рівнодушна, що їй все одно, чи буде страждати чи веселитися, бо вона так сильно підчинилася Божій волі, що не бажає нічого за винятком виповнення цієї волі.

Побожна душе, якщо бажаєш подобатися Богові та вже на землі почуватися вдоволеною, то старайся завжди і всюди підчинитися Божій волі. Думай про те, що всі гріхи твого невладнаного й огірченого минулого життя це наслідок віддалення від Божої волі, Отож на-майбутнє завжди тримайся Божої волі в усьому, що могло б тобі трапитися, повторяючи зо Спасителем: *Так, Отче, бо так подобається Тобі!* (Мт. 11, 26). Господи, нехай так буде, бо так подобається Тобі! Коли щось прикре трапиться тобі, то думай, що воно походить від Бога. Отож негайно заяви: «Така Божа воля!» і старайся успокоїти себе. Наслідуй царя Давида, який каже: *Я замовк і не відчинив уст, бо Ти це вчинив!* (Пс. 38, 10). До цього треба звернути всі свої гадки і молитви, цебто треба благати Бога під час розважання, Святого Причастя і відвідин Пресвятих Тайн,

щоб помагав тобі виповняти Його волю. Жертвуй себе завжди Богові, заявляючи: «Мій Боже, чини зо мною і з усім, що маю, те, що подобається Тобі!» Так поступала Св. Тереса, що бодай п'ятдесят разів денно жертвувала себе Богові, щоб так поступав із нею, як подобалося Йому.

Мій читачу, будеш блаженним, якщо так завжди поступатимеш, будеш святим, проживатимеш щасливо на землі та запевниш собі блаженну смерть. Якщо хтось помре, то хочемо знати, куди пішла його душа. Це залежить від того, чи він помер, підчиняючись Божій волі чи ні. Якщо за життя ти навчишся завжди підчинятися Божій волі, то й у годині смерти так само поступиш. Така поведінка запевнить тобі спасіння. Ти помреш як святий.

Отож завжди підчиняймося Божій волі. Бог премудрий, тому знає, що добре для нас. Він так само сильно любить нас, тому й бажає того всього, що найкраще для нас, бо йнакше Христос не був би помер за нас. Будьмо певні та переконані, каже Св. Василій, що Бог куди краще дбає про наше добро ніж ми самі могли б це вчинити.

5 ВПРАВИ В ПІДЧИНЕННІ БОЖІЙ ВОЛІ

Тепер розгляньмо, як і в яких речах треба підчинятися Божій волі.

(1) Загальні життєві випадки

Найперше треба підчинятися Божій волі в тих речах, що не залежать від нас самих, бо вони походять від природи, от як спека, сильні морози, дощ, нужда, пошесть, тощо. Не слід тоді казати: «Яка страшна спека! Який жахливий мороз! Що за нещастя! Які нужденні часи!» або вживати подібних висловів, бо вони виявляють спротив Божій волі. Ми повинні бажати того, що Бог хоче. Це Він керує ходом подій.

Одної ночі Св. Франциск Борхія прибув до монастиря свого Чину. Надворі падав сніг, Святий почав стукати до брами, але ніхто не відозвався, бо ченці спали. Як розвиднілося, співбраття жалували, що мусів так довго ждати, але Святий відповів, що сильно тішився, бо думав, що це Бог посилав сніг йому на плечі.

Треба так само коритися Божій волі в тих речах, що інтимно заторкують нас самих ніби вони походили від нас, от хоча б голод, спрага, вбогість, смуток і зневаги. Тут слід завжди повторяти: «Боже, роби так, як бажаєш, бо хочу того, чого Ти хочеш! Я задоволений з усього!» Так само слід поступати, каже отець

Родрігес, як часом диявол напастує нашу уяву, щоб привести до гріха або принаймні потурбувати нас, от хоча б як ставляє нам питання: «Якщо б хтось сказав тобі це або те, або зробив тобі те чи це, то що ти вчинив би?»²⁵). На такі питання слід отак відповідати: «Я відповів би і зробив би те, що Бог хоче!» Отак потрапимо зберегти себе від упадку та диявольської докучливості.

(2) Природні похибки

Не слід скаржитися на природні вади духа чи тіла, от хоча б на лиху пам'ять, тупий розум, брак здібностей, каліцтво, слабе здоров'я, тощо. Хіба маємо право мати або чи Бог був зобов'язаний дати нам бистріший розум і досконаліше тіло ніж дав? Хіба не міг сотворити нас звірятами? Він міг зовсім не творити нас. Хіба можна торгуватися з тим, хто дає дарунки? Отож дякуймо Богові за те, що в Своїй доброті дав нам, і задовольняймося тим, що ми такі, якими вчинив нас.

Хто ж бо годен запевнити нас, що більші таланти, краще здоров'я і більша краса не вийшли б нам на погубу? Скільки то людей погубило себе через те, що мали таланти і сильне здоров'я, бо згорділи і стали погорджувати іншими? На яку ж небезпеку наражаються ті, що наукою та здібностями перевищають інших? Для скількох людей фізична краса або сила стала нагодою до численних злочинів? і навпаки! Скільки людей стало святими і спаслося тому, що були бідні, хворі або негарні? Вони були б погубили себе, якщо б були багаті, здорові або гарні з виду! Отож будьмо задоволені з того, що Бог дав нам, бо Спаситель каже: Одне є конечне! (Лк. 10, 42). Ні краса, ні здоров'я, ні бистрий розум не є конечні. Зате спасіння є конечне.

(3) Фізичні хвороби

Особливо треба коритися Божій волі посеред хвороб, приймаючи їх так і тоді, як Бог хоче. Щоправда, можна користуватися звичайними засобами, щоб позбутися їх, бо така Божа воля. Зате слід підчинитися Божій волі, якщо ці засоби виявляться безуспішними. Це буде корисніше для нас ніж саме здоров'я. Кажім тоді: «Господи, не бажаю ні виздоровіти, ні хворувати. Хочу тільки того, чого Ти хочеш!» Це правда, що виявляє велику чесноту той, хто серед болів не скаржиться. Проте нема нічого злого в тім, що хтось виявляє сильні болі своїм приятелям або навіть благає Бога, щоб звільнив його від них.

Говорю про сильні болі, бо напевно провиняються ті, що посеред незначних болів і нудьги бажали б, щоб цілий світ

співчував їм і плакав над їх горем! Сам Господь виявив Свої страждання апостолам, як опинився серед Страстей: *Моя душа погружена в такому смутку, що це може спричинити Мені смерть!* (Мт. 26, 38). Що більше? Засмучений Спаситель благав Небесного Отця звільнити Його від цього смутку, кажучи: *Мій Отче, якщо можливо, нехай ця чаша мине Мене!* (Мт. 26, 39). Проте Сам Христос навчив нас, як поступати по такій молитві. Тоді треба підчинитися Божій волі, додаючи: *Але нехай не буде так, як Я хочу, а так, як Ти бажаєш!* (Мт. 26, 39).

Як сильно помиляються ті, що твердять, що вони бажають здоров'я не так, щоб більше не страждати, а щоб краще служити Богові, зберігати чернечу карність, послуговувати монашій братії, ходити до церкви на богослуження, приймати Святе Причастя, робити покуту, студіювати або займатися спасінням душ, слухаючи їх сповідей або проповідуючи їм!

«Мій читачу», питаюся тебе, «чому ж ти бажаєш чинити подібні речі? Хочеш подобатися Богові? Чому ж тоді сходиш на лиху дорогу, щоб це виконати? Таж ти певний, що Бог не бажає, щоб ти молився, приймав Святе Причастя, робив покуту, студіював або проповідав, а щоб терпеливо приймав хвороби і болі, що посилає тобі! Отож лучи свої страждання з Христовими!»

Дехто може отак відповість мені: «Мені прикро, що через хворобу я став безкорисним, ба й навіть тягарем для монашої громади або родини!» Якщо ти підчинишся Божій волі, то можеш бути певний, що настоятелі так само погодяться з нею, бо бачитимуть, що не через лінивість, але з Божої волі ти стався тягарем для монастиря!

Слід зазначити, що ці бажання і скарги не походять із любови до Бога, а з самолюбства, яке пошукує вимівок, щоб противитися Божій волі. Чи хочемо подобатися Богові? Якщо так, то заявимо Йому, коли хвороба прикує нас до ліжка: «Нехай діється Твоя воля!» Так треба часто повторяти, бо такою заявою зробимо Богові більше приємності, ніж всіма можливими вмертвленнями і побожними вправами. Ніхто краще не служить Богові ніж той, хто радо кориться Божій волі.

Отець Авіля отак писав до одного хворого священика: «Приятелю, не думай про те, що міг би вчинити, якщо б був здоровий, але задовольняйся хворобою, як довго Бог захоче, щоб ти хворував. Якщо пошукуєш Божої волі, то що тобі залежить на тім, чи будеш здоровий або хворий?». Святий слушно так висловився, бо не наші вчинки, але підчинення та згідність з Божою волею прославляють Бога, Ось тому Св. Франциск Салесій заявив, що люди краще служать Богові своїми стражданнями ніж ділами.

Нерідко забракне нам лікарів і лікарств або лікар не потрапить розпізнати нашої хвороби. Тут так само треба коритися

Божій волі, бо Господь чинить це для нашого добра. Ось що оповідають про одного почитателя Св. Томи Кантерберійського. Захворівши, він удався до гробу Святого, щоб благати uzдоровлення. Став здоровий і вернувся до своєї батьківщини. Згодом промовив до себе самого: «Яка користь мені зо здоров'я, якщо хвороба була б корисніша для мого спасіння?» Згодом вернувся до гробу Святого і зачав благати його, щоб випросив в Бога те, що було б корисніше для його душі. По цій молитві знову захворів. Хвороба зовсім не турбувала його, бо знав, що Бог так зарядив для його добра.

Сурій оповідає подібний факт про одного сліпця, що відзискав зір за посередництвом святого єпископа Веста. Згодом став благати Святого, щоб став знову сліпим, якщо відзисканий зір не був корисний для його душі. По цій молитві знову осліп і до смерти залишився сліпим.

— 0 —

Воно краще для нас посеред хворіб не благати в Бога ні хвороби, ні здоров'я, але коритися Божій волі, щоб Бог чинив із нами те, що подобається Йому. Якщо ж благаємо здоров'я, то слід бодай із підчиненням Божій волі благати його, цебто під умовою, що здоров'я тіла буде корисне для нашої душі. Йнакше наша молитва буде лиха, і тому Бог не вислухає її, бо Бог не вислухає молитов душ, що не вміють коритися Його волі.

Час хвороби це пробний камінь для духа, бо тоді виявляється ступінь чесноти. Якщо душа не турбується, не скаржиться та не виявляє надмірного неспокою, але слухає лікарів і настоятелів і притім заховується спокійно та підчиняється Божій волі, то це знак, що вона має сильну чесноту.

Що ж треба думати про хворого, що скаржиться на те, що інші мало займаються ним або що його терпіння незносні, або що нема ліку на його хворобу або що лікар некомпетентний? Що ж треба думати про тих, що навіть скаржаться на Бога, бо Він посилає їм забагато страждань?

Св. Бонавентура оповідає оцей факт у житті Св. Франциска. Цей Святий страшно терпів. Один із недосвідчених у духовнім житті ченців отак промовив до Св. Франциска: «Отче, молись Богу, щоб лагідніше поступав із вами, бо здається, що Він занадто докучає вам!» Почувши таку пораду, Святий голосно відказав: «Слухай! Я вже ніколи більше не хотів би бачити тебе, якщо б не знав, що твої слова походять із простодушности. Як важишся ганити Божі зарядження?» По цій відповіді кинувся з ліжка на землю, хоч був дуже слабкий і вичерпаний, і промовив, поцілувавши землю: «Боже, дякую Тобі за болі, що посилаєш мені. Будь ласка, пошли ще більше, якщо бажаєш. Знаходжу насолоду в тім, що посилаєш мені прикrostі й не щадиш мене, бо виповнення Твоєї

волі це найбільша потіха, що в цім житті я годен відчути».

(4) Втрата дорогих осіб

Тут слід згадати втрату осіб, що корисні для нашого дочасного або духовного добра. Духовні особи тут часто провиняються, бо не хочуть підчинитися Божій волі. Наше духовне освячення походить від Бога, а не від духовних провідників. Щоправда, Він хоче, щоб ми користувалися духовними провідниками, коли подає їх нам. Якщо ж забирає їх, то хоче, щоб прийняли Його зарядження і скріпили довір'я до Його доброти. Тоді слід заявити: «Боже, Ти дав мені цю поміч і тепер забрав її. Нехай завжди діється Твоя воля! Тепер Сам заповни їх втрату і покажи, що маю чинити, щоб служити Тобі».

Так само треба приймати з Божих рук всі інші хрести, що Бог посилає нам. Дехто може відповісти: «Але ж деякі страждання бувають карами!» Я ж питаюся його: «Хіба не є ласками і добродійствами ті кари, що Бог посилає нам за життя? Якщо образили Бога, то треба деяк надолужити Божій справедливості в цім або в другім житті!» Ось тому слід повторяти зо Св. Августином: «Тут пали, тут ріж, тут не щади, але пощади нас у вічності!»³¹⁾, або зо Св. Йовом: *Нехай це буде моєю потіхою, що посилаєш мені боли* (Йов: 6, 10). Хто заслужив собі на пекло, той так само повинен тішитися, як зобачить, що Бог карає його, бо це ободрює його надію, що Бог заміряє звільнити його від кар у другім житті. Отож слід повторяти посеред кар слова біблійного священика Елія: *Він — Господь; що Йому до впадобу, те й учинить* (I Цар. 3, 18).

(5) Душевні пригноблення

Треба так само підчинитися Божій волі посеред душевних пригноблень. Як душа зачне провадити духовне життя, то Господь зразу звичайно обсипує її духовними потіхами, щоб стратила прив'язання до земських розкошів. Якщо ж вона закріпить у собі це життя, то Він ніби віддаляється від неї, щоб випробувати її любов і зобачити, чи потрапить служити Йому на землі без чутливих потіх. Св. Тереса каже: «Поки живемо на землі, то наш духовний поступ не полягає в тім, щоб ми розкошувалися Богом, але щоб повнили Його волю»³²⁾. Деінде ж додає: «Любов до Бога не полягає в ніжнощах, але в тім, щоб душа рішучо і покірно служила Йому»³³⁾. І отак кінчає: «Бог випробовує Своїх слуг духовною посухою та спокусами»³⁴⁾.

Обсипана Божими потіхами душа повинна дякувати Богові за них, але водночас не слід їй попадати в одчай, якщо Бог позбавляє її цих потіх. Слід сильно підкреслити цю точку, бо деякі нерозсудні

душі, опинившись у стані духовної безпотішности думають, що Бог опустил їх або що вони не годні провадити духовного життя. В наслідок такого ставлення до цієї справи вони залишають розважання і так затрачують все, що дотіль здобули. Нема кращого часу ніж духовна посуха, щоб виявляти підчинення Божій волі. Не кажу, що не будете відчувати прикрости, як зобачите, що Бог позбавив вас духовних потіх. Воно не можливо не відчувати прикрости. Душа не годна не скаржитися, бо й Сам Спаситель скаржився на хресті, як закликав: *Мій Боже, Мій Боже, чому Ти опустил Мене?*(Мт. 27, 46). Все таки навіть посеред страждань душа повинна завжди підчинитися Божій волі.

Всі Святі зазнавали духовної безпотішности й опущення. Св. Вернард писав про себе: «Як страшно щемить моє серце! Не маю ніякої приємности в духовнім читанні, розважанні та молитві!». Святі здебільша проводили час посеред духовної безпотішности, а не серед чутливих потіх. Бог рідко наповняє сильні душі потіхами. Звичайно дає їх слабшим душам, щоб не залишали духовного життя, бо нагороду потіх зберігає для неба. Земля це місце, де треба збирати заслуги, а заслуги збираємо стражданнями. Зате рай це місце нагороди і потіх. Ось тому Святі на землі не бажали і не пошукували почувальних приємностей, але благали Бога, щоб могли ревно служити Йому та страждати. Отець Авіля казав: «Воно куди краще з Божої волі зазнавати духовної посухи і спокус аніж розкошуватися контемпляцією всупереч Божій волі!».

— o —

Може дехто відповість: «Якщо б я знав, що ця духовна посуха походить від Бога, то був би спокійний. Тим часом те, що мучить і непокоїть мене, це побоювання, що посуха це моя вина і Божа кара!» Нехай буде так, як кажеш. Не бійся! Тільки позбудься оспалости і ревніше служи Богові. Хіба через це затемнення духа будеш турбувати себе і зовсім покинеш розважання, й так подвоїш своє лихо? Нехай ця духовна посуха буде Божою карою, але чи ця кара не походить так само від Бога? Отож приймай заслужену кару та підчинися Божій волі. Хіба не кажеш, що ти заслужив собі на пекло? Чому ж тепер скаржишся? Хіба ти варта, щоб Бог потішав тебе? Задовольняйтеся тим, як Бог поступає з вами. Ідіть шляхом, що вибрали собі. Бійтеся, що ваші скарги походять з браку покори та слабого підчинення Божій волі. Роблячи розважання, душа найбільше користає тоді, як лучиться з Божою волею. Отож коріться Божій волі та заявляйте: «Господи, приймаю з Твоїх рук це страждання і приймаю його тому, що така Твоя воля. Годжуся всю вічність терпіти цю муку, якщо така Твоя воля». Подібне розважання, хоч яке воно прикре, буде корисніше для вашої душі ніж усякі духовні потіхи.

Проте слід пам'ятати, що духовна посуха не завжди є Божою карою. Інколи Бог посилає її, щоб зберігати нас у покорі. Бог дозволив, щоб нечисті спокуси докучали Св. Павлові й так не дозволяли йому гордитися. *Щоб я не став гордий через ці численні об'явлення, каже він, то моєму тілові дано колючку - ангола сатани, щоб він докучав мені і не давав чванитися* {2 Кор. 12, 7).

— 0 —

Не робить нічого великого, хто ради духовних потіх відбуває розважання. Сирах заявляє: *Є приятель . . . до стола, але він не залишиться вірним під час неволі*(Сілр. 6 10). Не будете вважати за правдивого приятеля того чоловіка, що любить гостювати при вашім столі, але не хоче помагати вам посеред клопотів або тоді, як немає з цього користи. Бог випробовує Своїх правдивих друзів духовною темрявою та посухою. Чернець Палядій зазнавав страшної нудьги під час розважання. Удався до Св. Макарія та виложив свій клопіт. Макарій отак відповів йому: «Відповіж, як спокуса намовляє тебе покинути розважання: «З любови до Ісуса Христа я готовий залишитися в цій келії, щоб берегти її мури!». Отак треба відповідати спокусам, що силують нас покидати розважання, бо воно видається стратою часу. Кажіть тоді: «Роблю це, щоб подобатися Богові!»

Св. Франциск Салесій твердив, що наше розважання було б добре, якщо б ми під час нього не робили нічого іншого тільки відганяли розтріпання і спокуси». Тавлер навіть твердить, що Бог подасть обильніші ласки тому, хто, не зважаючи на духовну посуху, відбуває розважання, ніж тому, хто довго та з насолодою молиться. Отець пропускав розважання, що не мав сили нічого доброго вчинити. Св. Бонавентура і Герсон підмічують, що багато краще душа служить Богові, як не відчуває у собі бажаного скупчення, ніж служила б Йому тоді, якщо б була скупчена, бо так душі проживають ревніше і покірніше. Якщо б відчували скупчення, то може були б горді й оспалі, бо думали б, що вже знайшли те, за чим пошукували. Слід застосувати до спокус те, що сказано про духовну посуху. Щоправда, треба уникати спокуси, Проте не вільно скаржитися, ба й слід навіть підчинитися Божій волі, якщо Бог хоче або дозволяє, щоб спокуси проти віри, чистоти або якоїсь іншої чесноти докучали нам. Господь отак відповів Св. Павлові, як молився, щоб звільнив його від нечистих спокус: *Моя ласка вистачає тобі, бо Моя сила краще виявляється в твоїй немочі*{2 Кор. 12, 9).

Ми так само повинні повторяти, як зобачимо, що Бог не хоче звільнити нас від якоїсь спокуси: «Господи, роби і поступай так, як подобається Тобі. Мені вистачає Твоя ласка, але помагай мені, щоб я ніколи не стратив її!» Не спокуси, але згода на них

позбавляє нас Божої ласки. Переможені спокуси помагають нам бути покірними, збирати численні заслуги і змушують часто звертатися до Бога. Отак не тільки не зневажаємо Бога, але й ще сильніше лучимося з Ним.

(6) Смерть

Вкінці треба підчинитися Божій волі у справі смерти, погоджуюсь на те, коли і як Бог пошле нам смерть. Одного разу Св. Гертруда йшла на горбок. Посовгнулася і впала в яму. Товаришки спиталися її, чи не боялася померти без святих тайн. Свята відказала: «Сильно бажаю прийняти святі тайни в годині смерти. Проте більше ціню Божу волю, бо підчинення Божій волі в цій справі це найкраще приготування до смерти. Ось тому погоджуюся на будь яку смерть, що Господь захоче послати мені!».

Си І риюрій оповідає, що вандала засудили на смерть одного священника і дали йому свободу вибрати собі таку смерть, яку хотів, Засуджений відмовився від вибору та заявив: «Пробуваю в Божих руках. Прийму таку смерть, яку за Його позволенням спричините мені, бо іншої не бажаю». Ця заява сильно подобалася Богові. Він здержав руку ката, що мав відтяти йому голову. Це чудо спонукало вандалів дарувати йому життя). Як іде про смерть, то та смерть найкраща для нас. яку пошле Бог. Отож слід повторяти, як подумавемо про смерть: «Господи, спаси нас, і потім пошли нам таку смерть, яка подобається Тобі!».

Треба також коритися Божій волі, як іде про час нашої смерти. Що ж таке наша земля, як не тюрма, де невпинно страждаємо та знаходимося в небезпеці кожної хвилини стратити Бога? Саме тому пророк Давид кликав до Бога: *Виведи з в'язниці мою душу, щоб хвалила Твоє ім'я!* (Пс. 141, 8). Цей страх змушував Св. Тересу зітхати за смертю. Вона тішилася, як годинник вибивав годину, бо думала, що проминула ще одна година її життя і так поменшився час затратити Бога. Отець Авіля твердив, що середньо приготувана людина повинна бажати смерти, бо на землі кожен знаходиться в небезпеці стратити Божу ласку.

Хіба є щось дорожче і більше побажане ніж прагнення щасливою смертю запевнити себе, що вже більше ніколи не затратимо Божої ласки? Дехто може відповісти: «Я досіль нічого не зробив, ані нічого не здобув для своєї душі!» Ось моя відповідь: «Що ж ти зискав би, якщо б проживав проти Божої волі, коли Бог хоче, щоб зараз помер? Хто запевнить тебе, що колись матимеш щасливу смерть, про яку зараз маєш моральне запевнення? Зрештою, ти й так не потрапив би жити без гріхів, бодай без легких!» Ось тому Св. Вернард кличе: «Чому ж рвемося за життям? Таж більше грішимо, що довше живемо!»^{A1}). Нема сумніву, що

один легкий гріх більше засмучує Бога ніж усі добрі діла могли б потішити Його.

Що більше? Хто слабо тужить за небом, той доказує, що мало любить Бога. Хто любить, той тужить за любленою особою. Ми ж не годні бачити Бога, поки не покинемо цієї землі. Ось тому всі Святі зітхали за смертю, щоб зобачити улюбленого Господа. Св. Августин отак кликав: «Аби я міг померти, щоб зобачити Тебе!»). Св. Павло заявив: *Бажаю померти, щоб бути з Христом!* (Фил. 1, 23). Цар Давид так само заявив про себе; *Моя душа спрагнена Бога. Коли піду і з'явлюся перед Божим обличчям?* (Пс. 41,3). Всі душі, що любили Бога, подібно поступали під час свого земського життя.

Один шляхтич пішов до ліса на лови. Там почув, що хтось дуже весело співав. Підступивши трохи ближче, зобачив прокаженого бідолаху. Його тіло вже було здебільша зогнило. Шляхтич спитався, чи це він співав. «Так, пане», відказав бідолаха, «це я співав». «Як же можеш співати і почуватися щасливим посеред таких страшних болів, що внедовзі позбавлять тебе життя?» На це прокажений отак відповів: «Пане, тільки це тіло стоїть між мною і Богом. Як тільки зникне ця перепона, то піду оглядати Бога. Ось тому тішуся і співаю, як дивлюся, що з кожним днем це тіло щораз більше розпадається!).

(7) Духовні добра

Накінець треба підчинитися Божій волі, як іде про ступінь ласки і слави. Хоч треба цінити справи, що заторкують Божу славу, все таки слід куди більше дорожити Божою волею. Щоправда, треба бажати любити Бога більше ніж Серафими люблять Його, але водночас не вільно бажати вищого ступеня любови ніж Господь рішив подати нам. Отець Авіля каже: «Не думаю, що якийсь Святий не бажав бути, ніж був. Проте це прагнення не позбавляло Святих спокою, бо не прагнули цього з самолюбства, а з любови до Бога, Ось тому пули задоволені з того, що дав їм, хоч менше подав аніж іншим. Люблячи Бога, вони були переконані, що задоволення з того, що Бог дав їм, мало більшу вартість аніж бажання посідати багато» °). Це значить, поясняє отець Родрігес, що хоч ми повинні намагатися здобути всю можливу нам досконалість, бо йнакше були б спокушувані виправдувати власну оспалість і лінивість, як це роблять ті, що кажуть: «Бог мусить мені дати те, чого потребую! Я не годен більше вчинити!», все таки не слід затрачувати спокою духа або бунтуватися проти Божої волі, як Бог дозволять на якусь похибку. Не вільно так само зневірюватися. Навпаки, ми повинні негайно піднятися з упадку актом покори і жалю. Заразом слід благати Божої помочі, щоб продовжати дорогу.

Так само треба коритися Божій волі та задовольнятися таким ступенем небесної слави, який Бог у Своїм милосерді подасть нам, хоч можна бажати злучитися в небі з хорами Серафимів не тому, щоб запевнити собі більшу славу, а щоб більше прославляти Бога та сильніше любити Його, твердить отець Родрігес.

Було б великою похибкою бажати дару надприродного розважання, цебто захоплень, видінь і об'явлень. Навпаки, кажуть духовні Вчителі, душі обдарені Богом подібними ласками повинні благодіяти Богу, щоб позбавив їх цих надзвичайних дарів, щоб могли любити Бога звичайним шляхом, цебто в світлі віри, бо такий спосіб найпевніший.

Багато душ осягнуло досконалість без цих надприродних ласк, бо тільки чесноти, особливо підчинення Божій волі, ведуть душу до досконалости. Підчиняймося завжди Божій волі та благаймо Бога, щоб Своїм милосердям спас нас, якщо не хоче підняти нас до визначного ступеня чеснот. Якщо так будемо поступати, то наша нагорода не буде мала. Добрий Господь у Своїй доброті подасть нам її, бо Він сильно любить душі, що підчиняються Його волі.

6 ЗАКІНЧЕННЯ

Коротко кажучи, нам треба бути переконаними, що походить від Бога все те, що трапляється або могло б трапитися нам. Ось тому треба в усьому підчинятися Божій волі та все чинити тому, що Бог так хоче. Людина потребує певности. Ось тому слід слухати проводу настоятелів, як іде про зовнішні справи, і духовних провідників, як іде про внутрішні, щоб через них ми могли знати, чого Бог домагається від нас, бо треба довіряти словам Спасителя, який отак висловився про наставників: *Хто слухає вас, той слухає Мене!* (Лк. 10, 16).

Передовсім треба так служити Богові, як Він хоче, щоб ми служили Йому. Кажу це, щоб перестерегти вас перед обманом, яким дехто обдурює себе, кажучи: «Я стався б святим, робив би покуту і розважання, якщо б жив у пустині, став ченцем або віддалився з дому від рідні та знайомих. Кажете: «Я зробив би...», а тим часом не тільки не стаєтеся святими, ба й стаєтеся гіршими, бо шемраєте на хрест, що Бог послав вам. Коротко, не хочете так поступати, як Бог бажає.

Інколи подібні бажання це диявольські спокуси, бо вони не погоджуються з Божою волею. Ось тому слід відкидати їх і рішитися так служити Богові, як Він хоче. Станемо святими в тім стані, в яким Бог поставив нас, якщо будемо виповняти Божу волю. Виповняючи Божу волю, напевно дійдемо до святости в тім стані, в яким Бог

хоче. Отож завжди треба бажати тільки того, що Бог хоче, бо Він пригорне нас до Свого Серця, якщо так будемо поступати.

Слід засвоїти собі деякі тексти Святого Письма, що закликають завжди лучитися з Божою волею, якщо бажаємо влегшити собі цю працю. Ось вони:

Господи, що бажаєш, щоб я чинив?

Мій Боже, чого бажаєш від мене, бо хочу це виконати, Я — Твій, *отож спаси мене!*

Я вже не належу до себе самого. Мій Боже, належу до Тебе, тому чини зо мною, що бажаєш!

Повторяймо слова Спасителя, як трапиться нам якесь більше нещастя, от хоча б смерть батьків, затрата дібр, тощо: *Так, Отче, бо така Твоя воля!* (Мт. 11, 26). Мій Боже і мій Отче, нехай так буде, бо так подобалося Тобі! Треба особливіше дорожити молитвою, що її Ісус Христос навчив нас: *Нехай діється Твоя воля, як на небі, так і на землі!* (Мт. 6, 10).

Сам Господь сказав Св. Катерині Генуенській, щоб завжди підкреслювала ці слова, як проказувала молитву *Отче наш*, і щоб разом благала Бога, щоб Його свята воля так досконало виповнялася в ній, як Святі повнять її в небі⁵²). Отак поступаймо, й напевно будемо святими.

—0—

Нехай люди завжди люблять і прославляють Божу волю та непорочну Діву Марію!

ДЕВ'ЯТНИЦЯ ДО СВЯТОГО ДУХА

Розважання на кожний день дев'ятниці, зачинаючи від Вознесення

Дев'ятниця до Святого Духа це дуже важна дев'ятниця. Святі Апостоли і Пречиста Діва Марія перші відсвяткували її в горниці. Ця дев'ятниця збагачена великими чудами і дарами, особливо даром Святого Духа, що є даром, який Ісус Христос вислужив нам Своїми Страстями. Сам Спаситель заявив учням, що не міг би був послати нам Святого Духа, якщо б не був помер: Якщо не підйду, то Утішитель не прийде до вас. А коли відйду, то пошлю Його нам! (Ів. 16, 7).

Віра навчає нас, що Святий Дух, це любов, якою Отець любить Сина і Син Отця. Через це дар любови, який є найбільшим

даром, що Бог може подати нашим душам, особливіше приписуємо Святому Духові, як пише Св. Павло: Любов Божа запанувала в наших серцях через Святого Духа, що Його дано нам (Рим. 5, 5).

Отож годиться підчас цієї дев'ятниці призадуматися над важністю Божої любови, щоб розбудити в собі бажання здобути її. Притім слід практикувати побожні вправи. особливо треба молитися, бо Бог обіцяв подати Святого Духа тому, хто покійно благає: Ваш небесний Отець подасть Святого Духа тим, що прохатимуть Його (Лк, 11, 13).

1-е Розважання ЛЮБОВ ЦЕ ПАЛЮЧИЙ ВОГОНЬ

Бог звелів у Старім Завіті, щоб на Його престолі невпинно горів вогонь: *Вогонь завжди горітиме на Моїм престолі* {Пев. 6, 12). Св. Григорій каже, що Божими престолами є наші серця, в яких Господь бажає, щоб вогонь Його божеської любови горів: « Божий престол це наше серце. Там вогонь має завжди горіти, бо звідтам полум'я любови мусить невпинно підноситися до Господа». Предвічний Отець не задовольняється тим, що дав Свого Сина Ісуса Христа, щоб спас нас Своєю смертю. Він рішив дати ще Святого Духа, щоб мешкав у наших душах і розбуджував у них вогонь любови. Сам Христос заявив, що прийшов на землю саме тому, щоб розпалити цей святий вогонь у наших серцях, і що не бажав нічого сильніше ніж зобачити, що цей вогонь там спалахнув: *Я прийшов на землю розпалювати вогонь. Ох як сильно бажаю, щоб він уже горів!* (Лк. 12, 49). Спаситель забув про зневаги і кривди, що їх зазнав від людей на землі, бо, ввійшовши до неба, послав нам Святого Духа.

Мій любий Спасителю, так серед страждань, як у славі Ти завжди любиш нас!

Святий Дух з'явився під видом вогняних язиків: *З'явилися язики подібні до вогню* (Дії: 2, 3). Ось тому свята Церква отак велить молитися нам: «Господи, нехай Святий Дух розпалить у нас той вогонь, що Господь Ісус Христос приніс на землю і бажав, щоб він сильно розгорівся!»²). Це був той святий вогонь, що розбудив у Святих одушевлення для Божих справ, спонукав любити ворогів, бажати погорди, зрікатися земських дібр і радо йти на муки та смерть. Любов не вміє бути бездільною. Вона ніколи не каже «досить». Що більше якась душа любить Бога, то сильніше бажає трудитися, щоб подобатися Йому та здобувати собі Його любов.

Розважання розпалює цей святий вогонь. Псальмопівець каже: *Моє серце загорілося в грудях. Вогонь спалахнув від мого роздумування* (Пс. 38, 4). Мусимо любити розважання, якщо бажано любити Бога, бо розважання це блаженне горнило, в яким розпалюється Божа любов.

Почування і молитва

Мій Боже, я досіль не вчинив нічого для Тебе, що так багато зробив для мене. Горе мені! Моя остиглість спонукує Тебе відкинути мене від Себе. Святий Душе, «розгрій те, що холодне!» Звільни мене від остиглості і розбуди в мені бажання подобатися Тобі. Зрікаюся власної волі та постановляю радніше померти ніж вчинити Тобі прикрість.

Ти з'явився під видом язиків. Присвячую Тобі свій язик, щоб більше не зневажав Тебе. Мій Боже, Ти дав мені язик, щоб я прославляв Тебе, а я користувався ним, щоб ображати Тебе і спонукувати інших, щоб так само поступали! Всім серцем каюся за це. Ради Ісуса Христа, що під час Свого земського життя так сильно прославив Тебе, поможи мені, щоб і я на-майбутнє славив Тебе, взивав на поміч і розмовляв про Твою доброту та любов, якою люди повинні любити Тебе.

Моє найвище Добро, люблю Тебе. Мій люблячий Боже, люблю Тебе.

Маріє, ти — обручниця Святого Духа. Виєднай мені цей святий вогонь.

2-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ СВІТЛО, ЩО ПРОСВІЧУЄ

* Притемнення розуму пристрастями це одне з найбільших нещасть, що Адамів гріх спричинив нам. Бідна та душа, що далася опанувати якоюсь пристрастю. Пристрасть це пара і заслона, що не дозволяють нам бачити правди. Якже годен уникати зло, хто не знає його? Ця духовна темрява зростає з числом гріхів. Святий Дух, що зветься *світлом*, може Своїм світлом не тільки розігріти наші серця до любови, але й прогнати темряву та допомогти нам пізнати марноту земських дібр, вартість вічних скарбів, важність спасіння, цінність ласки, доброту Бога, безконечну любов, на яку Бог заслуговує, і безмірну любов, що нею любить нас. Св. Павло каже: *Тілесна людина не розуміє речей, що походять від Божого Духа* (1 Кор. 2, 14).

Забруджена земськими розкошами людина слабо розуміє цю правду, і тому на своє нещастя любить те, що мала б ненавидіти, і ненавидить те, що треба б любити. Св. Марія Паційська кличе: «Боже, люди не люблять Тебе тому, що не знають Тебе!»⁵). Св. Тереса так само висловлювалася про цю справу: «Господи Боже, хто не знає, той не любить Тебе!»⁶). Ось тому Святі завжди благали світла в Бога: *Пошли Своє світло* (Пс. 42, 3) / *просвіти мою темряву!* (Пс. 118, 18). Так слід всім поступати, бо без світла

не можливо уникати пропасті та знайти Бога.

Почування і молитва

Святий і божественний Душе, вірю, що Ти правдивий Бог, рівний Богові Отцеві і Синові. Поклоняюся і признаю, що Ти — Давець світла, яким Ти поміг мені пізнати зло, що я допустився, ображаючи Тебе, і показав, що я зобов'язаний любити Тебе. Дякую за це і сильно жалую, що образив Тебе. Я заслужив собі, щоб Ти залишив мене в темряві, але бачу, що Ти ще не опустив мене. Святий Душе, просвічуй мене дальше і помагай щораз краще пізнавати Твою безконечну доброту. Водночас дай мені силу всім серцем любити Тебе на-майбутнє. Збільши Свої ласки для мене. Нехай вони переможуть і змусять мене не любити нічого тільки Тебе. Вчини це ради заслуг Ісуса Христа.

Моє найвище Добро, люблю Тебе, люблю Тебе сильніше ніж себе самого. Хочу вповні належати до Тебе. Прийми мене і не дозволяй, щоб коли-небудь покинув Тебе.

Моя Мати Маріє, помагай мені своїм заступництвом.

3-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ВОДА, ЩО ПОТУШУЄ ДУШЕВНУ СПРАГУ

Любов зветься так само живучим джерелом: «Живуче джерело, вогонь, любов» ⁷), Спаситель отак промовив до Самарянки: *Хто питиме воду, яку Я дам йому, той не буде спрагнений повік* (Ів, 4,13). Любов це духовна вода, що потушує спрагу. Хто щиро любить Бога, той нічого більше не бажає, бо знаходить усяке добро в Бозі. Знайшовши в Бозі повне задоволення, душа кличе: «Мій Бог, і все моє!» Мій Боже, в Тобі знаходжу всяке добро.

Бог скаржиться на стільки душ, що жебрають у сотворінь ніщовартих і короткотривалих дібр, а залишають безконечне Добро (Бога), що є джерелом всякої радості. *Покинули Мене, криницю живої води, і повикопували собі діраві колодязі, що не годні вдержати води* (Єрем. 2, 13). Бог любить нас і бажає, щоб ми були щасливі, тому кличе до всіх: *Хто спрагнений, нехай приїде до Мене і п'є!* (Ів. 7,37). Хто хоче почуватися задоволеним, нехай приїде до Мене, і Я дам йому Святого Духа, що вчинить його щасливим у цьому та другому житті: *Хто вірує в Мене, заявляє Христос, то — як каже Писання - ріки живої води потечуть з його лона* (Ів. 7, 38).

Хто вірить в Ісуса Христа і любить Його, то Божа ласка так

збагатить його, що в його серці цебто в волі зродяться численні чесноти, що не тільки допоможуть йому зберегти власне життя, але життя інших людей. Ця ж вода це Святий Дух, предвічна любов, що Ісус Христос обіцяв зіслати з неба по Своїм Вознесенні: *Це ж Він сказав про Духа, що мали прийняти Його ті, що ввірували в Нього, бо Духа ще не було дано їм, бо Ісус не був іще прославлений* (І в. 7, 39).

Молитва це ключ, що відчиняє водопроводи цієї блаженної води. Вона виєднує нам всяке добро, бо Христос заявив: *Просіть і отримаєте!* (Ів.16, 24). Ми сліпі, вбогі та немічні, але молитва годна виєднати нам світло, мужність і всякі ласки. Теодорет каже: «Молитва годна все вчинити»⁹⁾. Хто молиться, той одержує те, чого бажає. Бог завжди готовий роздавати ласки, але бажає, щоб ми благали їх.

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

«Пане, дай мені цієї води!» (їв. 4, 15). Мій Ісусе, благаю Тебе з самарянською жінкою, дай мені цієї води цебто Свою любов, щоб я міг забути про землю і проживати тільки для Тебе, моя безконечна Любове.

«Зрости те, що сухе!»¹⁰⁾. Моя душа це висохла земля, що не видає з себе нічого за винятком паростків і колючок гріхів. Господи, наводни її Своєю ласкою, щоб видала плід Твоєї слави, заки покине цей світ у годині смерти.

Джерело живої води, безконечне Добро, як часто я промінював Тебе за земські розкоші, що позбавили мене Твоєї любови! Аби я був помер, заки образив Тебе! Мій Боже, на-майбутнє не хочу нічого тільки Тебе. Поможі мені бути вірним Тобі.

Маріє, моя надіє, зберігай мене завжди під своїм покровом.

4-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ПЛОДОНОСНА РОСА

Ось як Церква молиться: «Нехай Святий Дух очистить наші серця та вчинить їх плодючими!»¹¹⁾. Любов зроджує добрі бажання, святі рішення і добрі вчинки. Це квіти і овочі, що їх зроджує ласка Святого Духа.

Любов так само зветься росою, бо притушує пориви лихої пожадлиivosti і спокус. Святий Дух лагіднить і охолоджує невладнані прагнення. Ця небесна роса сходить до наших душ під час розважання. Хоча б яка сильна була пристрасть ненависти або невладнаної любови, все таки чверть-годинне розважання годне потушити її.

Обручници з Пісні Пісней каже: *Він увів мене в дім веселої*

гостини, а стяг його надо мною це-любов (Піс, 2, 4).

Розважання це те місце, де можна впорядкувати любов, щоб душа могла любити ближнього як себе саму, а Бога понад усе. Хто любить Бога, той любитиме розважання. Хто ж не любить розважання, тому буде морально не можливо перемагати свої пристрасті.

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

Святий і божественний Душе, не хочу більше жити для себе самого. Бажаю використати решту своїх днів на землі, щоб любити Тебе і подобатися Тобі. Ось тому благаю Тебе: Дай мені ласку любити розважання. Прийди до мого серця і навчи мене належно-відбувати розважання. Скріпи мене, щоб не залишав його під час духовної посухи. Подай мені духа молитви цебто ласку завжди молитися й так молитися, щоб мої молитви були милі Тобі.

Гріхи вже були погубили мене. Все таки бачу, що Ти ласкаво поступаєш зо мною. Ось тому знаю, що бажаєш, щоб я спасся і став святим. Я ж хочу стати святим, щоб подобатися Тобі та щораз більше любити Тебе. Моє найвище Добро, люблю Тебе. Моя Любове, моє все, люблю Тебе, і тому вповні присвячуюся Тобі.

Маріє, моя надіє, чуйай надо мною.

5-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ЖИТТЄДАЙНИЙ ВІДПОЧИНОК

Любов зветься «відпочинком посеред труду і потіхою серед плачу»¹⁴). Любов це спочинок, що відсвіжує душу, бо лучить волі тих, що любляться. Свідомість, що Бог бажає, щоб душа прийняла якесь страждання, вистачає, щоб вона успокоїлася посеред зневаг, болів і страт. Вистачає й вимовити «Так Бог хоче!», щоб відзискати мир і задоволення посеред прикростей. Тут саме полягає той спокій, що перевищає всяке змислове задоволення: *Божий мир, що перевищає всяке поняття* (Фил. 4, 7). Свята Марія Магдалина Паційська відчувала велику радість, як тільки проказала слово «Божа воля!».

В житті кожен мусить двигати свій хрест. Св. Тереса каже, що хрест є тяжким тільки для того, хто тягне, а не для того, хто пригортає його до свого серця. Многостраждальний Йов слушно заявив, що Бог добре знає, як ранити і лічити: *Ранить і лікує* (5, 18). Своєю єлейністю Святий Дух чинить солодкими і любими ганьбу і муки. Хіба Спаситель не заявив Свому Отцеві: *Так, Отче, бо так подобалося Тобі!* (Мт. 11, 26). Так слід і нам говорити серед противнощів: «Господи, нехай так буде, бо так подобається Тобі!»

Кажім, як нападе на нас страх перед якимось дочасним лихом: «Мій Боже, роби, що бажаєш, бо вже тепер приймаю те, що зробиш!» Тут корисно наслідувати Святу Тересу і часто під час дня жертвувати себе Богові.

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

Мій Боже, скільки разів я погордив Твоєю волею, щоб чинити те, що подобалося мені! Жалую, що я так поступав. Господи, хочу відтепер всім серцем любити Тебе! «Господи, говори бо Твій слуга слухає» (I Цар. 9, 10). Скажи, чого бажаєш від мене, бо на-майбутнє хочу це виконувати. Твоя свята воля буде моїм єдиним бажанням і любов'ю.

Святий Душе, поможи, бо я немічний. Ти такий добрий, то як годен я щось інше любити більше ніж Тебе? Своєю святою любов'ю опануй всі мої почування. Зрікаюся всього, щоб вповні віддати себе Тобі. Прийми мене і помагай мені.

Моя Мати Маріє, надіюся на тебе.

6-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ЧЕСНОТА, ЩО СКРІПЛЯЄ ДУШУ

Обручниця Пісні Пісней заявляє: *Любов сильна немов смерть* (Піс. 8, 6). Як нема в світі сотвореної сили, що годна б опертися смерті, так нема трудности, що розлюблена душа не могла б перемогти. Любов перемагає все, страту, погорду та біль, як іде про те, щоб подобатись любленій особі. Св. Августин каже: «Нема нічого такого твердого, чого б вогонь любови не розтопив». Ось непомильний знак, що якась душа дійсно любить Бога: вірність любленому Богові так у щасті, як нещасті.

Св. Франциск Салесій каже: «Бог однаково любить, як потішає і як карає нас, бо все робить з любови». Ба й що більше страждань посилає нам під час туземного життя то сильніше любить нас. Св. Іван Золотоустий уважав, що апостол Павло був щасливіший у кайданах аніж під час захоплення до третього неба²⁰).

Ось тому святі мученики тішилися і дякували Богові як за найбільшу ласку зате, що дозволив їм страждати з любови до Нього, як кати мучили їх. Як же ж не було катів, щоб мучити їх, то деякі Святі самі себе мучили покутами, щоб подобатись Богові. Св. Августин заявляє: «Хто любить, той не відчуває втоми. Якщо ж відчуває втому, то любить її.

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

Мій Боже, я так часто запевняю, що люблю Тебе, але що роблю для Твоєї любови? Нічого! Отож це знак, що не люблю або дуже слабо люблю Тебе. Мій Ісусе, пошли мені Святого Духа, щоб скріпив мене до страждань з любови до Тебе і поміг трудитися для Тебе, заки помру. Дай мені силу любити страждання, бо я численними гріхами заслужив собі на пекло.

Мій Боже, Ти сама доброта і любов. Бажаєш мешкати в моїй душі, з якої я так часто проганяв Тебе. Прийди, замешкай, візьми і вчини її Своєю. Мій Господи, люблю Тебе. Якщо ж люблю Тебе, то це знак, що Ти при мені, як запевняє мене Св. Іван, кажучи; «Хто пробуває в любові, той пробував в Бозі і Бог в нім» (1. їв. 4,16). Пробиваючи зо мною, збільши любов, що лучить мене з Тобою, щоб я не бажав, не пошукував і не любив нікого, хіба Тебе одного, і ніколи не віддалявся від твоєї любови. Мій Ісусе, моє все, хочу бути твоїм.

Маріє, моя Царице і заступнице, виєднай мені любов і витривалість.

7-Е РОЗВАЖАННЯ БОГ МЕШКАЄ В ДУШІ ЧЕРЕЗ ЛЮБОВ

Святий Дух зветься «Гостем» душі: Ласкавий Гість душі. Ісус Христос обіцяв Його душі, що любить Його: «Якщо любите Мене, то я попрохаю Свого Отця, і Він пошле вам Святого Духа, щоб завжди пробував із вами». *Якщо любите Мене, то зберігайте Мої Заповіді! І вблагаю Отця і Він дасть вам іншого Утішителя, щоб повік пробував із вами.* (Ів. 14, 15-16). Святий дух ніколи не покидає душі, хіба що вона прожене Його. Св. Августин каже: «Не полишить, хіба хтось полишить Його».

Бог мешкає в душі, що любить Його, але Він не почуваеться задоволений, якщо всім серцем не любимо Його. Св. Августин пише, що римський сенат не хотів допустити Христа до числа римських божків, бо «Він є гордим Богом, який Сам один хоче б бути почитаний». Це правда, бо Христос не хоче ділитися з ніким тим серцем, що любить Його. Він хоче Сам один там мешкати і мати всю любов. Якщо ж бачить, що крім Нього хтось любить когось іншого, то — по словам Св. Якова — відчуває заздрість до тих сотворінь, що захопили серце, яке Він Сам бажає вповні посідати: *Чи ви думаєте, що Писання надармо каже: «Сумує аж до заздрости дух, що пробуває в нас»* (Як. 4,5).

Св. Єронім твердить, що «Ісус є заздрісним» ²⁵). Ось тому Небесний Обручник хвалить ту душу, що ніби перепелиця проживає на самоті й тікає від світу: *Прегарне твоє лице немов*

перепелиці (Піс. 1,9). Бог так поступає, бо не бажає, щоб світ забирав для себе частку тієї любови, що Він хоче вповні посідати. Ось тому хвалить свою обручницю, називаючи її «замкненим садом». *Моя сестра обручниця це замкнений город* (Піс. 4,12). Це город замкнений для земської любови.

Хіба ж Ісус не заслуговує на всю нашу любов? Св.Іван Золотоустий кличе: «Він віддав тобі все, не залишаючи нічого для Себе».

Він віддав тобі всю Свою кров і життя, тому вже не має нічого, що міг би дати.

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

Мій Боже, бачу, що бажаєш, щоб я вповні належав до Тебе. Я так часто проганяв Тебе зо своєї душі, а Ти все таки вертався до мене. Запануй у моїй душі, бо вповні віддаюся Тобі. Мій Ісусе, візьми мене і не дозволяй, щоб на майбутнє хоча б хвилину проживав без твоєї любови. Ти хочеш мене, і я не бажаю нічого тільки Тебе. Ти хочеш моєї душі, тому моя душа не хоче нічого тільки Тебе. Ти любиш мене, і я люблю Тебе. Якщо ж любиш мене, то не дозволяй, щоб я віддалився від Тебе.

Царице неба, покладаю на Тебе свою надію.

8-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ ДУХОВНІ В'ЯЗИ

Святий Дух, несотворенна Любов, це духовні в'язи, що нерозривно лучать Отця з предвічним Словом. Ці в'язи так само лучать душу з Богом. Св. Августин каже: «Любов це в'язи, що лучать душу з Богом»²⁷). Ось тому Св. Лаврентій Юстиніян радісно кличе: «Любове, твої в'язи такі сильні, що годні злучити Бога з нашими душами!». В'язи світу це в'язи смерти, а Божі в'язи це в'язи життя та спасіння. Сирах каже: *Спасені Його в'язи* (Сир. 6,31). Це правда, бо Божі в'язи при помочі любови лучать нас із Богом, що є правдивим і єдиним нашим життям.

Заки Христос народився, люди уникали Бога. Вони були прив'язані до землі, тому не хотіли лучитися з Творцем. Але Господь — як це прирік устами пророка Осії— притягнув нас до Себе в'язами любови: *Адамовими в'язами, в'язами любови притягав Я їх до себе*. (Ос. 11.4). Ці в'язи це Божі добродійства, просвічення, поклики до Його любови і обітниця неба. Між цими дарами Ісус Христос є найбільшим, особливо в жертві Розп'яття на хресті та в Пресвятій Євхаристії. Святий Дух це так само превеликий Божий дар.

Пророк Ісая кличе: *Невольнице, дочко Сіону, скинь ланцюги*

зо своєї шиї! (Іс. 52,2). Подібно Бог промовляє до кожної душі: «Душе, ти сотворена для неба. Отож зірви земські кайдани і святою любов'ю злучися зо своїм Богом».

Св. Павло пише: *Зодяєнітьця любов'ю, бо вона є завершеним досконалости!* (кол. 3,1,4). Любов це зв'язь, що лучить всі чесноти в одну гармонійну цілість і чинить душу досконалою. Ось тому Св. Августин слушно каже: «Люби і роби, що хочеш!»²⁹⁾ Це правда, бо хто любить Бога, той не чинитиме Йому прикростей. Навпаки, буде завжди намагатися подобатися Йому.

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

Мій дорогий Ісусе, Ти дійсно заслуговуєш на мою любов, бо дуже дорого заплатив за неї. Я був би дуже невдячний, якщо б слабо любив Тебе або намагався ділити своє серце між Тебе і сотворіння. Таж Ти віддав життя і пролляв Свою Кров за мене!

Хочу від усього відв'язатися, щоб тільки Тебе одного любити. На жаль я за слабкий, щоб виконати це бажання. Ти викликав його в моїй душі, тому поможи здійснити його.

Мій любий Ісусе, зрани моє бідне серце Своєю любов'ю, щоб я завжди тужив за Тобою і любив Тебе. Дай, щоб завжди шукав, бажав і знаходив Тебе в своїм житті.

Мій Ісусе, тільки Тебе і нічого іншого не бажаю. Дай, щоб під час туземного життя, і передовсім у хвилині смерті, я міг повторяти: «Ісусе, нічого іншого не бажаю за винятком Тебе одного».

Моя Мати Маріє, вчини, щоб від сьогодні я не бажав нічого крім і одного Бога.

9-Е РОЗВАЖАННЯ ЛЮБОВ ЦЕ НАЙБІЛЬШИЙ СКАРБ

Любов це той скарб, про який свята Євангелія отак висловлюється: «Треба все покинути, щоб здобути його!» Так треба чинити, бо любов повертає нас у Божих приятелів. Мудрець каже про неї: *Це безконечно цінний скарб. Сталися учасниками Божої приязни ті, що використали його* (Прем. 7,14).

Св. Августин кличе: «Чоловіче, пошукуєш за добрами? Шукай за Тим єдиним Добром, в якому є всі добра!»³⁰⁾ Бог є цим Добром, але цього Добра не можемо знайти, якщо не зречемося земських речей. Св. Тереса пише: «Відв'яжи серце від сотворінь, і знайдеш Бога!»

Хто знайде Бога, той знайде все, чого міг би собі забажати. Псальмопівієць кличе: *Нехай Господь буде твоєю радістю, і Він*

виповнить усі бажання твого серця (Пс. 36,4). Людське серце завжди пошукує дібр, що вчинили б його щасливим. Проте якщо шукає їх між сотворіннями, то задоволення ніколи не знайде, хоча б не знати, скільки дібр призбирало. Коли ж уповні звернеться до Бога, то Він задовольнить усі його бажання.

Хіба хтось на землі був щасливіший аніж Святі? Чому? Тому, що пошукували і бажали тільки одного Бога. Якийсь князь вибрався на лови. В лісі стрінув пустельника. Спитався, що робив у тій пустельні. Пустельник відказав: «А що ти робиш тут, князю?» Князь відповів: «Шукаю за звіриною!». «А я», додав пустельник, «шукаю за Богом!».

Тиран поклав золото та жемчуги перед мучеником святим Климентом і заохочував його відректися Ісуса Христа. Святий мученик тільки зітхнув і промовив: «Яке нещастя! Як смієш прирівнювати Бога до купки болота?»³³). Блаженний, хто розуміє вартість Божої любови і намагається здобути її. Хто ж здобуде її, той добровільно зречеться всього, щоб за винятком Бога не мати нічого в світі. Св. Франциск Салесій каже: «Як хата займеться, то люди викидають усе крізь вікно». Божий слуга, отець Сенері Молодший, казав, що Божа любов це злодій, що обдирає нас з усіх земських почувань так, що душа кличе: «Мій Боже, хіба бажаю чогось іншого крім Тебе одного?»³⁵).

Почування і молитва

Мій Боже, колись я не бажав Тебе, а тільки пошукував себе самого і власних задоволень. Через те стільки разів покидав Тебе, своє найвище Добро. На щастя слова пророка Єремії потішають мене, бо він каже; «Господь ласкавий... для душі, що пошукує Його» (Плачі: 3,24). Він запевняє мене, що Ти добрий для тих, що шукають за Тобою.

Мій любий Господи, тепер бачу, як лихо я поступав, коли покидав Тебе. Всім серцем жалую за це, бо розумію, що Ти — мій безконечно цінний Скарб. Покидаю все, бо хочу тільки Тебе одного любити. Мій Боже, моя Любове, моє все, люблю Тебе, бажаю Тебе і зітхаю за Тобою.

Святий Душе, прийди до мене і Своїм святим вогнем знищ у мені всяке почування, що не подобається Тобі. Поможі мені вповні належати до Тебе. Нехай перемагаю все, щоб подобатися Тобі.

Моя заступнице і Мати Маріє, помагай мені своїми молитвами.

ЗАКІНЧЕННЯ

10-Е РОЗВАЖАННЯ ЗАСОБИ, ЩОБ ЛЮБИТИ БОГА І СТАТИ СВЯТИМ

Стане святим хто любить Бога. Св.Франциск Борхія твердить, що розважання впроваджує Божу любов до людського серця, а вмертвлення усуває з серця земські почування і чинить його здібним любити Бога ³⁶). Що більше земських прив'язань у серці, то менше там місця для Божої любові. Многострадальний Йов каже: *Де ж можна знайти мудрість? ... Чоловік не розуміє її вартости, і вона не знаходиться в країні тих, що розкішно проживають* (Йов: 28, 12-13). Ось тому Святі щосили намагаються вмертвляти самолюбство і низькі пориви змислів. Щоправда, Святих не багато в світі. Проте слід проживати з нечисленими людьми, якщо бажаємо спастися зо Святими. Св.Іван Ліствичник пише: «Проживай із нечисленими, якщо бажаєш царювати з нечисленими!». А Св. Вернард додає: «Хто досконалий, той мусить бути особливий!». Мусить незвичайно проживати, хто бажає досконало жити.

Найперше мусить бажати святости, хто бажає стати святим. Тут потрібна ще інша річ, а саме: рішення цебто постанова. Є люди, яким не бракує бажань, але вони не хочуть узятися до праці. Св.Тереса каже: «Диявол не боїться нерішучих душ» ³⁹). І додає: «Бог є приятелем великодушних душ».

Диявол намагається вмовити в деякі душі, що є гордим той, хто задумує вчинити щось велике для Бога. Це була б дійсна гордість, якщо б ми мріяли чинити це власними силами. Проте нема ніякої гордості, як рішаємося стати святими, довіряючи Богові та повторяючи зо Св. Павлом: *Можу все в Тім, що скріпляє мене!* (Фил. 4, 13).

Отож треба ободрювати себе, рішатися і братися до праці. Молитва годна все вчинити. Чого не годні виконати власними силами, то вчинемо з Божою поміччю, бо Бог обіцяв дати все. чого тільки попросимо в Нього. *Просіть, чого хочете, і станеться вам!* — каже Спаситель (ів. 15, 7).

ПОЧУВАННЯ І МОЛИТВА

Мій дорогий Спасителю, Ти бажаєш моєї любові і велиш всім серцем любити Тебе. Так, мій Ісусе, хочу всім серцем любити Тебе. Мій Боже, довіряючи Твоєму милосердю, скажу Тобі, що мої минулі гріхи не лякають мене, бо ненавиджу їх більше ніж всяке інше зло. Ти ж забуваєш зневаги, коли душа щиро кається і любить Тебе. З Твоєю поміччю сподіюся любити Тебе більше ніж інші, бо сильніше зневажив Тебе.

Мій Господи, Ти хочеш, щоб я був святим, і я так само бажаю стати святим, щоб подобатися Тобі. Безконечна Доброто, люблю Тебе і тому вповні віддаюся Тобі. Відтепер будеш моїм єдиним добром і предметом любови. Моя Любове, прийми мене, вчини, щоб вповні належав до Тебе і вже ніколи не чинив Тобі прикрости. Дай, щоб я трудився для Тебе, як Ти трудився для мене під час Свого земського життя.

Маріє, прелюба Обручнице Святого Духа, виєднай мені любов і вірність Богові.

БОЖА ЛЮБОВ І ЗАСОБИ, ЩОБ ЗДОБУТИ ЇЇ

1. Добрий Бог сильно любить нас. Не дивниця, що Він сильно бажає, щоб ми так само любили Його. Ось тому не тільки так часто в Святім Письмі закликає нас любити Його та численними загальними і особливішими добродійствами намагається здобути нашу любов, але прямо окремою заповіддю зобов'язав нас любити Його, погрожуючи пеклом тому, хто не любить, і обіцяючи небо тому, хто любить Його.

Він бажає, щоб всі люди спаслися, бо не хоче нічиєї загибелі, як виразно навчають Св.Павло і Св.Петро: *Він хоче, щоб усі люди спаслися* (1 Тим, 2,4). *Господь довго терпить вам, бо не хоче, щоб хтось загинув, але щоб усі покаялися* {2 Пет.3, 9}.

Якщо ж Бог бажає, щоб всі люди спаслися, то чому сотворив пекло? Сотворив пекло не тому, що хоче нашого прокляття, а щоб ми любили Його. Хто б у світі любив Бога, якщо б не було пекла? Не зважаючи на існування пекла, багато людей воліє бути проклятими ніж любити Бога. Хто ж любив би Бога, якщо взагалі не було б пекла? Ось тому Господь грозить пеклом тим, що не хочуть любити Його, щоб ті, що не хочуть добровільно любити Бога, принаймні любили Його під впливом страху цебто щоб уникнути пекло.

2. Мій Боже, який щасливий почувався б той чоловік, до якого цар сказав би: « Люби мене, бо я люблю тебе!» Ніякий цар так не понижує себе, щоб прохати любови в свого підвладного. Бог же, що є безконечною Добротою, всемогутнім і премудрим Володарем всесвіту, що заслуговує на безконечну любов, Бог, що збагатив нас духовними і дочасними добрами, не тільки не

стидається прохати в нас любови, але прямо заохочує і приказує любити Його! На жаль люди відказуються любити свого Бога! Чого ж Він домагається від кожного з нас, як не любови? Мойсей отак промовив до вибраного народу: *Ізраїлю, чого Господь, твій Бог, вимагає від тебе. ..., як не того, щоб ти любив Його і служив Господеві, своєму Богові, всім своїм серцем і всією своєю душею?* (Втор 10. 12). Син Божий, як Сам зазначив, прийшов на землю, щоб навчити нас любити Бога: *Я прийшов на землю розпалювати вогонь. Ох як сильно бажаю, щоб він уже горів!* (Лк. 12, 49). Слід підкреслити слова «Ох як сильно бажаю, щоб він уже горів!» Св.Тома каже, що Бог, який Сам у Собі є безконечно щасливий, ніби відчуває брак щастя, коли люди не люблять Його: «Ніби не може бути щасливим без тебе!».

3. Не вільно сумніватися, що Бог любить і то сильно любить нас, Він дуже любить нас, і тому бажає, щоб ми всім серцем любили Його. Ось Його приказ: *Люби всім серцем Господа, свого Бога!* (Втор. 6, 5). І згодом додає: *Слухай, Ізраїлю, мусиш любити Господа, свого Бога, всім своїм серцем і всією своєю душею і всією своєю силою. Ті слова, що Я сьогодні заповідаю тобі, мусять бути в твоїм серці, щоб ти міг навчати їх своїх дітей і невпинно продумувати про них, вдома і під час подорожей, як будеш кластися до сну і вставати. Нехай вони будуть для тебе немов перстень на руці, що безнастанно порушається перед твоїми очима. Випишеш собі їх на одвірках свого дому та на своїй брамі!* (Втор. 6, 4-9).

Слід підкреслити в цих словах бажання і прагнення, з якими Бог домагається, щоб кожен з нас любив Його. Він бажає, щоб приказ любити Його всім серцем був виритий у нашім серці. Бог хоче, щоб ми роздумували про Нього, як пробуваємо вдома, ходимо по вулицях, як ідемо спати або пробуджуємося вранці зо сну, щоб ніколи не забували про цей приказ. Бажає, щоб ми виписали собі його на руці, щоб ці слова завжди стояли нам перед очима, де б ми не були. Фарисеї занадто буквально розуміли ці слова, тому носили ці слова виписані на пергамені не тільки в правій руці, але й закладали собі їх на чоло, як подає евангелист Матвій (Мт. 23. 5).

4. Св. Григорій Нісейський пише: «Блаженна та стріла, яка зара зом вводить до серця Бога, що стріляє нею». Як Бог вистрілює в серце стрілу любови цебто посилає туди особливе світло, в яким душа пізнає Його доброту, любов і бажання, щоб любити Його, — каже цей святий Отець, — то разом з цією стрілою любови і Він сам заходить до душі, бо додає Св.Іван: *Бог це любов!* (і Ів. 4. 8). Як стріла залишається в серці, яке зранила, так Бог, зранивши душу Своєю любов'ю, назавжди залишається в душі, що її зранив.

Люди будьмо переконані, що тільки один Бог дійсно любить нас. Любов батьків, приятелів і всіх інших, що виявляють нам свою любов, за винятком тих, що люблять нас ради Бога, не є досконалою любов'ю. Їхня любов самолюбна, бо нерідко з-за власного самолюбства люблять нас.

Мій Боже, тепер розумію, що тільки Ти один дійсно любиш мене і бажаєш мені добра не з-за власної користи, але тому, що Ти добрий. Я ж невдячний нікому не спричинив стільки прикростей і гіркостей, як Тобі, що так сильно полюбив мене. Мій Ісусе, не дозволь, щоб я на-майбутнє був не вдячний Тобі. Ти дійсно полюбив мене, тому хочу дійсно любити Тебе всю решту свого життя. Отож повторюю зо Св.Катериною Генуенською: «Моя Любове, вже не буду більше грішити!» Тільки Тебе хочу любити й більше нічого.

5. Душа, що дійсно любить Бога, каже Св. Вернард, «не годна бажати нічого, чого Бог не хоче». Благаймо Бога, щоб своєю святою любов'ю зранив нас, бо так зранена душа не вміє, ні не хоче нічого, якщо Бог не бажає цього. Ось тому вона зрікається всіх невлаштованих порухів самолюбства. Самозречення з самовідданням Богові це та стріла, якою душа ранить Бога, як Сам заявив містичній Обручниці: *Моя сестро-обручнице, ти зранила Моє серце!* (Пісні: 4, 9).

6. Як гарно Св. Вернард висловлюється про цю справу: «Навчимося стріляти на Бога своїми серцями» Якщо якась душа беззастережно віддається Богові, то вона ніби стріляє своїм у Боже серце, Таким чином вона, так сказати б, бере Бога в полон і Він стає її в'язнем, От що подібні душі роблять під час розважання! «Вони стріляють на Бога своїми серцями» і невпинно віддають себе Богові актами любови:

"Мій Бог і все моє!». Мій Боже, хочу тільки Тебе і більше нічого.

Господи хочу вповні віддатися Тобі. Якщо ж не вмію цього вчинити, то Сам забори мене.

Мій Ісусе, кого ж буду любити, якщо не люблю Тебе, що помер за мене?

Візьми мене з Собою! Мій Спасителю, обмий мене з багна гріхів і забори Собі мою душу.

Господи, зв'яжи мене ланцюгами Своєї любови, щоб я ніколи не покидав Тебе.

Хочу вповні належати до Тебе. Господи, чи чуєш мене? Хочу бути вповні Твоїм. Поможі мені це виконати.

Моя Любове, моє все, чого ж мені бажати як не Тебе? Дай мені силу завжди подобатися Тобі, бо Ти покликав мене любити Тебе.

Кого ж маю любити як не Тебе, що є безконечною Добротою,

яка заслуговує на безконечну любов?

Ти викликав у мені бажання присвятитися Тобі, тому допоможи це виконати.

Чого ж маю бажати в цьому світі, як не Тебе, що є моїм найбільшим Добром?

Беззастережно віддаюся Тобі. Прийми мене і дай силу залишитися Тобі вірною аж до смерти.

Хочу сильно любити Тебе в цьому світі, щоб так само любити Тебе в вічності.

Мій Ісусе, моя Любове,
Тільки Тебе я бажаю.
Віддаюсь Тобі, мій Боже,
На все гоже і негоже!

(Веселить ціле небо, хто щиро співає цю пісеньку) .

7. Дійсно блаженна та душа, що може щиро заявити: *Мій Любий належить до мене, й я до Нього!* (Пісні: 2, 16). Бог вповні віддався мені, і я вповні віддалася Йому. — каже душа залюблена в Бозі — тому вже більше не належу до себе самої, а до Бога. Хто щиро це каже, твердить Св.Вернард, той радніше погодиться на пекельні муки — якщо б було можливо піти до пекла, не розлучаючись із Богом — ніж хоча б на хвилинку мав віддалитися від Нього. Ось слова цього святого Отця: «Було б йому легше стерпіти муки пекла ніж віддалитися від Бога».

О, який це великий скарб ця Божа любов! Щасливий, хто має її. Хто має цю любов, нехай старається всіма засобами зберігати і збільшати її. Хто ж не має її, той повинен ужити всіх засобів, щоб здобути собі її.

ЗАСОБИ, ЩОБ ЗДОБУТИ БОЖУ ЛЮБОВ

Яких засобів слід уживати й які акти треба виконувати, щоб здобути і зберігати в собі Божу любов? Ось вони:

1 ВІДВ'ЯЗАНИЙ ВІД СОТВОРІНЬ

Наповнене земськими почуваннями серце не має місця для Божої любови. Що більше в ньому землі, то слабше Божа любов годна там панувати. Отож мусить прогнати зо свого серця земські почування, хто хоче наповнити його Божою любов'ю. Хто хоче стати святим, той мусить їм. наслідувати апостола Павла, який нехтував земськими добрами. щоб здобути любов Ісуса Христа: *Думаю, що варто все стратити, щоб пізнати Христа, мого Господа!* (Фил.3,8).

Молімся Святому Духові, щоб розпалив у наших серцях цю

святу любов бо тоді й ми будемо погорджувати і нехтувати немов димом і болотом земськими багатствами, розкошами, почестями і гідностями, через які багато людей нужденно загибає.

Як ця снята любов ввійде до серця, то душа не звертатиме уваги та те, чим світ дорожить: *Хоча б хтось давав всі достатки свого дому, то їх відкинено б із погордою* (Піс. 8,7). Св.Франциск (..Ілосій каже: «Як хата горить, то люди викидають усе крізь вікно» Як у серці запалає Божа любов, каже він, то людина сама, без проповідей і заохоти духовного провідника, намагається позбутися людських дібр, почестей і багатств, щоб не любити нічого крім одного Бога. Св.Катерина Генуенська твердила, що не любила Бога за Його дари, але любила дари, щоб краще любити самого Бога.

Якщо якесь серце полюбить Бога, каже Гільберт, то йому трудно, бо неможливо ділити свою любов між Бога і сотворіння, цебто водночас любити Бога і сотворіння: «Ох як тяжко тому, хто любить, ділити свою любов між Бога і світ!» Св.Вернард твердить, що «любов нетерпима», бо Бог не годен стерпіти суперників в любові. Він хоче вповні посідати людське серце.

Хіба Бог вимагає забагато, коли домагається, щоб душа не любила нічого крім Нього? Св.Бонавентура каже: «Бог, що є самою любов'ю, бажає, щоб тільки Його люблено». Безконечна Любов заслуговує на безконечну любов. Бог це безконечна любов, тому слушно надіятись, щоб Його одного любило те серце, яке сотворив, щоб любило Його. Христос зовсім винищив Себе, щоб люди любили тільки одного Бога. Св.Вернард, говорячи про любов, якою Христос полюбив Його, каже: «Він винищив Себе ради мене!»

Згадуючи Христа, кожен із нас може і повинен повторити ті самі слова, бо за кожного з нас Христос пожертвував Своє життя і пролляв кров, вмираючи серед болів на хресті. По смерті Він лишив нам Своє Тіло. Кров, душу і цілого Себе в Пресвятій Євхаристії, щоб вони були поживою і напитком наших душ і так лучили нас із Ним.

Щаслива та душа, пише Св.Григорій, що дійшла до такого стану, в якому все, що не є Богом, стає незносне для неї: «Стається незносним все, що не заторкує Бога, якого сердечно любить» ¹⁷). Ось тому не слід надто прив'язуватися до сотворінь, щоб часом не забрали для себе частки любові, що належить до Бога. Це так само заторкує законну любов між батьками і приятелями, бо каже Св.Пилип Нерійський: «Що більше любимо сотворіння, то менше будемо любити Бога».

Слід нам стати *замкненими садами*, як Господь зве Свою обручницю з Пісні Пісней: *Моя Обручниця це зачинений сад* (піс. 4,12). Замкненим садом стає та душа, що замкнула своє серце для земських почувань. Треба зачиняти своє серце, якщо якесь

сотворіння бажає ввійти до нього. Тоді треба звернутися до Ісуса Христа і заявити: «Мій Ісусе, Ти один вистачаєш мені, бо тільки Тебе одного бажаю любити!» Слід повторяти з Псальмопівцем: *Бог це володар мого серця. Бог буде моєю спадщиною навіки!* (Пс. 72, 26). «Мій Боже, Ти завжди будеш єдиним Паном мого серця й єдиною моєю любов'ю!» Треба, як твердить Св.Франциск Салесій, завжди благодати в Бога ласки безкорисно любити Його: «Безінтересовна Божа любов нищить усе. що не є Богом, щоб усе звернути до себе».

2 РОЗДУМУВАННЯ ПРО ХРИСТОВІ СТРАСТІ

Роздумування про Страсті нашого Господа Ісуса Христа це другий засіб, щоб здобути Божу любов. Тут читач може використати мою книжку «Роздумування про Страсті Ісуса Христа, де я обширно описав муки, що Спаситель витерпів під час Страстей.

Нема сумніву, що світ дуже слабо любить Ісуса Христа. Цей брак любови походить із недбалости і невдячності. Люди не хочуть бодай час від часу призадуматися над тим, що Ісус з любови до нас витерпів. Св. Григорій пише: «Смерть Бога за нас видавалася людям дурнотою». Було б нерозумом пропускати, — думали вони — що Бог умирав за Свої нужденні сотворіння. Все таки це правда віри, що Бої гак поступив. Св. Павло каже про Христа: *Він полюбив нас і видав Себе Самого за нас*(Єф. 5,2).

Він пролляв Свою Кров, каже Св.Іван, щоб змити з нас наші гріхи: *Полюбив нас і Своєю Кров'ю обмив нас і з наших гріхів*(Апок. 1.5)

Св. Бонавентура кличе: «Мій Боже, ти так сильно полюбив мене, що виглядає ніби зненавидів Себе Самого!». В Своїй любові до нас забажав, щоб ми споживали Христове Тіло в Святім Причасті. Св. Тома, говорячи про Пресвяту Євхаристію, каже: Бог так упокорився «ніби був слугою людей, а кожен чоловік був Його богом».

Ось тому Св.Павло кличе: *Христова любов завдає нам насилля* (Кор. 5,14). Христова любов, каже Апостол, деяк силує нас любити Бога. Мій Боже, чого люди не dokonують. якщо люблять якесь сотворіння, а потім так мало люблять того Бога, що є безконечною Добротою і красою та що помер на хресті за кожного з нас!

Наслідуймо Св. Павла, що отак говорив про себе: *Воронь Боже, щоб я мав чимось іншим хвалитися, за винятком хреста нашого Господа Ісуса Христа!* (Гал. 6,14). Хіба може бути в світі більша слава, каже Апостол, ніж мати Бога, що з любови до нас пролляв Свою Кров і віддав життя? Так повинен говорити кожен

віруючий чоловік. Якщо ж він має віру, то як годен не любити такого Бога?

Мій Боже, як це можливе, щоб якась душа не почувалася ніби змушена любити розп'ятого Ісуса, як дивиться на Нього розп'ятого на хресті, до якого прибито Його трьома цвяхами? Він же вмирає з любови до нас!

З ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ

Підчинення Божій волі це третій засіб, щоб здобути собі Божу любов. Св.Вернард твердить, що «хто досконало любить Бога, той не годен бажати нічого іншого, хіба того, що Бог хоче»²⁴). Багато хто устами заявляє, що підчиняється Божій волі, але не годен знайти спокою, як Бог пошле йому якусь прикрість або докучливу хворобу. Не так поступають досконалі душі. Вони завляють у подібних обставинах: «Так Бог хоче!» і негайно вдоволюються. Св.Бонавентура твердить: «Все приємне для святої любови».

Ці святі душі знають, що все діється тому, що Бог хоче або дозволяє, тому завжди покірно схиляють голову та стараються бути задоволені з того, що Бог робить. Щоправда. Бог не хоче, щоб хтось переслідував або шкодив нам, проте бажає бо має на це слушні рації, що ми спокійно терпіли це переслідування і шкоду, що спричиняють нам стільки прикрости.

Св.Катерина Генуенська говорила: «Я сказала б Добре мені тут бути, якщо б Господь послав мене на дно пекла». «Я задоволена, бо це Божа воля, щоб я тут була. Бог любить мене і знає, що найкраще для мене». Отож нема кращого спочинку ніж підчинення Божій волі.

Св.Тереса каже: «Розважання має помагати нам підчинитися Божій волі, бо в цім підчиненні полягає найвища досконалість». Ось тому треба завжди за прикладом царя Давида отак молитися Богові: *Навчи мене чинити Твою волю* (Пс.142. 10). «Господи, Ти бажаєш мого спасіння, тому навчи мене завжди виповняти Твою волю!»

Не можна зробити кращого акту любови до Бога ніж той, що вчинив Св. Павло по своїм наверненні: *Господи, що бажаєш, щоб я чинив?* (Дії: 9.6). Господи, скажи мені, чого бажаєш від мене, бо я готовий виконати це. Така заява має більше вартости ніж тисячі постів і бичувань. Виповнення Божої волі має бути ціллю всіх наших діл. бажань і молитов. Треба благати Божу Матір, своїх святих покровителів і анголів хоронителів, щоб виєднали нам ласку виповняти Божу волю. Посеред противностей можна здобути багато за слуг, як підчинимося Божій волі. Отож привикаймо в подібних випадках повторяти слова, що Сам Спаситель навчив нас Своїм прикладом: *Хіба не питиму чаші, що Отець подав Мені,*

щоб Я лив?(ів.18,11). Так, Отче, бо так подобалося Тобі! (Мит.11,26). «Господи», треба тоді заявляти Богові, «так подобається Тобі, тому й це подобається мені!» Можна й промовити теж з многострадальним Йовом: *Так подобалося Господеві, і так сталося. Нехай Господнє ім'я буде благословенне!* (Йов:1,21).

Преп. отець Іван Авіля казав, що «вимовити слова “Нехай Бог буде благословенний серед противностей” має більше вартости ніж тисяча подяк посеред приємних обставин». Гарно спочиває, як сказано повище, хто спочиває в обіймах Божої волі, бо на нім справджується заповідження Святого Духа: *Ніщо не може трапитися праведникові, що засмутило б його {прит. 12,21}*.

4 РОЗВАЖАННЯ

Розважання це четвертий засіб, щоб здобути Божу любов. Вічних правд не бачимо тілесними очима, як це буває з земськими речами, бо вічні правди бачимо духовними очима цебто при помочі роздумування. Якщо ж не присвятимо трохи часу, щоб роздумувати про вічні правди, особливо про обов'язок любити Бога, бо Він заслуговує на те, як теж за вчинені нам добродійства і виявлену любов, то труднр буде душі відв'язатися від земських сотворінь і щиро полюбити Бога. Під час розважання Бог виявляє нам марноту земських і вартість небесних речей. Водночас Господь запалює Своєю любов'ю ті серця, що не опираються Йому.

Чимало душ скаржиться, що під час розважання не знаходить Бога. Ці душі не знаходять Бога, бо відбувають розважання з серцем наповненим земськими почуваннями. Св. Тереса каже: «Відв'яжи серце від сотворінь, і тоді шукай Бога, то напевно знайдеш Його!». *Бог предобрый для того, хто шукає Його*, каже пророк Єремія (Плачі: 3,25). Душа мусить позбутися прив'язання до земських речей, якщо під час розважання бажає знайти Бога. Тоді Він промовлятиме до неї. Таж Він Сам заявляє устами пророка Осії: *Заведу її в пустиню і промовлятиму до її серця* (Ос. 2, 14).

Сама фізична цебто тілесна самота, каже Св.Григорій, не вистачає, щоб знайти Бога. Тут потрібна так само самота серця. Христос отак раз промовив до Св. Тереси: «Я радо говорив би до багатьох душ. але світовий галас у їх серцях не дає їм чути Мого голосу».

Якщо підв'язана від світу душа зачне робити розважання, то Бог радо промовлятиме та виявлятиме їй Свою любов. Така душа, каже Один письменник, не говорить у своїй мовчанці, але як багато

каже! Той сам письменник додає: «Любляча мовчанка більше каже Богові між людська красномовність. Кожне зітхання такої душі виявляє Йому її почування! Така душа невпинно повторяє: *Мій Любий наложить до мене, а я до Нього*(Пс. 2, 16).

5 МОЛИТВА

Молитва це п'ятий засіб, щоб здобути Божу любов. Самі собою ми убогі, але Молитва має силу вчинити нас багатими, бо Господь обіцяє вислухати кожного, хто молиться. Ось Його слова: *Просіть, і буде вам дано!* (Мт. 7,7).

Хіба приятель годен виявити приятелеві більшу любов ніж заявити: «Прохай у мене чого хочеш, і дам тобі!» Бог так само промовляє до кожною з нас. Бог є Паном всього і обіцяє дати все, чого тільки попрохаємо в Нього. Це наша вина, якщо ми вбогі, бо не прохаємо потрібних нам ласк. Ось тому розважання морально конечно всім людям, бо через земські зайняття мало думаємо про душу. Зате під час розважання бачимо потреби своєї душі, і тому благаємо ласк, і отримуємо їх.

Життя Святих складалося з розважання і молитви. Молитва виєднала всі потрібні ласки, що допомогли їм стати святими. Якщо бажаємо спастися і освятитися, то треба завжди стояти при дверях Божого милосердя і благодати того всього, чого потребуємо. Якщо нам треба покори, то благаймо її в Бога, і станемо покірні. Коли нам потрібна терпеливість посеред страждань, то прохаймо її, і будемо терпеливі. Як бажаємо Божої любові, то прохаймо її, і дістанемо любов. *Просіть, і буде вам дано!* — це Божа обітниця, тому вона непомильна.

Христос бажав заохотити нас довіряти молитві, тому обіцяв, що Отець подасть нам всі ласки, якщо будемо прохати їх в Його ім'я цебто ради Його заслуг: *Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попрохаєте Отця в Моє ймення, то Він дасть вам*(Ів. 16. 23). Деінде ж додає, що Він Сам вислухує і подасть нам все те, чого будемо просити в Його ім'я цебто ради Його заслуг: *Якщо будете просити чогось в Моє ім'я, то вчиню!* (Ів. 14, 14). Так воно буде бо це правда віри, що Христос так само могутній як Отець, бо Він Його Син.

Ось якась душа зовсім остигла в Божій любові. Якщо ж вона має ще віру, то не знаю, як годна не любити Ісуса Христа, коли бодай поверховно призадумається над тим, що Святе Письмо каже про любов, що Божий Син виявив нам під час Своїх Страстей і в установленні Пресвятої Євхаристії. Як іде про страждання, то пророк Ісаї каже: *Він взяв на Себе наші немочі та нашу нужду* (Іс,53, 4) і негайно додає: *Він був поранений за наші гріхи і мучений*

за наші беззаконня(Іс. 53, 5). Отож це правда віри, що Ісус Христос згодився взяти на Себе кари і страждання, що належалися нам, бо бажав звільнити нас від них.

Чому ж Він це вчинив, якщо не з любови до нас? Св. Павло кличе: *Христос полюбив нас і видав Себе Самого за нас!* (Єф. 5,2). А Св. іван додає: *Полюбив нас і Своєю Кров'ю обмив нас із наших гріхів* (Апок. 1,5).

Як іде про тайну Пресвятої Євхаристії, то Сам Христос промовив до нас усіх, як установляв її: *Прийміть і споживайте. Це є Моє Тіло!* (I Кор. 11,24). А деінде додав: *Хто їсть Моє Тіло і п'є Мою Кров, той пробуває в Мені, і Я в нім*(Ів. 6,57). Якщо людина з вірою читає ці слова, то як годна не почуватися змушена любити того Спасителя, що, віддавши кров і життя з любови до неї, залишив їй своє Тіло в Пресвятій Євхаристії, щоб воно було поживою для її душі, і щоб так вона вповні лучилася з Ним у Святім Причасті?

-0-

Слід додати ще коротке розважання про Христові Страсті. Під час розп'яття бачимо Христа прибитого трьома цвяхами до хреста. Кров спливає по Його тілі, як Він вмирає серед страшних болів. Чому ж - питаюся — Христос показує Себе в такому жалюгіднім стані? Хіба тільки тому, щоб ми співчували Йому? Ні. Він не бажає самого тільки співчуття. Він хоче, щоб ми любили Його. Ось тому дозволив на таке страшне пониження Своєї гідности. Свідомість, що Христос відвічно любить нас, повинна вистачати, щоб змусити нас любити Його. Він Сам каже устами пророка Єремії: *Я полюбив тебе вічною любов'ю*(Єрем. 31, 3).

Проте Господь бачив, що така заява була заслаба, щоб зрушити нашу остиглість і змусити нас любити Його так, як Він бажає. Він рішив практично цебто фактами доказати нам Свою любов і саме тому показує нам, як Він весь покритий ранами вмирає з туги за «мною любов'ю, щоб Своїми стражданнями доказати нам безмежну ніжну любов, якою любить нас. Св. Павло пречудно окреслив це, кажучи *Полюбив нас і віддав Самого Себе за нас!* (Єф. 5,2).

МОЛИТВА ДО РОЗП'ЯТОГО ХРИСТА, ЩОБ ОТРИМАТИ ЙОГО СВЯТУ ЛЮБОВ

Ласкавий Ісус, зрани мою душу Своєю любов'ю, щоб я завжди тужив і зітхав за тобою і Твоєю любов'ю, і через те бажав померти, щоб досконало злучитися з Тобою в вічності. Нехай моя душа невпинно прагне і шукає Тебе, розмовляє про Тебе, знаходить

Тебе і величається Тобою.

Нехай моє серце буде постійно звернене до Тебе, бо Ти — єдина моя надія, моє багатство, мій спокій, моє прибіжище, моя частка і скарб.

МОЛИТВА ДО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ, ЩОБ ВИЄДНАЛА НАМ ЛЮБОВ ДО ХРИСТА І ЛАСКУ ДОБРОЇ СМЕРТИ

Пречиста Діво Маріє ти так сильно бажаєш, щоб люди любили Ісуса. Виєднай мені ласку сильно любити Його і не любити нічого тільки Його. Моя Владичице, ти годна отримати від свого Сина, що тільки бажаєш. Молися за мене і потіш мене.

Так само виєднай мені сильну любов до Тебе, бо Ти Божа улюблениця. Ти багато настраждалася на Голгофі, як дивилася на свого Сина Ісуса, що вмирав перед Твоїми очима. Моя Мати, ради цих заслуг виєднай мені ласку доброї смерти, щоб я міг любити Ісуса і Тебе в цім житті й по смерті навіки любив у раю.

ВОГНЯНІ СТІЛИ ЦЕБТО ДОКАЗИ ЛЮБОВИ, ЩО ХРИСТОС ВІЯВИВ НАМ У ВІДКУПЛЕННІ

Мусить полюбити Бога, що так сильно полюбив наші душі, хто призадумається над безмежною любов'ю, що Ісус Христос виявив нам у Своїм житті і особливо при смерті, коли витерпів стільки страждань за наше спасіння. Св. Бонавентура твердить, що рани Спасителя ранять навіть найбільше затверділі серця і розбуджують Божу любов навіть у найбільше холодних душах! Ці рани ранять кам'яні серця і запалюють заморожені уми».

Ось тому в цім короткім викладі про любов Ісуса Христа розглянемо те, що наш Спаситель вчинив, щоб доказати Свою любов і змусити нас любити Його. Будемо користати з того, що Святе Письмо каже про цю правду.

(1) Він полюбив нас і видав Себе Самого за нас (Єф. 5, 2).

Бог вчинив людям дуже багато добродійств, щоб з'єднати Собі їхню любов, а невдячні люди не тільки не любили Його, але й навіть не хотіли признати за свого Пана. Тільки в однім закутку землі цебто в Юдеї Його вибраний нарід признавав Його за свого Бога, але й цей нарід більше боявся ніж любив Його. Він не бажав, щоб люди більше лякалися ніж любили Його, тому стався подібним до нас Чоловіком і вбого проживав. Його земське життя було

звичайне і повне страждань, а Його смерть тяжка та неславна. Чому ж Він так поступив? Щоб здобути Собі наші серця!

Не був би менший або менше щасливий ніж був, коли б не був відкупив нас. Все таки Він рішив виєднати нам спасіння такими страшними трудами і муками ніби Його власне щастя залежало від нашого. Щоправда, Він міг відкупити нас без страждань, але так не вчинив, бо забажав Своєю смертю звільнити нас від вічної смерти. Міг використати різні засоби, щоб запевнити нам спасіння, але вибрав найбільше покірний і болючий цебто серед болів помер на хресті, щоб здобути Собі нашу любов. Чому ж Він народився серед такої крайньої вбогости, чому проживав серед стільки страждань і чому вибрав Собі таку болючу смерть? Тому, що любив нас!

Мій Ісусе, нехай та любов, що змусила Тебе вмирати за мене на Голгофі, знищить у мені всі земські почування і спалить мене тим святим вогнем, що Ти прийшов розпалювати на землі. Тисячкратно проклинаю ті негідні розкоші, що спричинили Тобі стільки мук. Мій дорогий Спасителю, від усієї душі каюся за те, що так сильно зневажив Тебе. В майбутності волю радше вмерти ніж учинити Тобі прикрість. Рішаюся чинити все, що зможу щоб подобатися Тобі. Ти не пожалував нічого, щоб доказати мені Свою любов. Й я нічого не жалуватиму, щоб доказати Тобі свою любов. Як Ти беззастережно полюбив мене, так і беззастережно хочу любити Тебе. Люблю Тебе, моє єдине Добро. Моя Любове і моє Все, люблю Тебе.

(2) Бог так полюбив світ, що видав Свого єдиного Сина (Ів. 3, 16).

Ох, яке велике значення має це словечко так! Воно виявляє такий високий ступінь любови, що ніколи не зможемо зрозуміти її. Хто ж бо годен поняти, що Бог послав Свого Сина на смерть, щоб спасати пропавших людей? Хто ж міг нам подати такий великий дар як не Бог, що є безконечною любов'ю?

Предвічний Отче, дякую Тобі за те, що дав Свого Сина, щоб Він стався моїм Спасителем. Сину Божий, дякую Тобі за те, що такими страшними муками і такою великою любов'ю відкупив мене. Мій Ісусе, що було б сталося зо мною, що так сильно зневажив Тебе, якщо б Ти не був помер за мене? Мій Спасителю, аби я був радше помер аніж мав зневажити Тебе. Ох, благаю Тебе, дай мені відчути бодай частинку того обридження, яке Ти відчував до моїх гріхів, і пробач мені.

Саме ж прощення не вистачає мені. Ти заслуговуєш на любов, бо аж до смерти полюбив мене. Я теж хочу любити Тебе аж до смерти. Безконечна Доброто, люблю Тебе всією своєю душею. Люблю Тебе більше ніж самого себе, і тільки Тебе бажаю любити.

Поможи ж мені. Не дозволяй, щоб, як колись, я далі був невдячний супроти Тебе. Скажи, чого бажаєш від мене, бо при допомозі Твоєї ласки хочу все виконати. Так, мій Ісусе, люблю Тебе і хочу завжди Тебе любити, мій Скарбе, моє Життя, моя Любове і моє Все.

(3) Це не було з кров'ю козлів і телят, але через власну Кров Він раз назавжди ввійшов до Святого Місця і запевнив вічне відкуплений (Євр. 9,12).

Хіба кров всіх телят, ба й навіть усіх людей, пожертвована Богові, могла виєднати нам Божу ласку? Ні! Тільки кров Богочоловіка мала силу вислужити нам пробачення та вічне спасіння. Хто ж був би подумав, що Бог помре за наше спасіння, якщо б Сам Бог не був винайшов цього засобу, щоб спасти нас? Тільки любов могла видумати і виконати подібний задум.

Многостраждальний Йов слушно кликав до Бога, що так сильно любить людей: «Господи, хто ж такий чоловік, що Ти так сильно звеличив його? Чому ж Твоє серце так сильно любить його?» *Що ж бо таке чоловік, що так ціниш його і звертаєш на нього увагу?*(Йов: 7, 17).

Ох, мій Ісусе, замало мені одного серця, щоб любити Тебе! Не було б забагато, якщо б я любив Тебе серцями всіх людей. Який був би я невдячний, якщо б ще ділив своє серце між Тебе і сотворіння? Моя Любове, Ти хочеш цілого мого серця і вповні заслуговуєш, щоб я віддав Тобі його. Хочу присвятити його Тобі. Якщо ж не вмію вповні віддати, то Сам забери його, щоб я міг поправді сказати. *Бог це скеля мого серця і моя частка навіки!* (Пс. 72, 26).

Мій Спасителю, ради заслуг Свого покірного і страждального життя подай правдиву покору, що допоможе мені любити погорду та скрите життя. Подай силу приймати з любов'ю хвороби, зневаги, гонення, внутрішні страждання і хрести, що пошлеш мені. Поможи любити Тебе, й потім чини зо мною, що подобається Тобі.

Любляче Серце Ісуса, виявленням Своєї безмежної доброти поможи мені любити Тебе. Нехай вповні віддамся Тобі, заки помру. Мій Ісусе. люблю Тебе, бо Ти сильно заслуговуєш на любов і гаряче бажаєш, щоб я любив Тебе. Люблю Тебе всім серцем і всією душею.

(4) Виявилися доброта і чоловіколюбність Спасителя, нашого Бога (Тит:3, 4).

Бог споконвіку любить людей, як Сам заявив устами пророка

Єремії: Я полюбив тебе вічною любов'ю. (31, 3). Заки Божий Син стався Чоловіком, каже Св. Вернард, то Бог виявив Свою могутність у сотворенні світу і Свою Божу мудрість у його правлінні, але Його любов до людей вповні заблистіла аж тоді, коли Божий Син стався Чоловіком ²). Зобачивши, що Ісус Христос проживав серед страждань і помер болючою смертю, кривдимо Бога, як сумніваємося про Його безмежну любов до нас. Він сильно любить нас. Люблячи, бажає, щоб ми так само любили Його. Христос помер за нас, щоб ми проживали для Нього. Св. Павло кличе: *Він помер за всіх, щоб ті, що живуть, не жили вже для себе самих, а для Того, що помер за них* (2 Кор. 5, 15).

Мій Спасителю, коли ж я зрозумію любов, що нею Ти полюбив мене? Замість любити, колись я відплачувався Тобі зневагами і нехтуванням Твоєї ласки. Проте не буду зневірюватися, бо Ти — безконечна доброта. Ти прирік пробачити тим, що каються. Я зневажив Тебе, бо більше цинив власні задоволення ніж Тебе. Від усієї душі тепер каюся за це. Це дуже болить мене, як пригадую собі, що зневажив Тебе, безконечне моє Добро.

Прости мені і злучи мене з Собою вічною любов'ю, щоб вже більше не покидав Тебе, але проживав, щоб тільки любити і слухати Тебе. Так, мій Ісусе, тільки Тебе хочу любити. Колись промінював Тебе за сотворіння, а тепер зрікаюся всього і вповні віддаюся Тобі. Люблю Тебе, Боже моєї душі, люблю Тебе більше ніж самого себе.

Божа Мати Маріє, виєднай мені ласку залишитися вірним Богові аж до смерти.

(5) Божа любов до нас виявилася тим, що Бог послав у світ Свого єдинородного Сина, щоб через Нього ми мали життя (Ів. 4. 9).

Через гріх всі люди пробували в стані смерті і були б залишилися духово мертвими, якщо б Предвічний Отець не був послав Свого Сина, щоб Своєю смертю привернув їм життя. Як це можливе, щоб Бог умирав за людей? Хто ж такий чоловік? Св. Бонавентура питається: «Хто я такий? Господи, чому Ти так сильно полюбив мене?»). Саме тут заблистіла безконечна Божа любов: *Божа любов виявилася. . .* Превелике Боже милосердя, чудо і любов! Боже, Ти засудив на смерть Свого улюбленого Сина, щоб грішного невільника рятувати від заслуженої смерті!»

Мій Боже, Ти це вчинив, щоб ми через Ісуса мали життя. Отож воно слушно, щоб ми проживали для Нього, бо Він віддав всю Свою Кров і життя за нас. Мій дорогий Спасителю, дивлячись на Твої рани і хрест, на яким Ти помер за мене, присвячую Тобі ціле своє життя і волю. Нехай вповні належу до Тебе, щоб відтепер за

нічим не пошукувати і зітхати тільки за Тобою. Безконечна Доброто, люблю Тебе. Безконечна Любове, люблю Тебе. Поможі мені так жити, щоб міг завжди повторяти: «Мій Боже, люблю Тебе, люблю Тебе!» Нехай у хвилині смерті це будуть мої останні слова: «Мій Боже, люблю Тебе, люблю Тебе!»

**(6) Завдяки великому милосердю нашого Бога Сходяче
Світло з неба відвідало нас (Лк. 1, 78).**

Божий Син прийшов на землю, щоб відкупити нас. Милосердя звеліло Йому це вчинити.

Мій Боже, хіба не вистачало б вислати ангола, щоб відкупив людей, якщо вже співчуваєш пропащій людині? Ні, каже Предвічне Слово, Я Сам хочу прийти щоб люди зрозуміли, як сильно люблю їх. Св. Августин пише: «Христос головно тому прийшов на світ, щоб людина зрозуміла, як сильно Бог любить її».

Мій Ісусе, Ти прийшов, щоб люди любили Тебе, але скільки їх дійсно любить? Нещасний я! Знаєш, як у минулому я любив Тебе. Знаєш, що я погорджував Твоєю любов'ю. Аби я міг померти з болю! Мій дорогий Спасителю, каюся, що так легковажив Тебе. Пробач мені і разом з пробаченням подай ласку любити Тебе. Не дозволяй, щоб я був невдячний за таку велику любов що нею Ти полюбив мене.

Щоправда, тепер уже люблю Тебе, але люблю замало, бо Ти заслуговуєш на безконечну любов. Вчини, щоб я бодай всіма силами любив Тебе. Мій Спасителю, моя Радосте, моє Життя і Моє все, кого ж буду любити, якщо не любитиму Тебе, що є безконечним добром? Присвячую Тобі всі свої бажання. Ти так багато настраждався за мене, тому годжуся страждати ради Тебе, скільки хочеш. Віддали від мене всі нагоди, в яких міг би зневажити Тебе: / не вводи нас у спокусу, а визволи нас від зла! (Мт. 6, 13).

Звільни мене від гріха, і потім чини зо мною, що хочеш, Безконечна Доброто, люблю Тебе, і тому волю витерпіти всяку муку, ба й повернутися внівець аніж проживати без Твоєї любови.

(7) І Слово сталося Чоловіком (Ів. 1, 14).

Бог вислав архангола Гавриїла до Пречистої Діви Марії, щоб спитався її, чи годиться стати Матір'ю Божого Сина. Марія годиться, і Божий Син стається Чоловіком.

О чудо, що викликало подив у небі та на землі! Слово Боже бере на Себе людську природу і Бог стається людиною. Що ми сказали б, якщо б цар стався черв'яком, щоб своєю смертю рятувати життя земському черв'якові? Мій Ісусе, Ти — мій Бог. Не міг Ти померти як Бог, тому захотів статися чоловіком, щоб

померти за мене.

Мій ласкавий Спасителю, чому ж не помру з болю на вид такого великого милосердя і любови, що Ти виявив мені? Ти зійшов з неба, щоб пошукувати за мною, загубленою овечкою, а я стільки разів відганяв Тебе від себе, бо предкладав власні задоволення понад Тебе.

Тепер же вповні віддаюся Тобі, бо Ти бажаєш мене. Хочу належати до Тебе, тому не бажаю нічого іншого. Вибираю собі Тебе за єдиний предмет любови, тому повторяю з Обручницею Пісні Пісней: *Мій Любий належить до мене, і я до Нього!* (Піс. 2, 16). Ти продумуєш про мене, і я хочу думати про Тебе. Поможи мені завжди любити Тебе і ніколи не перестати любити. Годжуся проживати без потіх, ба й терпіти всяку муку, аби тільки любити Тебе. Бачу, що хочеш, щоб я вповні належав до Тебе, тому бажаю бути вповні Твоїм, Знаю, що в світі є багато неправди, обману, диму, болота та марноти. Тільки Ти є правдивим і єдиним добром, тому вистачаєш мені. Мій Боже, хочу Тебе одного й більше нічого не бажаю. Чи чуєш, Господи? Хочу Тебе одного й більше нічого не бажаю.

(8) Він (Христос) закрий Свою велич (Фил. 2, 7).

Єдинородний Син всемогучого Бога, такий самий правдивий Бог як Отець, народився в печері як маленьке немовля. Св. Павло пише про це: *Він закryw Свою велич, прийнявши вид слуги, бо народився як чоловік і поступав як чоловік* (Фил. 2, 7).

Якщо хтось бажає зобачити Бога, що закryw Свою велич, нехай удасться до вефлеємської печери. Там знайде Його в пеленках. Цей Бог не годен рухатися. Він плаче і дрижить зо зима.

Свята віро, скажи мені, чиїм Сином є це прегарне Дитятко? Віра отак відповідає на питання: «Це Дитятко це Божий Син і правдивий Бог!» Хто ж привів Його до цього покiрного стану? — Любов до людей! — Чи по такій відповіді хтось з людей зможе не любити цього Бога?

Мій Ісусе, Ти провів у болях ціле Своє життя, щоб я міг зрозуміти любов, що нею полюбив мене. Я ж змарнував своє життя, щоб погорджувати Тобою й своїми гріхами робити Тобі прикрість. Ох, дай мені зрозуміти зло, що я вчинив, і любов, на яку Ти заслуговуєш.

Ти досіль терпів мені, тому не дозволяй, щоб дальше засмучував Тебе. Розбуди в мені святу любов. Пригадуй, скільки Ти натерпівся за мене, щоб на-майбутнє я міг забути про все і про ніщо не думати, хіба щоб любити і подобатися Тобі. Ти прийшов на землю, щоб панувати в людських серцях. Ох, забери з мого серця все, що не дозволяє Тобі вповні посідати його. Вчини, щоб моя

воля вповні корилася Твоїй, і щоб так Твоя воля стала моєю і керувала всіма моїми ділами і бажаннями.

(9) Дитяtko народилося нам, і Син даний нам (Іс. 9, 6).

Божий Син прийшов на світ як немовля, щоб від дитинства віддатися нам і так здобути Собі нашу любов. Св. Франциск Салесій питається: «Чому Ісус родиться як маленьке, ласкаве і любе немовля? Щоб спонукати нас любити Його і довіряти Йому!»). Вже давніше Св. Петро Хризолог отак висловився про цю справу: «Так народився, бо хотів, щоб ми любили Його!»

Моє дороге Дитяtko Спасителю, люблю Тебе і покладаюся на Тебе. Ти є джерелом моєї надії і любови. Що було б сталося зо мною, якщо б Ти не був зійшов із неба, щоб спасти мене? Я був би опинився в пеклі за те, що зневажав Тебе. Нехай Твоє милосердя буде благословенне, бо Ти готовий пробачити гріхи, якщо покаюся. Так, мій Ісусе, всім серцем каюся за те, що погордив Тобою.

Прийми мене до Себе і вчини, щоб я помер для себе самого і жив тільки для Тебе, бо Ти — єдине моє добро. Пожираючий Вогню, спали в мені все, що не подобається Тобі, і візьми Собі всі мої почування. Боже моєї душі, люблю Тебе. Мій Скарбе, моє Життя і моє Все, люблю Тебе. Люблю Тебе, тому хочу померти зо словами на устах: «Мій Боже, люблю Тебе», щоб почати любити Тебе досконалою любов'ю, що ніколи не скінчиться.

(10) Небо, пошли росу, і ви, хмари, видайте з себе Праведника! (Іс. 45, 8).

Святі старозавітні праведники довго зітхали за приходом Спасителя. Одні говорили: *Небо, пошли росу, і ви, хмари, видайте з себе Праведника!* (Іс. 45, 8). Інші отак молилися: *Пошли Ягняtko, що володітиме землею* (Іс. 16, 1). Ще інші благали: *Дай нам Свого Спасителя!* (Пс. 84, 8). Сам же пророк Ісаїя отак кликав: *А би Ти прорвав небеса і зійшов на землю... Від Твого обличчя гори розтаяли б немов від вогню... і води закипіли б мов від жару...* (Іс. 62, 1-2).

Господи, кликав Ісаїя, як люди зобачать, що Ти з любови до них зійшов на землю, то гори вирівнюються цебто люди переможуть всі труднощі, що давніше видавалися непереможними, щоб служити Тобі. «Води закиплять» цебто навіть найбільше холодні душі, зобачивши, що Ти стався чоловіком, запаляться любов'ю до Тебе. Так дійсно сталося з численними душами, от хоча б зо Св. Тересою, Св.Пилипом Нерійським і Франциском Хаверієм. що вже на землі палали цим святим вогнем. Але скільки є таких душ? На жаль, їх дуже мало.

Мій Ісусе, хочу належати до цих нечисленних душ. Вже від довгих літ я повинен горіти в пекельнім вогні, ненавидячи і проклинаючи Тебе. На щастя так не сталося, бо Ти так довго терпів мені, щоб я міг горіти блаженним вогнем Твоєї любови, а не проклятим пекельним полум'ям. Ось тому Ти просвічував мій розум і ласками ранив моє серце, як я здалека тримався від Тебе. Ти дуже багато вчинив, щоб спонукати мене любити Тебе.

Хочу завжди бути Твоїм. Поможі мені бути Тобі вірним. Надіюся цього від Твоєї доброти. Мій Боже, хто поважиться покинути Тебе і хоча б хвилинку проживати без Твоєї любови? Мій Ісусе, люблю Тебе понад усе. Цього ще замало для мене. Люблю Тебе більше ніж самого себе. І цього так само ще замало для мене. Люблю Тебе цілим своїм серцем і душею. Але й це ще не вистачає мені. Мій Ісусе, вислухай мене і дай мені ще більше любови.

Пречиста Діво Маріє, молися за мене.

(11) Він (Христос) маловажений і позбавлений пошани між людьми

(Іс.53,5).

Ось яке було життя Божого Сина на землі. Він був маловажений. Люди погорджували Ним і вважали за останнього з людей. Хіба Ісус Христос міг іще більше понизити Себе ніж народитися в печері,] проживати серед погорди і забуття в робітні як помічник, дати зв'язати Себе як злочинець і дозволити бичувати Себе немов був би невільник? Таж Його били по лиці, висмівали як притенсійного царя, плювали Йому в обличчя, і вкінці засудили на ганебну смерть ніби Він був злочинцем! Ось тому Св. Вернард кличе: «О останній і найвищий!»⁸). Боже, Ти — Цар всесвіту, то чому ж дозволяєш, щоб погорджували Тобою? Мій Ісусе, бачу, що Ти так сильно впокорюєшся з-за мене. Як я, гордий грішник, можу ганятися за пошаною і почеснями?

Мій погорджений Спасителю, навчи мене Своїм прикладом любити погорду та скрите життя. Відтепер, покладаючись на твою поміч, сподіюся приймати зневаги, що ради Тебе спадуть на мене, бо Ти так багато натерпівся за мене. Пробач мені мою минулу гордість і подай Свою святу любов. Мій погорджений Ісусе, люблю Тебе. Ступай передо мною зо Своїм хрестом, бо я хочу йти за Тобою, | несучи свій хрест. Не покину тебе аж до смерті. Хочу померти за Тебе на хресті, як Ти помер за мене. Мій Ісусе, мій

погорджений Ісусе, обнимаю Тебе. Пригорнувшись до Тебе, хочу жити і вмирати з Тобою.

(12) Він був Мужем болів (Іс. 53,3).

Яке було життя Ісуса Христа? Це життя проминуло серед болів. Від початку до кінця в нім було повно внутрішніх і зовнішніх страждань. Вид гріхів і невдячностей, якими люди відплачувалися Йому за те, що зволив витерпіти за них, найбільше мучив Ісуса ціле Його життя. Цей погляд вчинив Його найбільше страдницьким чоловіком, що коли-небудь жив на цій землі.

Мій Ісусе, я так само своїми гріхами причинився до смутку, що мучив тебе все життя. Чому ж не наслідую Св. Маргарету Кортонську? Коли сповідник заохочував її в спокоїтисся і більше не плакати, бо Бог простив їй, то вона ще сильніше заридала, кажучи: «Отче, як я годна перестати плакати, коли мої гріхи смутили Ісуса Христа ціле Його життя?»

Мій Ісусе. аби я міг померти з болю, коли тільки пригадаю собі численні прикrostі, що спричинив Тобі в своїм житті! Скільки то ночей я провів без Твоєї ласки? Скільки разів Ти пробачив мені, а я все таки відвертався від Тебе?

Мій дорогий Спасителю, дуже каюся, що зневажав Тебе. Всім серцем і всією душею люблю Тебе. Не дозволяй, щоб я ще колись віддалився від Тебе. Ласкавий Ісусе, не дозволяй, щоб я віддалився від Тебе! Мій Ісусе, вислухай мене і не дозволяй віддалитися від Тебе! Нехай радше помру ніж мав би знову зрадити Тебе!

Маріє, Мати витривалости, виєднай мені святу витривалість.

(13) Він завжди любий Своїх, що були на світі, і дав їм превеликий доказ Своєї любови (Ів. 13,1).

Любов між приятелями зростає в годині смерти, коли вони розлучаються з любимими особами. Ось тому різними доказами намагаються тоді виявити їм свою любов. В часі Свого земського життя Ісус давав нам різні докази любови, але в годині смерти забажав подати нам найкращий доказ. Який же кращий доказ люблячий Господь міг і дати нам, як не той, що за кожного з нас віддав свою кров і життя? Однак це не задовольнило Його. Він рішив подати нам на поживу те ; Тіло, що його пожертвував за нас на хресті, щоб міг лучитися з Ним, хто прийматиме його. Отак зростатиме взаємна любов. Що за безконечна доброта! Яка велика любов!

Мій любий Ісусе, наповни моє серце Своєю святою любов'ю,

щоб я, забувши про світ і про себе самого, міг любити Тебе одного і подобатися Тобі. Присвячую Тобі своє тіло, душу, волю і свободу. Колись я пошукував власних задоволень і це спричинило Тобі дуже багато прикростей. Моя розп'ята Любове, тепер це сильно болить мене. Відтепер не буду крім Тебе нічого пошукувати: «Мій Бог і все моє!» Мій Боже, ти є всім для мене, тому за винятком Тебе не бажаю нічого.

Аби я міг трудитися для Тебе, як Ти трудився для мене! Моє єдине Добро і Любове, люблю Тебе. Люблю Тебе, тому вповні підчиняюся Твоїй волі. Поможі мені любити тебе, і потім чини зо мною, що подобається Тобі,

(14). *Моя душа погружена в такому смутку, що це може спричинити Мені смерть! (Мт. 26,38).*

Ось які слова вийшли зо зболілого Серця Ісуса в гефсиманському саді, заки Христос пішов на смерть. Звідкіля ж там узявся такий страшний смуток, що годен був спричинити Йому смерть? Чи недалекі страждання викликали його? Ні, бо від хвилини Втілення бачив і добровільно прийняв їх: *Пожертвувався, бо Сам хотів*, каже пророк Ісаїя (Іс. 53,7). Його смуток походив із того, що бачив гріхи, яких люди мали допуститися по Його смерті. Св. Вернард Сієнський твердить, що Христос тоді бачив кожний гріх, що ми мали допуститися: «Бачив провини кожного з нас».

Мій Ісусе, це не був вид бичів, терня і хреста, що так сильно засмутив тебе в Оливнім Городі. Це був вид моїх гріхів. Кожний із них наповнив Твоє Серце таким страшним болем і смутком, що Ти заллявся кривавим потом і зачав відчувати смертельні муки. Ось як я віддячився за любов, що Ти виявив мені, як помер за мене! Подай мені частину того болю, що Ти відчував у Оливнім Городі. Подай мені біль за гріхи, щоб я ціле життя жалувал за них.

Мій Спасителю, аби я міг своїм болем і любов'ю стільки потішити Тебе, скільки тоді засмутив! Моя Любове, всім серцем каюся, що більше цинив свої нужденні задоволення ніж Тебе. Каюся і люблю Тебе понад усе. Чую, що хочеш, хоч я зневажив Тебе, щоб я любив Тебе, і любив всім серцем: *Люби Господа, Бога свого, всім своїм серцем і всією своєю душею!* (Втор. 6,5).

Так, мій Боже, люблю Тебе всім серцем і всією душею. Подай мені таку любов, якою бажаєш, щоб я любив Тебе. В минулому я пошукував себе самого. Тепер буду пошукувати тільки Тебе. Хочу більше ніж інші любити Тебе, бо бачу, що більше ніж інших Ти полюбив мене. Мій Ісусе, Своєю єлейністю цебто ласкою змушуй мене любити Тебе. Подай мені силу належно віддячуватися за любов, що нею Ти, мій Боже, полюбив мене, невдячного черв'яка і зрадника.

Маріє, Мати милосердя, помагай мені своїми молитвами.

(15) Схопили Ісуса і зв'язали Його (Ів. 18,12).

Дивися, як посіпаки арештують і в'яжуть Бога! Що думали анголи, як зобачили, що їх Цар ступав посеред вояків вулицями Єрусалиму зо зв'язаними руками? Що ж ми повинні сказати на вид свого Бога, що з любови до нас дозволяє в'язати Себе ніби був злочинцем і ставляти Себе перед суддями, що засудять Його на смерть? Св. Вернард кличе серед сліз: «Що маєш спільного з кайданами?»

Мій Ісусе, безконечна Величе і Доброто, що маєш до діла з ланцюгами, що їх накладають на злочинців? Це нам належаться ланцюги, бо ми, грішники, заслужили собі на пекло, а не Тобі, бо Ти невинний і найсвятіший з усіх. Св. Вернард, дивлячись на засудженого на смерть Ісуса, кличе: «Невинний Спасителю, що Ти вчинив, що вони засудили Тебе на смерть? Мій дорогий Спасителю, таж Ти сама невинність! За який злочин так засудили Тебе? Ах, Твій злочин це превелика любов, що нею Ти полюбив людей! Св. Анзельм кличе: «Твоя любов це Твоя провина!»

Мій любий Ісусе, цілую ланцюги, якими зв'язали Тебе, бо вони звільнили мене від вічних кайданів, на які я був заслужив собі. Який я нужденний, що стільки разів зрікся Твоєї приязни і став рабом Люципера, і так зневажив Твою безконечну велич! Щиро каюся, що вчинив Тобі таку велику кривду. Мій Боже, своєю святою любов'ю забори Собі мою волю, щоб відтепер бажав тільки того, що подобається Тобі. Нехай Твоя воля буде єдиним правилом мого життя. Ти дбав про моє добро, нехай і я намагаюся подобатися Тобі. Моє найвище Добро, люблю Тебе. Єдиний Предмете моїх почувань, люблю Тебе. Знаю, що Ти щиро любиш мене, тому хочу любити Тебе. Зрікаюся всього, бо Ти вистачаєш мені.

(16) Він був поранений за наші гріхи і мучений за наші беззаконня

(Іс. 53,5).

Один удар, що витерпів Богочоловік, мав силу надолужити за гріхи цілого світу, але Ісус Христос не задовольнився таким надолуженням. Він захотів бути *зранений і мучений* цебто поранений і покалічений від стіп до голови так, що на Його пресвятім Тілі не було шматка неушкодженого місця. Саме тому Ісаї пророкові видавалося, що Він був такий поранений ніби був прокаженим: *Ми думали, що Він прокажений, бо Бог так сильно побив і впокорив Його* (Іс. 53,4).

Рани мого засмученого Ісуса, ви є доказом любови. що нею

Спаситель полюбив мене. Ви ніжно змушуєте мене любити Його за стільки страждань, що з любови до мене прийняв на Себе. Мій любий Ісусе, коли ж вповні віддамся Тобі, як Ти віддався мені?

Моє найвище добро, люблю Тебе. Боже, що так сильно полюбив мою душу, люблю Тебе. Боже, джерело любови, подай мені любов. Поможі мені надолужити любов'ю за прикrostі, що колись спричинив Тобі. Поможі прогнати з серця все те, що не змагає до Твоєї любови.

Предвічний Отче, кличу з Псальмопівцем: *Поглянь на обличчя Свого Помазанця!* (Пс. 83,10). Поглянь на рани Свого Сина. Вони благають милосердя для мене. Ради цих ран пробач зневаги, що я вчинив Тобі. Візьми Собі моє серце, щоб тільки Тебе одного любило, пошукувало і зітхало за Тобою. Кличу до Тебе зо Св. Ігнатієм: «Дай мені свою любов і ласку, і я буду вельми багатий!»¹⁶). Боже моєї душі, ось чого благаю в Тебе: Подай мені Свою любов і ласку, бо не бажаю більше нічого.

Маріє, Божа Мати, заступися за мене,

(17) Радуйся, Царю Юдейський! (Мт. 27, 29)

Римські вояки отак поздоровляли Спасителя, кепкуючи собі з Нього. Вперед висміяли Його як обманця і потім укоронували терням. Вчинивши це, почали приклякати перед Ним і поздоровляти немов жидівського царя. Встаючи, кричали, глузували з Нього, били по обличчі та плювали в лице. Св. Матвій отак описує цю сцену: */ сплівши з тернини вінка, поклали Йому на голову..., і падаючи навколішки перед Ним, кепкували собі з Нього та говорили: «Радуйся, Царю Юдейський!» Притім плювали на Нього, брали тростину і по голові били Його (Мт, 27, 29-30).* А св. Іван додає: */ били Його по лиці (Ів. 19, 3).*

Мій Ісусе, болючий вінок, що вбивається в Твою голову, тростина, що держиш у руці, і та подерта багрянниця, що виставляє Тебе на глум, потверджують, що Ти дійсно Цар, але Цар любови. Жиди не хотіли признати Тебе за свого царя, тому заявили Пилатові: *Не маємо царя, за винятком Кесаря!* (Ів. 19, 15).

Мій любий Спасителю, хоч інші не хочуть признати Тебе за Царя, то я признаю і хочу, щоб Ти був єдиним Царем моєї душі. Ось тому вповні присвячуюсь Тобі. Чини зо мною, що Тобі подобається. Ти витерпів стільки глуму, болів і саму смерть, щоб здобути Собі наші серця та панувати в них любов'ю: *Христос на те помер, щоб володів мертвими і живими,* кличе Св. Павло (Рим. 14, 9).

Мій любий Царю, забери Собі ціле моє серце і завжди пануй у нім. Я колись не хотів прийняти Тебе за свого Царя, бо догоджував своїм пристрастям. Тепер запануй у мені Своєю любов'ю. Пригадує

мені завжди Свою смерть, що Ти прийняв за мене. Мій Царю і Боже, моя Любове і моє Все, чого ж бажати мені, як не Тебе. Кличу з пророком Давидом: *Бог це скеля мого серця і моя частка на віки!* (Пс. 72, 26). Боже, Пане мого серця, люблю Тебе, бо Ти моя частка і моє єдине Добро.

(18) І несучи Свій хрест. Він вийшов на місце, що зветься Череповищем (Ів. 19. 17).

Ось Спаситель світу, обтяжений хрестом, іде вмирати за людей. Це Боже Ягнятко не скаржиться, але дозволяє, щоб пожертвували Його на хресті за наше спасіння.

Моя душе, товарищи Ісусові, що йде вмирати за тебе, бо любишь тебе і хоче відпокутувати твої гріхи. Мій Ісусе і мій Боже, скажи мені, чого бажаєш від людей за те, що з любови до них віддаєш Своє життя? Св. Вернард відповідає, що Христос не бажає нічого іншого за винятком любови: «Якщо Бог любить людей, то нічого не домагається від них, хіба щоб любили Його».

Мій Спасителю, Ти так дорого заплатив за нашу любов. Невже між людьми знайдеться хтось, що відмовиться любити Тебе? Тішуся, що всі Святі, Пресвята Богородиця і Твій Небесний Отець люблять Тебе. На жаль чимало не хоче знати Тебе! А скільки людей, хоч знає, все таки не хоче любити Тебе! Безконечна Любове, вчини, щоб люди пізнали і полюбили Тебе! Аби я міг своєю кров'ю і смертю вчинити, щоб всі люди любили Тебе!

На жаль і я колись, хоч знав, все таки не любив Тебе. Ти ж урешті Своєю ласкавістю приневолив любити Тебе. Нещасний був той час, коли я затратив Твою ласку! На щастя жаль, що тепер відчуваю бажання вповні належати до Тебе і Твоя смерть за моє спасіння розбуджують у мені довір'я, що Ти, моя Любове, вже пробачив мені і тепер любиш мене.

Мій Ісусе, аби я міг померти за Тебе, як ти помер за мене! Хочу любити Тебе і трудитися, щоб подобатися Тобі, хоча б не було ніякої кари для тих, що не люблять Тебе. Ти розбудив у мені це бажання, отож подай силу виконати його. Моя Любове і Надіє, не опускай мене. Поможі мені співдіяти з Твою любов'ю до мене, як довго житиму на землі. Ти бажаєш мене, тому хочу впогні належати до Тебе. Мій Боже, мій Скарбе і моє Все, люблю Тебе. Хочу жити і

вмирати, повторюючи ці слова; «Люблю Тебе, люблю Тебе, люблю Тебе!».

(19) Як ягня мовчить перед стригуном, так і Він не відчинив Своїх уст (Іс.53, 7).

Скопець кандакійської цариці читав ці слова, але не розумів їх, як натхнений Богом апостол Пилип вступив до його повозу і вияснив йому, що пророк говорив про Спасителя (Дії: 8, 32). Христос зветься Ягнятком, бо Його немов невинне ягня вперед мучили в Преторію Пилата, заки повели на смерть. Ось тому Св. Іван Хреститель каже про Нього: *Ось Боже Ягня, що бере на Себе гріхи світу!* (Ів. 1. 29). Ісус це Боже Ягня, що терпить і вмирає на хресті як жертва за гріхи людей. Пророк Ісаїя кличе: *Він дійсно взяв на Себе наші хвороби і наші болі!* (Іс. 53, 4).

Бідні ті люди, що не мають Ісуса Христа в своїм житті. В дні Страшного Суду вид цього загноєного Ягнятка змусить їх закликати до гір: *Гори, впадьте на нас і закрийте нас від обличчя Того, що сидить на престолі, і від гніву Ягняти!* (Апок. 6,16).

Моє Боже Ягнятко, хочу завжди любити Тебе, хоч колись не любив Тебе. Я був сліпий, але тепер Ти просвітив мене і показав, якого великого зла я допустився, як відвернувся від Тебе. Ти виявив мені безконечну любов, на яку заслуговують Твоя безконечна доброта і любов, що ними Ти полюбив мене. Ось тому всім серцем каюся, що образив Тебе. Тепер люблю Тебе понад усе.

Рани і Крове мого Спасителя, ви розбудили любов в безчисленних душах. Розбудіть її теж і в моїй душі. Мій Ісусе, пригадуй мені завжди Свої Страсті, муки і безчестя, яких Ти зазнав ради мене, щоб я відв'язався від земських дїбр і звернув до Тебе всі свої почування, бо ти — єдине моє безконечне Добро.

Боже Ягнятко, що померло на хресті за мене, люблю Тебе. Ради мене Ти не відмовився від страждань, тому й я не відказуюся від тих страждань, що захочеш послати мені. Не буду більше скаржитися на хрести, що посилятимеш мені. Як же міг би скаржитися, коли вже від стількох літ я повинен бути в пеклі? Подай мені ласку любити Тебе, і потім чини зо мною те, що подобається Тобі. Ось тому кличу з апостолом Павлом: *Хто відлучить мене від любови Христа?* (Рим. 8, 35). Мій Ісусе, тільки гріх може відлучити мене від Твоєї любови. Не дозволь, щоб я грішив. Радше пошли мені смерть аніж мав би я згрішити. Вчини це ради Своїх Страстей.

Пресвята Діво Маріє, ради твоїх болів благаю Тебе: «Бережи мене, щоб я не помер у гріху!»

(20) Мій Боже, мій Боже, чому Ти опустив Мене? (Мт. 27, 46).

О Боже! Хто ж не співчуватиме Божому Синові, що з любови до людей серед болів умирає на хресті? Рани мучать Його тіло, а

смуток і пригноблення так далять Його духа, що Він благає Свого предвічного Отця, щоб полегшив Його муки. Отець бажає, щоб Син надолужив Його Божій справедливості, тому опускає Його та дозволяє, щоб помер у смутку без потіхи.

Безпотішна смерте мого любого Спасителя, ти є джерелом моєї надії. Мій опущений Ісусе, Твої заслуги скріпляють мою надію, що не помру в опущенні та не буду назавжди відлучений від Тебе в пеклі. Щоправда, не домагаюся потіхи на цій землі. Годжуся на всі муки і брак потіх, що пошлеш мені, бо не заслуговує на потіху, хто зневагами Тебе заслужив собі на вічні муки. Мені вистачає любити Тебе і проживати в Твоїй ласці. Отож благаю, щоб Ти не дозволив мені затратити Твою любов.

Нехай всі забудуть про мене, але Ти не дозволяй, щоб мені трапалося це страшне нещастя щоби я затратив Твою ласку. Мій Ісусе, що помер за мене, люблю Тебе. Моє єдине Добро, моя Надіє й єдина Любове, люблю Тебе.

(21) Розп'яли Його, і з Ним розп'ято теж двох розбійників, одного праворуч, другого ліворуч, а Ісуса всередині (Ів. 10, 18).

Обручниця з Пісні Пісней отак висловила про втіленого Божого Сина: *Ввесь Він — любощі. От хто такий мій Милый!* (Пс. 5, 16).

Ісус Христос завжди милий і любий, в яким небудь стані Він показався б нам, чи як дивимося на Нього як на немовлятко в печері, чи як на помічника Св. Йосипа в робітні, чи як Він самітній пробував в пустині, чи як покритий потом подорожує по Палестині, щоб голосити людям Євангелію.

Проте ніде не є Він такий дорогий, як на хресті, куди запровадила Його безмежна любов до нас і де звеліла Йому померти. Св. Франциск Салесій каже: «Гора Голгофа це гора залюблених. Слаба та любов, що не зроджується з Христових Страстей. Нещасний той, хто вмирає без любови до Спасителя!». Подумаймо, що цей прибитий до ганебного хреста Чоловік болів це наш правдивий Бог, що страждає і вмирає з любови до нас.

Мій Ісусе, як люди могли б проживати здалека від Тебе і без Твоєї любови, якщо б живою вірою дивилися, що вмираєш на хресті, і вірили, що Ти — їх Бог, що помер за їхнє спасіння? Як же я сам міг вчинити Тобі стільки прикрости, хоч знав все те? Інші, зневажаючи Тебе, принаймні грішили в темряві, а я ображав Тебе серед світла! Проте Твої пробиті руки, відчинений Бік, кров і рани зроджують у мені надію на пробачення і Твою ласку.

Моя Любове, жалую, що колись погорджував Тобою. Зате тепер всім серцем люблю Тебе. Ніщо так сильно не мучить мене, як згадка про те, що погорджував Тобою. Проте біль, що його

відчуваю, це запорука Твого прощення. Серце Ісуса, розпали вогонь в моїм біднім серці. Мій страждальний Ісусе, нехай помру з болю за те, що образив Тебе. Присвячуюся Тобі, бо ти пожертвував Себе за мене.

Многострадальна Мати Маріє, поможи мені вірно любити Ісуса.

(22) І схиливши голову. Він віддав духа (Ів. 19, 30).

Ось, мій Спасителю, куди завела Тебе любов до людей? Вона запровадила Тебе до хреста, де Ти помер з болю серед моря мук і ганьби, як був заповів пророк Давид, кажучи: *Я ввійшов у глибину моря і течія затопила Мене* (Пс. 68, 3).

Св. Франциск Салесій пише: «Погляньмо на цього Божественного Спасителя. Він простягнений на хресті немов на почеснім ложі, де вмирає з любови до нас. Чому ж духом не лучимося з Ним, щоб померти на хресті з Тим, що захотів вмирати з любови до нас? Ми повинні кликати: «Держатимусь і ніколи не опуцу Його! Помру з Ним і горітиму полум'ям Його любови. Нехай той сам вогонь палить Божественного Творця і Його нужденне сотворіння. Мій Ісус вповні належить до мене і я до Нього. Хочу жити і вмирати, пригорнувшись до Його Серця. Ні смерть, ані життя не розлучить мене з Ісусом!

Так, мій дорогий Спасителю, обнимаю Твій хрест і цілую Твої прибиті ноги. Почуваюся зворушений і застиджений, як дивлюся, що Ти Так сильно полюбив мене. Прийми і злучи мене з Собою, щоб уже більше не розлучався з Тобою. Відтепер бажаю з Тобою проживати, радитися, і звертати до Тебе всі свої почування, щоб уже більше нічого не прагнув хіба любити і подобатися Тобі, зітхаючи за хвилиною, коли вийду з цієї долини небезпек, щоб піти до неба, щоб безпосередньо всіма силами любити Тебе в Твоїм Царстві, що є царством вічної любови.

Заки це станеться, поможи мені проживати серед жалю за вчинені Тобі зневаги і любити Тебе, бо з любови до Мене Ти віддав Своє Іття. Померлий за мене Ісусе, люблю Тебе. Безконечно люблячий (оже, люблю Тебе. Безконечна Любове, люблю Тебе. Безконечна любове, люблю Тебе.

Маріє, Мати гарної любови, молись Ісусові за мене.

(23) Пожертвував Себе, бо Сам цього хотів (Іс. 53, 7).

В хвилині Свого Втілення Божий Син зобачив перед Собою всі куші, що мав відкупити їх. Моя душе, ти вже тоді станула перед

Ісусом Христом з усіма своїми гріхами, і за Тебе Христос прийняв :і муки, що їх витерпів у житті і при смерті. Вже тоді Він отримав лобачення для тебе і запевнив всі ласки, що їх ти мала дістати від Бога. Запевнив тобі так само просвічення і люблячі поклики, поміч перемагати спокуси, духовні потіхи, сльози, зворушення при роздумуванні про Його любов і почуття болю на згадку, що ти образила Його.

Мій Ісусе, отож уже від самого початку Свого життя Ти взяв на Себе всі мої гріхи та погодився надолужити за них Своїми болями. У« Ти Своїми стражданнями звільнив мене від вічної смерти, як стверджує пророк Ісая, кажучи: *Ти врятував моє життя від небезпеки, Ш відкидаючи від Себе мої гріхи!* (Іс. 38, 17). Мій Боже, замість 1 карати мене за численні зневаги Ти збільшив ласки і милосердя, щоб 1 здобути Собі мою любов. Мій Ісусе, це вже сталося, бо тепер всією і душею люблю Тебе. Кого ж буду любити, як не люблю Тебе? Мій ! Ісусе, я прогрішився, бо стільки літ не любив Тебе. Будь ласка, , пробач мені цей гріх. На-майбутнє буду намагатися подобатися Тобі. Твоя ласка викликала в мене сильне бажання проживати для Тебе і відв'язуватися від всього сотвореного.

Мій Ісусе, бажання і прикрість, що їх відчуваю, це Твої дари. Моя Любове, помагай мені залишитися вірним Твоїй любові, бо знаєш мою неміч. Вчини, щоб я вповні належав до Тебе, як Ти вповні належиш до мене. Моє єдине Добро, люблю Тебе. Мій Скарбе, люблю Тебе. Мій Ісусе, люблю, люблю, люблю Тебе.

Пресвятая Богородице, помагай мені.

(24) Посилаючи Свого Сина, що прийняв на Себе природу грішного чоловіка, Бог осудив гріх через Втілення (Христа) (Рим. 8, 3).

Бог послав Свого Сина, що стався чоловіком, подібним до інших грішних людей, щоб Він відкупив нас, Св. Павло каже: *Христос відкупив нас від прокляття, яким Закон грозив, як ради нас Сам стався предметом прокляття, бо Писання каже: «Проклятий той, що висить на шибениці!»* (Гал. 3,13).

Ісус Христос хотів з'явитися в світі як злочинець прибитий до хреста, щоб звільнити нас від вічного прокляття. Предвічний Отче, змилосердися надо мною ради Свого Сина, що такий Тобі дорогий А Ти, Ісусе, мій Спасителю, що Своєю смертю звільнив мене з неволі гріха, в яким я народився, і від гріхів, що по хрещенні допустився, зміни нещасні кайдани, що колись були вчинили мене рабом Люцифера, в золоті кайдани Твоеї святої любові, щоб вони лучили мене з Тобою. Вияви силу Своїх заслуг, змінюючи мене з

грішника в святого.

Хоч уже стільки літ я повинен горіти в пеклі, все таки ради Твоєї смерти надіюся на Твоє безконечне милосердя, що воно допоможе ієні любити Тебе і вповні належати до Тебе.

Нехай прийде Твоє Царство! Мій Ісусе, пануй над моєю душею. Вчини, щоб вона слухала Тебе, пошукувала та зітхала за Тобою. Земські почування, забирайтеся з свого серця, щоб Божа Любов могла запанувати в нім. Нехай це полум'я Божої любови завжди палає для Бога, що помер за мене.

Мій Ісусе, люблю Тебе. Мій Любий, люблю Тебе. Ніхто не любить | мене більше ніж Ти, тому, мій Скарбе і моє Все, вповні віддаюся і / присвячуюся Тобі.

(25) Полюбив нас і в Своїй крові обмив нас з гріхів (Апок. 1,5).

Мій Ісусе, в Своїй крові Ти обмив мою душу з гріховного бруду, щоб спасти її. Це знак, що сильно любиш наші душі, коли відкупив їх Своєю кров'ю: *Ви дорого куплені* (I Кор. 6,20). Ось тому дозволь нам благати Тебе: «Прохаємо Тебе: поможи Своїм слугам, яких Ти відкупив дорогоцінною кров'ю!».

Це правда, що я добровільно своїми гріхами віддалився від Тебе так зготував собі загибель. Проте, мій Ісусе, пригадай Собі, що Ти відкупив мене Своєю кров'ю. Отож нехай не йде намарно та кров, що серед болю і любови Ти пролляв за мене.

Мій Боже, я прогнав Тебе зо своєї душі та заслужив собі на Твою ненависть. На щастя Ти запевнив, що забудеш провини розкаяного грішника: *Не пам'ятатиму його беззаконня, якщо розкається* (Езех. 18, 21-22). Що більше? Ти заявив, що любиш тих, що люблять Тебе: *Люблю того, хто любить Мене!* (Прит. 8, 17). Отож, мій Ісусе, забудь прикrostі, що я спричинив Тобі, і люби мене, бо тепер люблю Тебе більше ніж самого себе і каюся, що образив Тебе.

Мій любий Господи, не ненавидь, а люби мене ради тієї крові, що пролляв з любови до мене. Мені замало, що пробачиш заслужену кару. Хочу любити Тебе і бажаю, щоб Ти любив мене. Люблячий Боже, Ти сама доброта, отож злучи і пригорни мене до Себе, Не дозволь, щоб я колись віддалився від Тебе і знову заслужив на Твою ненависть. Мій Ісусе і моя Любове, не дозволь на це. Хочу завжди бути Твоїм і Ти будь моїм.

(26) Він понизив Себе і стався послушний аж до смерти, і то смерти на хресті (Фил. 2, 8).

Що ж великого вчинили святі мученики, як за Бога віддали своє життя, коли цей Бог так упокорився, що з любови до них помер

на хресті? Воно замало пожертвувати життя всіх людей, щоб належно надолужити Богові за Його смерть. Треба б, щоб якийсь другий Богу помер з любови до Нього. Отож, мій любий Ісусе, дозволь мені, бідному/ грішникові, повторити слова Св. Франциска Асиського: «Господи, неї хай помру з любови до Тебе, бо Ти помер з любови до мене!»

Мій Спасителю, це правда, що колись я зрікся Твоєї любови. бо намагався задовольнити себе самого. Тепер Твоя ласка просвітила і перетворила мене, тому я готовий вмирати з любови до Тебе..СМ аби був помер, заки зневажив Тебе! Аби я був завжди любив Тебе, Дякую за те, що даєш мені час любити Тебе в цім житті, щоб згодом могли навіки любити в небі. Мій Ісусе, пригадуй мені завжди Свою несласну смерть за моє спасіння, щоб я не забував любити Тебе за ту любов, якою любиш мене. !

Безконечна Доброто, люблю Тебе. Моє найвище Добро, люблю Тебе. Вповні віддаюся Тобі. Люби мене ради тієї любови, що звеліла Тобі вмирати за моє спасіння. Пошли мені смерть і знищ мене, але не дозволь, щоб перестав любити Тебе. Ось тому повторяю слова Св. Франциска Салесія: «Предвічна Любове, моя душа пошукує за Тобою і вибирає собі Тебе навіки. Святий Душе, прийди і розпали в наших серцях святу любов. Хочу любити або померти. Хочу померти для земської любови, щоб тільки Ісуса любити!»²²).

(27) Христова любов завдає нам насилля (2 Кор. 5, 14).

Св. Франциск Салесій пише ніжно й ележно в своїй книжці про Божу любов. Ось його слова: «Слухай, Теотиме, ніщо не має такого великого впливу на серце як любов. Людина почувається змушена любити того, хто любить її. Якщо ж пан любить кріпака, то цей кріпак відчуває обов'язок любити свого пана. Якщо б цар любив його, то куди більше кріпак почувався б до обов'язку віддячуватися любов'ю! Ми знаємо, що Ісус, правдивий Бог, так сильно полюбив нас, що помер і то на хресті помер за нас. Чи це не повинно присилувати нас любити Його?»

Мій Ісусе, Ти хочеш, щоб я любив Тебе. Пригадуй мені, як Ти полюбив мене і скільки мук витерпів, щоб доказати мені Свою любов. Вчини, щоб ні я сам, ні інші люди ніколи не забували про цю любов, бо воно не можливо вірити в те, що Ти витерпів, щоб здобути собі нашу любов, і не любити Тебе. Забуття про це було причиною, що я колись проживав безладно і грішно. Мій Ісусе, я так лихо поступав, бо не роздумував про любов, що нею Ти полюбив мене.

Хоч знав, що своїми гріхами чинив Тобі велику прикрість, все таки я допускався і помножував їх. Тепер я хотів би померти з болю

кожен раз, що пригадую собі минулі гріхи. Якщо б не знав, що Ти помер, щоб пробачити мені, то не мав би відваги прохати в Тебе прощення. Ти страждав, щоб я, дивлячись на кривду, що вчинив Тобі, і на смерть, що Ти витерпів за мене, збільшав свій жаль і любов до Тебе.

Мій дорогий Спасителю, всім серцем каюся, що зневажив Тебе, і тому всією душею люблю Тебе. Ти дав мені стільки доказів любови і милосердя. Ось тому прирікаю любити Тебе всіма силами. Мій Ісусе, Ти моя любов і моє все. Ти моя любов, бо я звернув до Тебе

всі почування свого серця. Ти моє все, бо тільки Тебе одного бажаю. Отож учини, щоб я завжди звав Тебе своїм Богом, своєю любов'ю і своїм усім у житті, в годині смерті і вічності.

(28) Христова любов завдає нам насилля (2 Кор. 5, 14).

Призадумаймося над змістом цих слів. Не так самі Христові Страсті за нас, каже апостол Павло, повинні приневолювати нас любити Його, як радше любов, що Христос виявив нам у Страстях. Ця любов приневолила Спасителя заявити під час Свого туземного життя, що Він ніби вмирав за хвилиною власної смерті, бо так сильно бажав виявити нам Свою любов: *Я маю хреститися хрещенням, і як Я тужу, поки це не сповниться!* (Лк. 12,50). Та сама любов змусила Його заявити на Тайній Вечері, що відбулася в останній ночі Його земського життя: *Я сильно бажав їсти з вами цю Пасху* (Л к. 22, 15).

Мій Ісусе, Ти так сильно прагнув, щоб ми любили Тебе, що під час Свого туземного життя нічого не бажав, за винятком того, щоб страждати і померти за нас, щоб приневолити нас бодай з вдячності за таку велику любов любити Тебе. Ти так сильно прагнеш нашої любови, то чому ж ми так мляво бажємо любити Тебе? Нужденний я, бо колись був такий нерозумний! Я не тільки не бажав Твоєї любови, але й браком пошани викликав Твою ненависть.

Мій дорогий Спасителю, тепер розумію зло, якого допустився, тому сильно ненавиджу його і всім серцем каюся. Бажаю більше Твоєї любови ніж якого-небудь іншого земського добра. Мій найбільший і єдиний Скарбе, люблю Тебе понад усе. Люблю більше ніж самого Себе. Люблю Тебе всією душею, і тому не бажаю нічого, хіба щоб любити Тебе, і щоб Ти любив мене. Мій Ісусе, забудь зневаги, що я вчинив Тобі, і люби мене, але сильно люби, щоб і я міг сильно любити Тебе. Ти — моя любов і надія. Знаєш, який я немічний, тому, Ісусе, моя Любове, помагай мені. Ісусе, моя надіє, помагай мені!

І ти, могутня Богородице Маріє, помагай мені своїми

МОЛИТВАМИ.

(29) Ніхто не може дати більшого доказу любови як той, хто своє життя віддає за своїх друзів (Ів. 15, 13).

Моя душе, що ж більше твій Бог міг учинити ніж віддати Своє життя, щоб приневолити тебе любити Його? Віддати життя це найбільший доказ любови, що хтось годен дати своєму приятелеві. Як сильно наш Творець мусів любити, коли захотів померти за нас. Свої сотворіння? Апостол Іван Звертає на це увагу, як пише: «*По цім ми пізнали Божу любов, як Він (Христос) віддав за нас Своє життя!* (1 в. 3, 16). Хто повірив би, що Бог помер, щоб доказати нам Свою любов, якщо б віра не запевняла нас про це?

Мій Ісусе, вірю, що Ти помер за мене, і тому признаю, що я заслужив собі на тисячу пекел, бо зневагами і невдячністю відплачувався за любов, яку Ти виявив мені, як віддав життя за мене. Дякую Твоєму милосердю, що обіцяло пробачити тому, хто кається. Довіряючи цій обітниці, сподіюся, що пробачиш мені, бо всім серцем каюся, що стільки разів нехтував Твоєю любов'ю. На щастя Ти не опустив мене, тому переможений Твоєю любов'ю вповні присвячуюся Тобі.

Мій Ісусе, Ти помер на хресті. Чим я, нужденне сотворіння, годен віддячитися Тобі за це? Віддаю Тобі своє життя, приймаючи всі страждання, що пошлеш мені в житті та в годині смерті. Твоя милосердна поведінка зо мною розніжнює і застиджує мене. Ось тому припадаю перед Твоїм хрестом, де хочу жити і вмирати. Мій Спасителю, ради любови, що Ти виявив, вмираючи за мене, не дозволь, щоб я знову покинув Тебе. Дай мені ласку жити і вмирати з Тобою. Мій Ісусе, мій Ісусе, благаю Тебе: Поможі мені жити і вмирати з Тобою.

(30) Як буду піднятий з землі, то притягну всіх до Себе (Ів. 12, 32).

Мій Спасителю, Ти заявив, що з хреста з'єднаєш Собі всі людські серця. Чому моє серце так довго пробувало далеко від Тебе? Ах, не Твоя тут вина. Скільки разів Ти закликав мене любити Тебе, але я вдавав глухого! Скільки разів Ти простив мені! Скільки разів люблячими докорами сумління упоминав не зневажати Тебе, а я все таки ображав Тебе! Мій Ісусе, не посилай мене до пекла, бо в пеклі я мусів би проклинати ті ласки, що Ти подав мені, бо всі ті ласки, просвічення, поклики, терпеливість супроти мене і проллята за моє спасіння кров були б жорстокішою мукою ніж усі інші пекельні тортури.

Чую, що знову кличеш мене і любляче кажеш до мене ніби я ніколи не образив Тебе: *Люби Господа, свого Бога, всім своїм серцем!* (Втор. 12, 32). Ти велиш мені любити Тебе і всім серцем любити. Хіба міг би я жити без Твоєї любови, хоча б Ти й не приказував мені любити Тебе? Таж Ти дав мені стільки доказів любови! Моє найвижче Добро, так, люблю Тебе і люблю Тебе всім серцем. Люблю, бо так велиш мені. Люблю, бо заслуговуєш на безконечну любов. Люблю і нічого іншого не бажаю тільки любити Тебе. Так само нічого так не лякаюся, як відлучитися від Тебе і проживати без Твоєї любови.

Моя розп'ята Любове, не дозволяй, щоб я знову перестав любити Тебе. Пригадуй мені смерть, що Ти витерпів за мене. Пригадуй мені минулі ласки, що подав мені, щоб згадка про них змушувала мене невпинно любити Тебе і проживати для Тебе, бо Ти став на хресті жертвою любови за мене.

***(31) Він не пожалував власного Сина, але видав Його за всіх нас, то як міг би Він разом з Ним не дати і всього іншого?
(Рим. 8, 32).***

Ох яку любов повинні ці слова розбудити в наших серцях! Таж *Він видав Його за всіх нас!* Своїми гріхами ми зневажили Божу справедливість. Треба було направити зневагу. Що ж зробив Бог? Засудив на смерть Свого Сина, щоб Він відпокутував гріхи, бо бажав пробачити нам: *Не пощадив власного Сина!* Ах Боже! Якщо б Небесний Отець міг відчувати біль, то який біль був би Він відчув, як засуджував на смерть Свого улюбленого і не винного Сина, щоб відпокутував наші гріхи? Уявимо собі, що Небесний Отець держить на руках померлого Ісуса і каже: *Я поразив Його за проступки Мого народу* (Іс. 53, 8). Св.Франциск Паолійський слушно кликав у любовнім захопленні, як думав про смерть Ісуса Христа: «О любове, любове, любове!»

Скільки ж довір'я повинні дати нам наступні слова: *Як міг би Він разом з Ним не дати і всього іншого?* Мій Боже, як я годен побоюватися, що не даси мені прощення, витривалости. Своєї любови, раю і всіх потрібних ласк, коли Ти дав мені те, що було Тобі і найдорожче, цебто Свого власного Сина? Тепер уже знаю, що маю чинити, щоб отримати від Тебе всяке добро. Буду прохати Його в імені Ісуса Христа, бо Він Сам запевняє мене про це словами: *Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите від Отця, то Він дасть вам!* (Ів. 16, 23).

Мій всемогучий і предвічний Боже, я колись нехтував Твоєю величчю та безконечною добротою, а тепер люблю Тебе понад усе. Любячи, каюся всім серцем, що образив Тебе, і постановляю радше вмерти і перетерпіти всяку муку ніж знову зневажити Тебе.

Пробач і подай ласки, яких прошу в Тебе, покладаючись на обітницю Ісуса Христа. В ім'я Ісуса Христа благаю в Тебе витривалости аж до смерти. Прошу ласки досконало і безкорисно любити Тебе, в усьому підчинятися Твоїй святій волі і вкінці осягнути рай. Всього того прошу і сподіюся отримати від Тебе ради заслуг Ісуса Христа, хоч не заслуговую на ніщо, хіба на кари, а не на ласки. На щастя Ти не відмовляєш нічого тому, хто благає Тебе ради любови Ісуса Христа.

Мій добрий Боже, бачу, що хочеш, щоб я віддався Тобі, тому вповні віддаюся Тобі. Не боюся, що мої гріхи не дозволять мені належати до Тебе, бо Ісус Христос уже надолужив за них, а Ти з любови до Ісуса Христа подаси мені все, чого тільки забажаю. Ось чого бажаю і прошу: «Мій Боже, вислухай мене. Хочу любити Тебе, хочу сильно любити Тебе і вповні належати до Тебе!»

Пресвята Діво Маріє, поможи мені!

(32) А ми проповідуємо розп'ятого Христа, який для жидів є згіршенням, а для поган — безумством _1 Кор. 1, 23).

Погани дивилися як на безумство — каже Св. Павло — на проповідування, що Божий Син був розп'ятий за спасіння людей. «Це безумство», казали вони, «бо хто годен вірити, що Бог помер з любови до Своїх сотворінь?» «Смерть Бога за людей видавалася нісенітницею!» — каже Св. Григорій. Св. Марія Магдалина Паційська, попавши в захоплення, отак висловлювалася про цю справу: «Сестри», кликала до черниць, «хіба не знаєте, що ісус це сама любов? Ісусе. превелика Твоя любов!»

Мій любий Спасителю, аби я мав серця всіх людей, щоб любити Тебе так, як заслуговуєш Собі! Мій Боже, Ти пролляв кров і віддав життя з любови до людей. Чому на землі так мало людей любить Тебе? Ти ж на це прийшов на світ щобто розпалювати вогонь цієї любови в наших серцях: *Я прийшов на землю розпалювати вогонь; ох, як сильно бажаю, щоб він уже горів!* (Лк. 12. 49). Отож благаю Тебе за себе і за всіх людей, що живуть на землі: «Розпали в наших серцях вогонь Своєї любови!».

Мій Боже, Ти сама доброта і любов; нехай всі пізнають і полюблять Тебе. Не стидаюся так молитися, хоч колись більше ніж інші нехтував Твоєю любов'ю. Так поступаю, бо Твоє світло просвітило і любов Твого Серця зранила мене. Ось тому не хочу більше бути невдячним, як це було в минулому. Тепер хочу всіма силами любити Тебе. палати любов'ю до Тебе. Помози мені доконати цього. Не хочу потіх і ніжнощів за те, що любитиму Тебе, бо ані не заслужив собі на них, ані не прохаю їх. Досить із мене, як любитиму Тебе. Моє найвище Добро, люблю Тебе. Мій Боже і моє Все, люблю Тебе: «Мій Бог і все моє!»

(33) Господь вложив на Нього провини всіх нас ... віддав Його на муки (Іс. 53, 6 і 10).

Ось як сильно Бог полюбив людей! Предвічний Отець поклав на Свого Сина всі наші гріхи / *віддав Його на муки*, бо хотів, щоб Він вповні заплатив кару, що належала нам. Отак Він мусів серед болів померти на хресті. Апостол Павло слушно зве цю любов превеликою, бо через неї Бог забажав, щоб ми отримали життя через смерть Його улюбленого Сина: *Бог, що є багатий на милосердя, був зворушений превеликою любов'ю, що нею полюбив нас, і коли ми були мертві з-за прогріхів, Він оживив нас Христом*(Єф. 2,4-5).

Мій Боже, Ти сильно полюбив мене, а я був дуже невдячний, як зневажав і відвертався від Тебе. Предвічний Отче, поглянь на Свого Сина, що пошарпаний і мертвий висить на хресті, і з любови до Нього пробач мені та вчини, щоб я любив Тебе. Пророк Давид каже: *Бог не погорджує скрушеним і впокореним серцем!* (Пс..50, 19), Боже, Ти не погорджуєш серцем, що впокорюється і кається, бо любиш Ісуса, що помер за наше спасіння. Знаю, що я заслужив на тисячі пекел, але всім серцем каюся, що образив Тебе, своє найвище Добро. Не відтручуй, але змилосердися надо мною.

Проте саме прощення не вистачає мені. Поможі мені сильно любити Тебе й так направити зневаги, що вчинив Тобі. Безконечна Доброто, люблю Тебе. Мій Боже, люблю Тебе. Було б незначним ділом, якщо б я помер за Тебе. Я, хотів би так любити Тебе, як Ти цього варта. Ти знаєш, що від себе я не годен вчинити нічого. Поможі мені бути вдячним за любов, якою любиш мене. Вчини це, благаю Тебе ради любови до Ісуса Христа, Свого Сина. Поможі в житті все перемагати, щоб подобатися Тобі і в годині смерти злучитися з Твою волею, щоб перейти до неба, де безпосередньо любитиму Тебе досконалою і вічною любов'ю.

(34) Я — добрий Пастир. Добрий Пастир віддає своє життя за вівці (Ів. 10, 11).

Що кажеш, мій Ісусе? Де ж той пастир, що готов віддати своє життя за вівці? Тільки Ти, що є Богом і безконечно любиш, міг заявити: *Я віддаю Своє життя за Свої вівці!* (Ів. 10, 15). Ти один міг виявити світові подібну любов, бо, будши нашим Богом і Володарем, помер за нас. Мойсей і Ілля розмовляли про цю безмірну любов на горі Таворі: *Говорили про Його відхід з цього світу, який мав закінчити Його місію в Єрусалимі*(Лк. 9, 31).

Апостол Іван пригадує нам обов'язок любити Бога, що

перший полюбив нас: *Любім Бога, бо Він перший полюбив нас!* (1 Ів. 4, 19). Якщо не хочемо любити Бога тому, що Він є безконечною добротою, каже Апостол, то принаймні любім Його за те, що з любови до нас згодився спокутувати кари, що належалися нам.

Мій дорогий Ісусе, пригадай Собі, що я є одною з тих овечок, за які Ти віддав Своє життя. Поглянь на мене тим ласкавим поглядом, яким дивився тоді, як вмирав за мене на хресті. Поглянь, перетвори і спаси мене. Ти прирівняв Себе до того люблячого пастиря, що, знайшовши загублену овечку, радісно бере її на плечі і скликує приятелів, щоб радувалися з ним: *Радійте зо мною, бо я знайшов свою загублену вівцю!* (Лк. 15, 6). Я є тою загубленою вівцею. Шукай і знайди мене! *Блукаю немов та загублена вівця. Знайди Свого слугу!* (Пс. 118, 176).

Я сам винен, що Ти досіль не знайшов мене. Візьми мене, пригорни і злучи з Собою, щоб знову не стратив мене. Зв'яжи мене Своєю любов'ю. Якщо не зв'яжеш мене цими в'язами, то знову стратиш мене. Не Твоя тут вина. Це я невдячний завжди тікав від Тебе. Тепер же благаю Тебе ради безконечного милосердя, що приневолило Тебе зійти на землю, щоб шукати за мною. Зв'яжи, зв'яжи мене подвійними в'язами любови, щоб Ти мене і я Тебе вже більше не втратив!

Мій любий Спасителю, вже більше не хочу розлучатися з Тобою. Зрікаюся земських дібр і приємностей, годжуся терпіти всяку муку і приймаю смерть, що подобається Тобі, щоб міг завжди жити з Тобою і померти в Твоїй ласці. Мій любий Ісусе, люблю Тебе. Мій добрий Пастирю, що помер за Свою загублену овечку, люблю Тебе. Знай, що ця овечка тепер більше любить Тебе ніж себе і не бажає нічого іншого, хіба любити Тебе і трудитися для твоєї любови. Змилосердися над нею, люби її та не дозволяй, щоб покинула Тебе.

(35) Я віддаю власне життя... Ніхто не бере його від Мене. Це Я Сам віддаю його. (Ів. 10, 17-18).

Ось Христос, Воплочене Боже Слово, спонуканий любов'ю до нас, годиться на хресну смерть, щоб людина могла відзискати затрачене життя. Бог, каже Св.Тома, робить для людини так багато, що не міг би більше вчинити навіть тоді, якщо б людина — так сказати б — була «богом» і ніби Бог не міг бути щасливий без людей. «Наче б чоловік був богом Бога», каже він, «і ніби Бог не міг бути щасливий без чоловіка»

Ми згрішили і, грішачи, заслужили собі на вічні кари. Що ж Ісус робить? Бере на Себе обов'язок надолужити за нас і Своїми болями та смертю сплачує наші довги Небесному Отцеві. Пророк Ісая кличе: *Він дійсно взяв на Себе наші хвороби і наші болі!* (Іс. 53,

4).

Мій Ісусе, це я спричинив Тобі стільки гіркости і болів, як Ти проживав на землі. Позволь мені участувати в тій болю, що Ти відчував через мої гріхи. Подай мені довір'я до Твоїх Страстей. Мій Господи, що було б сталось зо мною, якщо б Ти не був згодився надолужити за мене? Безконечна Величе, каюся всім серцем, що зневажив Тебе, але водночас, безконечна Доброто, сподіюся, що змилосердишся надо мною. Спасителю світу, застосуй до моєї душі плоди Своєї смерти. Щоправда, Я невдячний бунтар. Проте, благаю Тебе, зміни мене в Свою люблячу дитину, щоб я любив Тебе і нічого не лякався, хіба вчинити Тобі прикрість. Нехай та безмежна любов, що звеліла Тобі вмирати за мене на хресті, знищить у мені всі земські почування.

Мій Ісусе. візьми Собі все моє тіло, щоб завжди служило Тобі. Візьми серце, щоб завжди бажало подобатися Тобі. Візьми Собі мою волю, щоб завжди бажала того, чого Ти хочеш. Мій Спасителю, пригортаю Тебе до свого Серця. Не відказуйся злучитися зо мною. Боже, люблю Тебе. Моє єдине добро, люблю Тебе. Як міг би я тепер покинути Тебе, коли Ти показав, як сильно мене полюбив і стільки милосердя виявив мені? Ти ж замінив карі на ласки!

Пресвята Діво Маріє, виєднай мені ласку бути вдячним твому Синові.

(36) Він знищив рукопис, що своїми постановами була нам противна; усунув її, як прибавив її до хреста (Кол. 2, і 4).

Був колись виписаний проти нас декрет, який засуджував нас на вічну смерть, бо ми були збунтувалися проти Божої Величі та зневажили її. Що ж Ісус Христос зробив? Своєю кров'ю перекреслив цей декрет і повісив його на хресті, щоб звільнити нас від страху на тій самім хресті, що на нім помер, щоб за нас надолужити Божій справедливості.

Моя душе, чи бачиш, яка ти зобов'язана Свому Спасителеві? Зверни увагу на те, що каже Святий Дух: *Не забувай ласки поручителя!* (Сир. 29, 20). Не забувай прислуги Того, хто заручив за тебе і перебрав на Себе твої довги, щоб сплатити їх. Він дійсно заплатив їх і посвідку заплати прибавив на хресті. Поглянь на хрест і розбуди в собі довір'я, як згадаєш про свої гріхи. Дивися на вкритий кров'ю Божого Ягнятка хрест. Він пожертвував Себе з любови до тебе. Надійся і люби того Бога, що так сильно полюбив Тебе!

Мій Ісусе, всього надіюся від такої великої доброти, як Твоя. Це Твоя божеська прикмета. Ти відплачуєшся добром за зло. коли хтось опам'ятається, жалує за гріхи і любить Тебе. Так, мій любий

Спасителю, сильно жалую, що нехтував Твоєю добротою. Люблю Тебе і хочу чинити все, що хочеш. Нещасний я! Проживаючи в тяжкім гріху, я був невільником диявола, і тоді він був моїм паном. Сподіюся, що тепер пробуваю в Твоїй ласці, тому мій Ісусе, Ти є моїм паном і єдиним предметом моєї любови. Забери Собі мене, бо хочу вповні і завжди належати до Тебе.

Не забуду мук, що Ти витерпів за мене. Нехай згадка про них розпалює і збільшає мою любов до Тебе. Мій любий Спасителю, люблю Тебе. Втілене Слово, люблю Тебе. Мій Скарбе і моє Все, люблю Тебе, люблю Тебе!

(37) Якщо хтось згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, Ісуса Христа, Праведника. Він Сам є надолуженням за наші гріхи (1 Ів. 2, 1-2).

Яке довір'я ці слова викликають у розкаяних грішниках! Ісус Христос у небі є їх оборонцем, і Він напевно має силу виєднати їм прощення. Диявол спокутує до недовір'я в пробачення, як грішник вирветься з його кайданів. Зате Св. Павло ободрює його, кажучи: *Хто ж той, що осуджує? Це Ісус Христос, що помер... Це Він заступається за нас!* (Рим. 8, 34). Чому лякаємося, як ненавидимо гріхи? — питається Апостол. Хто ж мав би осудити нас? Таж це Ісус Христос, що саме тому помер, щоб не осуджувати нас! Тепер Він пробуває в небі та захищає нас. Дальше апостол Павло додає: *Хто ж відлучить нас від любови Христа?* (Рим. 8, 35).

Ісус Христос пробачив нам і прийняв до Своєї ласки. Хто ж поважиться відвертатися від Нього і відлучуватися від Його любови? Ні, мій Ісусе, я не годен довше жити без Тебе і Твоєї любови. Оплакую ті нещасливі дні, коли жив без Твоєї ласки. Тепер сподіюся, що Ти пробачив мені. Люблю Тебе і Ти любиш мене. Проте мене Ти сильно, а я слабо люблю Тебе. Поможи мені краще любити Тебе.

Безконечна Доброто, сильно каюся, що колись так лихо поступав з Тобою. Тепер люблю Тебе понад все, навіть люблю Тебе більше ніж самого себе. Мій Боже, більше тішуся Твоїм безконечним блаженством аніж власним щастям, бо більше люблю Тебе, що заслуговуєш на безконечну любов, аніж себе, що заслужив собі на пекло. Мій Ісусе, тільки Тебе одного бажаю.

(38) Прийдіть до Мене всі, що почуваетесь струджені і перетяжені, і Я полегшу вашу втому! (Мт. 11, 28).

Слухаймо Ісуса Христа, що з хреста, на яким Він прибитий, і з кивота, в якому таїнственно пробуває, кличе нас, бідних і пригноблених грішників, щоб потішити і наповнити нас Своїми

ласками. Христові Страсті і тайна Пресвятої Евхаристії це дві визначні тайні надії і любови. Ми не повірили б у них, якщо б віра не запевняла нас. Як це можливо, що б Бог хотів до останньої краплини проливати Свою Кров? *Це Моя Кров, що за вас і за многих проливається.* (Мт. 26. 28).

Чому Він це вчинив? Щоб надолужити за наші гріхи! Христос помер за нас і дав на поживу нашим душам те саме Тіло, що на хресті пожертвував за наше спасіння. Ці дві тайні повинні зворушити навіть найбільше закам'янілі серця і ободрити навіть найбільше зневірених грішників.

Апостол Павло каже, що в Ісусі Христі ми збагатилися всякими добрами так, що нам не бракує жадної ласки: *Ви стали багаті в Нім,.. так, що вам уже не бракує ніякого дару ласки* (I Кор. 1, 5 і 7). Вистачає ввізвати Бога, щоб виявив нам Своє милосердя, і Він подасть ласки кожному, що благає Його. Св. Павло запевняє нас про це, кажучи: *Він великодушний для тих, що взивають Його* (Рим. 10. 12).

Мій Спасителю, якщо маю якусь причину сумніватися, чи пробачиш мені минулі зневаги і зради, то маю куди сильнішу рацію довіряти Твоїй доброті. Мій Отче, немов невдячний син я покинув Тебе, але тепер, повний болю і зворушений Твоїм милосердям, вертаюся до Тебе і покірно кличу: *Отче, . . . я негідний зватися Твоїм сином!* (Лк. 15. 21). Ти ж запевнив нас, що ціле небо радується, як грішник навернеться: *В небі буде радість з-за грішника, що кається* {Лк. 15, 7}.

Мій розп'ятий Спасителю, покидаю все і наворачтаюся до Тебе. Всім серцем каюся, що не шанував Тебе і відвертався від Тебе. Прийми мене до Своєї ласки і дай мені Свою святу любов, щоб я вже більше не покинув Тебе. Ти ж Сам заявив: *Я прийшов, щоб мали життя, і щоб подостатком мали його* (Ів. 10, 10). Отож сподіюся, що даси мені не тільки ту ласку, що я мав, заки образив Тебе, але ще більше ласки подаси мені, щоб я міг гаряче любити Тебе.

Мій Боже, аби я міг так Тебе любити, як Ти заслуговуєш! Люблю Тебе понад усе, люблю Тебе більше ніж себе самого, люблю Тебе всім серцем і бажаю піти до неба, щоб там навіки любити Тебе. Ось тому повторюю з Псальмопівцем: *Що ж крім Тебе небо має для мене? Чого ж крім Тебе бажаю на землі?,, . Бог це потіха мого серця і моя частка навіки!* (Пс. 72, 25-26). Мій Боже, візьми Собі ціле моє серце і зберігай його для Себе, проганяючи з нього всі ті почування, що не звертаються до Тебе. Ти мій єдиний Скарб і єдиний предмет моєї любови. Тільки Тебе хочу і більше нічого не бажаю.

-0-

Пречиста Діво Маріє, моя надіє, веди мене до Бога своїми

МОЛИТВАМИ.

ЗАСАДИ ДЛЯ КЕРУВАННЯ ДУШІ, ЩО ХОЧЕ ДОСКОНАЛО ЛЮБИТИ ІСУСА ХРИСТА

1. Завжди зітхати за зростом у любові до Ісуса Христа.
2. Часто виконувати акти любові до Ісуса Христа, починаючи вранці, як пробудимося зо сну, і закінчуючи ввечорі, як засипляємо. Слід завжди намагатися лучити свою волю з волею Ісуса Христа.
3. Часто продумувати про Христові Страсті.
4. Завжди благоді Ісуса Христа, щоб поміг нам любити Його.
5. Часто приймати дійсне Св. Причастя і кілька разів денно приймати духовне Причастя.
6. Часто відвідувати Пресвяті Тайни.
7. Кожного ранку взяти свій щоденний хрест із рук Ісуса Христа.
8. Бажати раю і смерти, щоб досконало любити Ісуса Христа навіки.
9. Часто розмовляти про любов Ісуса Христа.
10. З любові до Ісуса Христа приймати противнощі.
11. Тішитися щастям Бога.
12. Чинити те, що подобається Ісусові Христові, і не відмовляти Йому того, що подобається Йому.
13. Бажати і трудитися, щоб всі люди любили Ісуса Христа.
14. Завжди молитися за грішників і за душі в чистилищі.
15. Проганяти з серця почування, що не звертаються до Ісуса Христа.
16. Часто звертатися до Пресвятої Богородиці, щоб випросила нам любов до Ісуса Христа.
17. Почитати Пресвяту Богородицю, щоб подобатися Ісусові Христові.
18. Чинити все, щоб подобатися Ісусові Христові.
19. Пожертвувати себе Ісусові Христові, щоб з любові до Нього страждати.
20. Рішитися радніше померти ніж допуститися хоча б одніського простительного гріха.
21. Спокійно приймати щоденні хрести, заявляючи: «Ісус Христос так хоче!»
22. Відмовляти собі приємних речей-задоволень з

любови до Ісуса Христа.

23. Присвячувати щонайбільше часу на розважання, Стільки вмертвлятися, скільки позволяв послух.

24. Виконувати так всі духовні вправи ніби це було останній раз.

25. Витривати в виконванні добрих діл під час духовної посухи.

26. Нічого не робити і нічого не пропускати з людського згляду.

27. Не скаржитися під час хворіб.

28. Любити самоту, щоб сам-на-сам пробувати з Ісусом Христом.

29. Проганяти від себе меланхолію.

30. Часто поручати себе молитвам осіб, що люблять Ісуса Христа.

31. Під час спокус звертатися до Розп'ятого Спасителя і

32. многотрадальної Божої Матері.

33. Мати сильне довір'я до Христових Страстей.

34. Не тратити надії по упадку в провину, але негайно покаятися і постановити поправитися.

35. Відплачуватися добром тим, що чинять нам зло.

36. Про всіх добре говорити, виправдуючи намір, якщо не годні виправдати самого вчинку.

37. Щосили помагати ближнім.

38. Не говорити, ані не чинити того, що ближньому не подобається. Слід негайно прохати пробачення або ласкаво заговорити до того, кому вчинили прикрість.

39. Завжди лагідно і тихим голосом говорити з другими.

40. Жертвувати Ісусові Христові погорду та гонення, що інші спричиняють нам.

41. Немов самого Ісуса Христа шанувати своїх настоятелів.

42. Радо і без спротиву слухати наставників, не пошукуючи власного задоволення.

43. Любити найнижчі уряди.

44. Любити найбільше вбогі речі.

45. Не говорити про себе ні зле, ні добре.

46. Впокорятися, навіть перед тими, що нижчі від нас.

47. Не виправдуватися як хтось картає нас.

48. Не боронитися, як хтось оскаржує нас за щось.

49. Мовчати в поденервуванні.

50. Завжди відновляти рішення стати святим, кажучи:

«Мій Ісусе, хочу вповні належати до Тебе, тому благаю, щоб Ти вповні належав до мене!»

-0-

Нехай живе Ісус, наша любов! Нехай живе Пречиста Діва Марія, наша надія по ісусі Христі!

ПОБОЖНІ ПОЧУВАННЯ ДУШІ, ЩОХОЧЕ ВПОВНІ НАЛЕЖАТИ ДО ІСУСА ХРИСТА

(1) АКТ ЖИВОЇ ВІРИ

Нерозумні безвірки, що не вірите в Бога! Якщо не вірите в Бога, то скажіть мені, хто сотворив вас? Як ви годні уявити собі сотворіння без Того, що сотворив їх? Хіба той світ, який подивляєте за його лад, міг випадково повстати, хоч випадок не має ні порядку, ні розуму? Нещасні! Ви студіюєте, щоб переконати себе, що душа так само вмирає як тіло. Мій Боже! Що ж ви скажете, як, перейшовши до вічності, зобачите, що ваші душі вічні і що вже ніколи не зможете направити своєї руїни?

Якщо ж вірите, що є Бог, то мусите вірити, що є так само правдива релігія. Якщо ж не вірите, що релігія нашої католицької Церкви є правдива, то скажіть мені, котра є правдива. Може правдива поганська релігія, що допускає багато богів, і так нищить їх і заперечує? — Може правдива релігія Магомета, що є мішаниною байок, нісенітниць і противорічностей? Таж самообманець винайшов її! Вона краще надається для звірят ніж для людей! — Може правдива жидівська релігія? Жиди якийсь час мали правдиву віру, але затратили цю віру, батьківщину і все інше, бо відкинули очікуваного свого Спасителя, що подав нам Новий Закон ласки. — Може правдива релігія єретиків, що відлучилися від нашої Церкви, що її заложив Сам Ісус Христос і обіцяв, що ніколи не опустить її? Єретики ж так поперекручували об'явлені правди віри, що кожен з них противорічить один другому.

Ось тому ясно, що тільки наша віра є правдива. Якщо віримо, то мусимо прийняти, що тільки наша релігія є правдива. Якщо ж не віримо, то всі релігії є фальшиві. Воно ж так не годно бути, бо є Бог, тому мусить бути одна правдива віра і правдива релігія.

—0—

Куди ж більше нерозумні ті християни, що мають добру віру, але так проживають ніби не вірили! Вірять, що є Бог — справедливий суддя, що є вічне небо і вічне пекло, але потім так живуть собі ніби не було ні суду, ні раю, ні пекла, ні вічності, ні

Бога.

Мій Боже, як християни можуть не любити, ба й навіть своїми гріхами погорджувати Ісусом Христом, коли вірять в Нього, знають, що Бог народився в стаєнці, тридцять літ провів у робітні, де тяжко працював, ніби був звичайним наймитом, і що Він був прибитий до Хреста, на яким помер серед болів?

Свята віро, просвіти безчисленних засліплених грішників, бо йнакше навіки загинуть. Боже світло блистить і просвічує всіх людей, вірних і безвірків: *Був правдивим Світлом Той, що просвічує кожну людину, яка приходить на світ* (Ів. 1,9). Якщо воно так, то чому так багато людей загибає? Проклятий гріху, ти засліплюєш уми безчисленних душ, які прозріють аж у вічності, але тоді вже не буде можливо зарадити помилці.

Мій Ісусе, скільки то твоїх слуг проживало в печерах і пустинях, щоб трудитися над власним спасінням! Скільки шляхетних і навіть княжих душ пішло до монастиря, де проживали вбого і далеко від світу, аби тільки запевнити собі вічне спасіння! Скільки мучеників покинуло все, скільки дівчат зреклося подружжя з вельможами цього світу і вибрало козли туртур, сокири, якими відтинали їм голови, розжарені металеві плити, на яких пекли їх, і на кінець погодилося на найбільше жорстоку смерть, щоб тільки не втратити твоєї ласки! А тим часом так багато інших людей цілими місяцями і навіть роками проживає здалека від Тебе в стані гріха!

Мій Ісусе, дякую Тобі за світло, яке показує мені, що всі земські . добра це тільки дим, болото, марнота й обман, і що тільки Ти є правдивим і єдиним добром.

Мій Боже, дякую за дар святої віри, яку ти доказав пророцтвами, чудами, постійністю мучеників, святістю навчання і її пречудним поширенням по всьому світі. Якщо б наша віра не була правдива, то треба б заявити, що ти обманив нас, бо Ти потвердив її безчисленними доказами.

Вірю в усе те, що Церква навчає мене, бо ти об'явив їй все те. Не намагаюся своїм розумом зрозуміти вповні тих правд, що перевищують мої розумові здібності. З мене досить знати, що ти так сказав. Благаю Тебе, скріпи мою віру: *Збільши нашу віру!* (Лк. 17,5).

(2) АКТ ДОВІР'Я

Мій Ісусе, хоч вид моїх гріхів лякає мене, проте твоє розп'яття ободрює і потішає мою душу. Ти не відмовиш мені прощення, бо не відмовив крові і життя. Рани Ісуса ви — моя надія.

Мій дорогий Спасителю, скріпляй мене в годині смерті, коли пекло буде страшно нападувати мене. Ради твоєї гіркої смерті,

що Ти прийняв за мене, сподіюся, що допоможеш мені померти в Твоїй ласці і любові. Ради тих трьох годин конання на хресті дай мені ласку з підчиненням Божій волі та з любови до Тебе прийняти всі муки, що смерть спричинить мені.

Пресвята Богородице, ради того болю, що ти зазнала, як Ісус, твій Син, умирав на хресті, виєднай мені ласку померти з актом любови до Бога на устах, щоб по смерті я міг піти до неба, де разом з тобою буду вічно любити Його.

Мій Ісусе, ради твоїх заслуг сподіюся, що пробачиш мені всі зневаги. Моя розп'ята Любове Ісусе, як я годен боятися, коли ти помер, щоб простити мені? Як мав би я лякатися твого милосердя, коли воно звеліло Тобі зійти з неба, щоб пошукувати за моєю душею? Як міг би я побоюватися, що відмовиш мені любови, коли стільки натерпівся, щоб здобути Собі мою любов? Як можу боятися, що мої минулі гріхи, за які каюся всім серцем, позбавлять мене твоєї ласки, коли ти пролляв усю Свою кров, щоб обмити з гріховного бруду мою душу та допомогти мені відзискати твою приязнь? Бачу, що Ти поміг мені зненавидіти зневаги, що я вчинив Тобі, подав світло, щоб пізнати марноту земських речей, виявив любов, якою любиш мене, і показав, як сильно бажаєш, щоб я вповні присвятився Тобі. Все те доказує, що бажаєш мого спасіння. І я так само хочу спастися, щоб піти до неба, де буду навіки прославляти Твоє милосердя: *Оспівуватиму навіки Господне милосердя!* (Пс. 88,2). Ось тому хочу завжди жалувати за те, що образив тебе, і водночас рішаюся любити Тебе цілим серцем.

Мій любий Спасителю і Судде, не проганяй мене від Себе, як по смерті з'явлюся перед Тобою: «Не осуди, як прийдеш судити!»¹⁾). Не посилай мене до пекла, бо в пеклі я не міг би любити Тебе. Нехай не будуть моєю вічною мукою ті близни, що залишилися на Твоїм тілі, бо вони є доказом твоєї любови до мене. Отож пробач мені, заки настане година суду. Нехай зобачу Тебе спокійним, а не затіваним, як уперше з'явлюся перед Тобою. Хочу, щоб Ти назвав мене тоді вибраною овечкою, а не проклятим козлом. «Ти відкупив мене при помочі Хреста. Нехай стільки терпіння не йде намарно!»²⁾). Хай твоя кров марно не пропадає!

Це правда, що я грішник, але Ти заявив, що не бажаєш смерти грішника: *Не бажаю смерти безбожника, але щоб навернувся і жив!* (Езех. 33,11). Отож зрікаюся всього, цебто земських дібр. розкошів, багатства, гідностей і почестей, бо бачу, що все те це тільки болото, обман і отруя. Мій Боже, мій розп'ятий Ісусе, тільки Тебе бажаю і більше нічого.

Мій дорогий Спасителю, Ти віддав життя, щоб дати мені рай, а я ради проклятих приємностей затратив рай і Тебе, своє безконечне добро. Не заслуговую на царство, де пробувають Святі,

але Твоя кров і смерть ободрюють мою надію. Так, надіюся і хочу дістатися до раю. Мій Ісусе, хочу піти до неба, не щоб самому розкошуватися, ; але щоб краще любити Тебе і бути певним, що ця любов буде вічна.

Моя Любове і моє Все, коли припаду Тобі до ніг і поцілую рани на Твоїм тілі, бо ці рани це заперука Твоєї любови і причина мого спасіння?

Мій Ісусе, бачу в своїм сумлінні присуд смерти, на який заслужив собі, бо зневажив Тебе. Але водночас бачу присуд помилування на хресті, бо Ти виєднав мені його Своєю смертю. Ось тому кличу з царем Давидом; *Господи, нехай не буду застиджений навіки!* (Пс. 30,2).

Мій дорогий Спасителю, сподіюся, що Ти пробачив мені минулі гріхи. Проте дрижу за свою майбутність, як пригадую собі, що колись зраджував Тебе. Проте цей страх збільшає моє довір'я, бо, знаючи власну неміч, відчуваю, що не годен покладатися на себе і свої постанови. Ось тому надіюся, що Ти даси мені силу бути Тобі вірним. Страхає мене так само непевність, чи буду спасенний чи прокляни. Проте, мій дорогий Ісусе, як дивлюся на Тебе, що помер на хресті за моє спасіння, то відчуваю в собі надію, що завжди любитиму Тебе в цьому і другому житті. Сподіюся, що колись буду в царстві любови, де сильно любитиму Тебе і вже більше не відчуватиму страху, що затрачу Тебе.

Поки що не знаю, чи заслуговую на твою любов або ненависть. однак відчуваю страшну ненависть до гріха. Я готовий радніше померти ніж затратити Твою ласку. Відчуваю в собі бажання любити Тебе і вповні належати до Тебе. Це бажання це твій дар і заперука, що любиш мене. Якщо я повинен боятися через свої гріхи, то куди більше повинен довір'яти твоїй доброті, що так милосердно поступає зо мною. Отож віддаюся Тобі, боти дав Себе поранити на хресті, щоб звільнити мене від пекла. *Господи, Боже правди,* кличу з Псальмопівцем, *в Твої Руки поручаю свого духа, бо Ти визволив мене* (Пс, 30,6).

Апостол Павло каже: *Він (Бог) не пожалував власного Сина, але видав Його за всіх нас, то як міг би Він разом з Ним не дати нам і всього іншого?*(Рим. 8,32). Мій Ісусе, якщо твій Отець віддав Тебе нам і послав Тебе на смерть за нас, то як можемо боятися, що Він відмовить нам прощення провин, ласки, витривалости, любови. і раю! Разом з Ісусом Отець дав нам усе! Так, мій Спасителю, сподіюся всього від крові, що Ти пролляв за мене. Ось тому молюся: «Поможи Своїм слугам, яких Ти відкупив Своєю дорогоцінною кров'ю!»

(3) АКТ ЖАЛЮ

Мій Ісусе, дай мені щирий жаль за всі мої гріхи ради відрази, що Ти відчув до них у Гефсиманському Городі, Прокляті гріхи, ненавиджу вас, бо через вас затратив ласку мого Господа. Мій Ісусе. каюся, що покинув Тебе. Аби я був зазнав усякого лиха, але не образив Тебе!

Мій ласкавий Спасителю, пригадуючи собі минулі гріхи, не так плачу через те, що ними заслужив собі на пекло, як радніше тому, що спроневірився Твоїй любові, що проявилася під час Страстей. Мій Господи, я знав, що Ти дозволив зв'язати Себе шнурами, прийняв бичування, оплювання і розп'яття за мене. Як же я поважився погорджувати Твоєю ласкою і спроневірюватися Тобі? Тепер я хотів би померти з жалю, бо щиро каюся.

Моє найвище Добро, розумію, що я дуже лихо поступив, як відвернувся від Тебе. Я повинен був витерпіти всяку муку, лихо і навіть саму смерть, а не ображати Тебе. Хіба міг я допуститися більшого зла ніж добровільно стратити твою ласку? Ах, мій Ісусе, ніщо більше не болить мене ніж свідомість, що знехтував Тобою, безконечно добрим Богом.

Мій Господи, дякую Тобі за ласкаву обіцянку пробачення, що Ти вчинив грішникам. Ти прирік забути гріхи тих, що каються, що образили Тебе: *Не згадуватиму їх беззаконня*(Езех. 18, 22). Ця обітниця це вислід Твоїх Страстей. О ласкаві Страсті, о любляче милосердя, о любове Ісуса Христа, ви є моєю надією. Мій Ісусе, який нужденний був би я, якщо б Ти не був помер, щоб відпокутувати моїх гріхів!

Мій Боже, я зневажав Тебе, а Ти обсипував мене Своїм милосердям. По гріху я не думав каятися, але Ти покликав мене до покути. Коротко кажучи, я чинив усе, щоб погубити себе, а Ти робив усе можливе, щоб рятувати мене від загибелі.

Ти є безконечним добром, а я все таки поважився нехтувати Тобою. Ти — мій Господь, а я поважився не шанувати Тебе. Ти безконечна доброта, а я посмів відвернутися від Тебе. Ти заслуговуєш на безконечну любов, бо сильно полюбив мене, а я не тільки не хотів любити, але ще й робив Тобі прикrostі.

На щастя Ти запевнив нас, що не погордиш впокореним і розкаяним серцем. Ось тому повний жалю обнимаю Твій хрест і цілим серцем жалую, що колись нехтував Тобою. Подай мені Свою ласку ради тієї крові, що Ти пролляв за мене.

Маріє, надіє грішників, виєднай мені пробачення, витривалість і любов до Ісуса Христа.

(4) АКТ ПОСТАНОВИ

Мій Ісусе, люблю Тебе і рішуче постановляю радніше все стратити ніж Твою ласку. Я немічний, а Ти сильний. Твоя могутність може чинити мене сильним проти всіх моїх ворогів. Сподіваюся цього від Твоїх Страстей, тому повторюю з царем Давидом: *Господь — моє світло і моє спасіння, то кого маю боятися?*(Пс. 26, 1).

Мій розп'ятий Спасителю, не боюся стратити свого майна, батьків, ба й навіть власного життя, але боюся стратити Твою приязнь і любов. Лякаюсь, що знову ображу Тебе і через те затрачу Твою ласку, але Ти — моя надія. Отож благаю Тебе, зберігай у мені цю святу любов і дай сили перемогти всі перешкоди, аби тільки подобатися Тобі.

Ласкавий Ісусе, не дозволяй мені віддалитися від Тебе! Я — діло Твоїх рук і Ти відкупив мене Своєю Кров'ю. Ради цієї крові не опускай мене і не дозволяй на нещастя стратити Твою любов і відлучитися від Тебе. Помагай мені в усіх небезпеках і дай ласку завжди звертатися до Тебе. Сильно бажаю бути Тобі вірним всю решту свого життя. Подай сили це виконати. Цього надіюся від Тебе. Мій Ісусе, збільши в мені страх чинити Тобі прикрість. Дрижу, як подумаю, що колись зраджував Тебе, але Твої заслуги і вділені мені ласки ободрюють мене. Це моя запурука, що не опустиш мене тепер, як люблю Тебе, бо Ти був такий милосердний для мене, як я навіть не думав любити Тебе. Недовіряю власним силам, бо знаю з досвіду, що вони мають малу вартість. Довіряю зате Твоїй доброті і сильно надіюся, що вже ніколи не розлучуся з Тобою.

Мій Ісусе, аби я міг бути певний, що вже ніколи не страчу Тебе, але навпаки завжди буду Тебе любити! Однак підчиняюся Твоїй волі, бо Ти для мого добра хочеш, щоб я до смерті проживав у цій непевності, а це тому, щоб завжди намагався щораз сильніше лучитися з Тобою та молитися; «Не дозволяй мені відлучитися від Тебе!» Так, мій Ісусе, дай мені ласку завжди повторяти: «Не дозволяй мені відлучитися від Тебе!»

Мій Спасителю, не хочу розлучатися з Тобою. Хоча б усі люди покинули, то я все таки не полишив би Тебе навіть тоді, коли б мав стратити життя. Я любив би Тебе навіть тоді, коли б не було ні неба, ні пекла, бо Ти, моя Любове, заслуговуєш на безконечну любов, хоча б не було нагороди для тих, що люблять, і кари для тих, що не люблять Тебе.

Я радо зужив би минулі літа свого життя, щоб любити Тебе, якщо б вони могли вернутися, але вони ніколи не вернуться. Дякую Тобі за те, що ждав на мене і не послав до пекла, на яке заслужив собі. Хочу присвятити Тобі всю решту свого життя, бо Ти досіль ждав на мене. Хочу звернути всі свої гадки, бажання і почування до того, щоб подобатися Тобі і завжди повнити Твою святу волю.

Мій любий Ісусе, не хочу ждати аж на годину смерти, щоб звернутися до Тебе. Тепер обнимаю Твої святі ноги прибиті до хреста. Моя розп'ята Любове, мій Ісусе, Ти погодився на гірку смерть, щоб запевнити мені добру смерть. Мій Спасителю, не опускай мене в годині смерти, коли всі опустять мене. Не дозволяй, щоб я затратив Тебе і відлучився від Тебе. Прийми мене до Своїх святих ран. Нехай серед любови віддам там свого духа, щоб злучитися в небі з Тобою і навіки любити Тебе.

(5) АКТ ЛЮБОВИ

Любий Пастирю Своїх овечок, за які Ти віддав не Свої багатства, а всю Свою кров! Доброто, любове і ніжносте Божа, які ви великодушні для душ! Мій Ісусе, аби й я міг віддати життя на хресті або стратити його під ударом сокири ката, щоб показати Тобі любов, бо Ти на хресті віддав за мене Своє життя. Нехай всі ангели і всі сотворіння повік прославляють Твою безконечну любов до людей. Аби я міг власною смертю доконати того, щоб усі любили Тебе! Мій Господи, прийми це бажання і подай ласку бодай трохи страждати, заки помру.

Спасителю світу, мученики мало вчинили для Тебе, як погодилися на муки, катівні козли, залізні гаки і розпечені ґрати цебто як умирали за Тебе, свого Бога, що помер з любови до них. Ти так само помер за мене. Що ж я до сіль вчинив з любови до Тебе? Мій Ісусе, не дозволяй мені померти в теперішнім стані. Люблю Тебе, тому я готовий витерпіти все, що захочеш послати мені. Прийми це моє самопожертвування і подай сили виконати його.

Мій розп'ятий Спасителю, вже на хресті Ти бачив зневаги, що я мав учинити Тобі, і вже тоді був готовий пробачити мені. Ти передбачив мою руїну і приготував лік на неї. Передбачив мою невдячність і приготував докори сумління, страх, спасенні просвічення, поклики до розкаяння, духовні потіхи і інші вияви любови. Це було ніби змагання, хто кого випередить: чи я Тебе своїми гріхами, чи Ти мене Своїми ласками? Чи я буду сильніше викликувати Твій гнів, щоб Ти карав мене, чи Ти будеш більше намагатися з'єднати Собі мою любов? Мій Боже, коли переможу всі труднощі, щоб подобатися Тобі? Таж Ти віддав Своє життя за мене! Коли відв'яжуся від усього, щоб злучитися з Тобою та Твоєю волею? Цього бажаю і хочу це виконати, але Ти мусиш допомогти мені, бо я безсильний це виконати. Ти прирік вислухати тих, що моляться Тобі. Цілим серцем благаю Тебе, бо не хочу бути невдячний Твоїй превеликій доброті.

Воплочене Слово, Чоловіче болів, Ти народився, щоб проживати серед болів! Перший і останній з людей! Ти *перший*, бо

Ти Бог, Пан всесвіту. Ти так само *останній*, бо під час земського життя дозволив, щоб поступали з Тобою немов з останнім між людьми, били по лиці, опльовували, висмівали і проклинали, хоч ті, що це робили, були самим шумовинням. Боже Ягнятко, безконечна Любове, гідна безконечної любови, Ти, Ісусе, проляв за мене Свою крові віддав життя. Люблю Тебе, тому присвячую Тобі свою кров і життя, але як кров черв'яка годна рівнятися з кров'ю Бога або життя грішника з життям безконечно величного Господа?

Мій любий Ісусе, милосердя спонукало Тебе прийти на землю, щоб шукати за пропащими овечками. Ох, шукай за мною нужденним, поки не знайдеш мене. Не забувай, що й за мене Ти проляв Свою кров.

Мій Ісусе, Ти з любови до мене пожертвував Себе на хресті і помер серед болів. Люблю Тебе і бажаю все жертвувати для Твоєї любови. Простягни Свою пробиту руку і витягни мені з багна гріхів. Злічи численні рани моєї душі. Ласкаво знищ у мені всі почування, що не належать до Тебе. Ти можеш це вчинити. Вчини це ради Своїх Страстей. Сподіюся, що зробиш це.

Ти любиш мене, тому не відмовив мені Своєї крові і життя. Я люблю Тебе, тому не хочу відмовляти Тобі нічого, Ти беззастережно віддався мені під час Страстей і в Пресвятій Тайні Євхаристії. Ось тому й я беззастережно віддаюся Тобі. Скажи, чого бажаєш від мене, бо з Твоєю поміччю хочу це виконати.

Прокляті душі, заговоріть тепер. Скажіть з тієї пекельної в'язниці, в якій пробуваєте, що більше мучить вас: вогонь, що палить вас, чи любов, що Ісус Христос виявив вам? Ах, ця любов це пекло вашого пекла, бо бачите, що Бог зійшов із неба, щоб спасти вас, а ви примкнувши очі на світло, рішили добровільно погубити себе і затратити безконечне Добро, цебто свого Бога, що вже більше ніколи не буде вашим, бо вже не зможете відзискати Його.

Мій Ісусе, мій скарбе, моє життя, моя потіхо, моя любове і моє все дякую за світло, що подаєш мені. Люблю Тебе, тому нічого так не боюся як затратити і перестати любити Тебе. Поможи мені любити Тебе, і потім чини зо мною те, що подобається Тобі. Мій розп'ятий Ісусе, зірви кайдани моїх невладнаних почувань, що не дозволяють мені вповні злучитися з Тобою. Зв'яжи мене в'язами Своєї любови, але так сильно зв'яжи, щоб вже більше не розстався з Тобою. Любов, що Ти виявив мені, повинна була притягнути мене до Тебе, але на жаль не відчуваю, що я так злучений з Тобою, як бажав би. Вчини це, бо Ти один годен це зробити.

Любове мого Ісуса ти — моя любов і моя надія. Мій Ісусе, хочу безкористолюбно любити Тебе, тому не дбаю про власне самозадоволення. Поможи мені любити Тебе, і це вистачить мені.

Мій Господи, Ти хочеш моєї любови, тому не послав мене до

пекла. Ось тому вже довгі роки промовляєш до мене: «Люби, всім серцем люби Мене!» Скажи мені, що маю робити, щоб вповні подобатися Тобі. Віддаю Тобі свою волю, свободу і цілого себе. Вже не маю більше нічого, що міг би присвятити Тобі. В цім світі не бажаю ні задоволень, ні почестей, бо єдине моє задоволення і честь у тому, щоб вповні належати до Тебе. Прийми мене, помагай мені Своєю ласкою і ніколи не опускай мене. Ось тому повторяю з Псалмопівцем: *Ти — моя поміч! Не опускай і не лишай мене, Боже, що годен спасти мене!* (Пс. 26, 9). Моя любове і мій Спасителю, не погорджуй мною, хоч я заслуговую на це. Моє спасіння лежить у тому, щоб любив Тебе одного і більше нічого.

Мій Ісусе, не хочу нічого крім Тебе. Ти заявив, що любиш тих, що люблять Тебе: *Люблю тих, що люблять Мене!* (Прит. 8,17). Люблю Тебе, отож люби мене. Нужденний я! Колись Ти мусів ненавидіти мене за мої гріхи. Тепер же ненавиджу їх і люблю Тебе понад усе. Люби і не май до мене ненависти. Більше лякаюся Твоєї ненависти ніж всіх пекельних мук.

Мій любий Спасителю, скажу Тобі зо Св.Тересою: «Якщо маю жити, то проживатиму для Тебе одного. Геть із самолюбними інтересами! Що ж кращого є на світі ніж подобатися Тобі?»

(6) АКТ ПІДЧИНЕННЯ БОЖІЙ ВОЛІ

Мій Ісусе, хочу приймати все те, що Ти рішив послати мені в житті і вічності кожен раз, як вимовлю: «Нехай Бог буде благословенний!» або «Нехай діється Божа воля!» Не бажаю іншого зайняття, помешкання, одежі, поживи і здоров'я ніж тих, що призначиш мені. Не хочу іншої праці, талантів і долі ніж ті, що Ти призначив мені. Якщо бажаєш, щоб мені не вдалися під прийняття і мої пляни провалилися, і щоб я затратив майно, то вповні погоджуюся на це. Якщо бажаєш, щоб я був погорджений, не втішався прихильністю інших, і щоб інших ставляли понад мене чи щоб зазнав неслави і прикростей навіть від дорогих мені осіб, то я так само бажаю цього.

Якщо бажаєш, щоб я був бідний, прогнаний із батьківщини, заарештований і проживав посеред нужди і неспокоїв, то я теж цього хочу. Як хочеш, щоб я був завжди хворий, поранений, спараліжований і всіма опущений, то погоджуюся все те терпіти так довго, як довго забажаєш. В Твої руки складаю своє життя, тому приймаю таку смерть, яку пошлеш мені. Так само погоджуюся на смерть своїх батьків і приятелів, і на все інше, чого тільки забажаєш.

Погоджуюся так само на все те, що заторкує мій духовний зріст. В житті хочу любити Тебе всіма силами, щоб потім дістатися

до неба і там любити Тебе так, як люблять Серафими, але й тут підчиняюся Твоїй волі. Буду задоволений, якщо подаси мені тільки один ступінь любови, ласки і слави, бо така Твоя воля. Я ж більше ціню підчинення Твоїй волі німе всяке інше добро.

Мій Боже, чини зо мною та з усім, що маю, те, що подобається Тобі. Не звертай уваги на мою волю, бо хочу тільки того, чого Ти хочеш. Приймаю і годжуся на те, як будеш поступати зо мною, чи це' поступовання буде прикре чи ласкаве, бо все походить від Тебе.

Мій Ісусе, особливіше годжуся на смерть і на прикромті получені з нею. Годжуся померти там, де захочеш, і тоді коли захочеш. Мій Спасителю, лучу свої передсмертні страждання з Твою святою смертю і жертвую їх Тобі як знак любови, якою люблю Тебе. Хочу померти, щоб подобатися Тобі та виповнити Твою святу волю.

(7) РІЗНІ АКТИ

Яка нещасна та душа, що через гріх затратила Бога! Вона нужденна проживає, але не має Бога. Бог дивиться на неї, але не любить її. Навпаки. Він ненавидить її та гидиться нею. Моя душе, був час, коли ти так само проживала без Бога. Твій вид не радував Ісуса Христа, як це було тоді, коли ти мала Божу ласку. Твій вид викликав жаж у Ним. Преблагословенна Діва Марія зо співчуттям дивилася на тебе, але гидилася твоїм поганим виглядом. Ти ходила на Службу Божу і споглядала в освяченім Агнці на Ісуса, але тоді Він був твоїм ворогом. Мій погорджений Боже, я був затратив Тебе своїми гріхами. Прости мені і поможи пізнати Тебе. Я хотів затратити Тебе, але Ти не бажав опустити мене. Якщо ж Ти досіль не вернувся до мене, то благаю Тебе: «Вернися тепер, бо каюся всім серцем, що образив Тебе. Нехай відчую Твій поворот через відчуття сильного жалю за гріхи і любови до Тебе!»

Мій Господи, годжуся радніше перетерпіти всяку муку ніж мав би відлучитися від Тебе і затратити Твою ласку. Предвічний Отче, благаю Тебе ради любови до Ісуса Христа, подай мені ласку до самої смерти не образати Тебе. Нехай радніше помру ніж мав би знову відвернутися від Тебе!

Мій розп'ятий Ісусе, поглянь на мене тим люблячим поглядом, яким колись глядів, як на хресті вмирав за мене, поглянь і змилосердися надо мною. Пробач усі прикромті, що коли небудь чинив Тобі. Дай мені святу витривалість, повне підчинення Твоїй волі та поможи навіки любити Тебе. Я на ніщо не заслуговую, але Твої рани ободрюють мене надіятися від Тебе всякого добра. Мій Ісусе ради тієї любови, що приневолила Тебе померти за мене дай

мені свою любов. Відв'яжи мене від сотворінь, дай ласку підчинятися Твоїй волі посеред страждань і навчи любити Тебе, щоб на-майбутнє не любив нічого крім Тебе.

Ти сотворив, відкупив і вчинив мене християнином. Ти терпів мені, як я пробував у гріху, та стільки разів пробачив мені. Замість карати Ти збільшував Свої ласки. Якщо ж не люблю Тебе, то хто буде любити? Нехай Твоє милосердя затріюмфує надо мною. Мій Ісусе, моя Любове, мій Скарбе, мій Раю і моє все, нехай тепер моя любов до Тебе буде така сильна, який сильний був би той пекельний вогонь, що мав мучити мене в пеклі.

Воплочення, відкуплення, Христові Страсті, Голгофо, бичі, терня. цвяхи і хресте, що мучили мого Господа! Любі слова, бо нагадуєте мені любов, якою Бог полюбив мене! Нехай ніколи не забуваю вас! Завжди пригадуйте мені муки, що Ісус, мій Спаситель, витерпів за мене. Пресвяті рани, нехай завжди проживаю в вас! Ви є блаженним горном; нехай моя душа завжди в нім палає Божою любов'ю!

Мій любий Ісусе, я заслужив собі на пекло, тому мав бути відлучений від Тебе. Не відмовляюся від пекельного вогню та інших кар, якщо бажаєш за кару туди послати мене. Проте одного негоден прийняти цебто позбавлення Твоєї любови. Дай мені Свою любов, і потім посилай мене, куди хочеш. Справедливість вимагає, щоб я терпів за свої гріхи. Але було б несправедливим якщо б мусів ненавидіти і проклинати Того, хто сотворив, відкупив і так сильно полюбив мене. Справедливість велить любити і навіки благословляти Тебе.

Мій ласкавий Спасителю, бачу, що бажаєш, щоб я вповні віддався Тобі. Отож не дозволяй, щоб на-майбутнє сотворіння загарбували собі любов, що вповні належить до Тебе. Ти один заслуговуєш на всю мою любов, бо Ти один безконечно і дійсно любиш мене. Отож тільки Тебе хочу любити і щосили трудитися, щоб вповні подобатися Тобі. Зрікаюся всього цебто розкоші, багатств, почесей і всіх земських сотворінь. Мій Ісусе, Ти один вистачаєш мені ось тому тільки Тебе одного бажаю і більше нічого не хочу.

Земська любове забирайся від мене! Колись плекав тебе в своїм серці, але тоді я був сліпий. Тепер Бог просвітив мене своїм милосердям і показав марність світу і любов, якою полюбив мене. Він домагається всієї моєї любови і я хочу віддати її Йому. Так, мій Ісусе, заволодій цілим моїм серцем. Сам забери собі його, якщо не вмю віддати Тобі його. Мій Боже всім серцем люблю Тебе, Люблю Тебе більше ніж самого себе. Ось тому повторяю з Обручницею з Пісні Пісней: *Притягни мене до Себе!* (Піс. 1,3). Мій Господи, притягни мене до Себе і знищ у мені любов до всіх сотворених речей,

Раю, батьківщино люблячих душ і країно любови, пристане, де душі вічно люблять Бога і не бояться, що колись стратять Його, коли ж дістануся до Тебе і вийду з цього тіла, щоб освободитися від численних ворогів, які невпинно намагаються позбавити мене Божої ласки? Мій розп'ятий Спасителю, поможи мені зрозуміти превеликі добра, що Ти приготував для душ, які люблять Тебе, виклич у мені сильну тугу за раєм, щоб, забувши про землю, я там постійно проживав і щоб завжди зітхав за хвилиною, коли вийду з цього вигнання, щоб удатися до Тебе, де буду безпосередньо бачити і любити Тебе в твоїм царстві. Щоправда, я не заслуговую на нього. Знаю, що колись моє ім'я було в книзі проклятих, але тепер, як сподіюся, проживаю в Твоїй ласці. Ось тому благаю Тебе, запиши мене до книги життя. Вчини це ради крові, що пролляв за мене на хресті.

Ти помер, щоб запевнити мені рай. Бажаю раю, зітхаю за ним і ради Твоїх заслуг сподіюся дістатися до нього, щоб там всіма силами любити Тебе. Там забуду про себе і все інше, але невпинно продумуватиму про тебе, любитиму Тебе і не бажатиму нічого крім Твоєї любови, і дійсно любитиму Тебе. Мій Ісусе, коли це буде?

Пресвята Богородице, своїми молитвами помагай мені дістатися до неба. «Наша заступнице, милосердно поглянь на нас і по цім вигнанні покажи нам Ісуса, що є благословенним плодом твого лона!»

(8) ЛЮБЛЯЧІ ЗІТХАННЯ ДО БОГА

(1) Господи, хто я такий, що ти так сильно полюбив мене, і бажаєш, щоб я любив Тебе?

(2) Безконечна Любове, люблю Тебе. Ні, краще скажу: «Мій Боже, люблю Тебе».

(3) Люблю Тебе більше ніж усе інше, більше ніж власне життя, більше ніж самого себе. Однак бачу, що замало люблю Тебе.

(4) Небесний Царю, будь так само царем мого серця, тому забери Собі його.

(5) Покидаю все і віддаюся Тобі, пригортаюся до Тебе, непогорджуй мною. Безконечне Добро, люблю Тебе.

(6) Мій Ісусе ти вже притягнув мене до Себе. Як міг би я розстатися з Тобою? Люблю і ніколи не перестану любити Тебе.

(7) Господи, злучися зо мною. Нехай мої гріхи не віддаляють Тебе від мене.

(8) Боже, Боже, кого ж любитиму, якщо не люблю Тебе, що є моїм життям, моєю любов'ю і моїм усім?

(9) *Мій любий — один із тисячів!* (Пс. 5.10), Мій Боже, тільки

Тебе буду любити.

(10)Мій Спасителю, тільки Тебе одного бажаю.

(11)Аби я міг вповні належати до Тебе, як Ти належиш до мене!

(12)Господи, забери Собі мою волю і чини зо мною те, що подобається Тобі.

(13)Незнаний і нелюбий Боже! Нерозумний, хто не любить Тебе.

(14)Мій Боже, грішачи, я знав, що чинив Тобі велику прикрість. Як же міг я це вчинити?

(15)Якщо я б був тоді помер, то не міг би вже любити Тебе. На щастя тепер можу це чинити, тому буду любити Тебе.

(16)Господи, не дозволяй, щоб по стількох уділених мені ласках я знову зрадив Тебе. Краще пошли мені смерть!

(17)Ти досіль терпів мені, щоб я любив Тебе. Так, хочу любити Тебе.

(18)Мій Боже, Ти перемиг мене. Не хочу більше опиратися , тому піддаюся Тобі.

(19)Боже, скільки літ я стратив, коли міг любити Тебе!

(20)Мій Боже, присвячую Тобі решту свого життя. Хто ж знає, скільки його ще буде?

(21)Яку вартість мають багатства, почесні або приємності? Хочу одного Бога,

(22)Царю сердець, запануй у моїм серці. Ох, візьми Собі мене.

(23)Боже, злучи мене з собою, щоб я вже більше не розставався з Тобою.

(24)Ти не покинеш мене і я не покину Тебе. Мій Боже, мій Боже, отож наша любов ніколи не скінчиться.

(25)Мій Ісусе, моя любове, моє життя, мій скарбе і моє все, вчини мене вповні Своїм, заки помру.

(26)Мій Ісусе, будь ласкавий, як вперше зобачу Тебе.

(27) Коли ж я зможу щиро сказати: «Мій Боже, я вже більше не f годен стратити Тебе!»

(28)Господи, коли безпосередньо зобачу Тебе і всіма силами любитиму Тебе цілу вічність?

(29)Моє безконечне Добро, є небезпека, що затрачу Тебе, як довго житиму.

(30)Мій Ісусе, Ти сильно зобов'язав мене любити Тебе. Так, хочу любити Тебе. Люблю, люблю, люблю Тебе.

(31)Предвічний Отче, ради Ісуса Христа, поможи мені любити Тебе.

(32)Дозволь, щоб один із численних невдячників любив Тебе.

(33)Мій Боже, хочу тут на землі сильно любити, щоб міг так

само любити Тебе в другім житті.

(34)Мій Ісусе, Ти вповні віддався мені, тому вповні віддаюся Тобі.

(35)Мій Боже, де ж більше задоволення для мене ніж подобатися Тобі?

(36)Мій любий Ісусе, хочу стільки любити Тебе, скільки колись зневажав.

(37)Безконечна Доброто, люблю Тебе, Покажи Мені, яке велике Добро я люблю.

(38)Мій Ісусе, Ти — галузка, а я вітка. Нехай буду завжди злучений з Тобою. Не дозволь, щоб я відорвався від Тебе.

(39)Мій Боже, як мені приємно, що Ти безконечно щасливий!

(40)Де Ти, Господи? Чи Ти зо мною? Чи я в Твоїй ласці? Знай, що люблю Тебе, і то люблю більше ніж себе самого.

(41)Ісусе, подай мені ту любов, якої бажаєш від мене.

(42)Ох, аби я був завжди любив Тебе!

(43)Мій Боже, аби я міг сильно любити тебе! Люблю, але замало люблю Тебе.

(44)Господи, поможи мені сильно любити тебе і перемагати всякі труднощі, щоб подобатися Тобі.

(45)Віддаю Тобі свою волю. Не хочу нічого, за винятком того, чого Ти бажаєш.

(46)Не прошу в Тебе розкошів. Мій Боже, моя Любове і моє все, хочу подобатися Тобі одному.

(47)Безконечний Боже, хоч я негідний, все таки дозволь мені любити Тебе.

(48)Вічний Боже, хочу вічно любити Тебе.

(49)Мій дорогий Ісусе, Ти так багато натерпівся за мене, тому годжуся терпіти для Тебе, стільки захочеш.

(50)Боже, я довше не годен жити без Твоєї любови.

(51)Божа воле, Ти — моя любов.

(52) Всемогучий Боже, вчини мене святим.

(53)Господи, це вийде на Твою славу, як Твій ворог повернеться в Твого вірного приятеля.

(54)Мій Боже, Ти пошукував за мною, як я тікав від Тебе. Не проганяй мене від Себе, як тепер шукаю за Тобою.

(55)Мій любий Ісусе, Ти не жалував Себе, щоб могли пробачити мені.

(56)Дякую за те, що даєш мені час любити Тебе. Так, мій Боже, люблю Тебе, люблю Тебе, люблю Тебе, і завжди любитиму Тебе.

(57)Гідний безконечної любове Боже, нехай сьогодні вповні навернуся до Тебе, моя Любове і моє Все.

(58)Карай мене, як хочеш, але не позбавляй мене змоги любити тебе.

(59)Мій Небесний Отче, Ти дав мені Свого Сина, а я віддаю Тобі себе нужденного. Будь ласка, прийми мене.

(60)Господи, хочу направити прикрості, що вчинив Тобі, тому буду намагатися завжди подобатися Тобі.

(61)Мій Боже, хочу безкористолюбно, безпереривно і беззастережно любити Тебе.

(62)Погорджений за мене Ісусе, нехай я буду погорджений ради Тебе.

(63)Мучений Ісусе, нехай з любови до Тебе приймаю муки цього життя.

(64)Мій Спасителю, я хотів би померти за Тебе, як Ти помер за мене.

(65)Сьогодні рішаюся вповні віддатися Тобі.

(66) Ох, аби всі люди так любили Тебе, як Ти Собі заслуговуєш!

(67)Господи, вчини, щоб я не пропускав нічого, що могло подобатися Тобі.

(68)Мій Боже і моє Все. буду щасливий, як страчу все, щоб здобути Тебе.

(69)Ісусе, Ти посвятив Себе за мене, тому я присвячую Тобі свою волю.

(70)Мій Боже, коли вже вповні віддамся Тобі?

(71)Господи, що хочеш, щоб я чинив?(Дії: 9, 6).

(72)Повік оспівуватиму милосердя Господа (Пс. 88, 2).

(73)Хто відлучить мене від любови Христа?(Рим. 8, 35).

(74)Ласкавий Ісусе, не дозволь мені розлучитися з Тобою!

(75)Що крім Тебе небо має для мене? Чого ж крім Тебе бажаю на землі? *Бог це потіха мого серця і моя частка навіки!* (Пс. 72, 25-26).

(76) Нехай помру з любови до Тебе, що помер з любови до мене (Франциск Асизський)

(77)Мій любитель був розп'ятий. (Св. Пасхаль Бейлон)

(78)Подай мені Свою любов і ласку, і буду доволі багатий (Св. Ігнатій).

(79)Господи, нехай помру, щоб зобачити Тебе! (Св. Августин).

(80)Мій Ісусе, не любить Тебе тільки той, хто не знає Тебе.

(81)Господи, мені приємніше подобатися Тобі ніж цілому світові.

(82)Мій розп'ятий Ісусе, коли всі люди полюблять Тебе?

(83)Мій Ісусе, моя Любове і моє Все, Ти помер за мене, ох, аби я міг померти за Тебе!

(84)Господи, чим віддячуся Тобі за те, що стільки натерпівся за мене?

(85)Безконечна Доброто, дорожу Тобою понад усе, люблю

всім серцем і вповні присвячуюсь Тобі. Візьми Собі мою любов і дай мені Свою.

(86)Моя Любове і моє Все, нехай забуду про все, щоб тільки про Тебе пам'ятати.

(87)Я хотів би так сильно любити Тебе, як Ти заслуговуєш Собі. Мій Боже, прийми це бажання і подай мені Свою любов.

(88)Я вже досить зневажав Тебе. Тепер хочу любити Тебе.

(89)Боже, Боже, я вповні Твій і Ти вповні мій.

(90)Нехай страчу все, аби тільки не затратив Бога.

(91)Нехай Бог коштує, скільки хоче. Він ніколи не буде задорогий.

(92)Мій Ісусе, Ти один вистачаєш мені.

(93)Пресвята Діво Маріє, бережи мене і заведи до Бога.

(94)Дорога Мати, люблю тебе.

(95)Мати, дай мені довір'я до тебе і вчини, щоб завжди звертався до Тебе.

(96)Пресвята Богородице, спаси мене. Маріє, можеш вчинити мене святим. Сподіюся, що це зробиш. Змилосярдися надо мною.

(9) ЛЮБЛЯЧІ ЗІТХАННЯ ДО ІСУСА ХРИСТА

Мій Ісусе, Ти один вистачаєш мені.

Моя Любове, не дозволяй, щоб я розлучився з Тобою.

Коли зможу сказати: «Мій Боже, вже більше не втрачу Тебе!»

Господи, хто ж я такий, що так домагаєшся моєї любови?

Мій Ісусе, кого ж буду любити, якщо не люблю Тебе?

Господи, віддаюся Тобі. Чини зо мною, що подобається Тобі.

Подай мені Свою любов, і я не хотітиму більше нічого.

Вчини, щоб я вповні віддався Тобі, заки помру.

Мій предвічний Отче, змилосярдися надо мною ради любови Ісуса Христа.

Мій Боже, хочу Тебе одного і більше нічого не бажаю.

Мій Ісусе, аби я міг вповні віддатися Тобі, як Ти віддався мені.

Я вже не міг би любити Тебе, якщо б був помер тоді, як проживав в тяжкій гріху. Тепер я годен, тому щосили любитиму Тебе.

Присвячую Тобі решту свого життя.

Тільки тебе бажаю і хочу того всього, чого Ти бажаєш.

Мій Ісусе, аби я зобачив Тебе ласкавим, як уперше побачу Тебе.

Пошли мені радше смерть ніж я мав би зневажити Тебе.

Ти не покинеш мене і я не покину Тебе. Мій Боже, будемо

завжди любитися в цім і в другім житті.

Мій Ісусе, я був би страшно невдячний, якщо б слабо любив Тебе по стількох вділених мені ласках.

Ти вповні віддався мені, і я вповні віддаюся Тобі.

Ти любиш того, хто любить Тебе. Люблю Тебе, люби ж мене. Якщо ж слабо люблю тебе, то подай мені таку любов, якої домагаєшся під мене.

Маю великий обов'язок любити Тебе. Поможі мені все перемогти, щоб подобатися Тобі.

Нехай любить Тебе та душа, що вчинила Тобі стільки прикростей.

Поможі мені пізнати, що Ти безмежне Добро, щоб я міг належно любити Тебе.

Хочу сильно любити Тебе в цім житті, щоб могли сильно любити Тебе в другім.

Мій предвічний Боже, сподіваюся вічно любити Тебе.

Ох, аби я був завжди любив Тебе! Ох, аби я був помер, заки зневажив Тебе!

Присвячую Тобі свою волю та свободу. Роби зо мною те, що подобається Тобі.

Безконечна-Доброто, нехай моє задоволення полягає в тому, щоб я подобався Тобі.

Мій Боже, тішуся, що Ти безконечно щасливий.

Ти всемогучий, отож вчини мене святим.

Ти пошукав за мною, як я тікав від Тебе, і любив мене, як я погорджував Твоєю любов'ю. Не опускай мене тепер, як пошукую за Тобою і люблю Тебе.

Нехай вже сьогодні вповні віддам себе Тобі.

Карай мене, як хочеш, але не позбавляй мене здібности любити Тебе.

Дякую Тобі за те, що даєш мені час любити Тебе.

Мій Ісусе, люблю Тебе і сподіюся закінчити своє життя словами: «Люблю Тебе, люблю Тебе!»

Хочу беззастережно любити Тебе, тому буду завжди старатися чинити те, що подобається Тобі.

Більше люблю Тебе ніж цілий світ.

Мій Боже, приймаю всі болі, аби тільки міг любити Тебе. Мій Ісусе, аби я міг померти за Тебе, як Ти помер за мене.

Ох, аби я міг доконати, щоб усі любили Тебе, як на це заслуговуєш Собі.

Божа воле, люблю тебе.

Мій любий Боже, подай мені Свою любов.

Пресвята Діво Маріє, заведи мене до Бога.

Моя Мати Маріє, дай, щоб я завжди удавався до Тебе.

Сподіюся, що вчиниш мене святим.

(10) ПОБОЖНІ ЗІТХАННЯ

Любляче серце Ісуса, розпали любов у моїм серці.

Мій Ісусе, коли зачну так любити Тебе, як Ти полюбив мене?

Мій Боже, коли завмру для всього, щоб жити тільки для Тебе?

Мій любий Боже, дай мені силу любити Тебе навіть серед страждань. Ти беззастережно полюбив мене, тому й беззастережно хочу любити Тебе.

Мій Ісусе, дай мені ласку померти, кажучи: «Люблю Тебе. Люблю Тебе!»

Мій Боже, не дозволяй, щоб я затратив Тебе назавжди. Дай мені ласку любити Тебе і потім чини зо мною те, що подобається Тобі.

Я вже мав би бути в пеклі, але тепер люблю Тебе і сподіюся завжди любити.

Мій Боже, чого ж хочу, як не Тебе, що є моїм найвищим і єдиним добром?

Мій Ісусе, не відкинь мене від Себе в дні суду.

Мій Ісусе, який Ти дорогий, але на жаль, як мало людей любить Тебе.

Мій Ісусе, аби я міг померти з болем, коли тільки подумаю, що добровільно втратив Тебе.

Мій Ісусе, дай мені Свою любов, і я не схочу більше нічого.

Ти помер за мене, тому й хочу померти за Тебе.

Смерте Ісуса, сподіюся щасливої смерті від тебе.

Крове Ісуса, сподіюся від Тебе пробачення моїх гріхів.

Христові рани, сподіюся через вас завжди любити Бога,

Кохання Ісуса, ради тебе надіюся спокійно померти.

Болі Ісуса, сподіюся від вас терпеливості серед страждань.

Бичування Ісуса, звільни мене від вічної розпуки.

Сльози Богородиці, виєднайте мені жаль за гріхи.

Св. Йосипе, виєднай мені щасливу смерть ради своєї смерті.

Св. Апостоли, виєднайте мені ласку, ради вашої блаженної смерті, померти в Божій любові.

Мій Боже, чого ж бажаю в цій чи іншій житті, як не Тебе одного?

Мій Ісусе. я не міг би любити Тебе, якщо б був помер у тяжкій гріху. Тепер ще годен любити Тебе, тому тільки Тебе хочу любити.

Мій Боже, люблю Тебе і крім Тебе не хочу нікого любити.

Св. Тересо і Св. Пилипе, мої заступники, нехай так палаю любов'ю до Бога, як ви палали.

Мій Ісусе, ради болів Твоєї прибитої до хреста лівої руки
подай мені щирий жаль за гріхи.

Мій Ісусе, ради болів Твоєї прибитої до хреста правої руки
поможи мені витривати в Твоїй ласці.

Мій Ісусе, ради болів Твоєї прибитої до хреста лівої ноги
звільни мене від пекельних мук.

Мій Ісусе, ради болів Твоєї прибитої до хреста правої ноги
подай мені ласку вічно любити Тебе в небі.

Мій Ісусе, ради рани в Твоїм пресвятім Серці дай мені ласку
завжди любити Тебе в цім і другім житті.

Нехай живе Ісус, моя любов, і Пречиста Діва Марія, моя
надія!